D.H. LAWRENCE

ÇİZGİYİ AŞMAK

roman

metis

D. H. Lawrence

ÇİZGİYİ AŞMAK

İngiliz yazar, eleştirmen, şair ve ressam. 1885'te Nottinghamshire'da doğdu. Çocukluğu yoksulluk ve aile kavgaları içinde geçti. Nottingham Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra öğretmenliğe başladı; ilk romanı *Ak Tavuskuşu*'nun (1911) yayımlanmasının ardından kariyer olarak yazarlığa yöneldi. 1912 yılında, evli ve çocuklu bir kadın olan Frieda von Richthofen'a âşık oldu ve birlikte Bavyera'ya kaçıp iki yıl sonra evlendiler. 1914'te Lawrence'ın romanı *Oğullar ve Sevgililer*, ertesi yıl da *Gökkuşağı* yayımlandı. Birinci Dünya Savaşı sırasında Lawrence ve eşi Almanlar için casusluk yapmakla suçlanıp 1917'de Cornwall'dan sürüldüler. İltica etmelerine ancak 1919 yılında izin verildi ve o tarihten sonra çift, daha ziyade göçebe bir hayata başladı. Dolaştıkları yerler yazarın gezi kitaplarında ölümsüzleşti. Lawrence'ın en ünlü eseri *Lady Chatterley'nin Sevgilisi* 1928 yılında Floransa'da yayımlandı. Kitap bir süre hem İngiltere'de hem de ABD'de pornografik olduğu gerekçesiyle yasaklandı. Yazarın diğer kurmaca eserleri arasında *Âşık Kadınlar* (1920), *Kayıp Kız* (1920), *Aaron'ın Asası* (1922), *Ölen Adam* (1929), *Bakire ve Çingene* (1930) sayılabilir. Lawrence 1930 yılında Venedik'te tüberkülozdan öldü.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Yayınevi Sertifika No: 10726

Metis Edebiyat
ÇİZGİYİ AŞMAK
D. H. Lawrence

İngilizce Basımı:
The Trespasser
Granada Publishing, 1982

© Metis Yayınları, 2015
Çeviri Eser © Aslı Biçen, 2015

İlk Basım: Ocak 2016

Metis Edebiyat Yayın Yönetmeni:
Müge Gürsoy Sökmen

Yayına Hazırlayan: Özde Duygu Gürkan
Kapak Tasarımı: Emine Bora
Kapak Deseni: Caspar David Friedrich, *Ölü Ağaç*, 1806

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:
Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt:
Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197 Topkapı, İstanbul
Matbaa Sertifika No: 11931

ISBN-13: 978-975-342-031-1

Eserin hak sahiplerinin yazılı izni alınmaksızın, bütünüyle ya da kısmen fotokopisinin çekilmesi, mekanik ya da elektronik araçlarla çoğaltılması, kopyalanarak internette ya da herhangi bir veri saklama cihazında bulundurulması, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hükümlerine aykırıdır ve hak sahiplerinin maddi ve manevi haklarının çiğnenmesi anlamına geldiği için suç oluşturmaktadır.

D. H. LAWRENCE

ÇİZGİYİ AŞMAK

Çeviren:
ASLI BİÇEN

metis

I

"Orayı susturmalı çalma!" diye bağırdı Louise, ellerini piyanonun tuşlarından kaldırıp aniden kemancıya dönerek. Helena başını notalardan ağır ağır çevirdi.

"Sevgili Louisa," dedi, "o şekilde çalarsam katlanılmaz bir hal alır." Lakayt bir hoşgörüyle kemanın yayını beyaz eteğine vuruyordu.

"Ama anlayamıyorum," diye bağırdı Louisa, sevdiğine içerlemiş birinin abartılı kızgınlığıyla yerinden sıçrayarak. "Zaten susturmalı çalmaya daha yeni razı oldun. Eskiden olsa daha en başta reddederdin kesin."

"Daha yeni razı olduğum çok şeyler var," dedi Helena, bitkin ve sersemlemiş görünse de lafı gediğine koyabiliyordu. Louisa'nın öfkeli isyanı diniverdi.

"Ne dersen de," diye azarladı arkadaşını, sevgisi çırılçıplak bir ses tonuyla, "böylesi hiç hoşuma gitmiyor."

"Allegro'dan devam edelim," dedi Helena, Louisa'nın önündeki Mozart sonatında istediği yeri yayıyla göstererek. Louisa uysalca akorları basmaya başladı ve müzik devam etti.

Ateşin yanındaki hasır koltuklardan birine oturmuş olan genç bir adam, alevlerin müzik eşliğinde kâh durup kâh dans edişlerini seyretmek için bakışlarını keyifle kızlardan şömineye çevirdi. Rahat olduğu her halinden belliydi ama odada yabancı gibi duruyordu.

Güney Londra'daki geniş caddelerden birinde, kendine benzeyen yüzlerce başka evle aynı hizaya dizilmiş, sıradan bir evin oturma odasıydı bu. Zaman zaman tramvaylar uğuldayarak geçiyordu ama oda hem tramvaylara hem de Londra trafiğinin sesine yabancıydı.

Burası Helena'nın odasıydı ve onun sorumluluğundaydı. Duvarlar ağustos yapraklarının ölü yeşiline boyanmıştı; cilalı zeminin ortasına serili yeşil halı, koyu renkli toprağın ortasında kare şeklinde bir çimenlik gibiydi. Tavan, kartonpiyerler ve şömine düz beyazdı. Başka renk yoktu.

Piyano dışındaki mobilyaların geçici bir görünümü vardı: Şöminenin yanındaki iki hafif, hasır koltuğun, koyu renk cilalı tahtadan iki sarsak askılığın, duvarın oyuğundaki kitaplığın eğreti bir hali vardı, sanki yeşil zemini ve duvarları, beyaz süpürgelikleriyle odayı dinginliğe kavuşturmak için her an dışarı atılmayı bekliyorlardı.

Şömine rafında beyaz şamdanlar ve Çin'den gelme, feragati içinde kendini dışarıya kapatmış, kayıtsız, gri sabuntaşından küçük bir Budha heykeli vardı. Bunların yanı sıra pembe ve kırmızı damarlarla bulutlanmış, üzerlerine Çin harfleri kazınmış iki şeffaf taş, ayrıca türlü türlü hatıralıklar, kaya kristalleri, deniz kabukları ve yosun parçaları vardı.

İçeri giren bir yabancı biraz şaşalardı. Koyu yeşil, boş duvarlara, az sayıda mobilyaya bakar ve burada pek istenmediği sonucunu çıkarırdı. Odadaki yegâne sevimli nesneler, duvar dibindeki bir sehpa üzerinde duran beyaz abajur ve pencere girintisinin loşluğunu yeşil bir bulut gibi kaplayan, ince yapraklı, kocaman, güzel eğreltiydi. Sadece bu ikisinin ve ateşin dostane bir hali vardı.

Siyah piyano üzerindeki üç mum usul usul yanıyor, müzik uyuşmuş kelebekler gibi sersemce çırpınmaya devam ediyordu. Helena mekanik çalıyordu. Yayımn altında kırdığı müzik cansız, dinlerken insanın canını acıtan bir şeye dönüşüyordu. Genç adam kaşlarını çatarak düşündü. Huzursuzca tekrar müzisyenlere döndü.

Kemancı yirmi sekiz yaşında bir kızdı. Bedeni bir metrono-

mun beyaz ibresiymiş gibi kararlı bir şekilde tempoyu zorlayarak sallandıkça, yüksek belli beyaz elbisesi de onunla birlikte salınıyordu. Genç adam onu seyrederken kaşları çatıldı. Yine de seyretmeye devam etti. Çok güçlü, canlı bir vücudu vardı. Bembeyaz boynu, kemanı dayadığı omuzlarının arasındaki güzel çukurdan kuvvetli bir kavisle uzanıyordu. Elbisesinin kolundan sarkan uzun beyaz dantel, yayın peşi sıra süzülüyordu.

Byrne, yanağının dolgun eğrisi dışında yüzünü göremiyordu. Arkada, neredeyse sabuntaşı heykelcikle aynı renkte görünen saçları, önde canlı bir hürriyetle mum ışığını yakalıyor ve alnının üzerinde parlıyordu.

Helena aniden çalmayı bırakıp sıkıntılı bir teslimiyetle kolunu indirdi. Louisa piyanonun başından şaşkın şaşkın ona bakıyordu.

"Neden," diye bağırdı, "olmadı mı?" Helena bezgince güldü.

"Hiç olmadı," dedi, kemanını şefkatle dinlenmeye bırakarak.

"Kusura bakma, ben kötü çaldım," dedi Louisa puflayarak. Helena'yı tutkuyla severdi.

"Sen kötü çalmadın," dedi arkadaşı aynı yorgun, duygusuz ses tonuyla. "Ben kötüydüm."

Keman kutusunun siyah kapağını kapattığında bir an ne yapacağını bilemiyormuş gibi durdu. Louisa, sevdiği kişinin yanına gitmeye cesaret edemeyen bir köpek gibi gözlerinde büyük bir şefkatle ona baktı. Bu bakışa karşılık alamayınca piyanonun üzerine eğildi. Helena neden sonra arkadaşına baktı ve gözlerini yavaşça kapadı. Bu aşırı şefkatin ağırlığı ona fazla geliyordu. Belli belirsiz bir gülüşle, çocuk kandırır gibi konuştu:

"Biraz Chopin çalsana Louisa."

"Onu da beceremem, zaten neyi beceriyorum ki," dedi Louisa. Otuz beş yaşındaydı. Helena'yla arkadaşlığı yıllar öncesine dayanıyordu.

"Mazurkaları çal," dedi Helena sükûnetle.

Louisa notaları karıştırmaya başladı. Helena keman mumunu söndürdükten sonra ateşin yanına gelip Byrne'ın karşısına oturdu. Müzik başladı. Helena ellerini kollarına bastırmış, dalıp gitmişti.

"Hâlâ yanıyor mu kolların?" dedi genç adam.

Genelde çok ağır ve yorgun görünen mavi gözlerinde küçük bir gülücükle aniden ona baktı Helena.

"Evet," dedi ve kolunu sıvayarak, yanık vurmuş uzun, kızıl bir meyveye benzeyen, omuzdan bileğe kadar kızarmış, biçimli, güçlü kolunu gösterdi. Yanağını, yanan, yumuşak teninin üzerine koydu okşar gibi.

"Çok sıcak," dedi gülümseyerek, tuhaf bir neşeyle güneşte kavrulmuş kolunu tekrar okşadı.

"Kışın ortasında böyle bir güneş yanığı görmek çok komik," dedi Byrne kaşlarını çatarak. "Aylardır neden geçmediğini anlamıyorum. İlaç filan sürmüyor musun iyileşsin diye?"

Helena neredeyse ona acır gibi tekrar gülümsedi ve dudaklarını sevgiyle yanığın üzerine koydu.

"Her akşam böyle oluyor," dedi alçak sesle ve garip bir sevinçle.

"Ta ağustosta yanmıştın, şimdi şubattayız!" dedi hayretle. "Psikolojik bir şey herhalde. Bu yanığı sen çağırıyorsun, sen yapıyorsun."

Helena ona aniden soğumuş gibi baktı.

"Ben mi! Hiç düşünmüyorum bile," dedi fazla uzatmadan, küçümser bir hali vardı.

Genç adam bu acı ses tonunu duyunca kanı çekilmiş gibi oldu. Ama bu his sadece fizikseldi. Hemen nezaketle gülümsedi.

"Hiç?" diye onun sözünü tekrar etti.

Louisa onlar için piyano çalmaya devam ederken aralarında uzunca bir sessizlik oldu. Nihayet,

"Ay yeter!" diye bağırdı, taburenin üzerinde zıplayarak.

İkisi birden ona baktılar.

"İyi gidiyordun – neden durdun?" dedi Byrne gülerek.

"Siz!" diye bağırdı Louisa. "Artık daha fazla çalamayacağım," diye ekledi, acıklı bir hareketle kollarını eteğinin üzerine bırakarak. Helena da gülmekte gecikmedi.

"Yapamayacağım, Helen!" diye sızlandı Louisa.

"Canım," dedi Helena gülerek, "zaten *herhangi* bir mecburiyetin yok ki."

Kendine duyduğu saygıyı sarsan bir arzuya teslim olan birinin hafif iniltisiyle Louisa kendini Helena'nın ayakları dibine bıraktı ve koluyla başını mahzunca arkadaşının dizleri üzerine koydu. Helena hiç tepkisiz ateşe bakmaya devam ediyordu. Şöminenin öteki tarafında duran Byrne koltuğa iyice yayılmış, düşünceli düşünceli sigarasını içiyordu.

Oda çok sessizdi, bir saatin tiktaklarından bile yoksun. Dışarıda trafik akıyor, kaldırımdan adım pıtırtıları geliyordu. Ama bu bayağı hayat fırtınası, Helena'nın bir kilise gibi kayıtsızlığını koruyan odasının dışında bırakılmış gibiydi. Mihraplardaki mumlar gibi cansız yanan iki mumun sarı ışığı, siyah piyanonun üzerine vuruyordu. Lamba yanmıyordu ve kırmızı bir moloza dönüşmüş olan alevsiz ateş ızgaranın üzerinde iyice küçülmüş, mumların sarı ışıltısı adeta korları bile aydınlatıyordu. Hâlâ kimse konuşmuyordu.

Nihayet Helena koltuğunda hafifçe titredi ama konumunu değiştirmedi. Hareketsizce oturmaya devam etti.

"Kahve yapabilir misin Louisa?" diye sordu. Louisa doğrulup arkadaşına baktı ve hafifçe gerindi.

"Oh!" diye homurdandı keyifle. "Burası çok rahatmış!"

"Sen hiç kalkma o zaman, kahveyi ben yaparım. Yok yok otur," dedi Helena kendini kurtarmaya çalışarak. Louisa uzanıp onu bileklerinden yakaladı.

"Ben yaparım," dedi uzata uzata, keyiften ve sevgi açlığından inleyecek gibiydi.

Sonra Helena hâlâ kalkmaya çabaladığından, bütün ağırlığını arkadaşının üzerine vererek kendisi ağır ağır doğruldu.

"Kahve nerede?" diye sordu, üzerinde bir miskinlik varmış gibi yaparak. Karşılık görmeyen sevgisinin verdiği rahatsızlıkla hep böyle küçük yapmacıklara başvururdu.

"Herhalde," dedi Helena, "her zamanki yerindedir, canım."

"Hı-hıı!" Louisa esneyerek kendini odadan dışarı sürükledi.

Senelerdir çok yakın arkadaştılar, birlikte uyumuş, birlikte oyunlar oynamış, birlikte yaşamışlardı. Şimdi bu arkadaşlık sona yaklaşıyordu.

"Ne de olsa," dedi Byrne kapı kapandıktan sonra, "madem hayattasın yaşayacaksın."

Aniden söylenen bu sözler karşısında Helena kendini tutamayıp kıkırdadı.

"Niçin?" diye sordu cilveli bir sesle.

"Çünkü pasif varoluş diye bir şey yoktur," dedi Byrne sırıtarak.

Bu pek genç adama müsamahakâr bir bakışla dudak büktü.

"Bana öyle gelmiyor," dedi.

"Gelmesin," dedi beriki ona karşı çıkarak, "nisanda çiçek açan bir ağaç için de durum aynıdır – canlıysa çiçek açmamak elinden gelmez; senin için de böyle."

"İyi öyleyse" –yine sesinde hafif bir alay vardı– "madem elimde değilmiş, sen neden kendini üzüyorsun dostum?"

"Çünkü... çünkü sanırım benim de elimde değil – kendimi üzüyorsam üzüyorum işte. Çünkü ben" –ağzı kulaklarına varıyordu– "nisanım."

Helena onu pek ciddiye almadığı halde sinirlerini titreten garip, tiz bir sesle konuşmaya başladı:

"Ama ben çıplak bir ağaç değilim. Bütün ölü yapraklarım üzerimde duruyor ve... ve bir ölüm dansı yaparcasına sallanıyor."

"Ama alttan alta tomurcuklar kabarıyor – kayın gibi," dedi genç adam hemen.

"Doğrusunu istersen sevgili dostum," dedi Helena soğuk bir sesle, "tomurcuk açamayacak kadar yorgunum."

"Hayır," diye atıldı Byrne. "Hayır!" Kalın kaşlarını çatarak endişeyle gözlerini ona dikti. Ağustosta büyük bir darbe almış ve hâlâ etkisinden kurtulamamıştı Helena. Yüzü bir maske gibi beyaz ve ağır, neredeyse iç karartıcıydı. Byrne'm orada olduğunu unutup ateşe daldı.

"Sana önce bir mart lazım," dedi Byrne –onun için duyduğu endişe sonsuzdu– "eski yapraklarını dökmek için. Bu durumda

benim mart olmam gerekecek," dedi gülerek.

Bu iddialı tavrı yüzünden Helena onu yine duymazdan geldi. Byrne biraz bekledikten sonra yine konuşmaya başladı.

"Yeni bir başlangıç yapmak zorundasın. O berbat yazdan kalma kırmızı yapraklarını hışırdatıp duruyorsun. Sen ölmedin. Ölmüş olmayı istesen de ölmedin. Söylemesi acı gelse de söylemek zorundasın: Sen ölmedin..."

Byrne canını yakmış gibi, kendine has acılı bir tebessümle dönüp piyanonun üzerinde asılı duran fotoğrafa baktı Helena. Hayatının baharında yakışıklı bir adamın profiliydi bu. Hafifçe öne eğilmişti, sırtında hayatın ağırlığı vardı ya da kader onu aşağı çekiyordu sanki. Bakışları dalgındı ve düzgün yüz hatlarında isyandan eser yoktu. Yumuşak ve gür saçları, güzel alnından geri taranmıştı. Burnu küçük ve biçimli, çenesi yuvarlak, gamzeli ve çok muntazamdı. Byrne de fotoğrafa baktı. Bakışları sıkıntılı ve çaresiz bir hal almıştı.

"Siegmund'la birlikte öldüğünü söyleyemezsin," diye bağırdı hoyratça. Helena irkildi, yanan kollarını göğsüne bastırarak ateşe baktı.

"Siegmund'la birlikte ölmedin," dedi ısrarla, "onunla birlikte yaşadığını da söyleyemezsin. Anısıyla yaşıyor olabilirsin. Ama Siegmund öldü, anısı da kendisi değil." Sabırsız, sert bir hareket yaptı. "Şimdi Siegmund... bir anı değil... senin ölü kırmızı yapraklarının değil... o Ölü Siegmund. Sen de benim gibi yaşadığın için onu tanımıyorsun çünkü Ölü Siegmund sana yabancı."

Mutsuz bir hayvan gibi başını eğip büzüştüğünden ona kaşlarının altından bakıyordu Helena. Byrne bu bakışlara hiddetle karşılık verdi ama onun üzerine sabitlediği öfkeli bakışlar karşısında geri çekildi, sonra başını çevirdi.

"Ellerini körlemesine ölülere uzatıyorsun; geriye bakıyorsun. Asla yaşayanlara dokunmuyorsun," diye bağırdı.

"Louisa'nın kolları daima boynumda," dedi Helena bir kedi gibi bağırarak. Acısını dindirmeye çalışır gibi ellerini boynuna götürdü. Dudağı bir iğrenmeyle, hayata karşı duyduğu tiksintiyle

kalktı. Trajedi onu hasta etmişti.

Byrne kaşlarını çattı, gözleri büyüdü.

"Ahbaplar iyidir, insana iyi gelirler. Onlara hiç bakmıyorsun. Mavi bir otun başında saatlerce durup bütün insanlar gidene kadar bekliyorsun. Ahbaplar çiçeğe durmuş bir bahçeden daha iyidir."

Helena tekrar dikkatle ona baktı. Konuşmasının güzelliği, söyleyişindeki tutku, duygulanmak istemediği zamanlarda, uyuşukluktan çıkmak ona çok acı verdiği zamanlarda onu duygulandırıyordu. Nihayet, "Çok acımasızsın biliyor musun, Cecil," dedi.

"Daha da acımasız olacağım," diye çıkıştı Byrne, elini sallayarak. Helena bitkin bitkin güldü.

Bir müddet sessiz kaldılar. Tekrar piyanonun üzerindeki fotoğrafa baktı ve şimdiyi tamamen unuttu. Şimdilik yenilgiyi kabul etmiş olan Byrne ona hayatta ilgilenecek bir şeyler bulmak için çırpınıyordu. En basitini, yani aşkı bir kenara itmişti çünkü kendisi Siegmund'un anısına Helena'dan bile daha sadık, kendi kalbine karşı da çoğu kimseden daha kördü.

"Keşke Siegmund'un kemanını alabilseydim," dedi Helena sakin ama müthiş kederli bir sesle. Byrne bir an ona baktıktan sonra gözlerini kaçırdı. Kalbi mutsuz mutsuz çarpıyordu. İyimser, tutkulu ruhu, onun horgörüsü altında bel vermişti. Aralarındaki ihtilafı, ahenksizliği de hissediyordu. Helena bazen kendi dehşetiyle onun soluğunu kesiyordu. Nefretle ve ağzında kül tadıyla Louisa'nın kahveyi getirmesini bekledi.

II

Helena'nın çok istediği, Siegmund'un kemanı, Highgate'teki tavanarasının beyaz tozu altında, Siegmund'un küçük elbise sandığının yanında duruyordu. 20 pound ederdi ama henüz satmayı Beatrice'in içi kaldırmıyordu; siyah kutuyu gözden ırakta tutuyordu.

Siegmund'un kemanı karanlıkta yatıyordu, telaşlı, alışkın elleriyle son olarak kırmızı ipek kefenine sarıp yerleştirdiği yerde. İki ölü ayın ardından, en alt tel, çalgının hassas bedenine çarparak tak diye kopmuştu. İkinci tel Noel'e doğru koptu ama hiç kimse giderken çıkarttığı belli belirsiz iniltiyi duymadı. Keman karanlıkta sessiz yatıyordu, pürüzsüz, yumuşak tahtaya hafif bir küf kokusu sinmeye başlamıştı. İpek kıvrımlarının altında boğularak kopmanın elemiyle sertleşmiş teller, kıvrık, solgun yatıyordu. Kemanın içine işlemiş Siegmund'un kokusu ağır ağır yerini küf kokusuna bırakıyordu.

Siegmund kemanında bile yaşamıyordu artık. Halbuki kemanın dokusu kendi teninin dokusu halini alacak kadar boca etmişti hayatını içine. Kemanını eline aldığında parmakları kendi kalbinin tellerini titretir gibi olurdu ve Helena'nın kalbinin. Onun varlığını içip müziğe dönüştüren sevgilisiydi keman. Siegmund ölmüştü ya, kemanında ondan geriye sadece bir küf kokusu kalmıştı.

Karanlıkta ipeklere sarılmış yatıyor, bekliyordu. Altı ay önce dinlenmeye hasretti; sezonun son geceleri, Siegmund'un parmak-

ları üzerine fazla bastırdığında, tutkusu, neşesi, korkusu, küçük sevgilisinin bedenini fazlaca hırpaladığında dinlenmek için can atardı keman. Operanın son gecesi, sabırsızlıktan hoyratlaşmış, beklentiden çıldırmış bir halde çalmıştı Siegmund son notaları.

Perde inmiş, büyük şarkıcılar selam vermiş ve Siegmund alkış sağanağının nabzını hızlandırdığını hissetmişti. Ateşler içinde yanan ruhu üzerinde hoyrat, vahşi ve irkiltici bir etki yaratmıştı alkışlar, sıcak çıplaklığına bir şeyler dokunup geçmiş gibi onu beklentiyle ürpertmişti. Ellerinin mutadı olan şefkatle kemanını çabucak kaldırdı.

Tiyatro seyircileri yorulmuştu; hayat hızla opera binasından dışarı aktı. Orkestra üyeleri gülümseyerek, yorgunluklarına iyi bir tatil dileklerini katarak ayağa kalktılar, dağılmadan önce birbirlerini muzipçe uyarıyor, öğütler veriyor, el sıkışıyorlardı. Önceki senelerde Siegmund, orkestradaki meslektaşlarına uzun süreliğine veda etmekte isteksiz, ayak sürürdü. Önceki senelerde opera binasından içinde küçük bir acıyla çıkardı. Şimdi dalgın ve sabırsızca gülüyor, el sıkışıyor ve vedalaşıyordu. Boşluğuyla insana huşu veren tiyatrodan sevinçle, rüzgârın yatırdığı bir alev gibi telaşla ayrıldı.

Siyah keman kutusuyla sokakta hızlı hızlı yürümeye başladı, sonra duraklayıp çarşıdaki gaz lambası ışığında solgun solgun yığılmış çiçeklere acıdı. Kendisi içinse, deniz ve güneş önünde uçsuz bucaksız alanlar açacaktı yarın. Nehrin üzerinde dolunay yükseliyordu. Dalgın bir adamın çok belirgin bir şeye bakması gibi baktı aya, sonra durdu. Trenine yetişmek için acele etmesine gerek yoktu. Trafik hızla akıyor, lambaların ışığı altın rengi yüzler üzerinde sıcak sıcak parlıyordu ama Siegmund şehri çoktan terk etmişti bile. Aya dönük yüzü gümüş rengi ve gölgeliydi; açık gri nehir, gölgelerinin kıvrımları arasında altın pullarını titreten bir giysi gibi önünde açılıyor, beyaz ay ışıltısını, çıplak bir ten gibi bütün parlaklığıyla önüne seriyordu. İçi ay ışığının gerçekliğiyle dolu, mekanik bir biçimde trendeki koltuğuna oturdu ve hareket eden şeyleri seyretmeye başladı. Bilinci adeta askıya alınmış, bir tür

transa girmişti. Tren ışıklar ve karanlık yerler arasından kayıyordu. Siegmund hayran hayran sonsuz hareketi seyrediyordu.

Hayatındaki krizlerden birinin içindeydi. Senelerce vazifesini yapıp gerisine katlanarak, mekanik bir umutsuzlukla ruhunu bastırmıştı. Sonra ruhu yavaş yavaş kölelikten kurtulmuştu. Şimdiyse hepten kirişi kırıyor, sırf kendi keyfine ayırdığı birkaç gün geçirmeye hazırlanıyordu. Onun gibi doğru bir adam için zincirleri koparmak, kan bağlarından kurtulmak, adeta yeniden doğmak anlamına geliyordu. Bu son gecenin heyecanıyla hayatı denetiminden çıkmıştı; trenin penceresi önünde kımıldamadan oturmuş, hareket eden şeyleri seyrediyordu.

İçinde engel olamadığı büyük bir faaliyet vardı. Geçmişinin bedeni, senelerdir onu tek bir şekilde beslemiş olan rahim, yavaş yavaş onu dışarı atıyordu. Bütün varlığıyla titrese de sebebini bilemiyordu. Şimdi tek yapabildiği ışıkların geçişini seyretmek ve kendini tercüme edilmeye bırakmaktı.

Tren nihayet uçsuz bucaksız, aydınlık geceye çıktığında ve Siegmund ay ışığı basmış çayırları gördüğünde hafif bir beklentiyle titredi. Karaağaçlar –muazzam gri gölgeler– pelerinlerini kuşanmış soluk tarlalarda dolaşıyor gibiydi. Daha önce hiç böyle görmemişti onları. Dünya değişiyordu.

Tren durdu ve neredeyse hiç güç harcamadan eve gitmek üzere ayağa kalktı. Gece havası serin ve tatlıydı. Kana kana içti. Yolda yüzünü tekrar aya kaldırdı. Ay ona yardım ediyordu sanki; solgun gökyüzü üzerinde parlaklığıyla huzursuzluğu aşıyordu. Kıyıya vuran dalgaların üzerini gümüşleyecekti ve onu sahilde bekleyen Helena ani bir sevinçle beyaz ellerini kaldıracaktı. Güldü, ay da ağaçların siyah kütleleri arasında gülerek onunla birlikte hızlı hızlı ilerledi.

Bu gece eve gittiğini unutmuştu. Küçük beyaz bahçe kapısının soğuk nemi ona eve geldiğini hatırlatınca kaşları çatıldı. Kapıyı kapatıp kendini holün karanlığında bulduğunda bitkinliğini bütün kuvvetiyle hissetti. Yatağa yatmak bile zor görünüyordu. Yine de hiç ses çıkarmadan çalışma odasına girdi. İçeriye ay ışığı vurmuş-

tu; beyazlığı Helena zannetti. Nefesini tutup bir an kasıldı, sonra tekrar nefes aldı. "Yarın," diye düşündü, keman kutusunu hasır koltuğun kolları üzerine bırakarak. Ama Helena'nın varlığını fiziksel olarak da hissediyordu: omuzlarında. Kollarını birazcık kaldırarak birden ay ışığına döndü. "Yarın!" diye bağırdı içinden ve çocukları uyandırmaktan korkarak hırsızlama odadan çıktı.

Mutfağın karanlığında mavi bir ışık tomurcuğu yanıyordu. Gazı açarak geniş, sarı bir alev yaktı ve masaya oturdu. Yorgun, heyecanlı ve endişeden bunalmıştı. Koltuğuna oturduğunda etrafa tiksintiyle baktı.

Masanın üzerindeki kirli örtünün üstünde çocuklara delalet eden büyük, kahverengi lekeler vardı. Önünde bir fincan ve içine bıçak konmuş küçük bir tabak vardı. Başka bir tabakta duran peynir, sinek konmasın diye kırmızı püsküllü bir beze sarılmıştı, yine de şekerin, ekmeğin, kakao kutusunun üzeri sinek kaynıyordu. Siegmund fincanına baktı. Kenarından bir parça kopmuştu ve sırın altına işleyen leke birisi kirli ağzıyla içmiş gibi bir izlenim veriyordu. Bir bardak su aldı.

Oda kasvetli ve iç karartıcıydı. Yere serilen muşambada, kapının önünde bir delik açılmıştı. Yere boy boy ayakkabı ve botlar saçılmıştı, divanın üzeriyse çocuk giysileriyle doluydu. Siyah sobada küller soğumuştu; ocağın içinde tahta parçaları, gazeteler, kâğıtlar, ekmek kırıntıları ve reçelli ekmek parçaları vardı. Yürürken yerdeki şekerlerin üzerine bastı. Terliklerini divanın ve tabak dolabının altında el yordamıyla aradı; hem de üzerinde konser elbisesiyle.

Beatrice Beatrice olduğu müddetçe, Siegmund da onun kocası olduğu müddetçe bu hep böyle olacaktı. Kendini neden kötü hissettiğini, yarını neden sevinçle beklemediğini merak ederek mekanik bir şekilde peynir ekmeğini yedi. Yerken Helena'ya söz vermemiş olmayı, yarın diye bir şey olmamasını dileyerek gözlerini kıstı.

Sandalyeye yaslanırken arkasında bir şey hissetti. Küçük bir oyuncak ayı ve ortadan ikiye kırılmış sağlam, beyaz bir tarak geldi eline. Kendi kendine sırıttı. Ev hayatının özeti buydu işte – kırık, kaba bir tarak, saçları çekildiği için ağlayan bir çocuk, saçlar

o hale gelene kadar ilişmemiş ve bu işi görmek için kızgın bir ânını kollamış olan bir eş; siyah yün burnunu acınası bir halde havaya dikmiş ve komik kollarını ona doğru kaldıran oyuncak ayı.

Gwen'in neden oyuncağını almadan yattığını merak etti. Bu şapşal şeyi almadan yatmazdı. Çocuklarına duyduğu güçlü şefkat, başka bir şeyle mücadele ederek içinde kabardı. Sandalyesine çöktü ve sersemlemiş zihni yavaş yavaş karardı. Yorgunluğa ve sıkıntıya yenik düşmüş vaziyette, boş boş önüne bakarak oturdu. Nefes almayı bıraktığını fark ederek kendine geldi. Omuzlarını dikleştirerek derin bir soluk aldı ve tekrar rahatladı. Bir süre sonra oyuncak ayıyı alıp ağır ağır yatağa gitti.

Biri dokuz diğeri on iki yaşlarında olan Gwen ve Marjory küçük bir odayı paylaşıyorlardı. Ortalık yeterince aydınlıktı. En sevdiği kızını üzerini açmış, inatçı başını geri atmış, ağzı hafif aralık uyur buldu. Siyah saçları yastığa yayılmıştı: Bunu nasıl yaptığını gözünde canlandırdı. Marjory pikeye sarınmıştı. Oyuncak ayıyı iki kızın arasına koydu.

Onları seyrederken çocukları canından bir parça olduğu için onlardan nefret etti. Ya kendisi her şeyden vazgeçip nefret ettiği bir varoluşu sürdürecekti ya da çocuklar acı çekecekti. Ama Helena'yla tatil yapmayı kabul etmişti ve yapacaktı. Geri döndüğünde kendini aynada bir hayalet gibi gördü. Aynadaki adamın bakışlarına karşılık vererek dikkatle onu incelemeye başladı. Saçları hâlâ siyah ve gürdü; şakaklarındaki beyazları göremiyordu. Gözleri siyah ve hassastı, siyah bıyığının altındaki ağzı genç ve dolgundu.

Doğrulup çocuklara baktı, kaşlarını çattı ve kendi küçük odasına gitti. Bu küçük karanlık hücrenin içine tek başına kapanmaktan memnundu.

Dışarıda dünya cafcaflı bir solgunluk içinde yatıyor; ışığın düşürdüğü gölgeler, çiftliği, ağaçları, villaları canlı mahlûklar gibi gösteriyordu. Bu soluk aydınlık bütün geceyi delip, ay gibi ışıltının merkezinde kıvrılmış yatan Helena'ya, neredeyse onun üzerinde uyuduğu adayı sallayacak kadar çalkalanan denize uzanıyordu. Helena çok sakin, kendinden çok emindi. Onunla birlikte

olmak dinlenmek demekti. Onunla birlikteyken aşktan ve güzellikten başka hiçbir şeyin önemi kalmıyordu. Siegmund ona karşı müthiş bir susuzluk ve açlık hissediyordu. Helena ona huzur ve aşk sunuyordu, ekmekle su gibi. Sükûneti, güzel şeylere ve rüyalara duyduğu sevgi içinde öyle güçlüydü ki...

Aşağıdaki saat ikiyi çaldı.

"Uyumam lazım," dedi.

Yatağın altından bavulunu çıkarıp yerleştirmeye başladı. İşi bittiğinde kapağı hızla kapadı. Tık sesi son nokta gibiydi. Doğrulup gerindi ve içini çekti.

"Feci yorgunum," dedi.

Ama kendi kendini ikna etmek için söylemişti bunu. Üstünü değiştirdikten sonra bir müddet parmaklarını hızlı hızlı dizine vurarak pijamasıyla oturdu.

"Otuz sekiz yaşındayım," dedi kendi kendine. "Yine de çocuk gibi bir türlü avunamıyorum!" Yarını düşünmeye başladı.

Tam uykuya dalacakken aniden uyandı ve düşüncelerin beyninde kovandaki arılar gibi dolaştığını fark etti. Hatıralar, hızlı düşünceler, bir gölü ele geçiren yaban kazları gibi havada uçuşup üzerine konuyordu. Opera cümleleri ona eziyet ediyor, bunlara bütün kanıyla ritim tutuyordu. Bu işkence içinde dönüp dururken içini çekti ve Helena'nın son derste çaldığı Beriot konçertosunun bir bölümünü çaldığını fark etti. O zaman nasıl seyrettiyse yine öyle seyrediyordu onu, hata yaptığında duyduğu şiddetli sabırsızlığı duyuyordu, yayının hareketleri arasında düşüncelerinin nereye gittiğini fark edince irkildiği gibi irkiliyordu. Helena yanlış yapmıştı, kendisi telaşlıydı ve onun mavi gözlerinin dikkatle kendine baktığını hissetmişti.

Kızı Vera içeri aniden girdiğinde ikisi de yerlerinden sıçramıştı. On dokuzunda güzel bir kızdı Vera. Helena'ya yolunun üzerindeki bir mobilyaymış gibi sürtünerek geçmiş, babasına sert ve aşağılayıcı bir tonda soru sormuş, sonra Helena odada değilmiş gibi çıkıp gitmişti.

Helena *Pelléas*'ın notalarını parmağıyla takip ederek ayakta

duruyordu. Vera çıktığında, Siegmund'u titreten çok özel bir sesle sormuştu:

"Neden *Pelléas*'ın müziğini soğuk buluyorsun?"

Siegmund ne cevap vereceğini bilemedi. Böylece az önce olanları hiç sözünü etmeden geçiştirdiler, Helena'nın hep yaptığı gibi, aşağılayıcı olabilecek şeyleri görmezden gelerek – doğrusu onun için pek çok şey aşağılayıcıydı.

Senelerce Siegmund'un öğrencisi olarak gelmişti bu eve, ilk başlarda aile dostu olarak. Sonra Louisa'yla birlikte, Siegmund'un orkestrada çaldığı konser salonlarına, tiyatrolara gitmeye başlamışlardı ve kısa sürede, eve birlikte dönmek gibi bir alışkanlık edinmişlerdi. Sonra Helena, Siegmund'u evine çağırmıştı, sonra üç arkadaş birlikte yürüyüşlere çıkmaya başlamıştı, sonra Louisa gözcülük ederken ikisi yürüyüşlere çıkmaya başlamıştı.

Helena onun yalnızlığını okumuş, hayatta umduğunu bulamadığını anlamıştı. Siegmund onun mavi gözlerinin dikkatle, ısrarla ruhuna baktığını hissetmiş, kendini ona kaptırmıştı.

Sezonun bitmesinden üç hafta önce, Vera'nın Helena'yı aşağıladığı gün, Helena paltosunu giyerken üzgün, mavi gözleriyle ona bakarak, "Artık buraya gelemeyeceğim Siegmund. Evin artık bana açık değil," demişti. Siegmund aşağılanmanın verdiği sıkıntıyla kıvranıyordu. Helena elini, onun eli üzerine bastırarak uzunca bir süre yanı başında durmuş, "Sana yazarım," demişti. Sonra da onu bırakıp gitmişti.

Siegmund hayatından o gün nefret etti. Çok geçmeden mektup geldi. Bir hafta sonra Richmond Parkı'nda başını kucağına koymuş yatıyordu.

"Çok yorgun görünüyorsun Siegmund," demişti Helena. Yüzünü okşamış ve onu usulca öpmüştü. Siegmund aşkın büyüsünden erimiş, yatıyordu. Ama Helena namusluydu –gerçi her ne kadar bu kavrama halel getirmek istemesek de– acımasız, tutarsız ve çirkindi bu namus Siegmund'un gözünde.

"Çok yorgunsun, canım. Ağustosun ilk haftası benimle gelip dinlen."

Kanı şahlanıvermiş ve öne sürdüğü para yokluğu gibi bahanelerin kolayca savuşturulmasına izin vermişti. Helena'ya gidecekti, Wight Adası'na, yarın.

Deniz gibi mavi, fırtınalı gözleriyle Helena, ama yine deniz gibi tamamen kendine yeten, yalnız Helena; dünyadaki en güçlü en harika şey olan kalın, beyaz boynuyla, anemonlar gibi ipeksi ve hafif, küçücük elleriyle yarın onun olacaktı, deniz ve tepelerle birlikte. İçini dolduran muhteşem aleve sarılmıştı...

Alev söner gibi olduğunda Londra'ya, Beatrice ve çocuklara döneceği geldi aklına. Nasıl olacaktı? Öfkeli, kara gözleri ve arkada gevşekçe toplanmış saçlarıyla Beatrice geldi gözlerinin önüne, tıpkı önceki günkü haliyle, ateş püskürür vaziyette.

"Yarın birkaç günlüğüne tatile çıkıyorum," dediği zamanki haliyle.

Ayrıntıları sormuştu, Siegmund da bazı sorularına cevap vermişti. Bu cevaplardan tatmin olmayarak öfkelenmiş, gözleri kocaman açılmış iki çocuğunun önünde, şüphe, hakaret ve nefretle üzerine gelmişti. Çocuklarının onu mahkûm eden ciddi ve soğuk bakışlarını üzerine saldığı için karısından nefret ediyordu Siegmund.

Söylediği bir şey Beatrice'e dokunmuştu. İyi bir aileden geliyordu, leydi gibi büyütülmüş, Fransa'da manastır okulunda okumuştu. Eski kibri uyanmıştı. Vakarla çekilmiş, çocukları da beraberinde götürmüştü. Böyle bir hakarete tekrar uğrarsa dayanabilir mi bilmiyordu. Cesareti ve kendine saygısı yara almıştı.

Sabahleyin Beatrice holdeki kapının sert mandalının çıkardığı sesi duydu. Anında uyandı ve Siegmund'un hızlı, sağlam adımlarının çakıllı patikada çabuk çabuk uzaklaştığını duydu. Eskimiş bir eşya gibi kenara atılmanın verdiği çaresizlikle, içi hınçla dolu, kaskatı yattı.

"Ben bir hiçim, ben bir hiçim," dedi kendi kendine. Bir müddet hareketsiz yattı.

Evde hiç ses seda yoktu. Sabah güneşi kepengin aralıklarından bütün canlılığıyla içeri süzülüyordu. Tırnaklarını avcuna batırıp

zorlukla nefes alarak ve hafif hafif sallanarak yatmaya devam etti. Sonra istasyonda yavaşlayan trenin sesi ve hemen ardından çuf çuf uzaklaşması duyuldu. Beatrice trenin bacasından çıkan buhara vuran güneş ışığını ve sabah güneşinde kilometreleri hızla aşarak ilerleyen iki âşığı, kocasıyla Helena'yı hayal etti.

"Tanrım gebert onu – çarp onu," dedi alçak sesle. Helena'dan nefret ediyordu.

Annesiyle birlikte yatan Irene uyanıp ona sorular sormaya başladı.

III

Kilometrelerce uzanan sabah güneşinde Siegmund'un gölgeleri, çocukları, Beatrice, kederi, sis gibi dağıldı ve yolculuğa çıkan genç bir adam gibi kendini hafiflemiş hissetti. Portsmouth Town'ı geçtiğinde aşkın malum şen dünyası dışında her şey yok olmuştu. Kompartımanın penceresinden bakarken gülüyordu.

Aşağıdaki sokaktan pırıl pırıl bir askeri bando geçiyordu. Cesur sesler ona kadar süzüldü ve tekrar güldü; ezgiye, bandonun şamatası ve ışıltısına, kırmızılara bürünmüş sırım gibi askerlerin parkın aşağısındaki hareketlerine bayılmıştı. İnsanlar aydınlık yüzlerle kiliseden çıkıyorlardı. Nasıl olur, günlerden pazardı demek! Hiç zamanı değildi, bir aşk macerasıydı bu, Tristan'a dönmekti.

Beyaz, mavi ve eflatuna bürünmüş kadınlar çiğdemler gibi neşeyle salınıyordu. Her yerde küçük tatil flamaları çırpınıyordu. Her biçim, güneş ışığında ağırlığı yokmuş gibi dans ediyordu.

Hepsinin ötesinde adanın sessiz tepeleri vardı, Helena'yla. Bu o kadar harikaydı ki sabretmeye katlanabiliyordu. Tepeden tırnağa beyazlar içinde olacaktı, sakin, kalın boynu rüzgâra açık, yüzü ışıl ışıl, örtmediği saçları üzerinde parlayan güneş yüzünden başını eğerken gülümseyecekti.

Bu düşünceyle heyecana kapılıp derin derin nefes aldı. Sabırsızlık etmeyecekti. Kırmızılı askerlerin, mavili komik denizcile-

rin ve kiliseden çıkmış rengârenk kadınların bir çiçek dürbünü gibi sokaktan aşağı döküldüğü kasabanın üzerinde duraklamıştı tren. Sonra ağır ağır harekete geçip Siegmund'un nefesini tutarak beklediği denize yaklaştı. Tam da Helena gibiydi deniz, mavi, güzel, kayıtsızlığıyla güçlü.

Bir dakika sonra kirli istasyondaydılar. Sonra gün birden parladı ve Siegmund neşeyle buluştu. Altında denizin kabardığını hissediyordu. Etrafına baktığında deniz ona cezayir menekşesi rengi göründü; bu maviliğin üzerinde yer yer sarı, beyaz ve kan kırmızı yelkenler yanıp sönüyordu. Güvertede dururken kendini rüzgâra ve denize bıraktı, o gürbüz yelkenlerden biri gibi, her şeyin bir parçası gibi hissetti kendini. Devasa, haşmetli deniz öğlesinde bütün vücudu bir renk darbesi gibi ışıldıyordu.

Küçük gemi sallanıp titremeye başladı. Su, yumuşacık bir sine gibi kabarmış, usulca köpüklenip dalgalanıyordu. Gemiler meraklı kuşlar gibi üşüştü: Yaşlı *Victory* yüzlerce sarı kırmızı, üçgen flamasını sallıyordu; rıhtımdaki kutu gibi eski evler geçip gitti.

Limanın dışında, onları görmeye gelmiş vahşi deniz mahlukları gibi savaş gemileri, kara burunlarını suyun üzerine çıkarmış duruyorlardı. Siegmund onlara da güldü. Yüzüne gelen serpintiyi şampanya köpüğü gibi hissetti, mavi denizin etrafında toplandığını hissetti.

Solunda o tuhaf damalı görünümüyle yuvarlak kale vardı, sarı ve kırmızı kanatlı gemilerin sessiz uçuşmaları arasında, suyun içinde sağlam ve yalnız.

Siegmund adanın maviye çalan cüssesine baktı. Efsanelerdeki güzel kadınlar gibi kendi sevgilisi de mavi pusun ardında saklanıyordu. Gerçek olamayacak bir şey. Arkasında beyaz dümen suyuna binlerce papatya saçılmıştı sanki. Sağlı sollu, ciddi ve tekinsiz savaş gemileri, sivri burunları üzerinden onları seyrediyordu. Altında berrak yeşil su, kahkahalar atıyormuş gibi çalkalanıyordu. İleride Sieglinde'nin adası yaklaştıkça yaklaşıyor, ona ağır ağır Helena'yı getiriyordu.

Çayırlar ve ormanlar seçilmeye başladı, evler onu karşılamak

için kıyıya toplaştı; iskeleye indi, deniz yolculuğu bitmişti. Buna üzüldü Siegmund. Ama Helena adadaydı; Siegmund denizdeyken, etrafına üşüşmüş bulut filoları arasında demirli bir gemi gibi duran adada. Karşısında yükselen rıhtıma bakarken, büyük, yüklü bulutlar üzerine heybetli gölgelerini düşürdü ve serin rüzgâr onu ürpertti.

Çok yavaş ilerliyordu. Gökyüzünün kara filosu, bütün bulutlar limana demirlemeye gelmiş gibi gittikçe yakınlaşıyordu. Newport yakınlarındaki düzlüklerde rüzgâr bir viyolonsel orkestrası gibi inliyordu. Gökyüzü baştan aşağı griydi. Siegmund, rüzgârın soğuk soğuk yaladığı Newport İstasyonu'nda sıkıntıyla bekledi. Günlerden pazardı ve istasyon ve ada maksatlarını kaybetmiş, ıpıssız kalmışlardı.

Siegmund ceketini giyip bir yere oturdu. Sabahki o coşku alevi sönmüştü ama büyük bir umut hâlâ için için yanıyordu. Geceleyin sadece iki saat uyuyabilmişti. Boş mideye sevinç içmişti ve şimdi sarhoşluğu geçmeye başlamıştı.

Öğleden sonra saat üçte, ikinci sınıf kompartımanda tek başına oturmuş pencereden dışarı bakıyordu. Cama bir-iki damla düştü, sonra rüzgârın sırtında her yeri bulandıran bir sağanak indirdi ve tepeleri, bataklıkta titreşen sazları örtüverdi. Siegmund üşümüş, uyuşmuştu. İstasyonları sayıyordu. Bu uyuşukluğun altında kalbi heyecanla küt küt atıyor, onu şaşırtıyordu çünkü beyni ölmüş gibiydi.

Tren yavaşladı: Yarmouth! Bir durak daha kalmıştı demek. Siegmund, yağmurla parlayan peronun kayıp gidişini seyretti. Çatının altındaki kuru gri boşlukta beyazlar giymiş tek bir yolcu bekliyordu. Aniden Siegmund'un kalbi hop etti ve çılgınca çarpmaya başladı. Kapıyı çarparak açtı ve Helena'yı kendine çekti. Helena, kompartımanın içine çekilirken titrek bir çığlık attı.

"Gerçekten *burdasın*!" diye bağırdı Siegmund tuhaf bir ses tonuyla. Helena soğuktan titriyordu. Neredeyse tamamen çıplak olan kolları morarmıştı. Siegmund'un sorusuna cevap vermek yerine sımsıkı ona sarıldı ve onun sıcaklığının işgali altında son bir

kere titredi. Ona böyle sokulması Siegmund'un içinde bir kahkaha gibi açılmıştı.

"Bu rüya mı canım?" diye fısıldadı. Helena, içine yayılan harika sıcaklığından ürpererek, ona sıkıca sarıldı.

Neredeyse o anda frenlerin gıcırtısı duyuldu.

"Geldik!" diye bağırdı Helena, hemencecik her zamanki neşeli tavrına bürünerek. Siegmund bavullarını toplarken o da şapkasını düzeltti.

Yollarına devam etmek için çay saatine kadar beklemeleri gerekiyordu. Siegmund zor bulunur bir uyarıcı yutmuş gibi müthiş bir canlılıkla kıpır kıpırdı. Kendi de kendine şaşıyordu. Tıpkı şafak vakti bir ormandaki her bir ağacın şaşkın sevinç çığlıkları atması gibi, bedeninin her teli neşeye gafil avlanmıştı.

Helena geri döndüğünde onu görmek için karşısına oturdu. Siegmund'un bu saf, neşeli halleri ona çok hoş görünüyordu. Koyu mavi gözlerinde, alacakaranlıktaki mor damarlı bir çiçek gibi hareler vardı ve neşesi, her nasılsa, irisinde titreşiyor gibiydi. Helena yüz hatlarını memnuniyetle teker teker süzdü. Gür, siyah saçları altındaki geniş alnını, dolgun dudaklarını ve çenesini seviyordu. Küçük ama güçlü, asabi ve bembeyaz ellerini seviyordu. Kuvvet ve sükûnetle nefes alıp veren göğsünü, kollarını, bacaklarını ve dizlerini seviyordu.

Siegmund için Helena sadece mevcuttu. Tuzağa düşmüş, Siegmund'un aşkının halesine karışmıştı. Sadece onun beyaz, güçlü ve meyveye durmuş olduğunu görüyordu, sadece mavi gözlerinin kendisine korkunç geldiğini biliyordu. Dışarıda deniz sisi gittikçe koyularak karaya sokuluyordu. Kalacakları yer koydan fazla uzak değildi. Birlikte oturmuş çay içerlerken Siegmund'un gözleri daldı ve kaşlarını çatarak Helena'ya baktı.

"Bu ne?" diye sordu, huzursuzca kulak kabartarak.

Bardaklara çay koymakta olan Helena başını kaldırdı. Yüzündeki huzursuz ve endişeli bakışa şaşırmıştı.

"Sesi mi diyorsun? Sis düdüğü, canım – Wotan'ın gazabı ya da Siegfried'in ejderi değil..."

Sis, camda bembeyazdı. Oturup beklediler. Bir-iki saniye sonra alçak, kabaran bir ses geldi, yalnız, devasa bir deniz hayvanının, canavarların sonuncusunun sesi gibi. Sis, bir-iki saniye bu sesi büyüttü, sonra yoğun bir sessizlik çöktü. Siegmund'la Helena birbirlerine baktılar. Siegmund'un gözleri sıkıntılıydı. Koskoca, güçlü bir adamı, bir çocuk gibi tuhaf bir ses yüzünden endişeli görmek Helena'yı şaşırtmıştı. Yorgundu gerçi.

"İnan bana, sadece sis düdüğü," dedi gülerek.

"Orası öyle. Ama insanın ruhunu sıkan bir ses."

"Öyle mi?" dedi Helena hayretle. "Neden ki? Şey... evet... bazı insanlara böyle gelmesini anlıyorum galiba. Denizin öte tarafından Tristan'ı çağıran korno sesi gibi."

Alçak sesle mırıldandı – sonra korno melodisini üç kere tekrarladı. Yüzü maske takmış gibi ifadesiz duran Siegmund dışarı, sise bakıyordu. Sirenin gümbürtüsü üzerlerinde patladı. Onun için kötü kehanetler taşıyan bir sesti bu. Helena sesin kesilmesini bekledikten sonra korno melodisini tekrarladı.

"Hakikaten de sis düdüğüne çok benziyor," dedi, nedense bu benzerlik epey ilgisini çekmişe benziyordu.

"Haftaya bu sıralar, Helena!" dedi Siegmund.

Aniden içine kasvet basan Helena, onun masanın üzerinde duran eline uzandı.

"Cornwall'dan sana sesleniyor olacağım," dedi.

Siegmund cevap vermedi. Çoğunlukla anlatmaya çalıştığı şeyi anlamıyor, onu trajedi duygusu içinde yalnız bırakıyordu. Hayatının nasıl kökünden söküldüğünü bilmiyordu; ona anlatmaya çalıştığında da anlamamakta direniyor, Siegmund'u kendi içinde yapayalnız bırakıyordu.

"Önümüzdeki hafta diye bir şey *yok*," dedi büyük bir neşeyle. "Sadece şimdi var." Ayağa kalkıp onun yanına geçiverdi. Kollarını boynuna doladı ve elini saçlarının arasına sokup başını sımsıkı göğsüne bastırdı. Siegmund'un burun delikleri ve ağzı göğsüne gömülmüştü. İpek elbisenin kokusunu ve onun kendi hafif, sarhoş edici kokusunu içine çekti. Gözlerini kapatıp, Helena'nın ona kar-

şı kör olduğunu bir kez daha kabul etti kederle. Ama o ne kadar kör olursa olsun Siegmund'un içindeki bir başka ben, Helena yüzünü kendisine bastırdığı için onu mutlu olmaya zorluyordu.

Saçlarını uzun uzun okşadı ve onu bir daha asla bırakmayacakmış gibi başını sıkı sıkı göğsüne bastırdı; sonra eğilip alnını öptü. Siegmund onu kollarına aldı ve bir süre öylece kaldılar.

Şimdi kendini Helena'yla kör etmek, ömre bedel bir tutku içinde bütün geçmişini ve geleceğini yakmak istiyordu.

Çaydan sonra ateşin yanında dinlenirlerken Helena ona bulduğu harika şeyleri anlattı. Kadınların o tuhaf ayrıntı tutkusu, pek sevgili fuzuli şeylere duydukları o özel düşkünlük vardı onda da. Onun heyecanına dalıp kendini unutarak yüzünde bir gülümsemeyle dinledi. Gün ışığı gibi rahatlatıyordu onu ve keyifle dolduruyordu, sözlerini dinlemese bile.

"Çıkalım mı yoksa çok mu yorgunsun? – Yok ama yorgunsun, çok yorgun," dedi Helena. Koltuğunun yanında durmuş şefkatle ona bakıyordu.

"Hayır," dedi, yüzünde aydınlık bir gülüşle biçimli kollarını gererek. "Hayır, şu anda hiç yorgun hissetmiyorum."

Helena sakin, sarmalayan bir şefkatle ona bakmaya devam ediyordu. Ama gözlerindeki ışıltılı, sorgulayan bakıştan ürktü.

"Bu gece erken yatmalısın," dedi, yüzünü yana çevirip, onun yumuşak, siyah saçlarını karıştırarak. Siegmund kollarını uzatarak gerindi ve cevap vermek yerine sadece gülümsedi. Onunla böyle yalnız olmak, onun insafına kalmak çok keskin bir hazdı. Ayağa kalkıp ondan sise çıkmak için üzerine bir şeyler giymesini istedi.

"Çok yorgun olmadığına emin misin?" diye tekrarladı.

Siegmund güldü.

Dışarıda deniz sisi beyaz ve yumuşacıktı. El ele yürüyorlardı. Hava soğuk olduğundan Helena yürürken elini onun paltosunun cebine sokmuştu.

"Sisi severim," dedi, cebindeki eli sıkarak.

"Ben de sevmediğimi söyleyemem," dedi Helena ona daha da sokularak.

"Bizi yakınlaştırıyor, kendi başımıza bırakıyor," dedi. Helena başını eğmiş, cevap vermeden yanında ağır ağır ilerliyordu. Siegmund bu sessizlikten rahatsız olmadı.

"Başımıza bu sisten daha iyi bir şey gelemezdi," dedi.

Helena tuhaf, neredeyse hıçkırık gibi bir sesle güldü.

"Neden?" diye sordu, hem hassas hem kırgın bir sesle.

"Senden başka hiçbir şey yok, senin için de benden başka hiçbir şey yok – bak!" Çayırların ortasında Helena kendini bu sis dünyasında bu adamla yapayalnız buldu. Aniden hıçkırarak kendini onun göğsüne attı. Siegmund neden ağladığını bilmediği halde onu şefkatle göğsüne bastırdı, mutluydu, korkmuyordu.

Hafif çukur bir yere indiklerinde, Needles'tan tam kulaklarına haykırdı siren. Siegmund da Helena da aşırı yoğun hisler içindeydi. Buna sırtlarını döndüler.

"Karar notası ne?" diye sordu Helena.

"Vurguyu mu soruyorsun? – Neredeyse bir kromatik gam çıkıyor..." dedi Siegmund.

"Evet ama karar notası Mi galiba?"

"Mi!" diye bağırdı Siegmund. "Bence Fa."

"Hayır, iyi dinle!" dedi Helena.

Oldukları yerde durup sis düdüğünün uzun ıslığını beklediler.

"Tamam işte!" dedi Siegmund sesi taklit ederek. "Mi değil ki bu." Sesi tekrar etti. "Fa."

"Bence kesinlikle Mi," diye diretti Helena.

"Hatta Fa diyez," dedi, notayı mırıldanarak.

Helena gülerek ondan bir gam yapıvermesini rica etti.

"Ama benimle aynı fikirdesin değil mi?"

"Değilim," dedi Helena.

Sis serindi. Konuşma cesaretlerini ellerinden alıyordu sanki.

"Peki *Tristan*'daki nota neydi?" diye sordu Helena kendini zorlayarak.

"Aynısı değil," dedi Siegmund.

"Hayır, canım, aynı değil," dedi alçak, teskin eden bir ses tonuyla. Siegmund onun okşamasıyla ürperdi. Helena kollarını ona

dolayıp öpülmek için yüzünü hasretle uzatmıştı. Güpegündüz herkesin geçtiği bir yolun üzerinde durduklarını unutmuştu ki, Helena telaşla geri çekildi. Sisin içinden gelen ayak seslerini duymuştu.

Tepeye tırmandıkça sis seyreldi, ta ki zirvede gri bir pus halini alana kadar. Karanın yumuşak çimli dudağı üzerinde duruyorlardı. Yukarıda gökyüzü hayli açıktı. Aşağıda deniz boğuk bir sesle kendi kendine şarkısını söylüyordu.

Helena onu yarın kenarına çekti. Siegmund hafifçe geri çekilerek elini sımsıkı tuttu. Elini dayanılmayacak kadar fazla sıkması Helena'nın hoşuna gitmişti. Tam kenarda durup, denizin altında gürültüyle kımıldandığı sise doğru meyillenerek inen yamaca baktılar.

"Buradan böylece yürüyüp gitsek mi?" diye sordu Siegmund aşağı bakarak. Helena'nın kalbi bu fikir karşısında bir an durdu, sonra hızla atmaya başladı. Ölüm fikriyle nasıl oynayabiliyordu, hem de onları bekleyen beş muhteşem güne rağmen! Helena o zaman ondan korktu.

"Hadi gel canım," dedi yalvarırcasına.

Şu birkaç mükemmel günden vazgeçebilecekti demek! Bu düşünceden acı duydu.

"Hadi canım, gel!" diye tekrarladı, onu usulca patikaya çekerek.

"Korkmuyorsun ya?" diye sordu Siegmund.

"Yo, korku değil..." Sesindeki o kendine has, tiz, haşin ton Siegmund'u ürpertti.

"En kolay yol bu," dedi alayla. Helena onu anlamamıştı.

"Önümüzde tamamen kendimize ait beş gün var, Siegmund!" diye azarladı onu. "Bu sis Lethe. Büyüsü beş gün sürse bize yeter."

Siegmund güldü ve onu kollarına alarak uzun uzun öptü.

Unutuşun kapılarını arkalarından kilitleyerek neşeyle yollarına devam ettiler.

Güneş batarken sis biraz dağıldı. Parçalanan sis kümeleri tepeden tepeye sürükleniyordu, iyice uzaklarda batı göğü altın rengin-

de solmaktaydı. Âşıklar amaçsızca golf sahalarında dolanırlarken, yeşil tümsekler ve çimenli dere kıyıları Helena'ya yorulduğunu ve oturmaya ihtiyaç duyduğunu hatırlattı. Yırtık, kirli sarı sis perdeleri ardında şatafatla çekilen güneşe, batının ışıklı sarayına dönmüşlerdi yüzlerini.

Siegmund hiç kımıldamadan günbatımını seyrediyordu. Bu muhteşem, alev alev gelin odasında gelmişti Helena'ya. Bunu nasıl ifade edeceğini bilemiyordu; başka erkekler bu zaferi nasıl taşıyordu acaba.

"Bunun müziği hangisi sence?" diye sordu. Helena ona baktı. Gözkapakları hafif kapanmış, dudakları aralanmıştı, ironik bir rapsodi çalar gibi.

"Neyin, canım?"

"Sence günbatımını en iyi aktaran müzik hangisi?"

Teni altın rengi, hali tavrı çok etkileyiciydi. Helena bir an onu hayranlıkla süzdü.

"Bilmem," dedi sükûnetle; başını onun omzuna koyup batıya baktı.

Siegmund'un yeniden hayallere dalmasıyla bir sessizlik boşluğu açıldı.

"Beethoven senfonilerinden biri – hani şu..." Ve ona açıkladı.

Helena'ya pek ikna edici gelmemişti, ona yaslanıp kendi tercihini yapmaya çalıştı. Günbatımı aynı şekilde asılı duruyordu – neredeyse hiçbir değişiklik yoktu.

"Bence *Lohengrin*'deki Kutsal Kâse teması," dedi.

"Evet," dedi Siegmund. Pek katılmamakla birlikte tartışmaya girmedi. Kendi hayallerine döndü. Helena'nın hiç hoşuna gitmiyordu bu hali. Onu sadece kendine istiyordu. Gökyüzünü seyrederken Helena'yı nasıl yalnız bırakırdı! Neredeyse elleriyle Siegmund'un gözlerini kapatacaktı.

IV

Günbatımının sırmalı resmi geçidi çabuk bitti ve üzerine sisin lime lime perdeleri kapandı. Çok geçmeden Siegmund'la Helena yoğun, uçsuz bucaksız sisin içinde tek başlarına kapalı kaldılar. Helena soğuktan ve nemden titriyordu. Siegmund uykudan uyanır gibi onu kollarına aldı, Helena da sımsıkı ona sarıldı. Siegmund onu iyice kendine bastırarak dosdoğru dudaklarına eğildi. Bıyıkları soğuk sise bulandığından Helena bu öpüşmenin ardından hafifçe titredi, sonra bir kez daha titredi. Siegmund bu güçlü ürpertinin sebebini anlayamamıştı. Korkudan ve soğuktan olduğunu düşünerek paltosunun düğmelerini açtı, onu göğsüne çekti ve olabildiğince sarıp sarmaladı. Helena'nın ondan korkmuş olmasından hem keyif hem de mahcubiyet duymuştu. Özür diler gibi yüzünü yumuşak, güçlü boynuna gömdü ve ona öyle sıkı sarıldı ki yüzü yanmaya başladı.

"Çok yapılısın, kollarım seni sarmaya yetmiyor," diye sızlandı Helena, korkudan nefesini tutarak. Küçük elleri, onun geniş omuzlarını kuşatmaya çalışıyor, başaramıyordu.

"Üşüyeceksin, ellerini ceketimin içine sok," diye fısıldadı Siegmund.

Helena'yı bu sefer de ceketinin içine çekti. Sıcak göğsüne, içine dolan keskin haz ve korkuyla kapandı; omuzlarının sıcağında ellerini birleştirmeye, onu kucaklamaya çalıştı.

"Bak, olmuyor işte," diye fısıldadı.

Siegmund kısa bir kahkahayla onu daha da kendine bastırdı.

Sonra Helena başını onun göğsüne gömdü ve gövdesinin şeklini anlamak ister gibi ellerini ürkekçe, hafif hafif bastırarak yanlardan aşağı doğru indirdi. Ceketle paltonun altında, elleri usulca yeleğin ipeksi astarına dokunuyordu ve bu eller kımıldandıkça Siegmund'un kanı bir ateşle tekrar tekrar vücuduna yayılıyordu, ta ki kendisi sıcak kandan, göğsü de koca bir ağrıdan ibaret kalana kadar.

Helena'yı ezer gibi kendine, göğsündeki ağrıya bastırdı. Kasları sert ve uzlaşmazdı; o anda zihinsiz, gergin ve güçlü tenden ibaretti; kanı, hayat ve şuur dolu Helena'ya doğru akıyordu. Ona kilitlenmiş vaziyette kıpırtısız kaldı, hiçbir şeyin farkında değildi.

Helena'nın canı yanıyor, ezildiğini hissediyordu ama onun için çok lezzetli bir acıydı bu. Siegmund'un bu kadar kuvvetli olması, çelik gibi onu kıskaca alması ona harika geliyordu. Yoğun bir mutlulukla içi geçer gibi oldu. Nihayet salıverildiğini hissedip derin bir soluk aldığında Siegmund'un dudakları boynunda dolaşıyordu, onu koklayan bir köpek gibi ama dudaklarıyla. Kalbi isyana kalkmıştı. Bıyıkları içinde tuhaf bir gıdıklanma hissi uyandırıyordu. Boynunu süpüren, kulağının arkasına bastıran dudakları ve kendi ritmiyle teninde esen sıcak nefesi bütün vücudunu titretiyordu. Yayın altında titreyen keman gibi ağzının, bıyıklarının temasıyla ürperiyordu. Kalbi göğsünün içinde ateşti.

Birden çılgınca ona doğru çekildi ve başını geriye atarak dudaklarını onun dudaklarına bastırdı; ağızlarından erimeye ve birbirlerine karışmaya başlamışlardı sanki. Kadınla erkeğin tek bir varlığı paylaştığı o uzun, olağanüstü öpüşmelerdendi. Tek-içindeiki, yegâne hermafrodit.

Helena dudaklarını çektiğinde bitkindi. Tutkunun dudaklarda kendini tükettiği "Hayalci Kadınlar"dandı. Gerçek bir öpüşme, arzusunu söndürmeye yetiyordu. Alev alev yanan bir ateş ondan Siegmund'a, Siegmund'dan ona akıp durmuştu. Şimdi ateşin sönmesiyle kendini zayıflamış hissediyordu. Erkeğin kanındaki hararet, canlılık yoktu onda. Siegmund'un göğsüne bıraktı kendini; bu

nadide yatakta içi geçse ve uykuya dalsa ne kadar güzel olacağını hayal ediyordu. Gümbürtüyle atan kalbini dinleyerek hareketsiz kaldı.

Onun için hayal daima gerçekten önce gelirdi. Siegmund'un hayali, Siegmund'un kendisinden daha önemliydi onun için. Rüyasındaki adamın yerini tutamıyordu belki. Öyle bile olsa gerçek adama karşı çok acımasızdı Helena.

Onu kendine bastırıyordu Siegmund. Rüyası kanında erimişti ve kanı onun için hızlanıyordu. Rüyaları kanının çiçekleriydi. Helena'nın rüyalarıysa daha kopuk ve insan üzeriydi. Asırlardır belli bir kadın türü insanın içindeki "hayvanı" reddedegelmiştir; hayalleri soyut ve fantazilerle doludur, kanı esaret altında akar ve iyiliği zalimlikle doludur.

Helena, Siegmund'un göğsünde tükenmiş bir halde yatıyordu. Siegmund onu iyice sarmıştı, ağzı ve soluğu boynunu ısıtıyordu. Helena pasif, belli belirsiz, onun kucağında onun okşamalarından uzaklaştı. Siegmund bunun hemen farkına varacak kadar duyarlı, kadının isteğine boyun eğecek kadar da erkekti. Onun bu uzaklaşması karşısında kalbi buruldu, kanı çekilir gibi oldu. Yine de ona sarılmaya devam ediyordu; bir müddet hareketsiz ve sessiz oturdular.

Islak çimenlerin üzerinde duran ayaklarının soğuktan sızladığını fark etti Helena. Yumuşak ve tatlı bir sesle, "Eve dönsek iyi olacak," dedi, sanki Siegmund doğruları göstermesi gereken bir çocukmuş gibi.

Siegmund her manaya çekilebilecek küçük bir ses çıkardı ama ne kımıldadı ne de onu bıraktı. Ama ağzı Helena'nın boynunda hareketsiz duruyordu ve arzusu tümüyle çekilmişti.

"Hava soğuk ve nemli, hayatım, gitmemiz lazım," dedi Helena tatlı ama kararlı bir sesle.

"Birazdan gideriz," dedi Siegmund boğazı tıkanır gibi.

Helena içini çekerek bir an bekledi, sonra onu bu zevkten mahrum bıraktığı için kendinden nefret ediyormuş gibi çok yumuşak bir ses tonuyla, "Siegmund, üşüdüm," dedi.

Bu sözde Siegmund'u öfkelendiren bir sitem vardı.

"Üşümek mi!" diye bağırdı. "Ama ben seni ısıtıyorum..."

"Ama ayaklarım çimenlerin üzerinde canım ve ıslak çakıltaşları gibiler."

"Yaa!" dedi Siegmund. "Söyleseydin ya ben ısıtırdım." Uzanıp elini ayakkabılarının üzerine koydu.

"Çok üşümüşler," dedi. "Hemen harekete geçip onları ısıtalım."

Ayağa kalktıklarında Helena'nın ayakları öyle uyuşmuştu ki neredeyse ayakta duramayacaktı. Gülerek Siegmund'a tutundu.

"Keşke bana daha önce söyleseydin," dedi, "aslında benim tahmin etmem gerekirdi..."

Kendi düşüncesizliğine şaşarak kolunu Helena'nın beline doladı ve birlikte eve döndüler.

V

Odalarına girdiklerinde ateş harıl harıl yanıyordu. Şirin, özenle döşenmiş evde onlardan başka sadece ev sahibi vardı; oturma odasını, para kazanmaktan ziyade biraz değişiklik olsun diye, eve gelen giden olsun diye kiraya veren sevimli, ihtiyar bir hanımdı.

Helena, Siegmund'u "arkadaşım" diye tanıttı. İhtiyar hanım ona gülümsedi. Bu dalyan gibi, yakışıklı, mahcup adama. Seneler önce bir oğlu vardı... Hem bu ikisi âşıktılar. Balayı için de bu eve gelirlerdi inşallah.

Siegmund ateşin yanındaki kocaman, at kılı koltuğa otururken Helena da lambayı yakıyordu. Parlayan fanusun üzerinden ona baktığında, kendine has belli belirsiz bir alay, öfke ve hayret gülüşüyle kendisini seyrettiğini fark etti. Başka bir adam gibiydi. Helena'nın elleri öyle titriyordu ki fitili zar zor ayarlayabildi.

Elbisesini değiştirmek için odadan çıktı. "Bayan Curtiss tepsiyi getirmeden dönerim. Bak yanımda getirdiğim Nietzsche bu..."

Siegmund ona cevap vermeden gidişini seyretti. Tek başına kaldığında kolları dizlerinin üzerinde, hiç kıpırdamadan oturdu. Çarpıntısı vardı ve bütün varlığı, dizginlenmiş bir hayvan gibi sıkıntılı, temkinli ve uzaktı. Düşünceler, amaçsızca yükselen kabarcıklar gibi beyninde rasgele beliriyordu. Kanının ürkütücü bir şekilde ateş alıvermesi yüzünden damarları yanıyordu; güldü.

Helena odaya girdiğinde gözleri, kavın üzerine düşen kıvıl-

cımlar gibi çabucak onun gözlerini yakaladı. Ama genç kadının gözlerinde sadece şefkatli bir ıslaklık vardı. Siegmund'un bakışları anında değişti. Helena onun bu kadar sessiz, bu kadar yabancı olmasına şaşıyordu.

Tereddüt etmeden, bütün kadınsılığıyla ona yaklaştı –Siegmund'un otuz sekiz yaşına karşılık o sadece yirmi altı yaşındaydı– iki elini birden tutup neredeyse kederli bir şefkatle ona bakarak önünde durdu. Beyaz elbisesi üzerinde boynu, başını taşıyan som bir köpük sütunu gibi yükseliyordu. Dolgun, beyaz kolları, aşağı akan dantel köpüklerinin arasından göğüslerinin yükseltisine doğru çıkıyordu. Ama gözleri ona öyle kasvetli bir şefkatle bakıyordu ki Siegmund içinde yanan tutkuyu göstermeye cesaret edemedi. Ona bakamıyordu. Onunla birlikte hüzünlü, şefkatli olmak için neredeyse acınası bir gayret harcasa da içindeki ateşi söndüremiyordu. Helena iki elini de sıkıca tutmuş, onu rüyasındaki aşka davet ediyordu. Siegmund ona istekle baktıktan sonra başını çevirdi. Helena onu bekledi. Okşamalarını, şefkatini istiyordu. Siegmund ona bakmıyordu.

"Yemeği şimdi mi yemek istersin canım?" diye sordu, siyah saçlarının bittiği, boynunun, yakasının altında güçlü omuzlarına doğru yumuşak bir kavisle indiği yere baktı.

"Sen nasıl istersen," dedi Siegmund.

Helena hâlâ bekliyordu ama Siegmund hâlâ ona bakmıyordu. Canını sıkan bir şey var herhalde, diye düşündü. Ona yabancıydı.

"Ben masa örtüsünü sereyim," dedi bu duruma razı olmanın sesine verdiği gamla. Ellerini son bir kez daha sıkıp bıraktı. Siegmund hiç farkına varmamış gibi ellerini dizlerinin üzerine koyup ateşe bakmaya devam etti.

Lambanın altın renkli ışığında küçük vazolarda beyaz ve eflatun tatlı bezelye çiçekleri ve muhabbet çiçekleri koydu yuvarlak masaya. Onun hareketlerini, dantelin altından görünen beyaz, eğimli omuzlarını ve mermer gibi sağlam sırtını, yürürken hafifçe kabarıp inen kasıklarını seyrediyordu Siegmund. Birisi göğsünü dağlıyor gibiydi. Fiziksel bir acıydı bu.

Akşam yemeği çok sessizdi. Helena hüzünlü ve nazikti, Siegmund'un gözlerindeyse ıstırap, alay ve aşk arasında gidip gelen gizemli, tuhaf bir bakış vardı. Katılığını koruyor, yumuşamıyor, uzak duruyordu. Yorgundu ve bu yabancılığına rağmen bezginliğini ve ıstırabını görebiliyordu Helena. Yüreğinde ağlıyordu.

Nihayet sofranın toplanması için çıngırağı çaldı. Sofra toplanırken huzursuzca piyanoda Wagner'den bazı parçalar çalıyordu.

"Başka bir ihtiyacınız var mı?" diye sordu güler yüzlü, yaşlı hanım.

"Yok, teşekkür ederiz," dedi Helena kararlı bir sesle.

"Ya! Madem öyle bulaşıkları yıkadıktan sonra ben yatarım. Lambayı söndürürsün değil mi canım?"

"Lamba konusunda endişeniz olmasın," dedi Helena gülerek. "Bizim evde de sürekli kullanıyoruz."

Siegmund gelmeden önceki gün Bayan Curtiss'in kalbini kazanmaya çalışmış ve başarmıştı. İhtiyar hanım tepsiyi aldı.

"İyi geceler canım – iyi geceler Beyefendi. Ben sizi baş başa bırakayım. Çok oturur musunuz, canım?"

"Hayır, oturmayız. Bay MacNair belli ki çok yorgun."

"Evet – evet. Londra insanı yoruyor."

Kapı kapandığında Helena bir an ne yapacağını bilemeden, Siegmund'a bakarak durdu. Süngüsü düşük vaziyette kendini koltuğa bırakmış ateşi seyrediyordu. Allak bullak gözlerle ona bakarken Siegmund da yine aynı karanlık, garip bir şekilde sorgulayan, hayal kırıklığı taşıyan gözlerle ona baktı.

"Sana kitap okuyayım mı?" diye sordu Helena acı bir sesle.

"İstersen oku," dedi.

Sesi öyle kayıtsızdı ki ağlamamak için kendini zor tuttu. Karşısına geçip üzgün gözlerle ona bakmaya başladı.

"Sorun ne, canım?" dedi.

"Sen," dedi Siegmund hafifçe yüzünü buruşturarak.

"Ben mi? Neden?"

Müstehzi bir gülüşle ona baktıktan sonra gözlerini kapadı. Helena küçük bir iniltiyle kollarına atıldı. Siegmund'un kucağına

ağır, beyaz bir kedi gibi kıvrıldı. Dudaklarıyla kendisini okşamasına izin verdi ve hiç kıpırdamadan, sesini çıkarmadan, sıcağın keyfini çıkararak öylece oturdu.

Siegmund, onun kendiliğinden güzel bir kokusu olan saçlarını öpüyor, bazen o gür, karmakarışık saçlarını dudaklarıyla açacakmış gibi ağzına uzun bir tutam alıp çekiştiriyordu. Aşkının şefkati Helena'ya onu büyük bir hazla yalayan yumuşak bir alev gibi geliyordu.

Yaşlı hanımın üst kata çıktığını duydular. Helena kıpırtısızdı ve adeta büzüşmüş gibiydi. Siegmund bir an durup kendini tuttu. Çıt çıkmıyordu. Denizin usul usul soluduğu duyulabiliyordu. Tam o anda koltuklardan birinde uyumakta olan kedi uyanıp kapıya gitti.

"Dışarıya bırakayım mı?" diye sordu Siegmund.

"Bırak!" dedi Helena dizlerinden inerek. "Geceleri hava güzel olduğunda dışarı çıkıyor."

Siegmund tekiri özgürlüğüne kavuşturmak için ayağa kalktı. Sokak kapısının açıldığını duyan Bayan Curtiss yukarıdan seslendi: "Kapıyı sen mi açtın, canım?"

"Kediyi dışarıya bıraktım," dedi Siegmund.

"Teşekkür ederim – iyi geceler!" İhtiyar hanımın yatak odasının kapısını kilitlediğini duydular.

Helena şöminenin karşısında diz çökmüştü. Siegmund yavaşça kapıyı kapattıktan sonra bir an durdu. Kalbi hızlı hızlı çarpıyordu.

"Ateşin karşısında otursak mı?" diye sordu yoklar gibi.

"Olur – nasıl istersen," dedi Helena ağır ağır, kendi iradesine rağmen konuşur gibi. Siegmund dikkatle fitili küçülttü, sonra lambayı söndürdü. Bütün vücudu arzuyla yanıyor, titriyordu.

Oda, şöminenin ateşinde siyah ve kızıldı. Diz çökmüş olan Helena, ateşin aydınlığında öne eğilmiş, üzerine vuran ışıkla pembeleşmişti. Ara sıra ateşin kızılı yol yol duvarlara vuruyordu. Siegmund, yüzü kıpkırmızı, gölgelerin arasından çıktı.

Helena'nın yanındaki koltuğa oturup ona doğru eğildi, elleri ateşin ışıltısında iki kırmızı, huzursuz çiçek gibi, başı öne eğik şö-

minenin karşısında oturan Helena'ya doğru sarkıyordu. Çiçeklerden biri uyanıp ona uzandı. Sessizce onu ondan istedi. Helena büyülenmiş gibiydi, hareket edemiyordu.

"Gel," diye usulca rica etti Siegmund.

Helena dönüp ellerini ona uzattı. Elbisesinin dantelleri sıyrılınca omzuna kadar açıkta kalan kolları pembe pembe parladı. Göğsü Siegmund'a doğru kalktı. Başını yana eğmiş korkuyla ona bakıyordu. Beyaz elbisesine vuran ışıkla, kaldırdığı kollarının arkasına saklanmaya çalışmasıyla, kendini bir kurban olarak sunuyormuş gibiydi.

Siegmund bir anda yere diz çöktü ve Helena kendini tümüyle ona bırakarak omzuna yaslandı. Bu hazzın içinde büyük bir keder de vardı.

Helena sonunda Siegmund'un kollarından kendini kurtarıp, onunla birlikte yattığı şezlongdan doğrulduğunda saat on birdi. Kendini çok ısınmış, ateşlenmiş ve huzursuz hissediyordu. Son yarım saattir Siegmund ağır kollarını ona dolamış, hiç kıpırdamadan yatmış, onu iyice ısıtmıştı. Mavi siyah gözlerini görmese uyuduğunu zannedebilirdi. Göğsünde huzursuzca kıpırdanmıştı.

"Seni rahatsız etmiyor muyum?" diye sormuştu onu konuşturmak için. Siegmund tatlı tatlı gülmüştü.

"Böylesine hareketsiz durabilmek muhteşem," demişti.

Bunun üzerine Helena biraz sakinleşerek onunla birkaç dakika yatmıştı. Onun için bu huzur ve sükûnda kutsal bir şeyler vardı. Siegmund'un bu haline şaşıyordu, bir saat öncesinden ne kadar da farklıydı. Ama nasıl aynı olsun ki zaten! Derin düşüncelere dalmış, mavi ve puslu sabah denizi gibiydi şimdi. Halbuki az önce bir volkan gibi yanıyordu, sanki Helena'yı yok edecekti.

Helena ona bu yeni, yumuşak güzelliği vermişti. Onun garip çiçeklerinin büyüdüğü topraktı Helena. Ama kendisinden doğan bu çiçeklere hayret ediyordu. Ona ne kadar yabancıydı Siegmund, ondan ne kadar farklıydı. Bir sonraki isteği ne olacaktı, ondan başka ne tomurcuklar açtırmasını bekleyecekti. Elinde olmadan bü-

yüyor, çiçekleniyor gibiydi. Helena sadece onun çoğalmasına yardımcı oluyordu.

Helena yerinde duramıyordu: Vücudu yabancı hislerle doluydu, şoktan dolayı elinde olmadan irkiliyordu. Yorgundu ama kıpır kıpırdı. Siegmund, üzerinde sıcak kollarıyla, mavi pusu içinde nüfuz edilemez bir şekilde, açık gözleriyle uyuklarken Helena gittikçe nefes alamaz, kendi kendine katlanamaz olmuştu.

Sonunda onun kolunu üzerinden kaldırıp şezlongdan kalktığında Siegmund dinginliği içinden ona baktı. Helena alnındaki nemli saçları geriye itip derin derin soluklandı, neredeyse nefes nefese kalmıştı. Sonra rahatsız bakışlarla aynadaki kızarmış yüzüne baktı. Aynı huzursuzlukla dönüp geceye baktı. Serin, karanlık, dalgalı deniz onu çağırıyordu. Perdeyi açtı.

Ay, beyaz bulutların sığlıklarında zarafetle yüzüyordu. Ağaçların ve üç-beş evin ardında karanlığın, denizin ve ay ışığının muazzam oyuğu vardı. Ay, alnına, onu affeden serin elini koydu.

"Azıcık dışarı çıkalım mı Siegmund?" diye sordu sinirli bir sesle.

"Yeter ki sen iste," dedi Siegmund tam bir gönüllülükle. Onun her isteğini yerine getirmesini sağlayabilecek bir rahatlıkla doluydu içi.

Usulca dışarı çıkıp sessizlik içinde koya doğru yürüdüler. Suyun baştan çıkarıcı bir tonda karanın penceresi önünde fısıldadığı yerde, beyaz, hayat dolu ay yolunun başında durdular.

"Bundan daha güzel bir gece hiç görmedim," dedi Siegmund. Onun mutluluğundaki bu basitlik Helena'nın gözlerini yaşlarla doldurdu aniden.

"Suyun üzerine vuran ayı çok severim," dedi.

"İkisini birbirinden ayıramıyorum," dedi Siegmund. "Deniz aydan aşağı dökülmüş gibi, sahilin ellerinde sallanıyor. Hepsi tek, tıpkı gözlerinin, ellerinin ve söylediklerinin sen olması gibi."

"Evet," dedi Helena heyecanla. İşte rüyalarındaki Siegmund buydu ve onu kendisi yaratmıştı. Yine de içinde titreşen bir acı vardı. Artık onu aşmıştı Siegmund, ona ihtiyacı yoktu.

"Burada kendimi evimde hissediyorum," dedi Siegmund, "memleketime, yetiştiğim yerlere geri dönmüşüm gibi."

Helena onun elini bütün kuvvetiyle sıktı.

"Çok dolambaçlı yollardan gidiyoruz, Helena," dedi, "ve sonunda bizde bir acayiplik olmadığını anlıyoruz." Tatlı tatlı güldü. "Kendimi toplumdan dışlanmış biri gibi görüyordum! İnsan kendi gecesinden nasıl dışlanabilir ki – ay böyle karşımızda çırılçıplak – gökyüzünün üstünde birkaç pılı pırtı. Daha ne isteriz!"

Helena ne istediğini bilmiyordu. Onun tam olarak neden bahsettiğini de anlamıyordu. Ama ahengi içinde hissediyordu.

"Bundan böyle ister her şeyim olsun ister hiçbir şeyim olmasın," diye devam etti Siegmund, "karanlık, bir ana gibi; ay bir kız kardeş, yıldızlar çocuklarım, bazen deniz de ağabeyim gibi: Hepsi bir evdeki bir aile gibi, anlıyor musun?"

"Ya ben Siegmund?" dedi Helena alçak sesle, onu tamamen ciddiye alarak. Acınası bakışlarla baktı. Yüzünün ay ışığı vurmuş fildişi sathından akan gümüşi gözyaşlarını gördü Siegmund. Kalbi şefkatle buruldu ve gülerek onu öpmeye eğildi.

"Kalenin anahtarı," dedi. Yüzünü onun yüzüne dayadı ve gözyaşlarının sızısını yanağında hissetti.

"Bütün bunlar çok debdebeli şeyler," dedi rahat bir sesle, "ama bu geceye uygun, bütün söylediklerim."

"Söylediklerin sonsuza kadar doğru," dedi Helena.

"Bu gece ne kadar sonsuzsa o kadar," dedi Siegmund.

Helena'nın ıslak yanağının kenri yanağında sızladığını hissederek öylece durdu, kaşlarının altından denizin mehtap altındaki coşkusuna baktı. Gecenin beyaz kalbine gözlerini dikerek birbirleri üzerine katlandılar.

VI

Siegmund sabahleyin bir hayret duygusuyla uyandı. "Masallardaki sihirler gibi," diye düşündü nerede olduğunu anlayınca, "rüyamı gerçekleştirmek için beni yeni bir hayata getirdiler. Peri masalları doğruymuş demek."

Çok derin uyuduğundan kendini yenilenmiş gibi hissediyordu. Uykunun karanlığından keyifle gün ışığına çıktı. El yordamıyla saatini bulmaya çalıştı. Saat yediydi. Uykuya doymuş bir gecenin çiyi gözlerinin önünde parıldadı. Sonra bir kahkaha attı ve geceyi unuttu.

Gündoğumunda çıkan hafif esintiyle sarmaşık cama vuruyordu. Siegmund önünde açılan sabah mutluluğuna uzattı ellerini. Helena kutsallığına halel getirmediği yan odadaydı. Sarmaşıktaki serçeler gün ışığının içine düşen yaprak gölgelerini titretiyordu; süt beyazı, yelken gibi bir bulut pırıl pırıl gökyüzünde kahramanca süzülüyordu; denizin üzerinde çiy gibi bir güneş ışıltısı olmalıydı.

Siegmund bakmak için doğrulduğunda tahmininin doğru olduğunu gördü. Evler de beyaz, kırmızı, siyah koyunlar gibi koya doğru iniyorlardı, kendisiyle onların arasında güneşin sisi vardı. Ellerini pervaza dayayıp pencereden dışarı uzandı. Rüzgâr saçlarını karıştırıyor, pijamasının yakasını göğsüne vuruyordu. Güldü, çabucak giysilerini üzerine geçirdi ve dışarı çıktı.

Helena görünürlerde yoktu. Kendi kendine şarkı söyleyip salladığı havlusuyla ritim tutarak yürümeye başladı. Tarladan geçen küçük patika, daha sonra onu kıvrıla kıvrıla yardan aşağı indirdi. Rüzgâr almayan bazı kuytu yerler güneşten ısınmış, hanımeli ve kekik kokuyordu. Yabani hanımelinden bir dal kopardı, çiçekler krem rengi ve sarıydı. Otlar kahverengi ayakkabılarını ve pamuklu pantolonunu ıslatıyordu. Tazelenen esinti, açık saçlarının arasına deniz kokusu bıraktı. Yamaç yukarıdan aşağı birbirine karışmış çiçeklerle doluydu, en tepedeki gelincikler kızıl alevler gibi savruluyor, kum otları merakla aşağı eğiliyordu, her yeri kaplamış pembe ve beyaz kayışkıranlar çok güzeldi.

Siegmund süpürge çalılarının pürçekli eflatun çiçeklerinin açtığı, rüzgâr tutmayan güneşli bir yerde durdu. Mavi koyun ilerideki burna doğru kıvrıldığını gördü. Üç-beş küçük, beyaz kuş havada daireler çiziyor, suyun köpüklü, ince kıyısına dalıyordu; üç-beş gemi sessizce yol alırken denizi karartıyordu; esmer ya da çiğ beyaz üç-beş küçük insan, süzülen kuşların altında yürüyordu.

Yükselen suların yarıya kadar örttüğü, açık renk kumlarının üzerine, tepesi çukurlaşmış kare mihraplara benzeyen kayalar serpiştirilmiş bir sahil parçasını seçti denize girmek için. Giysilerini yüksek bir kayanın üzerine attı. Rüzgârın ferah, yumuşak parmaklarının temasını ve çıplaklığı üzerinde ürkekçe dolaşmasını hissetmek çok hoşuna gitti. Gülerek kumların üzerinden denize koştu ve ağır, yeşil suyun içinde gürültüyle ilerlemeye başladı.

Soğuktan büzüşmüştü. Su kasıklarına geldiğinde dalmaktan korkarak bir an durdu ve dayanılmaz ışıltının arasından ufuk boyunca kayıp giden bir gemiyi seyretti. Gülerek berrak, yeşil suya daldı.

Pek iyi bir yüzücü sayılmazdı. Bazen tersten gelen bir dalga üzerinden aşıyor, gözlerine ve burnuna dolan suları silerek, soluk soluğa başını yukarı uzatıyor, göğsünü sıkıca kavrayan dalgaların çırpıntısıyla yükselip alçalıyordu. Sonra denizle oyununa devam etmek için yine öne eğiliyordu. Orta yaşta bile olsa oyun oynamak muhteşemdi, hem deniz de çok iyi bir oyun arkadaşıydı.

Gözlerini suyun ışıltılı yüzeyiyle hizalayarak, sabahı karşılayan yarlara fok gözüyle bakıyor, parlak zemin üzerinde duran gemileri, dalışa geçen kuşları seyretmeye bayılıyordu.

Ama böyle böyle oynarken kayalara doğru sürüklenmiş, yüzerken kalçasını, suyun altındaki keskin bir uca sürtmüştü. Acıdan, denizin bu ani zalimliğinden kaşlarını çattı; sonra bu olanları hemen unuttu ve kayaların olmadığı bir yere doğru ilerleyerek bütün ciddiyetiyle oyununa devam etti.

Beyaz kumlara çıktığında kalbi, beyni ve bedeni isyan halindeydi. Hızlı hızlı nefes alıyor, göğsünü deniz kokan ışıltılı havayla dolduruyordu. Hafif hafif titremeye başladığında, teninin, üzerinde kuşlar çırpınıyormuş gibi ondan bağımsız kıpırdanması çok hoşuna gitti. Bedenini, denizin tutkusuyla ışıldayan sabaha sundu. Rüzgâr kuytularına sokuldu, güneş ılık bir nefes gibi omuzlarına döküldü. Halinden çok memnundu.

Önündeki kaya da kendisi gibi beyaz ve ıslaktı; içinde berrak bir su havuzcuğu, midyeler ve bir de gül anemonu vardı.

"Bu havuzu inceleye inceleye bitiremezdi," diye düşündü. Gülümserken kendi gölgesini suyun içinde gördü belli belirsiz. Ona bakar gibi görünen bu gölge kendinin farkına varmasını sağladı. Kendine, yakışıklı, beyaz olgunluğuna baktı. Bu sırada kanın sinsice kalçasından aşağı süründüğünü hissetti ve uzun, kırmızı yarayı gördü. Siegmund, parlayan teni üzerinde ilerleyen kanı seyretti. Kan dizkapağının etrafını kırmızı kırmızı dolandı.

"İşte bunlar hep ben'im, bu süzülen kırmızı, gururlandığım bu beyazlık, siyah saçlarım, mavi gözlerim. Bir birey olmak tuhaf şey. Bütün bunlardan başka beni ben yapan ne?"

Üşüdüğünü hissedince hızlı hızlı kurulandı.

"En sağlam, en güçlü çağımdayım," dedi kendi kendine gururla. "Benden haz duyması lazım ama duymuyor, giysilerimin altında bir babun varmış gibi beni reddediyor."

Bütün o yakışıklı olgunluğuna baktı, göğsündeki sağlam kaslar, sert baldırlar, kendinden mağrur mahluklar. Bu kusursuzluğu tek bozan o uzun, açık yaraydı, buna pek üzüldü.

"Kendimi ona verirken üzerimde böyle bir kusur olsun istemezdim," diye düşündü.

Yarasındaki kanı sildi. Mühim bir şey yoktu.

"İçinde pembe bir anemon, birkaç da sarı yosun olan şu havuzcuğu benden on bin kat fazla düşünür. Yerde gökte ne var ne yok görmektense bir tek onun omuzlarıyla göğsünü görmeyi tercih ederdim... Beni neden beğenmiyor?" diye düşündü giyinirken. Düşünen fiziksel benliğiydi.

Ayaklarını ılık bir su birikintisinde yıkadıktan sonra eve döndü. Helena yemek odasında bir vazoya hercai menekşeler yerleştiriyordu. Eşikte sevinç içinde duran Siegmund'a biraz temkinli bakışlarla baktı. Ama Siegmund onun içine su serpti. Yabancı ve ısrarcı bir erkek değil, neşeli ve güzel bir çocuk vardı karşısında. Şefkatli bir vakarla güldü Helena.

"Yüzdün mü?" dedi nemli, karışık saçlarına bakıp gülerek. Onunla göz göze gelmemeye çalıştı ama Siegmund bunun pek farkına varmadı.

"Sen yüzmedin mi!" dedi ve onu öpmek için eğildi. Saçlarında deniz kokusu vardı.

"Hayır – ben sonra yüzeceğim," dedi Helena. "Ama bu ne?"

Çekine çekine havluya dokundu, sonra endişeyle ona baktı.

"Bu kan mı?" dedi.

"Bacağım çizildi – mühim bir şey değil," dedi Siegmund.

"Emin misin?"

Siegmund güldü.

"Havluya bakılırsa durum kötü," dedi.

"Evhamlıymış da," dedi Siegmund gülerek.

Helena ona endişeyle baktıktan sonra başını çevirdi.

"Kahvaltı hazır," dedi.

"Ben de kahvaltıya hazırım – ama böyle olur mu?"

Helena ona bir göz attı. Yakasını takmadığı için pamuklu gömleğinin yaka bandı üzerinde boynu çıplaktı. Onun bu derbeder hali hiç hoşuna gitmemişti. Genelde üstüne başına çok dikkat ederdi.

"İdare eder," dedi neredeyse iğneler gibi. Siegmund ıslık çala-

rak havluyu iskemlenin üzerine attı.

"İyi uyudun mu?" diye sordu Helena onun yemeye başlamasını seyrederken ciddi bir tavırla.

"Ölü gibi uyudum – deliksiz," dedi. "Ya sen?"

"Fena sayılmaz, teşekkürler," dedi, kendisi yatakta oradan oraya dönüp işkenceli bir uykusuzluk içinde onun adını sayıklarken Siegmund'un böyle derin derin uyumasına sinir olmuştu.

"Senelerdir böyle uyku uyumamıştım," dedi Siegmund coşkuyla. Helena ona kibarca güldü. Yakışıklı, sağlıklı neşesiyle onu fethetmişti. Çıplak boynu ve altındaki erkek göğsünü hissettiren gömleği hoşuna gitmişti. O böylesine canlı olduğunda Helena da kendini olağanüstü mutlu hissediyordu. Küçücük kalabalıkları içindeki kara suratlı menekşeler, altın rengi gözlerini ona neşeyle kırpıyor gibilerdi.

Kahvaltıdan sonra Siegmund giyinirken bu sefer de Helena deniz kıyısına indi. Yolda yürürken bütün küçük, güzel şeylerle tek tek ilgilendi: sarı, sevimli kanarya otları, pembe kahkaha çiçekleri, çiçeklerin üzerinde parlayan çiy damlaları, güneşte kuruyan salyangoz izleri. Yürüyüşü uzun bir oyalanmaydı. Geniş alanlardan ziyade kuytu köşeleri, hayal etmekten ziyade hayran olmayı seviyordu.

İnsanlığın görmeye değer şeyler karşısındaki daha önceki yaklaşımlarını bir kenara bırakıp sadece kendi gönlünden geçtiği gibi görmek istiyordu. Bu yüzden de neredeyse hiçbir çiçeğin adını bilmez, aralarındaki ilişkileri anlamaz, uyum sağlamak üzere geliştirilmiş küçük değişiklikler umrunda olmazdı. Yoncanın en alttaki, kahverengiye çalan çiçekçiklerinin boynunu bükmesi hoşuna giderdi; ötesine hiç bakmazdı. Her şeye kendi fantazilerini giydirirdi.

"Şu sarı çiçek, şafak sökmeden önce periler tarafından taranıp fırçalanmaya vakit bulamamış. Pek dağınık..." diye düşündü kendi kendine. Pembe kahkaha çiçekleri peri borazanlarıydı ya da gece perilerinin gündüz perilerini aramak için kullandığı telefonlar. Denizin üzerindeki ışıltılı kırışıklık parlak saçlarını güneşe yayan

Ren Bakireleriydi. En sevdiği düşünce tarzı buydu. Her şeyin değeri, uyandırdığı fantazilerle ölçülüyordu. İnsanlar hiç umrunda değildi; kaba, çirkin ve aptaldılar.

Alçak deniz duvarına yaslanıp, taşların üzerinde ısıtmak için parmaklarını açarak bu sıradan sabahtan sihirler yaratırken duyduğu memnuniyet tamdı. Küçük kayalar etrafında üşengeç üşengeç birbirini kovalayan dalgacıkları, gölgesi suya vuran resiflerin etrafında kıvrılan derin, mavi suyu seyretti.

"Bu çok güzel," dedi kendi kendine. "Sonsuz bir serinliği, temizliği, ferahlığı var. Doygunluk hissiyle bozulamayacak bir güzellik."

Kendini beyaz mavi sabahla yıkamaya, önceki geceki tutkunun kirinden arıtmaya çalışıyordu.

Deniz kendi oyununa dalmıştı. En büyük cazibesi böyle uzak durması, kendi kendine yetmesiydi. Deniz, toprak ve gökyüzü gibi alıp vermezdi. Dünyayla bir alışverişi yoktu. Kendi tutksunu kendine saklardı. Helena da deniz gibi bir şeydi, kendine yeterli, başkasını umursamayan bir şey.

Siegmund şapkasız çıkageldi, siyah saçları rüzgârda savruluyor, gözleri denizden daha sıcak ışıldıyordu – peygamber çiçekleri gibi; kollarıyla bacakları su gibi ileri geri çalkalanıyordu. Birlikte duvarın üzerine abanıp suyun oyunlarını seyrederken, dört beyaz eli, gri, ağarmış taşların üzerinde ısıtıyorlardı.

Helena yanında olduğunda, Siegmund normalde daima duyduğu o sızıyı, o başka bir şey özlemini duymuyordu. Helena onu, şeylerin güzelliğine bağlıyordu, güneşin, rüzgârın, denizin, ayın ve karanlığın bilgilerini ona ileten bir sinir ucu gibiydi. Kendisinin hissetmediği güzellikleri bile iletiyordu Siegmund'a. Aşkı yapan da budur. Siegmund, kendi içine kapanık küçük çiçekleri, kalabalıkları içinde yalnız ağaçları, vahşi, hüzünlü su kuşlarını anlıyordu onun sayesinde. Bütün bunlarda, hep yükünü hissettiği o büyük özlemi, başka bir şeylere duyulan o sızıyı görüyordu. Ama bu devasa deniz sabahında yanında Helena'yla, günün kendisi gibi tam ve mükemmeldi.

Bir bulutun yaklaştığını görünce, "Hava bütün gün güzel olacak mı acaba?" diye sordu.

"Bilmem," dedi Helena o nazik, umursamaz tavrıyla, sanki havanın nasıl olacağı onu hiç ilgilendirmiyordu. "Bence karışık bir gün olacak – hem bulut hem güneş – buluttan çok güneş olacak."

Siegmund'un da aynı fikirde olup olmadığını anlamak için ciddi ciddi ona baktı. Gözlerini çatık kaşlarla baktığı buluttan çevirip ona gülümsedi Siegmund. Öyle ışıltılı, öyle hayat doluydu ki.

"Ben gökyüzünü bomboş, çıplak severim," dedi, "içinde yürürken güneş ışığı etrafında titreşmeli."

"Burada hava sana bile yetecek kadar sıcak," dedi gülerek Helena.

"Burada öyle!" dedi, taşların sıcağını hissetmek için yüzünü duvara dayayıp parmaklarını Helena'nın parmaklarına yaklaştırarak. Helena gülerek Siegmund'un parmaklarını sıkıca avcuna bastırdı. Neredeyse bir saat deniz duvarlarının yanında, durgun güneş ışığında öylece durduktan sonra Helena içini çekmeye ve yüzünü batıdan gelen hafif esintiye uzatmaya başladı. Soğuktan nasıl kaçarsa sıcaktan da öyle kaçardı. Fiziksel olarak hep böyleydi – her türlü aşırılıktan uzak dururdu. Ama ruhsal olarak aşırılıkçıydı, hem de tehlikeli bir aşırılıkçı.

Batının ferah soluğuna doğru tepeyi tırmanmaya başladılar. Karanın en yüksek noktasında etrafına kırmızı demir bir parmaklık çevrilmiş büyük bir haç vardı. Üzerindeki yazıyı okudular.

"Bu neyse ne de etrafındaki parmaklık pek çirkin!" diye bağırdı Siegmund.

"Lord Tennyson'ın beyaz mermerinin etrafına da parmaklık koymak zorunda kalmışlardı," dedi Helena biraz muğlak bir tavırla. Siegmund onun bu sözünü kendine göre yorumladı.

"Evet – büyük şeyleri küçümserdi değil mi?"

"Tennyson!" dedi Helena hayretle.

"Tavuskuşlarını ve prensesleri değil – daha büyük şeyleri..."

"Bence öyle değil," dedi Helena.

"Hmm..."

Sesinde bir kararsızlık var gibiydi ama aslında öyle değildi.

Tepelerin üzerinde batıya, rüzgâra doğru ilerlediler. Needles'a uzanan burnu takip ederken denizin kanatlarından gelen esintinin onları yalayıp geçtiğini hissettiler ve yarların aşağısından yükselen heyecanlı, keskin haykırışları duydular. Zaman zaman bir martı, bir parça köpük gibi yarın kıyısından yukarı yükseliyor, sonra tekrar batıyordu. Patika çukur yerlerden geçtikçe, yarın kuytusuna girip çıkan kuşların birbirini kesen, alçak rotalarını görüyorlardı.

Bu yabani kuşlar, Helena'nın içindeki şiire ve özleme çok hitap ediyordu. Onu büyülüyor, neredeyse onun sesi oluyorlardı. Yosunların kararttığı kayalar üzerinde kendi yollarını dokuyan beyaz kar taneleri gibi martıları seyretmek için yarın kenarına iyice yaklaştı. Siegmund tedirginlikle geride duruyordu. Kadere şu anda meydan okumaya cesareti yoktu, içindeki ölüm hissi riskleri göze alamayacağı kadar kuvvetliydi.

"Buraya gel, canım. O kadar yakına gitme," diye rica etti, Helena'yı olabildiğince yakından takip ederek. Sesindeki acıyı ve ricayı duymuştu Helena. Bunun heyecanıyla kenara biraz daha yaklaştı. Ölüm neydi ki onun için, simgelerden bir simge, efsanelerde anlatılan ölüm – muazzam, her şeyi yutan, karanlık bir şey.

Öne eğildiğinde gri kum hattını, siyah kayalarda kırılan köpüklerin hattını ve hepsinin üzerinde bir kazanın yüzeyindeki köpükler gibi dönen, hep bir ağızdan haykıran martıları görebiliyordu.

Güzel kuşları seyretmekten, Siegmund'un ricalarını dinlemekten içi hazla ürperiyor, onun keskin endişesiyle oynuyordu.

Gülümseyerek Siegmund'un yanına geldi:

"Aşağıda çok güzel görünüyorlar."

Siegmund ıstıraptan kurtulmak için ona sımsıkı sarıldı. İçinde güçlü, yakıcı bir dehşet duygusu vardı, bir önsezi. Bu sarılış Helena'yı güldürdü.

Aşağı inmek için bir yol aramaya başladılar. Nihayet Siegmund sahil güvenlik görevlisine yardan aşağı inmek için en yakın patikayı sordu. "Yüz Basamaklı Patika"ya yönlendirildi.

"Yüz ne zaman yüz değildir?" dedi şüpheyle, gözalıcı beyaz kalker basamaklardan aşağı inerlerken. Altmış sekiz basamak vardı. Helena onun bu kesinlik merakına güldü.

"İnsanlar yuvarlak rakamları seviyor herhalde," dedi.

"Orası muhakkak," dedi Helena gülerek. Bu işi amma ciddiye almıştı.

"Ya da abartmayı seviyorlar," diye ekledi.

Raf gibi biraz yüksekçe, kadife gibi yumuşak, bembeyaz kumla dolu bir sahil vardı. Martıların yaygarası burnun karanlık oyuklarını dolduruyordu, sakin dalgaların kırıldığı yerden hafif bir çakıl şıkırtısı geliyordu; üzerine kapanan yarlar arasında denizin sesi, bir deniz kabuğu içinden geliyormuş gibi mırıltılı ve dağınıktı. Siegmund'la Helena, dinlenen iki kuş gibi küçük, kuru kumların üzerine yan yana uzandılar; üzerlerinde binlerce martı iri taneli kar fırtınası gibi dönüp duruyor, arkalarında yarlar kule gibi yükseliyor, onların üzerindeyse bulutlar yola düzülmüş uçsuz bucaksız bir kervan gibi geçip duruyordu. Okyanusların, bulutların ve gökyüzünde göze görünmeyen ağır gezegenlerin yolculuğunun ortasında, o muazzam devinim içinde iki hayat zerresi olan Siegmund ve Helena o an içinde birlikte seyahat ediyorlardı.

Biri gri, biri beyaz iki deniz kuşu gibi yan yana yatıyorlardı kumsalda. Solent Boğazı'ndan nazlı nazlı süzülen tembel gemiler, yarları görebiliyordu ama Siegmund'la Helena çok küçüktü. Gözlerden ırak, önemsiz yatıyorlar, hafif aralık parmakları arasından Günün devasa kervanının geçişini seyrediyorlardı. Parmakları panjur gibi gözlerinin üzerinde, mavi sudan ibaret sınırlı görüş açıları üzerinden gemilerin seyrini seyrediyorlardı.

"Şu yelkenleri griye çalana bak..." diyordu Siegmund.

"Elinde toz beziyle ortalıkta dolaşan kırk yaşında, halim selim bir ev kadını gibi... değil mi?" diye sözünü böldü Helena.

"... Bu bir golet... dört yelkenini görüyor musun, ayrıca..."

Gemileri sınıflandırmaya devam etti, Helena'nın hınzır gülüşüyle lafı kesilene kadar.

"Neden güldün, gerçekten golet bence," diye itiraz etti.

"Aksini iddia etmeyeceğim," diye güldü Helena, ona gemiler konusunda kendisinden bile daha az bilgi sahibi olduğunu hissettiren bir ses tonuyla.

"Yani deminden beri orada yatmış içten içe benimle dalga mı geçiyordun?" dedi Siegmund, onun neden güldüğünü hiç anlamamıştı. Dönüp birbirlerine baktılar, mavi gözler gülümsüyor ve kumsalın sıcakta titremesi gibi titreşiyordu. Sonra güneşe gözlerini kapadılar.

Güneşten, beyaz kumlar ve köpüklerden sersemlemiş düşünceleri, keyif çiçekleri üzerinde kelebekler gibi uyukluyordu. Ama soğuk gölgeler onları uyandırdı.

"Hava bulutlanıyor," dedi Siegmund üzüntüyle.

"Evet ama rüzgâr onları dağıtacak kadar kuvvetli," dedi Helena.

"Gölgelere bak – yüzerek uzaklaşan lekeler gibi. Güneşi nasıl da yutuyorlar, değil mi?"

"Burası yeterince sıcak," dedi Helena ona sokularak.

"Evet ama eskisi gibi dişli değil. Ben sıcağın beni ısırdığım hissetmeyi seviyorum."

"Benim için öyle değil. Rahat hissetmek benim için yeterli."

"Ben güneşin üzerimde olmasını seviyorum, gerçek, ayan beyan, elle tutulur olmasını. Kendimi asırlardır donup kalmış bir tohum gibi hissediyorum. Güneşin beni ısırmasını istiyorum."

Helena eğilip onu öptü. Güneş, ışıklı ayaklarıyla suyun üzerinden geldi ve Siegmund'un yüzünde parlak bir iz bıraktı. Kumun üzerine sere serpe kendini bırakıp, gözleri hafif aralık yattı. Helena onun kollarına, bacaklarına bakınca, kayalar gibi ağır olduklarını düşündü. Üzerine oturup parmağıyla, kalın ve kavisli kaşlarını okşamaya başladı. Siegmund yarı rüyada, kımıldamadan yatıyordu.

Helena başını onun göğsüne koydu ve kalp atışlarını dinleyerek denizi seyretmeye devam etti. Nabzı güçlü ve derindi. Bütün adayı, bütün ikindiyi delip geçiyor gibiydi. Helena buna hayret etti: muazzam bir kuvvetle yaydığı hayata rağmen bu kadar derin-

lerden gelmesine, böyle duyulmamasına. Dünyanın bir kalbi var mıydı? Dünyanın derinliklerinde, devasa bir Kalp gibi bilinçsizce hayat dalgaları yayan büyük bir Tanrı var mıydı? Bu fikir onu ürküttü. Bilmediği bir Tanrı'ydı bu: tıpkı bunun bilmediği bir Siegmund olması gibi. Siyah kirpikli, hafif aralık gözlerden, alımlı, biçimli burundan çok farklıydı. Duyabildiği kadarıyla dünyanın kalbinin çıkardığı ses, bu küçük, uykulu dalgaların devrilip çekilirken çıkardığı hışırtıyla aynı ses olamazdı. Siegmund'un ruhunu dinledi ama kuvvetle atan kalbi diğer bütün sesleri bastırıyordu.

VII

Siegmund denizden gelen boğuk top sesleriyle uyandı. Hayretle çırpıntılı, gri sulara baktı. Sonra Helena'ya döndü. "Herhalde," dedi, "Çar'ı filan selamlıyorlar. Zavallı soytarı!"

"Sesler seni uyandıracak diye korkmuştum," dedi gülerek Helena.

Suyun üzerinden gelen ve tepelerden yankılanan kof, donuk selamlama seslerine kulak kabarttılar yine.

Gün griye dönmüştü. Sahil boyundan bir sonraki koya yürümeye karar verdiler.

"Sular yükseliyor," dedi Helena.

"Ama buradaki kumlar belli ki aylardır ıslanmamış. Karabiber gibi yumuşacık," dedi Siegmund.

Kurumuş esmer deniz yosunlarının siyah, yılankavi çizgisi boyunca bata çıka ilerlediler. Yarın dibine kayalardan dökülen kalker parçaları yığılmıştı. Öteki yanda denizin durgun düzlüğü uzanıyordu. El ele, tek başlarına, yüksek yarların gölgesinde, zorlukla yürümeye devam ettiler. Dalgalar sendeleyerek kıyıya ulaşıp devriliyor, yarışın sonunda yenik düşüyorlardı.

Siegmund'la Helena, bir evin duvarı gibi dimdik yükselen burna yaklaşmışlardı; tabanında bembeyaz devasa kayalar yığılıydı, yeşil deniz kof bir sesle kayalara vuruyor, sonra tiz bir hışırtıyla geri çekiliyordu. Sevgililerin, pürüzsüz tenleri içinde tekinsizce parıldayan bu beyaz kaya çölünü geçmeleri gerekiyordu. Ama Si-

egmund dalgaların neredeyse burnun kaya duvarına ulaşmak üzere olduğunu görmüştü. Arkaya baktığında diğer burnun da eteklerini beyaz köpüklerin bastığını gördü. Acele etmezlerse büyük duvarla su arasında halen kuru kalmış ince kum hilalinde hapis kalacaklardı.

Üzerlerinde yükselen yarlar ona kendini tuzağa düşmüş ve çaresiz hissettiriyordu. Denizin onu arayan eli gittikçe yaklaşırken yarların dibindeki kocaman kayaların ağına takılmıştı. Ama yanında Helena vardı. Ten gibi parlayan beyaz kayalardan gözleri kör olmuş vaziyette yanında ter döküyordu.

"Biraz dinlensem iyi olacak," dedi.

"Olmaz, gidelim," dedi Siegmund yalvarırcasına.

"Hayatım," dedi Helena gülerek, "bizi denizden koruyacak tonlarca çakıl var burada."

Kıvrılarak haince kayalara sokulan dalgalara baktı. Burada kısılıp kalmak çok saçma olacaktı.

"Şu siyah dal parçasına bak," dedi Helena. "Bunu gerçekten deniz mi böyle karartmış?"

"Gel şu köşeyi dönelim."

"Yapma Siegmund, deniz bizi kapmak için fırsat kollamıyor," diye ona takıldı Helena.

İlk uzantının etrafını dolandıklarında denize doğru uzanmış küçük bir koyda buldular kendilerini: Burnun uç kısmı her zamanki gibi oyulmuştu. Bu koyun tabanı, içine yığılmış muazzam miktardaki çakıldan bembeyazdı. Arkadaki yarın devasa oyuğu, zeminde birbiri üzerine yığılmış beyaz kayalar ve karşıda denizin muazzam eğrisi Helena'nın çok hoşuna gitmişti.

"Bu çok güzel, Siegmund!" dedi durup batıya dönerek. Siegmund ironik bir gülüşle bir kayanın üzerine oturdu. Denize uzanmış bu büyük beyaz nişin içinde yalnızdılar. Sular yükseldiğinde belli ki yarın dibine kadar ulaşacaktı. Dalgalar bastıkları yerin yakınlarına kadar gelmişti.

"Gerçekten de son noktanın ötesine geçmek ister miydin?" diye sordu Siegmund.

Helena içi ürpererek hızla ona döndü ve sitem eder gibi cevap verdi:

"Burası güzel. Bir saat kadar burada kalmak isterdim."

"Ya sonra?"

"Sonra mı? Sonra çay saati gelecek sanırım."

"Tuzlu su ve pembe anemonlar üzerinde, Neptün Baba'yla çay."

Helena hemen dönüp denize doğru uzanan kayalara baktı. Deniz tehlikeli bir şekilde diplerinde köpükleniyordu.

"Gerçekten de biraz riskli bir plana benziyor," dedi ve dönüp sesizce ilerlemeye başladı.

Siegmund, tempoyu belirlemeyi ona bırakarak arkasına düştü.

"Eminim yeterli alan vardır," dedi. "Denizin bu kadar yakın görünmesi bir göz hatasıdır."

Ama Helena kararlılıkla gayret sarf ediyordu. Artık külfetten ziyade tehlike ön planda olduğundan Siegmund kendini rahatlamış hissediyordu. Denizin etrafındaki çakılları yuttuğu çıplak burun köpüklere batmıştı. Ya oraya geçemezlerse? Siegmund tuhaf tuhaf gülüyordu. Suyun muazzam sesini, dalgaların vurduğu çakılların hafifçe titremesini işittikçe kahkaha atacak gibi oluyordu. Helena sessizce, olabildiğince hızlı ilerlemeye çalışıyordu. Burun yakın görünse de umduklarından daha uzun sürmüştü oraya ulaşması. Devasa yar, bütün ağırlığıyla çakıllar ve çalkalanan deniz onlara karşıydı. Dalgalar her seferinde daha ürkütücü bir gümbürtü çıkararak kırılıyor; burnun ucundan kopup gelen rüzgâr yüzlerini ıslatıyordu. Siegmund mahsur kalmayı diliyordu ama bir taraftan da endişeyle yolun açık olmasını umuyordu. Gülüş yüzüne yerleşmişti.

Sonra yarın dibinde bir set ya da platform gibi bir şey olduğunu ve dalgaların bunun önünde kırıldığını gördü. Bu setin üzerine tırmanıp hızlı hızlı ucuna doğru yürüdüler. Orada rüzgâr bütün ıslaklığı ve öfkesiyle üzerlerine sökün etti, aşağıda sular çıldırmıştı. Helena bunlar karşısında cesaretini kaybedip kendini bıraktı. Siegmund'a sarıldı. Heybetli, haşin su kendini kayaya vuruyor, son-

ra yeniden bütün gücüyle saldırmak üzere geri çekiliyordu. Köpükler ve serpintiler duman gibi rüzgârla savruluyordu. Dalgaların gümbürtüsü Helena'ya çarpan bir kalbi hatırlattı. Havalanan ıslak saçları ve nemli rüzgârda dalgalanan beyaz elbisesiyle iyice Siegmund'a sokuldu. Dalgaların ağır gümbürtüsü tekrar tekrar kayaya vuruyordu, göğüs kafesinin altında çarpan devasa bir kalp gibi. Bunda Helena'nın tahammül edemediği vahşi bir şey vardı. Vahşi kuvvet karşısında hiç silahı yoktu.

Siegmund'a baktı. Küçük sis damlacıkları kaşlarını grileştirmişti. Gözlerini kısmış, vahşice gülerek denize bakıyordu. Yüzü ciddi ve kapalıydı. Kalp gibiydi, vahşi deniz gibiydi; onun Siegmund'u değildi. İçindeki vahşiden nefret ediyordu.

Helena aniden dönüp çakılların üzerinden geniş, insanlarla dolu koya doğru koşmaya başladı. Siegmund onun gidişini umursamıyormuş gibi bu yıkıcı karmaşaya gülümseyerek olduğu yerde kaldı. Ona kolayca yetişebilirdi.

Nihayet boğuşan sulardan başını çevirdiğinde içindeki vahşiliği tüketmiş, hüzünlenmişti. Muazzam eylem savaşında asla bir yeri olmayacaktı. Bu onu aşıyordu. Ne çok şeyi kaybetmeye razı olmuştu. Hayatı sadece birkaç ilgi alanına, birkaç gerekliliğe indirgenmişti. Burada bile öncelikle Helena vardı, geri kalan her şeye onun vasıtasıyla ulaşıyordu. Bu hafta geçtikten sonra – orası belirsizdi. Büyük bir korkuyla bu konuyu karanlıkta bırakıyordu.

Helena, engebeli kumsalda tek başına zorlukla yürüyordu. İlerlemeye çalışırken ufacık vücudu öne doğru eğilmişti. Bu görüntü kalbini müthiş bir şefkatle doldurdu. Nasıl da sevimliydi, ne güzel ne yaratıcı bir oyun arkadaşıydı. Neden ona karşı acımasızdı ki, kendi deneyimlerinin acı bilgeliğine sahip olmadığı için mi? Gençti, masumdu, bunun için ona kızmalı mıydı? Onu düşününce kalbi sıkıştı. Kendisi yüzünden onun da acı çekmesi gerekecekti.

Peşinden koştu. Yarların eğimlenerek yamaçlara dönüştüğü yerde, küçük yeşil bir tümseğe gelene kadar onu yakalayamadı. Yakalayınca elini tuttu ve birlikte yürümeye başladılar.

Yeşil tepeciğin üzerinde durdular ve hiçbir şey söylemeden

onu kollarına aldı. İkisi de nefes nefese kalmıştı. Siegmund onu kendine sımsıkı bastırmış, güçlü soluklarıyla göğsünde sallıyordu. Helena onun kendisine doğru yükseldiğini, sonra tekrar geri çekildiğini hissediyordu. İçinde bir ritim, yeni bir nabız oluşturuyordu sanki bu. Yavaş yavaş, hoş ve keskin bir heyecanla, kalıbın içine dökülen bir maden gibi onda eridi. Denizle gün ışığıydı Siegmund, alçalıp yükselen, sıcak, enfes güçlü bir şey.

Siegmund kendinden geçmişti. Helena sonunda saf bir tutkuyla ona doğru akmıştı.

Böyle kucaklaşmış vaziyette bir müddet durdular. Sonra Helena yanan yüzünü ona doğru kaldırarak gevşedi. Tuhaf bir coşku ve tatmin çarpıyordu içinde.

"İster denizden gelsin ister başka yerden, hiç fark etmez canım," dedi, ikisini de irkilterek. Sözleri, hiçlikten gecenin içine düşen bir yıldız gibi düşüncesizliklerini boydan boya kat etti. Bunu neden dediğini hiç bilmiyordu. Siegmund dudaklarını onun dudaklarına bastırdı. "Sana gelmesin," diye düşündü refleksle. "Senin için çok erken." Ama ona bir şey söylemedi, sadece sımsıkı sarılmaya ve öpmeye devam etti.

İnsan sesleri duyunca toparlandılar. Birbirlerinden ayrılarak su hattı boyunca yürümeye başladılar. Deniz alçalmaya başlamıştı. Siegmund eğilip suyun sahile vurduğu bir ampulü yerden aldı. Bir kayanın dibine yığılmış yosunların arasında duruyordu. Helena'ya uzattı. Helena'nın yüzü tuhaf bir keyifle aydınlanmıştı. Nesneyi özenle Siegmund'un elinden aldı ve muazzam bir yumuşaklıkla evirip çevirmeye başladı.

"Hayret!" diye bağırdı neşeyle. "Deniz çok ama çok nazik ve incelikli olmalı."

"Bazen," dedi Siegmund gülerek.

"Bu kadar hassas parmakları olduğunu hiç bilmezdim," dedi Helena. Cam fanusun üzerine hohlayarak onu adeta solgun bir manolya goncasına dönüştürdü; ince kokusunu içine çekti.

"Sana o kadar iyi davranmazdı," dedi Siegmund. Helena ona ciddi gözlerle baktı. Sonra ampule geri döndü. Parmakları çok kü-

çük, çok pembeydi. Dünyanın en yumuşak dokunuşuna sahipti, ipekli bir kumaşın belli belirsiz dokunuşu gibi. Onun parmaklarını camdan kaldırışını, sonra onu usulca okşamasını seyrederken kanının ısındığını hissetti Siegmund. Onu seyrediyor, sözlerini ve hareketlerini bütün dikkatiyle takip ediyordu.

"Deniz adına çok yüce gönüllü bir hareket," dedi Helena. "Wotan çok hantal, akvaryumu deviriyor, balıklar yerlerde çırpınıyor, *pizzicato*! – ama deniz öyle mi!"

Helena'nın konuşmasını sıradan terimlere dökmek genelde zordu. Pek açık seçik konuşmazdı.

"Ama hayatta çok hüsran var," diye neticeye vardı. Siegmund ona usulca gülümsedi. Ona karşı çıkamayacak ya da sözlerini inceleyemeyecek kadar âşıktı.

"Hayata da denize de hükmetmek mümkün değil. Her ikisinden de yakayı sıyırmanın tek yolu, olabildiğince içini boşaltıp hafiflemek ve yüzeyde süzülmek," diye espri yaptı. Onun bu havai yaklaşımları Helena'ya dokunuyordu. Hiç konuşmamış gibi davrandı.

Kumsalda üç çocuk vardı. Helena manasız ampulü atamadığı için ona geri vermişti. Siegmund baba olduğundan, "Bunu çocuklara vereyim," dedi.

Helena ona baktı, bunu akıl ettiği için onu daha çok sevdi.

Senelerce toplum kuralları icabı uzak durduktan sonra insan içinde birbirlerinin sahibi gibi davranmak hoşlarına gittiğinden el ele yürüyerek, bir su birikintisinin başına eğilmiş küçük bir kızın yanına geldiler. Siyah saçları uzun lüleler halinde suya sarkmıştı. Onların yaklaştığını görünce ayağa kalkıp saçlarını geri attı. Bir elinde çakıl taşları tutuyordu.

"Bunu biraz ileride buldum, ister misin?" dedi Siegmund ampulü uzatarak.

Ciddi mavi gözlerle ona bakarak hediyesini kabul etti. Belli ki konuşmayacaktı.

"Deniz onu karşı kıyıdan buraya kırmadan getirmiş," dedi Helena, çocukların ilgisini çekmek için kullanılan ses tonuyla.

Kız ona baktı.

"Dalgalar onu kucaklarında taşıyıp, özenli parmaklarla yosunların üzerine yerleştirmiş!"

Çocuğun gözleri parladı.

"Gelgit hattı hazinelerle dolu," dedi Helena gülümseyerek.

Çocuk da hafif bir gülücükle ona karşılık verdi.

Siegmund uzaklaşmıştı.

"Ne güzel gözleri vardı," dedi Helena.

"Evet."

Helena ona baktı. Siegmund onun kendisini şefkatle incelediğinin farkındaydı. Ama gözlerinin içine bakamadı. Helena elini tutup öptü. En küçük çocuğunu düşündüğünü biliyordu.

VIII

Eve giden yol kırlardan, geç açan yüksükotlarının hüzünlü tazılar gibi gamlı yüzlerle iki yanında oturduğu, oyulmuş küçük patikalardan, karaçalılar ve süpürge otlarıyla çetin bir hal almış açık çayırlardan ve çukurlara yerleşmiş eğreltilerle ağaçların arasından geçiyordu.

Tarlaların ortasında küçük bir Roma Katolik kilisesine geldiler. İsa heykeli aşağıya, bir örtü altında uyuyan figürleri kabartılar oluşturan ölülere bakıyordu. Helena çok duygulanmıştı. Hıristiyanlığın bütün o dokunaklı, acıklı hikâyesi içine dolmuştu.

Patika kilise duvarının yanından geçtiği için bir tarafında uyuyan ölüler, öteki tarafında bütün gücü ve canlılığıyla Siegmund vardı ama yine eskisi gibi keyifsiz keyifsiz yürüyordu. Ona karşı eşine zor rastlanır bir şefkat ve hayranlık hissetti. Bu kadar tevazu onun için pek alışıldık bir şey değildi; ama bu akşam onun isteklerini yerine getirmek, ona boyun eğmek istiyordu.

Onu durdurup mezarları gösterdi. Öyle dururlarken aniden onu öptü, hararetle sarıldı, tutkusu hüznünü dağıtana kadar, içi hayatla dolana kadar, yüzü alev alacakmış gibi parlamaya başlayana kadar tahrik etti onu. Nihayet durumdan memnun olup bir kahkaha attı.

Köknar korusundan geçerken akşam evde toplanmış sohbet eden bir aile gibi cıvıldayan kuşlara, rüzgârın hafif hışırtısına ku-

lak kabarttılar. Siegmund'un hâkimiyetini kabul etmişti; hareketlerinin ritmini o belirliyordu, Helena sallanan bir dalın üzerindeki kuş gibi ona tutunmuştu.

Hangi yoldan gidecekleri konusunda fikir ayrılığı yaşadılar ve Siegmund her zamanki gibi ona boyun eğdi. Yanlış yerlere çıktılar. Çökmekte olan akşamdan bunalan tavukların gamlı gruplar halinde toplaştıkları bir tavuk çiftliğinden hırsızlama adımlarla geçerek geri dönerlerken Helena'nın gururu, içindeki bu yeni uysallıkla mücadele ediyordu. Başı önde, hiç konuşmadan yürüyordu. Siegmund çok sessizdi ama kalbinde bir kuvvet vardı. Uzaklarda bir yerde bir bando "Ren Nöbeti" şarkısını çalıyordu.

Kayınları geçip eve iyice yaklaştıklarında Helena onu denemek ve kendi gururuna son darbeyi vurmak için, "Önümüzdeki pazartesi bize ne getirecek acaba!" dedi.

"Perde," dedi Siegmund neşeyle. Öyle umursamaz bir mutlulukla ona bakıp gülümsüyordu ki, Siegmund'a karşı büyük bir sevgi duydu. Harikaydı. Ona âşıktı, kendisinden saklanan her parçacığını kıskanıyordu. Onun için kendini feda etmek, kendini yanan bir sunağa dönüştürmek istiyordu: Ona sahip olmak istiyordu.

Sadece ikisine ait olacak saatlerin çok yavaş yaklaştığını hissetti.

O gece onun tutkusuna sevgiyle karşılık verdi. Asıl istediği tutkusu değildi. Ama Siegmund'un onu çılgınca istemesini ve istediği her şeyi almasını arzuluyordu – her şeyi. Siegmund için muhteşem bir geceydi. İçindeki "yaşama isteğini" tazelemişti. Ama Helena tarumar olduğunu hissediyordu. Ruhu dağılmış gibiydi.

Sabahın yedisinde Helena güzelim serin suyun içinde yatıyordu, küçücük, dolgun dalgalar, berrak ve köpüksüz sahile vuruyor, geceki tutkunun ritmini kendi hareketlerinde sürdürüyorlardı. Üzerinden aşan bu serin su kadar güzel bulmamıştı hiçbir şeyi. Uzanıp parlayan denize baktı. Her şey, az çok kirlenmiş güneş ışığından ibaret gibiydi. Yarlar, parlayan dalgaların arasından, güçlü, dolu bulutlar gibi yükseliyordu; sahildeki kayalar parlak şafağın üzerindeki beneklerdi. Hoyratlık dünyadan süzülüp gitmişti, öyle

ki sabah yarlarının ve kayalarının damarlarındaki güneş görünüyordu. Her şey güneşle işler, bizim kanla dolu olmamız, bitkilerin yeşil altınla, ışıltılı özsularla dokunmuş olması gibi. Madde ve katılık sabahın kendini elle tutulur kılmak için etrafına düşürdüğü gölgelerdi: Tıpkı kendisinin de o güneş parçasının, yani ruhunun, kendi yetersizliği üzerine düşürdüğü bir gölge olması gibi.

Günbatımında parıldayan bir su birikintisi üzerinden alçak uçan yarasaları hatırladı, güneşin önünde gerilen kanatlarının içinde kızıl bir ağ gibi görünen damarlarını. Kanla dokunmuş, alev parçalarını bir an kanat diye kuşanmış yarasalar ona çırpınan bir sır vermişlerdi.

Şimdi yarlar yukarı kalkmış kanatlar gibiydi ve sabah belli belirsiz arkalarından görünüyordu. Bütün dünyanın kanatlarının, gözalıcı, kalabalık bir uçuş hazırlığıyla, sabahın önünde havaya kalktığını hissetti. Dünyanın kendisi uçuyordu. Kocaman yuvarlak dünyanın üzerine güneş dökülüyordu; öyle ki dünya uçsuz bucaksız bir gün ışığı göğünün yanardöner atmosferinde vızıldayan tombul bir arı gibi göründü Helena'ya.

Uzandı ve bu güzel yolculuğun tadını çıkardı. Suyun içinde sıvılaşmış olan güneş ışığı, dalgaları ağırlaştırıyor, yaldızlıyor, çuha çiçekleri gibi kadifemsi bir serinlikle dolduruyordu. Ayakları gölgeli sualtında kıpırdanıyordu. Göğsü, beyaz bir kuşun göğsü gibi bütün parlaklığıyla dışarı çıkıyordu.

Siegmund'un nerede olduğunu merak etti. O da denizin ve güneşin içinde, bir kuş gibi beyaz ve oyuncu, canlı ve hareketli bir gün ışığı parçası gibi parlaktı. Gülümseyerek ve kendini onunla yalnız hissederek suya vurdu. Bomboş denizin hâkimi iki vahşi, büyük kuş gibi bu sabahın sahibi onlardı.

Siegmund, bitkilerin özsuyu gibi hayat dolu ve berrak yeşil suyla dolu, beyaz bir mağara bulmuştu. Beyaz kayalar suyun altında parıldıyordu ve çok geçmeden Siegmund da yukarı doğru titreşen beyaz çiçekler gibi denizin canlı yeşili içinde parlamaya başladı.

"Su da benim gibi," dedi Siegmund, "hayat dolu," ve göğsünü

suya bastırdı. O sabah çok güzel yüzüyordu; denizden bile daha fazla hayatiyet barındırıyordu içinde, bu yüzden de gülerek ona kollarıyla galebe çalıyor ve dalgalar üzerindeki zaferinden büyük bir haz duyuyordu. Bu taze gururla cüret bularak geniş ve ferah bir kemerin altında, suyun ten beyazı zemin üzerinde yeşil bir ışık seli gibi aktığı bir boğazdan geçti. Birdenbire kendini gün ışığında, bir koyun küçücük oyuğunda buldu.

Bir kâşif gibi çıktı koya çünkü buraya karadan gelmek imkânsızdı. Yeşil, soğuk suyu kulaçlayarak Helena'nın omuzları gibi bembeyaz kumların üzerine, boğazın gölgesinden güneşe, bir çiçek gibi açmış koyun ışıldayan yaprağına çıktı.

Güneşi hissedene kadar, denizin soğuk dudaklarıyla vücut sıcaklığını nasıl içtiğini fark etmemişti. Beyaz bir kürk gibi yumuşak ve sıcak kumların üzerine kendini bıraktı, bu küçük, ulaşılmaz deniz mağarasını fethetmekten, uzun zamandır onu bekleyen bakir, beyaz bir çiçeğin içine süzülen beyaz bir arı gibi içine dalmaktan duyduğu gururla, ıslak, parlak, soluk soluğa yattı.

Kum, göğsünde, karnında, kollarında ılıktı. Sarıldığı devasa bir beden gibiydi. Nefes aldığını, altında kabarıp indiğini hissediyordu adeta. Sonra yüzünü güneşe dönüp güldü. Altındaki koyun ılık bedenine bırakmıştı kendini. Kumun üzerinde parmaklarını açtı: Avuçlarını kumla doldurdu, sonra parmakları arasından, bütün sıcaklığı ve güzelliğiyle akmasına izin verdi.

"Gerçekten de," dedi kendi kendine, "Helena gibi," ve ellerini tekrar sahilin ılık vücuduna bıraktı; keşfetmeye, bütün sıcaklığı, yumuşaklığı, pürüzsüz, ılık çakılların tuhaf cazibesini toplamaya çalıştı, sonra elini bileğine kadar yüzeyin altına soktuğunda karşılaştığı soğuğun ağırlığıyla irkildi. Sonradan derin kumun soğuk gizemini de heyecan verici buldu. Ellerini daha da derine soktu ve karanlık, ağır soğukluğun verdiği adeta acı duyusunun keyfini çıkardı. Güneş ve koyun beyaz çiçeği soluk alıyor, onu öperek kurutuyor, çiçek içindeki bir arı gibi ılık oyuklarında tutuyorlardı, Helena'nın göğsündeymiş gibi; güneşse Helena'nın ılık nefesi gibi saçlarına akıyor, çok yakınında sevgiyle soluyordu: Yine de

hepsinin altında, derinde bu soğuk kitle vardı, yumuşaklık ve sıcak sadece onun üzerinde yüzüyordu.

Siegmund yattığı yerde kumu avuç avuç kendi üzerine attı ve tümüyle kumla kaplanıp iyice de ısındı. Sonra doğrulup kendine baktı ve güldü. Deniz, aşağıda meyillenen çakıllar üzerinde sitemle çalkalanıyor, küçük bir çocuk gibi oyun arkadaşını bırakmanın haksızlık olduğunu mızıldanıyordu. Siegmund gülerek üzerine yapışan kumları silkeledi. Kendi teni şaşırtıcı ölçüde kuru ve yumuşak geldi ona. Kendi kendine çok sevdiği bir oyunu oynayan bir çocuk gibi dikkatini tamamen bu işe vererek üzerine daha, daha fazla kuru kum attı. Vücudu papatya gibi kuru, ılık ve yumuşak olmuştu. Bir yandan da iyice toza bulanmış ve grileşmişti. Vücudu hazla dolu olduğu ve elleri kendine dokunmaktan memnun olduğu halde Siegmund kendine hoşnutsuzlukla baktı. Temizlenmek istiyordu. Kumun saçlarına hatta bıyıklarına yapışmış olduğunu hissediyordu. Canı acıyarak çakılların üzerinden geçip yumuşak kayalara ulaştı. Sonra kendini tuzlu suya batırdı, başını suyun içinde salladı, elleriyle vücudunu hızlı hızlı ovaladı. Tam manasıyla temiz, arınmış, ferahlamış hissetmeliydi, yılların kirlenmişliğini bu deniz, bu güneş, bu kumla yıkamış gibi. Tam bir arınmaydı bu. Siegmund yine güneşin mutlu rahibi olmuştu. Denizde yıkanmış da güneşte beyazlasın diye yayılmış kirli bir giysi gibi dertlerin bütün kirinin üzerinden akıp gittiğini hissetti. Kendini beyaz, hoş kokulu, bir kâğıt gibi temiz hissediyordu, hafiflik ve güzellik dolu.

Helena'nın onu beklediği, evlerinin önündeki bahçe uzun ve eğriydi, çimenliğin yanından kapıya kadar kayrak taşı kaplı, çökmüş bir yol gidiyordu. İki tarafta bahçenin yüksek çitleri yabanasmaları ve hanımelleri altında bel vermişti. Helena, sık dallı, bodur sarısalkım ağacının altındaki sedire yanlamasına oturmuş, önüne bir harita açmış, geçtikleri yerlerin izini sürüyordu. Ortalık çok sessizdi. Latin çiçeklerinin küçük, renkli keselerine girip çıkan arıların vızıltısından başka ses yoktu. Latin çiçeklerinin bozuk paralar gibi yuvarlak yaprakları gri ve serin görünüyordu: Yeşil bir

alacakaranlık oluşturan seyrek ağaç gölgesinin derinlerinde birkaç çiçek sarı ve kırmızı parlıyordu. Muhabbet çiçeği baygın baygın kokuyordu. Gölgeye konmuş beyaz bir kelebeğe benzeyen Helena, beyaz kollarını antenler gibi sedire dayamış, haritasının üzerine eğilmişti. Meşguldü, çok meşgul, mutlulukla meşgul. Tek tek kelimelerin, tek tek sahnelerin üzerinden geçiyordu. Bir ismi keşfeder keşfetmez o yeri gözünün önünde canlandırıveriyordu. Bir sonraki noktaya ilerlerken, mutlu mutlu yükselen ve inen uzun patikayı hayal ediyordu.

Siegmund'u beklediği halde, kapının mandalını açan eli onu yerinden sıçrattı. Aniden telaşla ayağa kalktı. Siegmund kapıda güneşin altında duruyordu. Uzun güllerin üzerinden birbirlerini selamladılar.

Siegmund elini tutarken, hafifçe gülerek, "Bu sabah sudan pek güzel çıkmışsın," dedi.

Helena güldü. Güzel değildi ama o anda kendini öyle hissetti. Aşkla ve minnettarlıkla Siegmund'a baktı.

"Sen de öyle," dedi durgun bir sesle, bunu söylemek neredeyse zındıklık derecesinde gereksizmiş gibi.

Siegmund sevindi. Güzel olduğunun söylenmesi onu çok mutlu etmişti. Bir-iki dakika arıları dinleyip muhabbet çiçeği kokularını içine çektikten sonra, "Küçük, beyaz bir koy buldum – tıpkı senin gibi – bakir bir koy – orada yüzdüm," dedi.

"Ya!" dedi Helena, bu olaydan ziyade Siegmund'la ilgiliydi.

"Tıpkı sana benziyordu. Çok şeyler var sana benzeyen."

Helena yine kendine has neşesiyle güldü ve sesi bir kamış gibi titredi.

"Yarların, denizin ve senin ardından güneşi gördüm," dedi.

Siegmund anlamamıştı. Ona sorar gibi baktı. Beyaz, sakin ve nüfuz edilmezdi. O sırada Helena da ona baktı: Hiç kaçırmadığı dürüst gözleri onu delip geçti. Siegmund titredi ve etrafındaki her şey bulandı. Helena gözlerini başka tarafa çevirdiğinde elinde olmadan konuştu:

"Kendimi bir şeyleri keşfeden ilk insan gibi hissettim: gözleri-

ni dünyaya ilk kez açan Âdem gibi."

"İçindeki güneşi gördüm," diye tekrarladı Helena sükûnetle, anlamdan ağırlaşmış gözleriyle ona bakarak.

Siegmund onu anlamasa da güldü, çünkü söyledikleri aşk demekti, biliyordu.

"Ama her şeyi değiştirdin sen," dedi.

Sesindeki hayret ve neşe Helena'ya öyle dokundu ki neredeyse kendini kaybediyordu. Elini yakalayıp sıkıca tuttu ve çabucak öptü. Siegmund birden ciddileşti.

Ona baktığında gözlerinin yaşlarla dolu olduğunu gördü. Eğilip onu öptü ve Helena başını göğsüne bastırdı. Çok mutluydu.

IX

Gün kızgın sıcaktı. Bir-iki küçük gümüşi tosbağa bulut gökyüzünün çölünden sürüne sürüne geçmiş, sonra da saklanmıştı. Kireçtaşı yollar bembeyazdı ve sıcaktan titreşiyordu. Helena'yla Siegmund güneşin altında başları açık doğuya doğru yürüdüler. Çukur yolda bezgin bezgin ilerlerken kendilerini sıcak bir ocağın oyuğunda kalmış iki böcek gibi hissediyorlardı. Yabani çavdarlar arasında tek tük gelincikler kırmızı kırmızı uçuşuyordu, güneşin altında yeşil suya düşmüş kan damlaları gibiydiler. Helena, Francis Thompson'ın şiirlerini hatırladı. Siegmund bu şairi hiç okumamıştı. Helena hatırlayabildiği kadarını söyledi ve Thompson'ın nasıl da etkisiz, soluk gölge bir şahsiyet olduğunu düşünerek güldü. Yanında cüsseli bir gevşeklikle yürüyen Siegmund'a baktı.

"Sanatçılar çok talihsiz insanlar," dedi.

"Wagner mesela," dedi Siegmund, başını sıcak, parlak gökyüzüne kaldırıp körleşmiş yüzüyle sıcağı içerek. Kendi ruh hali dışındaki bütün ruh halleri vasat geliyordu ona. Âşık olmuş başka insanlar geldi aklına ve onlara acıdı: belli belirsiz, uykulu, acısız.

Tepeden aşağı uzanan bir patikayla deniz kıyısına inebilecekleri bir yere gelmişlerdi. Üzerlerinde kanarya otları bitmiş taşların arasından aşağı inerlerken, koyun durgun, atıl havasına gömüldüklerini hissettiler. Yukarının canlı atmosferi yukarıda kalmıştı; kumun üzerindeki akkorlaşmış kayaların arasında sıcak hava göz alarak titreşiyordu. Helena yere oturup ayakkabılarını çıkardı.

Ayakları büyük bir keyif, neredeyse sarhoşluk hissiyle yanana kadar gözalıcı kumların üzerinde yürüdü. Sonra ayaklarını soğutmak için suya koştu. Siegmund'la birlikte, ayaklarının beyaz satıhları üzerinde koşuşan kristal böceklere benzeyen dalgacıkları seyrederek, böylesi yakınlarına uzanıp uçsuz bucaksızlığıyla onları cüceleştiren denize bakarak hafif suyun içinde yürüdüler.

Kısa bir süre suyun kıyısında oyalandılar. Sonra üzerlerine bir uyku alacakaranlığı, büyük bir davetten sonra evin kapılarını kapatan, perdelerini örten o küçük suskunluk çöktü. Suyun yükseldiğinde ulaştığı son çizgiye doğru yürüdüler ve birlikte kuma oturup sırtlarını yassı, kahverengi bir taşa dayadılar. Siegmund alnını güneşe verdi, Helena ona, onun gölgesine iyice sokuldu. Saatler hiç ses etmeden, kendilerini fark ettirmeden geçip gidiverdiler. Deniz, uyuyan iki kuşu seyreden bir yılan gibi sürüne sürüne iyice yakınlarına geldi. Onları rahatsız etmeden, parlak gözleriyle bakmaktan vazgeçerek geriye döndü.

Bu arada tutkularının çiçekleri, öğlen güneşinde kendini bırakan gelincikler gibi yapraklarını ağır ağır döktü ve aralarında güzelliğin tohumu hızla gelişti. Rüyalar bir rüzgâr gibi ruhlarından geçti, olgunlaştırdıkları güzel tecrübe tohumlarını önüne katıp başka ruhları döllemeye gitti. İçlerinde deniz, gökyüzü ve gemiler birbirine karışmış, aşklarının müthiş sıcağına yeni çiçekler açtırmıştı. Onlar uyurken bu çiçeklerin tohumları Tanrı'nın eline dökülmüş, Tanrı onları özenle elinde tuttuktan sonra, yeni güzellik çiçekleri açtırmak için etrafa saçmıştı.

Yardan aşağı hafif bir esinti geldi. Uyku, âşıkların deneyimini hafifletti, ölümün sundurmasında, gölgeli alacakaranlıkta yatan ruhlarında yeni goncalar açtı. Esinti Helena'nın yüzüne üfledi, boynunda hafif bir serinlik dolaştı. İkindi eskimekteyken uykusu açıldı. Kolay takatsiz kalır ama kolay toparlanırdı, suya atılmış beyaz menekşeler gibi. Hafifçe titreyerek doğruldu.

Kahverengi taştan tekrar hayata uyanmak tuhaf geldi ona. Üzerinde güzel bir dinlenmişlik vardı. Etraf hayat doluydu, bir haziran sabahının erken saatlerinde nemli bir bahçe gibi. Saçlarını açıp

kumlarını silkeledi, kendini güneşe açan bir haşhaş çiçeği gibi gerinip gülümsedi. Karışmış saçlarını rüzgârın yumuşak parmaklarına bıraktı açsın diye. Rüzgârı severdi. Yüzünü ve boynunu onun öpücüklerine çevirdi.

Siegmund yattığı yerden ona bakıyordu. Ondaki değişiklik daha derindi, dokularında bir dönüşüm gibi. Onun yeni goncaları çok yavaş açıyordu ve tazeydi. Helena'ya gülümseyerek yatmaya devam etti.

"Sanki denize ait gibi görünüyorsun," dedi.

"Öyleyim. Günün birinde ona geri döneceğim," dedi Helena.

O anda onun için deniz harika bir sevgiliydi, Siegmund gibi ama kişilerüstü, Siegmund onu bağrına basamadığında bağrını açacak bir sevgili. Bunu düşünmek bir an onu çok mutlu etti. Siegmund ona bakmaya ve gülmeye devam ediyordu. Mutluluğu kesin ve sağlamdı.

"Gel!" dedi Helena ona elini uzatarak. Siegmund istemeye istemeye büyük, verimli ataletinden doğruldu.

X

Kumların üzerinden kayalara doğru yürürlerken, ayakkabılarla botları Siegmund taşıyordu. Kayaların pürüzsüz, irili ufaklı karmaşası üzerinde çıplak ayakla yürümek çok hoş bir risk hissi veriyordu. Helena ayağının kaydığını hissederek birden korkudan kahkaha attı. Kendisi de fazla sağlam basmayan Siegmund onu kurtarmak için elini uzattığında kalbi bir çocuğunki gibi heyecanla çarpıyordu. Bu şekilde ağır ağır yol aldılar. Helena sık sık, kayaların üzerindeki küçük, şirin su birikintilerini göstermek için Siegmund'u çağırıyor, kırmızı anemonları, adeta bir gölge gibi görünen kahverengi anemonları, denizin incecik bir ipekli gibi dokuduğu yeşil yosunları gösteriyordu. Siegmund beyaz çakılları yerlerinden kaldırıp yosunların arasında küçük hayaletler gibi kaçışan yengeçleri seyretmeyi seviyordu. Yiyecek bekleyen anemonları dürtüyor, birden parmağının üzerine kapanmalarını sağlıyordu. Halbuki Helena dokunmadan seyretmeyi severdi. Artık güneş uzaklardaki haçın üzerine doğru eğilmişti ve ışık, cilalı suyun üzerinde altınları, gümüşleriyle yüzüyordu. Sonunda Siegmund üç kilometre boyunca uzanan yaldızlanmış kayalara şüpheyle baktı. Helena bir taşın üzerine oturup ayaklarını ılık bir su birikintisine sokmuş, yosunların ıslak deniz kadifesini usul usul yokluyordu.

"Artık yarların üzerine çıksak daha iyi olmaz mı?" diye sordu Siegmund.

Helena sorumsuz gözlerle gülerek ona baktı. Sonra ayaklarını suda oynatarak pembe parmaklarını inceledi. Çok manasız, çok çocuksu bir mutluluk vardı üstünde.

"Nedenmiş?" diye sordu gamsızca.

Siegmund onu seyrediyordu. Hareketlerinin sonuçlarına dair o çocuksu kayıtsızlığı aralarına bir mesafe koymuş gibi geldi. Kendisi de hayatın güzelim ılık yüzeyiyle oynayabilirdi, ama aşağıdaki amansız, soğuk kitleyi, bireye asla hoşgörü göstermeyen, onu tanımayan hayat kitlesini daima hissederdi.

Helena fuzuli şeyleri, oyuncakları, nesnelerin gizemli ve sihirli yanlarını severdi. Hayatın amansız olduğunu kabul etmezdi. Ya güzel, ya harika, ya tuhaf ya da anlaşılmaz olmalıydı; bundan gayrısı bayağı, dikkate bile alınmayacak şeylerdi. Siegmund'un anemonu hissetmesi, yaşantısını kendi içinde, kanında duyması gerekirdi yoksa tatmin olmazdı. Helena içinse bir anemon, çiçek dürbünündeki bir diğer harika, sevimli figürdü.

Siegmund'un içine basan ağırlığı fark etmeden pembe ayaklarını suda çırparak oturmaya devam etti. Siegmund onu asla yakalayamadığı için başında bekliyordu.

"Hadi gidelim," dedi çok tatlı bir sesle. "Bugün altı yaşında gibisin."

Helena onun tarafından ayağa kaldırılmaya boyun eğerek güldü. Sonra bir çocuk gibi yüzünde güller açarak ona sokuldu. Siegmund içinde maalesef bütün canlılığıyla duran babalıkla onu öptü.

"Çoraplarını giy bakalım," dedi.

"Ama ayaklarım ıslak," dedi Helena gülerek.

Siegmund eğilip ayaklarını mendiliyle kurularken Helena da onun saçlarıyla oynuyordu. Güneş iyice altın bir renk almıştı.

"Vahşilere özeniyorum çıplak ayakla dolaştıkları için," dedi Helena.

"Doğada kırık cam parçaları yoktur – en azından eskiden yoktu," dedi Siegmund.

Onlar kumların üzerinde ilerlerken bir aile yarların üzerindeki

patikadan aşağı inmişti. Bir tiyatro oyunu gibi, farklı boylarda ama tek sıra halinde kumsala giriş yaptılar: iki oğlan, sonra küçük bir kız, baba, bir kız daha, sonra anne. En arkadan, yokuş aşağı inmekten tedirgin olmuş köpek geliyordu. Oğlanlar haykırarak koya koştular, köpek de havlayarak peşlerinden gitti. Ufaklık babasını bekledi ve ince sesiyle ona seslendi:

"Tiss artık düşmez değil mi Babişko? Onu yere bırakayım mı?"

"Düşmez, bırak da koşsun," dedi babası.

Çocuk, sıkı sıkı göğsüne bastırdığı bir kedi yavrusunu büyük bir itinayla yere bıraktı. Yavrucağız yerini yadırgamış, korkmuştu. Perişan bir halde kendi etrafında dönüyordu.

"Yürü Tissie, bir şey olmaz," dedi çocuk. "Git kumda koş biraz."

Yavru kedi tedirgin ve mutsuz, olduğu yerde durdu. Sonra biraz ilerideki köpeği görünce yumak yumak ona doğru koşmaya başladı. Ama köpek suya dalmıştı bile. Kedicik bir-iki adım attıktan sonra bir sağa bir sola bakıp acıklı acıklı miyavladı. Bir avuç tüy yumağı gibi öylece dururken pek miniminnacık görünüyordu, gürültülü suya sırtını dönmüştü ve ince çığlığı dalgaların sesini bastırıyordu.

Helena Siegmund'a baktığında gözleri merhametle parlıyordu. Siegmund da gülümseyerek kediyi seyrediyordu.

"Her şey ona çok büyük geldiği için, bütün bunlarla başa çıkamadığı için ağlıyor," dedi.

"Nasıl da korkmuş baksana," dedi Helena.

"Ben de aynı vaziyetteyim," dedi Siegmund gülerek. "Yukarıdan bana bakıp gülen tanrılar varsa alıp önlüklerinin cebine koyacak kadar da merhametli değiller..."

Helena kısacık bir kahkaha attı.

"Ama neden!" diye bağırdı. "Neden önlük cebine konmak istiyorsun?"

"İstemiyorum," dedi Siegmund gülerek.

Yarın tepesine çıktıklarında kendilerini iki koyun ortasında

buldular, solda kararan mavi sular, sağda güneşe doğru sütliman uzanan altuni sular. Siegmund yarı beline kadar gölgeye gömülmüş gibiydi ama yüzüne ışık vuruyordu. Bütün dikkatiyle etrafı seyrediyordu.

"Hepsini içime çekmek istiyorum," dedi.

Nihayet arkalarını döndüklerinde, "Evet," dedi Helena, "insan ayrıntıları hatırlıyor da atmosferi hiç hatırlayamıyor."

Siegmund bir an durup düşündü.

"Ne tuhaf!" dedi. "Ben amosferi hatırlarım ama ayrıntıları hatırlayamam. Benim için bir andır o, bir manzara parçası değildir. Resim içimdeymiş, dışarıda değil, diyecek gibi olurum."

Helena pek anlamaya çalışmadan onun bu sözlerini onayladı – biraz da laf kalabalığı gibi gelmişti ona.

"Bu yüzden de sen bazı yerlere tekrar tekrar gitmek istiyorsun ama ben istemiyorum çünkü o yeri içimde taşıyorum," diye bitirdi sözünü Siegmund.

XI

Patikalardan Alum Koyu'na kadar gitmeye, sonra da haçı gözden kaybetmeden yarlara geri dönmeye ve suyun üzerindeki geniş ay yolunu karşılarına almaya karar verdiler. Zira ay bu gece geç çıkacaktı. Ama alacakaranlık tahmin ettiklerinden çok daha erken çöktü. Patika, çayırların, çalılıkların, koruların arasından geçen, nereye gittiği belirsiz, kendi bildiğini okuyan bir patikaydı. Bu yüzden de uzaklardaki kerterizlerini, beyaz haçı gözden kaybetmişlerdi.

Günışığının içine karanlık sızıyordu. Nihayet bir yol tabelasına geldiklerinde hava neredeyse tabelanın okunamayacağı kadar kararmıştı. Ne kadar dikkatli bakarlarsa tabeladaki işaretler o kadar karanlığa kaçıyor gibiydi.

"Sola gitmeliyiz," dedi Helena.

Sola doğru tepeler yükseliyordu, yakınlarda yumuşak meyilli ve gri görünseler de yükseldikçe üzerleri karaçalılarla kararıyordu, omuzlarına ayı postu örtmüş uyuyan bir dev gibi.

Otların arasından bir sürü soluk, kireçtaşı patikalar gidiyordu yan yana. Yukarı tırmanırlarken yollarına çıkan terk edilmiş bir kireçtaşı çukurunun etrafından dolaştılar. Yalnız bir çiftlik evinin yanından geçtikten sonra tepenin açıklık bir yerine geldiler ve boşluk, özgürlük hissine kavuştular.

"Dümeni geceye bırakabiliriz," dedi Siegmund, patikaların olmadığı bir bayıra tırmanırlarken. Dümeni nereye kırdıkları hiç umrunda değildi Helena'nın. Kocaman, güzel gecenin içindeki

her yer onun için evdi ve kabulüydü. Karaçalıların saçaklı pelerinine gittikçe daha çok yaklaşıyorlardı.

"İçinden geçen bir patika vardır herhalde," dedi Siegmund.

Ama oraya ulaştıklarında patika filan bulamadılar. Siegmund'dan bile daha uzun, nüfuz edilmez bir karaçalı duvarıyla karşılaştılar.

"Sen burada bekle," dedi Siegmund, "ben geçecek bir yol arayayım. Yorulursun diye korkuyorum."

Helena karaçalı duvarının önünde tek başına kaldı. Akşam alacasıyla birlikte kırpışmaya başlayan ışıklar kuvvetlenmişti, öyle ki aşağıdaki küçük çiftlik evi gecenin içinde ışıklar saçarak iyice ön plana çıkmıştı; uzaklardaki görünmez deniz devasa ve gizemli bir arazi gibiydi, içindeki ışık zerreleri ağır ağır hareket ediyor, daha parlak lambalarsa karanlığa demirlemiş duruyorlardı. Helena batıdaki gün-dermansızlığının bir an önce kaybolmasını diledi. Siegmund dışında her şeyi yok edecek zifiri karanlık geceyi diliyordu. Bütün dünyanın anlamı Siegmund'du. Karanlık, çalılar, tepeler, ışık zerreleri sadece onun için vardı sanki. Geri dönmesini bekliyordu. Bu var gücüyle bekleme haline zor dayanıyordu.

Siegmund gri giysileri içinde neredeyse görünmez vaziyette geldi. Helena onu görmese de geldiğini hissetmişti.

"Umutsuz," dedi, "patikadan eser yok. Tavşan yolu bile yok."

"Öyleyse biraz oturalım," dedi Helena sükûnetle.

"'Burada, bu köstebek yuvasının üzerinde...'" diye alıntıladı Siegmund dalga geçerek.

Çalılığın içindeki küçük bir boşluğa, çimenlerin çok yumuşak, karanlığın çok daha koyu olduğu bir yere oturdular. Gece safi kokuydu; karanlığın serin kokusu, tepelerin keskin, baharlı kokusu, hanımeli, karaçalı ve eğrelti kokusu.

Helena ona dönüp elini bacağına koydu.

"Bugün günlerden ne?" diye sordu, neşeli, meraklı bir sesle. Siegmund ne demek istediğini anlayarak güldü ve onu öptü.

"Hakikaten," diye ısrar etti Helena, "her şeyin üzerindeki etiketlerin böyle kolayca düşüvereceğine inanamazdım doğrusu."

Siegmund yine güldü. Helena ağırlığını bacağına vermiş, atardamarına baskı yaparak kanının akışını durdurmuştu.

"Günler yedi kukla gibi sırayla geçip gidiyordu, hepsi kendi kostümleri içinde, sonsuz bir döngü..." Helena bu fikirden çok hoşlanarak güldü.

"Günlerle gecelerin bir olması, yelkovan bir ömür boyunca sadece bir tur atıyormuş gibi olması ne kadar tuhaf."

"Tam söylediğin gibi," dedi Siegmund, onun kendini bu kadar güzel ifade etmesinden etkilenmişti. "Her şeyin üzerindeki etiketleri söküp aldın ve şimdi hepsi bambaşka görünüyor. Bu sabah! İnsanın sabahlardan bahsetmesi ne saçma. Neden sabahlar, akşamlar, gecelerle paketleneyim? Zaman parçalarından ibaret değilim ki ben. Şimdi gecelerle günler üzerimizden, deniz üzerindeki bulut gölgeleri gibi geçip gidiyor ve farkına bile varmıyoruz."

Helena kollarını onun boynuna doladı. Siegmund bacağındaki ani sızıyla onun aslında ne kadar kuvvetle bastırdığını fark etti. Bir an acıdan nefesi kesildi. Helena usul usul gözlerini öpüyordu. Yanak yanağa uzanıp yıldızlara baktılar. Siegmund içinde çok özel, çın çın bir sevinç, algısında bir keskinlik, müzik gibi hoş, tatlı bir çınlama hissetti.

"Hakikaten doğru," dedi kendini tekrar ederek. "Benim için her şeyi birbirine ekledin sanki. Nesneler birbirinden ayrı değil: Bir senfoni gibi bir arada. Hepsi kendi temalarını çalmaya devam ediyor. Sen her şeyin içindeki ana temasın."

Helena saadetten hüzünlü, onun yanında, neredeyse üstünde yatıyordu.

"Bunun, bizim bir senfonimizi yazman lazım," dedi, bir mürit gururuyla.

"Belki günün birinde," dedi Siegmund. "Sonra, zamanım olduğunda."

"Sonra," diye mırıldandı Helena, "neden sonra?"

"Bilmem. Bu o kadar parlak ki ardını göremiyoruz!" Yüzünü ona çevirip karanlığın içinden, Helena'nın, kendi gözlerine çok yakın duran gözlerine gülümsedi. Sonra onu uzun uzun, sevgiyle öp-

tü. Başını omzuna alıp saçlarının arasından yıldızlara bakarak yattı.

"Doğal kokun nasıl bu kadar güzel olabiliyor şaşıyorum," dedi, hep o aynı dalgın, şaşkın tonuyla mutluluğun.

"Bütün kadınların böyle değil mi?" diye sordu Helena, sesinde kendine has o iğneleyici, sert titreşim vardı yine.

"Bilmem," dedi Siegmund pek üzerine alınmadan. "Ama sen fındık gibi kokuyorsun, taze fındık ve biraz da afyon..." Kendini tümüyle Helena'ya bırakmış vaziyette, ağzı açık, dalgın dalgın onu soluyordu.

"Bir acayipsin," diye şefkatle mırıldandı Helena, sesini güçlükle kontrol edebiliyordu.

"Galiba," dedi Siegmund ağır ağır, "saçlarının arasından yıldızların hareket ettiğini görebiliyorum. Dur dur, kıpırdama, sen göremezsin." Helena uysallıkla hiç kıpırdamadan durdu. "Onların ilerlediklerini, tavandaki altın rengi böcekler gibi kıpırdandıklarını göreceğim sanmıştım," diye devam etti nağmeli bir sesle. "Ama şimdi saçlarını titrettiğin için yıldızlar kaçışıyor..." Sonra aklına yeni bir fikir gelmiş gibi ekledi: "Böyle yatarken insan takımyıldızları seçemiyor, fark ettin mi? Hiçbirini göremiyorum. Kuzey nerede, onu bile bilmiyorum."

Helena bu gibi şeylerin kendine sorulması fikrine güldü. Yol kenarındaki bitkiler gibi yıldızların ya da takımyıldızların isimlerini öğrenmeyi de reddederdi: "Neden onlara etiket yapıştırayım ki?" derdi. "Onlara bakmayı tercih ediyorum, onları bir isim altına saklamayı değil." Bu yüzden de Vega ya da Arkturus'u bulmasını istediğinde ona gülmüştü.

"Gökyüzü ne kadar dolu!" Siegmund hülyalarına devam ediyordu: "Kalabalık bir cadde gibi... Orayla kıyaslandığında burası ne kadar ıssız. Yıldızlardan çok daha sakin ve mahrem bir yer bulduk, Helena. Burada olmak, en yakın komşumuzun gökyüzü olması güzel değil mi?"

"Gelmeni istemekle iyi mi etmişim?" diye sordu Helena hafif bir böbürlenmeyle. Siegmund ona döndü.

"Tanrı'nın bir hikmeti gibi," dedi alçak sesle. "Birkaç yaramaz

melek bizi buraya getirdi bence – çaktırmadan buraya bıraktı."

"Memnun musun?" diye sordu Helena. Siegmund güldü.

"Ânı yaşa," dedi. "Pek güzel bir çiçek kopardık, canım. Ceketime bunu iliştirerek cehenneme bile giderim."

"Neden cehennem dedin, Siegmund?" diye sordu hoşnutsuzlukla.

"Herhalde 'ileriyi' düşünmekten. Başka her konuda tamamen çuvallamış durumdayım Helena. Ama" –güldü– "bizim bu Günümüz pek kimselerin toplamayadığı nadide bir Gül."

Helena onu tutkuyla öptü ve sessiz sessiz ağlamaya başladı.

"Ne fark eder Helena?" diye mırıldandı. "Ne fark eder! Daha buradayız."

Siegmund'un sakin ses tonu içinde büyük bir keder uyandırmıştı. Onu kaybedeceğini hissediyordu. Sımsıkı sarılarak kontrolsüzce hıçkırmaya başladı. Siegmund neden ağladığını anlamasa da ona müdahale etmedi. Titreyen saçlarının arasından hareketsiz yıldızlara bakarken ona sıkıca sarıldı sadece. Başını eğip merhametten ağırlaşmış dudaklarıyla yüzünü aradı. Helena yavaş yavaş sakinleşti. Siegmund'un yanakları, onun gözyaşlarıyla ıslanmıştı ve yanaklarının arasına sıkışmış ıslak saçlar, sertlikleriyle yüzünü aşındırıyor ve yakıyordu.

"Ne oldu Helena?" diye sordu sonunda. "Neden ağladın?"

Helena yüzünü onun göğsüne bastırarak, boğuk, tanınmaz haldeki sesiyle sordu:

"Beni hiç bırakmayacaksın değil mi Siegmund?"

"Nasıl bırakabilirim? Nasıl bırakırım!" diye mırıldandı Siegmund yatıştırıcı bir sesle. Helena başını aniden kaldırıp onu şiddetle öptü.

"Seni nasıl bırakabilirim?" diye tekrar etti ve Helena onun sesindeki uyanışı, kollarına yeniden gelen kuvveti hissederek mutlu oldu.

Her şeyin üzerine yoğun bir sessizlik çökmüştü. Helena neredeyse yıldızların hareketini işiteceğini zannediyordu, aşağıda her şey öyle sessizdi ki. Siegmund'un ne düşündüğüne dair hiçbir fik-

ri yoktu. Kendisini sıkıca tutan kollarını hissediyordu. Sonra kalbinin atışını duydu ve deniz üzerindeki boğuk top seslerine benzetti. Ona zafer hissiyle karışık bir korku ve heyecan veriyordu bu ses. Siegmund yine değişmiş, önceki ruh hali kaybolmuştu. Artık bir düşünceler gecesinde amaçsızca dolanmayı bırakmış, farklı, anlaşılmaz bir hal almıştı. Helena onun ne düşündüğünü, ne hissettiğini hiç bilemiyordu. Sadece onun çok kuvvetli olduğunu ve bir şeyi çok isteyen, eli boş dönmekten ödü kopan biri gibi kalbiyle güm güm göğsünü çaldığını biliyordu. Nasıl böyle kesif bir telaşa kapıldığını anlayamıyordu. Akıldışı, anlaşılmaz bir saplantı gibi geliyordu ona. Yine de memnundu ve zafer kazanmış, kendini toparlamış olma hissiyle yüreğinden gülüyordu. Ama içten içe on dakika önceki Siegmund'un nereye gittiğini merak ediyordu; kalbi arzuyla hafifçe kabardı ama sonra ümitsizlikle duruldu. Bu Siegmund çok anlaşılmazdı. Sonra birden başını kaldırıp dudaklarını buldu ve Helena'nın içine şarap gibi tatlı ve sıcak bir şey doldu, birkaç dakikalığına onun bedeni yanında yumuşak, pembe bir alevden ibaretmiş gibi hissetti kendini. Bunun yüce ve aşkın bir şey olduğuna karar verdi.

Aşağıdaki küçük çiftlik evinin ışıkları sönmüş, gemilerin sarı ışık zerreleri gitmişti. Sadece uzaklardaki rıhtım ışığı, kırık bir yıldız parçası gibi siyah denizin üzerinde parlıyordu. Yukarıda yıldızların gümüşi griliği vardı, aşağıda gecenin ve denizin kadife karası. Helena dikkatle baktığı denizin yıldızları yansıtarak tozlu tozlu parladığında görünce içinde şiir parçaları kırpıştı:

Tiefe Stille herrscht im Wasser
*Ohne Regung ruht das Meer...**

Alman şiirinin bildiği kırıntılarını çok severdi. Fransız şiirine hiç yakınlığı yoktu ama Goethe, Heine ve Uhland onun dilini konuşuyor gibiydi.

* Derin sükûnet hüküm sürüyor suda / Hiç kıpırdamadan dinleniyor deniz. – *y.n.*

Die Luft ist kühl, und es dunkelt,
*Und ruhig fliesst der Rhein.**

En çok da Heine'yi severdi:

Wie Träume der Kindheit seh ich es flimmern
Auf deinem wogenden Wellengebiet,
Und alte Erinnerung erzählt mir aufs neue
Von all dem lieben, herrlichen Spielzeug,
*Von all den blinkenden Weihnachtsgaben...***

Onun bilemediği kim bilir ne hayallere dalmış, kımıldamadan yatan Siegmund'un kollarına kendini tekrar bıraktığında böyle şiir parçaları, kayan bir yıldızın deniz üzerindeki ışıltısı gibi parlayıp sönüyordu. Gece gökyüzünde kendini fark ettirmeden ilerliyordu. Günün aksine ses çıkarmıyor, izini belli etmiyor, görünmeden, hissedilmeden üzerlerinden geçiyordu. Ta ki ay sahne almaya hazır olana kadar. O zaman doğu göğünün benzi attı ve giriş kapısı etrafında birikmiş bulutlar göründü.

Aus alten Märchen winkt es
Hervor mit weißer Hand,
Da singt es und da klingt es
*Von einem Zauberland.****

Ay ağır ağır bulutların arasından yükselirken Helena içinden bu şarkıyı söylüyordu. Sonra bir de baktı ki çocuklar gibi kendini unutmuş yüksek sesle söylüyor.

"Bu ne?" diye sordu Siegmund. İkisi de kendi durgunluklarına gömüldüğünden şarkıyı bu sefer daha yüksek sesle söylemesi biriki dakika sürdü; bu arada Siegmund ona sorduğu soruyu da unut-

* Hava serin ve kararmakta / Ve usulca akıyor Rhein. – *y.n.*

** Çocukluk düşleri gibi parladığını görüyorum / Kabaran dalgalarının arasından / Ve eski anılar bana yeniden anlatıyor / Bütün o canım, harikulade oyuncakları / Bütün o ışıltılı yılbaşı armağanlarını. –*y.n.*

*** Eski masalların içinden çağırıyor / Beni oraya bembeyaz eliyle / Orada şarkılar söylüyor / Büyülü bir ülkeye dair. –*y.n.*

muş, dinlemiyordu bile.

Helena bütün kıtayı söylemeyi bitirdiğinde, "Başını çevir de aya bak," dedi.

Siegmund başını geriye doğru kaldırınca çenesinde ve alnında solgun bir parlaklık, gözleriyle burun deliklerinde koyu siyah bir gölge oluştu. Bu görüntü bir gizem ve sihir duygusuyla Helena'yı ürpertti.

"*Die grosse Blumen schmachten*," dedi kendi kendine, tuhaf bir uyanıklık ve neşeyle: "Büyük çiçekler siyah ve gümüş rengi yapraklar açıyor, Siegmund. Büyük çiçekler sensin Siegmund; yüzün bir damat yüzü, Siegmund, siyah ve ışıltılı, ten-yapraklı bir çiçek, Siegmund, ve *Zauberland*'da çiçek açıyor, Siegmund; orası büyülü ülke."

Bu fısıldanan coşkunluğun cümleleri arasında onu boynundaki gölgeden ve solgunca ışıldayan yanaklarından hızlı hızlı öpüyordu. Siegmund kalbi hızlı hızlı atarak kıpırdamadan yatıyordu: Helena'nın onun üzerinde yoğunlaştırdığı bu tuhaf coşkudan neredeyse korkmuştu. Bu arada Helena Almanca ve İngilizce kesik kesik, soluksuz cümleler söylemeye, ona ağzı, yanakları ve alnıyla dokunmaya devam ediyordu.

"'*Und Liebesweisen tönen*'* – bu gece olmaz Siegmund. Hepsi dingin – çalılık ve yıldızlar ve deniz ve ağaçlar, hepsi öpüşüyor Siegmund. Denizin ağzı karanın üzerinde ve çalılıkla ağaçlar birbirlerine yaslanıyor ve hepsi aya bakıyor, hepsi yüzlerini bir öpücüğe uzatıyor, sevgilim. Ama sana sahip değiller – halbuki her şeyin merkezinde sen varsın – canım – bütün bu harika-aşk sende, hepsindeki aşktan fazla, Siegmund – Siegmund..."

Onun aşkının coşkusu altında kalbi yavaş yavaş düşen ağır damlalar gibi atarken, Helena'nın gözyaşları üzerine dökülüyordu. Sonra birden bitkin düşüp kendisini Siegmund'un üzerine bıraktı ve ona sımsıkı sarılarak, onun soluklarının güzel, güçlü hareketiyle inip kalkmaya başladı. Siegmund'un kuvveti üzerinde

* "Ve aşk nağmeleri çınlıyor." – *y.n.*

böyle sallanırken hafif bir baygınlık geçirerek bilincini kaybetti.

Kendine geldiğinde derin derin içini çekti. Siegmund'un canlılığının, altında olağanüstü bir şekilde genişlemesine uyanmıştı.

"Hayatın ötesine geçtim. Azıcık ölüme girdim," dedi kendi ruhuna, şaşkın bir keyifle. Buna hayret ederek sersemlemiş bir şekilde yattı. Böyle muhteşem, huzurlu bir saadete geri dönmek onu şaşırtmıştı.

Birden, Siegmund'un canlılığı üzerinde ağırlık yaptığını fark etti. Solukların kabarmaları arasındaki mesafe açılmıştı. Kalbi kederli bir merhametle eridi. Ağırlığını ellerine vererek onu uzun uzun, acıyla öptü, kendi ruhunu sonsuza kadar onun ruhuna katacakmış gibi. Sonra iç çekerek, derin derin iç çekerek doğruldu. Ellerini başına koyup aya baktı. "Bu kadar yeter," dedi kalbi iç çeker gibi: "Bu kadar yeter!"

Siegmund'a baktı. Ağır ağır nefes alıp veriyordu. Sırtüstü yatmış ona bakıyordu, Helena da yanında hareketsiz oturmuş ona bakıyordu. Siegmund sersemlemiş gibi, bilincini biraz kaybetmiş gibi hissediyordu. Yine de öyle yatmış çaresizce ona bakarken içindeki başka bir bilinç mırıldandı: "Havva – Eve – Anne!" Helena şefkatle üzerine eğildi. Ona dokunmadan, onu bir anne gibi seviyordu sanki. Şefkati, merhametiyle onun küçük Helena'sından çok farklı görünüyordu. Şefkatinin ağırlığı altında eğilmiş bu uzun ve solgun kadın kırılgan bir insan değil sabit, ölümsüz biri, kadınların muazzam analığının kişileşmiş hali gibiydi.

"Ben onun çocuğuyum aynı zamanda," dedi hülyalı hülyalı, bir çocuğun kendini bilmeden uykusunda mırıldanması gibi. Karanlıkta sadece koyu bir gölgeden ibarettiler ama gözlerini hiç böyle derinden hissetmemişti. Helena onun dertli, erkek ruhunu kendi bereketli sinesine hiç bu kadar bastırmamış, bu ruhun içine hiç bu kadar nüfuz etmemişti daha önce.

"Hadi," dedi tatlı bir sesle, onun kendini biraz topladığını hissedince. "Gidelim mi?"

Kuvvetini zorlukla toplayarak doğruldu Siegmund.

XII

Siegmund vücudunu kontrol etmekte epey zorlandı. Ayağa kalktığında yamaç ve çalılık etrafındaki gölgeli belirsizliğin içine yuvarlanır gibi oldu. Çok çok uzak bir mesafedeki manasız, karanlık yığınlardı sanki.

"Onları tutamıyorum," dedi içinden dalgın dalgın. Dünyadan, yakınındaki bütün maddi, sevgili şeylerden uzaklaşmış hissediyordu kendini: Sanki hepsi eriyip gitmiş, onu muazzam bir boşluğun kıyısında hasta, desteksiz, tek başına bırakmışlardı. Tekrar yatmak, kendini vücudunu ayakta tutmanın ve kontrol etmenin bunaltıcı çabasından kurtarmak istiyordu. Yine hiç kımıldamadan yatabilse bedeninin ağır kitlesini canlandırmak için mücadele etmesine gerek kalmayacak, kendini bu kadar hasta, kendinin bu kadar dışında hissetmeyecekti.

Ama Helena onunla konuşuyor, ona ay yolunu görmekten bahsediyordu. Tepeden aşağı inmeye başlamalılardı. Beline kuvvetle ve neşeyle dolanmış kolunu hissediyordu. Dengesi ve sıcak desteği bu koldaydı. Ona böyle mutlulukla sarılmış, uçarı adımlarla yanında yürüyen ve hiçbir şeyin farkında olmayan Helena'ya karşı acımayla karışık yakıcı bir şefkat hissetti. Bu acıma onu hayata biraz daha yakınlaştırmıştı.

Tepeden aşağı sendeleyerek inerlerken zaman zaman içinden hafif bir ürperti geçiyordu. Bu titremeyi bastırmak için dişlerini sıkıyordu. Helena farkına varmadığına göre uzuvlarında ya da be-

deninin yüzeyinde bariz bir şey yoktu. Yine de içinde neredeyse ıstırapla titriyordu.

"Bu ne böyle?" diye sordu kendine hayretle.

Düşüncesi kendi içinde kelimelere döktüğü bu tek tük ifadelerden ibaretti. İfadeler arasında sadece dayanılmaz bir hastalık hissinin bilincine varıyordu, anesteziye alınırmış gibi; aynı zamanda içinde, kapalı bir kovandan gelen vınlama sesi gibi, içten içe kaynayan bir hareketliliğin belli belirsiz farkındaydı.

Yokuş aşağı hızla indiler. Siegmund hâlâ titriyordu ama kontrolsüz bir şekilde değil. Üstünden geçmeleri gereken bir çit merdivenine geldiler. Ayağını basamağa emniyetli bir şekilde yerleştirmek için bütün iradesini seferber etmesi gerekti. Harcadığı gayret öyle büyüktü ki farkına varmadan edemedi.

"Tanrım!" dedi içinden. "Bu ne böyle merak ediyorum."

Kendi kendini muayene etmeye çalıştı. Vücudundaki bütün organları düşündü, beynini, kalbini, karaciğerini. Ağrı sızı yoktu ve bu organlarında bir sorun olmadığına emindi. Bu muğlak muayene başka bir kopuk ifadeye dönüştü. "Hiçbir şeyim yok," dedi.

Sonra bazen sarhoşluğun ardından gelen o sefil hastalık hissini ve gerçekten hasta olduğu zamanları hatırlayarak evhamlanmaya devam etti.

"Bu seferki öyle değil," dedi, "çünkü takatsiz değilim. Ellerim titremiyor."

Helena hangi yoldan gideceklerine karar vermek için durdu. Siegmund elini kaldırıp baktı. Bu sessiz gecede ölü bir çiçek kadar hareketsizdi.

"Bence bu taraftan gitmeliyiz," dedi Helena ve yine yola koyuldular, neşeliymiş gibi.

"Ölümcül bir şey gibi geliyor," dedi Siegmund içinden. Çocukluğunda difteriye yakalandığı zamanı çok iyi hatırlıyordu, bu korkunç hastalıkla yatağa serilmiş, ruhunu teslim etmek üzere olduğunu zannetmişti. Ama annesi onun bu teslimiyetini görünce hüngür hüngür ağlamaya başlamış, o da annesine acı vermemek için bütün kuvvetiyle mücadele etmişti.

"Kesinlikle ona benziyor," dedi. "Kesinlikle ölümcül. Nasıl oluyor hayret."

Son bir saatte olanları gözden geçirmeye başladı sonra.

"Galiba kaybolduk," diyerek onu böldü Helena.

"Kayıp mı olduk! Olalım!" dedi kayıtsızca. Helena bir zafer duygusuyla onu sıkıca kendine bastırdı. "İyi de bu taraftan gelmemiş miydik zaten?" diye ekledi.

"Hayır, bak" –Helena duygularını bastırmaya çalışırken sesi çatlamıştı– "şu inip çıkan çıplak patikadan geçmedik daha önce."

"Madem öyle, olabildiğince doğuya, aya doğru gidelim," dedi Siegmund, beyaz bir geyiğe saldıran kurtlar gibi üzerine üşüşmüş bulutlarla kahramanca savaşan aya doğru baktı tepelerin üzerinden. Aya bakarken bir kader ortaklığı hissetti. Hislerini anlamayan Helena onu kendi haline bırakıyordu: Ay daha yakındı.

Siegmund son birkaç saati gözden geçirmeye devam etti. İnanılmayacak ölçüde mutlu hissetmişti kendini. Dünya yeni bir sihirle, ilk kez algıladığı muhteşem, görkemli bir güzellikle dolmuştu. Saatlerce bambaşka, ışıltılı, tarihöncesi bir dünyada dolaşmıştı.

"Herhalde biraz fazla yoğun duygular yaşadım," dedi içinden. "Yıldızlar, ay, her şey bana misafirliğe geldi, şimdi de gittikleri için evim boş geliyor."

Bu ihtişam ve hastalık vakasını teşhis etmeye çabalıyordu. Helena'yla birlikte geçirdiği o tutku dolu saati hatırladı.

"Tabii ya," dedi kendi kendine, "hayatı fazla sıcak içtim, bardağım delindi. Ruhum dışarı sızıyor sanki – yarım burada – yarım akıp gitti. Ağaçlarla geceyi onun için böyle acıyla idrak ediyorum."

Sonra Helena'nın, üzerinde yatarken kapıldığı tuhaf coşkunluğu hatırladı. Tutkulu bir kederle doldurmuştu içini nedense. Biraz fazla yoğunlaştırılmış bir mutluluktu bu, öyle ki tatlı şarap gibi gelecek bir şey onu yakan bir zehir halini almıştı. Ama olağandışı hareketli olan bilinci şimdi durgunlaşmaya başlamıştı. Kanın uzuvlarında yine kuvvetle aktığını ve beynini durdurup hastalığı

süpürdüğünü, içini yatıştırdığını hissediyordu.

"Herhalde," dedi kendi kendine, "bu kadar yoğun yaşamak insanı az çok öldürüyor."

Sonra unuttu. Gözlerini açtı ve etrafındaki geceyi gördü. Ay, bulut sürüsünden kaçmış, ışınlarıyla parlayan ince bir tülün ardında ışık saçmaya başlamıştı, etrafı Siegmund'un o zamana kadar gördüğü en büyük haleyle süslüydü. Küçük patika yüzünü tam aya döndüğünde, Siegmund'la Helena, önlerinde muazzam bir Mağribi kemeri gibi at nalı şeklinde kavislenen beyaz halenin içinden geçeceklermiş gibi hissettiler kendilerini. Yüzleri aya dönük, hayret ve hafif bir kendinden geçmeyle gülümseyerek yürümeye devam ettiler, ama dar patika bir kez daha başına buyruk kıvrıldı ve yönleri kuzeye döndü. Helena, kendilerini ay ışığının büyüsünden korumak için tepenin ve ağaçların altına sinmiş üç kulübe gördü.

"Daha önce buradan hiç geçmemiştik," dedi memnuniyetle. Kaybolma fikri çok hoşuna gidiyordu.

Siegmund ay sisinin donuk parıltısıyla lekelenmiş gri tepelere baktı. Wight Adası'nda bir patikada yürüdüğünün tam ayırdında değildi. Etrafındaki şeyler sıradan yaşantının ötesinde bir duruma ait gibiydi: bir efsane mekânı, mesela Brünnhilde'nin, ateşten büyük ve parlak halesi içinde uyuduğu tepeler. Nasıl olur da Helena'yla ikisi, Freshwater'daki barınaklarını bulmaya çalışan iki Londra çocuğu olurdu? İçini çekti ve ay ışığının uçucu, narin ama kavi bir sis üzerinde yoğunlaştığı tepelere baktı tekrar, Arap çöllerinin beyaz ay vurmuş sislerinden mannanın nasıl vücut bulduğunu düşündü.

"Newport yolunda olabiliriz," dedi Helena, "aradaki uzaklık on beş kilometre." Nereye sürüklendikleri hiç umrunda değilmiş gibi güldü; bu harika keşif gezisi onu keyiflendirmeye yetiyordu. Siegmund'la ikisi gecenin aydınlık yabaniliğinde yapayalnız, alışılmış günlerin ve gecelerin ötesindeydiler! Siegmund ona baktı. Onun coşkusunu paylaşmasa da duygularını anlıyordu. Helena'nın farkında olmadığı derin bir ciddiyet içinde yalnız yürüyordu. Yine de onun nasıl kendinden geçtiğini görünce tutup kendine

doğru çekti; kalbi koruyucu bir şefkatle yumuşamış, sorumluluk duygusuyla ağırlaşmıştı.

Tarlalar, geceyle birlikte hayat bulmuş gibi mis kokulu soluklarını bırakıyor ve rayihalı bir hevesle kendi aralarında konuşuyorlardı. Çiftlikler uykuda birbirlerine sokulmuş, doğaüstü beyaz geceden saklanmak için üstlerine karanlık gölgeleri çekmişlerdi: Kulübeler kilitli ve ışıksızdı. Helena gecenin bu harika gizli topraklarında, ruhları arayarak, yaklaştıkları kulübelerin içlerine kulak kabartarak, içerideki karanlık odalarda uyuyanların rüyalarını yakalamaya çalışarak, coşku içinde yürüyordu. Soluk rüya-yüzlerini pencerelerde görebilecekmiş gibi geliyordu ona: Ürkekçe bahçelere süzüldüklerini, ışıldayan bayırlarda tavşanlarla birlikte koşuştuklarını hayal ediyordu. Haylaz, küçük rüyaların, cılız elleri ve ayaklarıyla, vakarla uyuyan kocaman sığırların arasında oynadığını hayal eden Helena kendine güldü. Gri önlüklü rüyalarla beyaz kollu perilerin arasına ilk karışmasıydı bu. Kendisi odasında uyurken rüyalarının ayın ışınları üzerinden kayarak dışarı kaçtıklarını kurdu. Siegmund odasında uyurken kara gözlü rüyalarının, gece vakti arzuyla dolu mavi gözleri iyice kararmış rüyalarının, onun –Helena'nın– rüyalarını aramak için gri çimenlerin üzerine çıktığını hayal etti.

Yürürken böyle dokuyup durdu hayallerini, ta ki üzerine çöken bitkinlik ona uzun, çok uzun bir yol geldiklerini hatırlatana kadar. Siegmund'un kolu ona destek oluyordu. Bu kol üzerinde dinlenmeye bıraktı kendini. Bir çit merdivenini aştıktan sonra patikanın yanında Katolik şapelinin mezarlığını gördüler. Günlerin kıskanç, keskin bir bıçakla ince ince yonttuğu ay, mezarlığın beyaz taşları üzerinde parlıyordu. Haç üzerindeki İsa figürü gümüş grisi gökyüzünün önünde yükseliyordu. Helena yorgun yorgun baktıktan sonra trajedi karşısında başını eğdi. Siegmund da onun gibi bakıp başını eğdi.

"Otuz yıllık içten sevgi; sonra üç yıl tutkulu bir esrime gibi Hayat – ve son. O çok büyüktü, çok harikaydı. Ben çok önemsizim ve bayağı bir şekilde sönüp gideceğim. Ama aynıyız: sevgi, kısacık

esrime ve son. Ama benimki tek bir gül, onunki dünyanın bütün beyaz güzelliği."

Siegmund içinde büyük bir ağırlık hissediyordu, İsa'nın önünde kabahatliydi. Yine de Hayatın ona da Ustayla aynı muameleyi yaptığını bilmek onu rahatlatıyordu, gerçi kendi trajedisi İsa'nınkine kıyasla çok küçük ve zavallıydı. Siegmund hafif adımlarla çam korusunun gölgesine geçti.

"Kapalı bir yere gireyim," diye düşündü. "Saklanayım. Bu ani, yoğun karanlık güzel. Ben küçük ve fuzuliyim: küçük, fuzuli trajedim..."

Helena karanlıkta ürktü. Onun için neredeyse korkunçtu, sessizlik de derin bir çukur gibiydi. Siegmund'a sığındı. Siegmund ona sarıldı ve kendini emniyette hissetsin diye ağırlığını üzerine vererek yürüdü. Ufacık, cesur Helena'sı için kedere yaklaşan bir şefkatle burkuluyordu kalbi.

"Bunun doğru yol olduğuna emin misin?" diye fısıldadı ona.

"Eminim," diye fısıldadı Helena. Bir süre sonra hafif puslanmış ay ışığına çıktılar ve dik tepeden aşağı sendeleyerek inmeye başladılar. İkisi de çok yorgundu, bu ani inişin rahatlığına ya da kesinliğine ayak uydurmakta ikisi de zorlanıyordu. Otlağın ve tavuk çiftliğinin yanından temkinli ve ağır adımlarla geçtiler. Bütün tavukları uyandırırlarsa nasıl bir curcuna kopacağını düşününce kalbi küt küt atmaya başladı. Bu gece her türlü velveleden ve sorgulamadan korkuyordu. Bu yüzden de evin yakınlarındaki yola çıkana kadar adımlarını sakınarak attı.

XIII

Sabahleyin denize girdikten sonra Siegmund deniz duvarına yaslanıp hayallere daldı. Saat epey ilerlemiş, dokuz olmuştu ama o oyalanıyor, hülyalı hülyalı turkuaz renkli sulara, sabahın beyaz pusuna, yavaş yavaş karşısında beliren gemilerin küçük, soluk gölgelerine bakıyordu. Körfezde iki savaş gemisi vardı, uzaklara sürüklenmiş denizaslanları gibi saf ve garip yatan çirkin canavarlara benziyorlardı.

Siegmund biraz budalalaşmış vaziyette denize bakarken arkasından bir ses duydu:

"Nereden gelmişler acaba? Biliyor musunuz beyefendi?"

Arkasına döndüğünde savaş gemilerine bakarak belli belirsiz gülümseyen, otuz beş yaşlarında, sarışın, ince bir adam gördü.

"Savaş gemilerini mi sordunuz? – Spiethead'de bunlardan bolca var," dedi Siegmund.

Öteki kayıtsızca yüzüne baktı.

"Buraya pek yakışmıyorlar değil mi? Denizi bomboş ve pırıl pırıl bıraktık, şimdi geri dönünce gözlerini üzerimize dikmiş bu şeyleri bulduk."

Siegmund güldü.

"Anarşist değilsiniz umarım," diye espri yaptı.

"Hayır ama nihilist denebilir belki," dedi adam gülerek. "Ama Çar'dan hoşlanıyorum, merhameti sevgiye yakın bir şey olarak düşünürsek tabii. Hayır, ama insan sağa dönse polis sola dönse po-

lis –şunlara bir bakın, iğrenç bir demir işçiliği!– her an ellerini insanın omzuna atıverecekler sanki."

Adamın, sürekli alayla gülen gri-mavi gözleri savaş gemilerinden ayrılıp Siegmund'un koyu mavi gözlerine çevrildi. Siegmund yüreğinin hop ettiğini hissetti. Yabancı, insanı rahatsız eden bir samimiyetle davranmaya başlamıştı çabucak.

"Ne yapalım artık... İşimiz allaha kalmış," demek geldi Siegmund'un içinden. Yabancı bu sözleri söyleyene dikkatle bakarken gözlerini hafifçe kıstı.

"Ya!" dedi uzata uzata. Gözleri Siegmund'un ıslak saçları, beyaz alın ve çıplak boynunda dolaştıktan sonra tekrar muhatabının gözlerine geri döndü.

"Çar buraya gelecek mi?" diye sordu.

"Bilmem," dedi Siegmund, karşısındakinin delici bakışlarından rahatsız olduğu için bu kadar basit bir soru beklememişti.

"Gazetede yazarlar herhalde," dedi adam.

"Tabii," dedi Siegmund.

"Bu sabah gazete aldın mı?"

"Cumartesiden beri almıyorum."

Adamın zeki, mavi gözleri açıldı. Siegmund'a hayretle baktı.

"Tatile yalnız gelmedin mi?"

"Hayır." Siegmund bundan hoşlanmamıştı – sıkıntıyla denize baktı.

"Ben burada oturuyorum – en azından şimdilik – ismim Hampson."

"On beş yıl önce Savoy'daki birinci kemancılardan değil miydiniz?" diye sordu Siegmund.

Bir müddet müzikten bahsettiler. Eskiden birbirlerini iyi tanıyorlardı, bir ara samimi olmuşlardı ama daha sonra aralarına bir yabancılık girmişti. Hampson, Siegmund'a neden laf attığını açıklamaya çalıştı:

"Baktım burnunu cama dayamışsın," dedi, "ben de aynı durumda olduğum için yeniden tanışmamız uygun olur diye düşündüm."

Siegmund adama hayretle baktı.

"Şunu demek istiyorum, büyük bir dikkatle boşluğa bakıyordun. Böyle masmavi güzelim bir günden dışarı bakmaya çalışmak pek yazık, değil mi?"

"Yani günün ötesine bakmak mı?" diye sordu Siegmund.

"Kesinlikle!" dedi adam zeki bir gülüşle. "Ben böyle günlere 'mavi oda' derim. Bol fırtınalı kahrolası Hayat Evinin en az esen odasıdır."

Siegmund ona ilgiyle baktı. Bu Hampson, onun ruhunun derinliklerindeki bir şeyi anlatıyor gibiydi.

"Yani," diye açıkladı adam, "eninde sonunda, tanımlanamayan bir nesne gibi sürüklenen büyük hayat kitlesi ve ölüm dediğimiz şey günün mavi zarfından içeri sızar ve beyaz hücrelerimize işler, bir kere sızdırmaya başladık mı da durduramayız."

"Sızdırmak kelimesiyle ne anlatmaya çalışıyorsunuz?" diye sordu Siegmund.

"Kim bilir – ahkâm kesiyorum işte. Ama insan Evden biraz sıkılmaya başlayınca burnunu cama dayar ve karanlığa bakar – senin demin yaptığın gibi."

"Ama sizin metaforunuzu devam ettirirsem ben Evden sıkılmadım – tabii bununla Hayatı kastediyorsanız," dedi Siegmund.

"Şükürler olsun! Cebinin – ruhunun – ya da beyninin karıştırılmasından korkmayan bir şaire rastladım," dedi yabancı, parlak bir gülüşle başını geri atarken. Gözleri irileşmişti.

"Neden bahsettiğinizi anlamıyorum, beyefendi," dedi Siegmund son derece sakin bir sesle, içinde güçlü bir korkuyla hayranlık çatışma halindeydi.

"Evden sıkılmadın – ama kendi odandan – hadi suitinden diyelim – sıkıldın."

"Yarın beni bu 'Mavi Oda'dan kapı dışarı edecekler," dedi Siegmund acı bir gülüşle. Adam ona ciddi gözlerle baktı.

"Yapma ya!" diye bağırdı Hampson. Ardından: "Flaubert'in azizini hatırlıyor musun, hani şu cüzamlının yanına çırılçıplak yatan azizi? Ben olsam yapamazdım."

"Ben de!" dedi Siegmund ürpererek.

"Ama yapmak zorundasın – en azından ona çok yakın bir şeyi..?"

Siegmund adama korku, hatta dehşet dolu gözlerle baktı.

"Peki ya siz?" diye sordu öfkeyle.

"Ben yan çizdim – benim cüzamlıdan kaçtım, şimdi içim içimi yiyerek pencereden karanlığa bakıyorum."

"İyi ama bir şey yapılamaz mı?" dedi Siegmund.

Öteki adam başını arkaya atıp dişlerini göstererek neşeli neşeli güldü.

"Sana niyetin nedir diye sormayacağım," dedi sesinde hassas bir ironiyle. "Çok ama çok meşgul bir adamım: Deli gibi çalışarak senede beş yüz pound kazanıyorum. Ama faydasız. Hayatta anlam senin için önemli olmaya başlamışsa o olmadan yapamazsın. Anlam derken, canlı ruhsal deneyimi kastediyorum. Bizim gibilerde maceranın ve fiziksel heyecanın yerini bu alır."

Siegmund afallamış, endişeli gözlerle adama baktı.

"Ee ya sonra?" dedi.

"Sonra mı? Anlamlı hayat için duyulan arzu bütün diğer arzular kadar ölümcüldür. İyice kesifleşirsin; içindeki ateşi oksijenle beslersin, o da dokularını yutar. Aşk maceralarını seven duygusal kadınlar daima yarı şeffaftır."

Siegmund güldü.

"Neyse ki ben hiç şeffaf değilim," dedi.

Adam onun rahat, olgun bedenine ve güçlü boynuna baktı.

"Pek öyle sayılmaz," dedi Hampson. "Bana öyle geliyor ki sen, uyaran olmadığında alevi neredeyse tümüyle sönenlerdensin."

Siegmund yine irkilerek ona baktı.

"Kendini pek sakınmıyorsun. Kendini öldürecek kadar fazla çiçek açan bir ağaç gibisin," diye devam etti adam. "Düşene kadar koşarsın, sonra da bir daha ayağa kalkamazsın. Seni kontrol edecek, iktisat yapmanı sağlayacak tutkusuz bir zekân yok."

"Ne olup ne olmadığımı bütün açıklığıyla ortaya koydunuz,"

dedi Siegmund alaycı bir gülüşle. Duydukları hiç hoşuna gitmemişti.

"Bunlar sadece benim düşüncelerim," dedi Hampson. "Birbirimize çok benziyoruz, aynı yollardan geçmişiz. Sen evlenmişsin, ben evlenmedim ama kadınlar hep benimle istediklerini yaptı."

"Bu benim için hiç geçerli değil," dedi Siegmund.

Hampson ona tenkitle baktı.

"Tek bir kadın bile olsa yeter," dedi.

Siegmund dalgın gözlerle denize bakıyordu.

"En sağlam kadınlar – en ilginç kadınlar – bizim için en kötüsüdür," diye devam etti Hampson. "İçgüdüsel olarak içimizdeki bayağı, hayvani şeyleri bastırmayı hedeflerler. Üstüne üstlük biraz aşırı duyarlıdırlar – insanlığın bir kırtık üzerinde rafinedirler. Bizim gibi içinde zaten çok daha az bayağılık barındıranlar onların oyuncağı olur. Hayat onların içinde saklıdır, elektriğin toprakta saklı olması gibi; onlardan gerçekleşmemiş hayatı alırız ve onlar için ışığa, ısıya ya da enerjiye dönüştürürüz. Sıradan bir kadın bile tek başına büyük bir güç potansiyelidir, hayat kaynağından beslenen bir akü gibidir. Bizim içimizde gücü açığa çıkar.

"Biz olmadan yaşayamaz ama bizi yok eder. Bu derin, ilginç kadınlar *bizi* istemez: Bizden toplayacakları ruh çiçeklerini isterler. Biz sıradan erkekleri, bize duydukları aşka ve kendilerine pek layık bulmazlar. Bu yüzden de içimizdeki doğal erkeği parçalarlar – zaten biz de ondan ibaretizdir."

"Biraz fazla dobra konuşmuyor musunuz?" diye sordu Siegmund, hoşnutsuzlukla. Arkadaşının dediklerine itiraz etmedi, bu tür beyanların uyduruktan şeyler olduğunu söylemeye de kalmadı.

"Duruma bağlı," dedi Hampson gülerek. "Sırf bakmakla mavi gökyüzünü yırtabilirim ve günün kapılarını birazcık daha aralayıp görebilirim – kim bilir neyi. Bu aralar çıkıp giderim belki. Aklım kesinlikle başımda, sadece sınırlarımı biraz fazla zorluyorum."

"Bu size biraz yanlış gelmiyor mu?" diye sordu Siegmund.

"Geliyor – herkese öyle geliyor. Ama neticede kalabalık bizden fayda sağlar. Müziğimi anladıklarında onlar için eğitim yeri-

ne geçer. İnsanlığın tek maksadı hayatı anlaşılır kılmaktır."

Siegmund bir müddet düşündü.

"Bana kendimi... kendimden kurtulmuşum da çok uzaklara gitmişim gibi hissettiriyorsunuz," dedi ağır ağır.

Genç adam güldü, sonra duvarın üzerinde beyaz ve kırılgan görünen, mavi damarları çıkmış ellerine baktı.

"Bunların ben olduğuma inanamıyorum," dedi. "Kalkıp bana isyan etseler hiç şaşırmazdım. Yine de güzeller değil mi?"

Belli belirsiz bir gülüşle Siegmund'a baktı.

Siegmund gözlerini yabancının ellerinden, deniz duvarının üzerinde uyuyormuş gibi görünen kendi kıvrılmış ellerine çevirdi. Onun kalıbındaki bir adam için biraz küçüktü elleri ama güneşte sıcacık yatarken pek emniyetli bir halleri vardı. İçgüdüsel olarak, o an kendine duyduğu büyük muhabbetle, ellerini başparmakları üzerine kapadı.

"Şaşıyorum," dedi Hampson alçak ve şaşırtıcı ölçüde acı bir sesle, "görememesine şaşıyorum – seni el üstünde tutmamasına şaşıyorum. Böyle kanlı canlı halinle tam ve güzelsin – neden seni yok etmeye çalışsın, hele böyle aşırı severken."

Siegmund ona korkuyla baktı. Zayıf, çevik adam, yoğun bir canlılık taşıyan gözleriyle aniden güldü.

"Aptal – bu kadınlar aptal," dedi. "Ya kendi kristal kürelerini kendileri kırıyorlar ya da küre onlara başkaldırıp saydamlığını kaybediyor ve ellerinden atlıyor. Şu halime bak, eriyip bittim. Ama senin boynun tıka basa hayatla dolu: İçinde öyle çok hayat var ki kendiliğinden dimdik duruyor. Çok üzgünüm."

Birden sustu. Sesindeki acı umutsuzluk, Siegmund'un birkaç haftadır alttan alta hissettiği ağır bir duygunun sesiydi. Siegmund kıyamet yaklaşıyormuş hissine kapıldı. Bunu üzerinden atmak için gülmeye çalıştı.

"Keşke bu kafada devam etmesem," dedi Hampson acınacak halde. "Keşke normal olabilsem. Hava amma ısınmış! Şapka takmalısın. Gerçekten sıcak..." Pamuklu gömleğinin yakasını açtı.

"Ben sıcak severim," dedi Siegmund.

"Ben de."

Genç adam alnına dökülmüş uzun perçemlere biraz çekidüzen verdi, onu başıyla selamladı ve neşeli bir tavırla köye doğru ağır ağır yürümeye başladı.

Siegmund yıldırım çarpmış gibi öylece durdu bir müddet. Bu yaşadığı şey ona acı verici bir rüya gibi geliyordu. Acıdan kurtulmak için derin derin iç çekerek Helena'yı bulmak üzere yola koyuldu.

XIV

Uzun güller ve latin çiçekleriyle dolu bahçede bekliyordu yine Helena. Saat dokuzu geçtiği için sabırsızlanmaya başlamıştı. Gerçi St Martin's Caddesi'nde iki peniye aldığı küçük bir şiir kitabına kendini pek kaptırmış pozundaydı.

"Loş orman açıklığında havalanan kuş
Haşin kanatlarıyla dövdü yüzünü..."

Okumaya devam etti. Şaşkınlığını ve memnuniyetini gösteren bir ses çıkararak kendi kendine bu şiirlerin çok güzel olduğunu söyledi. Ama gözü yolda, aklı Siegmund'daydı.

"Sonra makası aldı eline:
'Gelme artık pencereme.'"

"Hım!" dedi. "Bunu sevdim mi bilemedim."

Bu yüzden de yola bakmadan önce şiiri bir kez daha okudu.

"Gerçekten çok gecikti. Boğulmuş olabileceğini düşünmek çok saçma. Ama ya şimdi denizin dibinde sürükleniyorsa, saçları suda dalgalanarak!"

Bunu gözünde canladırınca kalbi bir an durur gibi oldu.

"Saçmalama! – Bu şiirleri çok sevdim. Okurken bir yandan da şu yandaki patikada yürüyeyim, kelimelerin arasına arıların vızıltısı, kelebeklerin kanat sesleri karışsın. Bu şairi okumak için çok uygun bir yöntem."

Zaman zaman etrafı kolaçan ederek bahçe kapısına doğru yürüdü. İşte Siegmund geliyordu, havlusu omzunda, boynu açık, yüzü aydınlık. Helena parçalı gölgenin içinde durdu.

"Seni beklettim!" dedi Siegmund.

"Yo – kitap okuyordum ben."

Nasıl sabırsızlandığını itiraf etmedi.

"Birisiyle konuşmaya daldım," dedi.

"Konuşmak mı!" diye bağırdı hafif bir hoşnutsuzlukla. "Burada bile tanıdık birini mi buldun?"

"Savoy'da çalıştığım zamanlarda iyi arkadaş olduğum biri – bana kendimi bir tuhaf hissettirdi – tekinsiz bir ikizim gibiydi."

Helena merakla dikkat kesildi.

"Nasıl yani?" diye sordu.

"Bütün o utanç verici sırları açık etti – şimdi çok önemsiz geliyor! Deniz yaban sümbülü gibi, koyda iki savaş gemisi demirlemiş. Güvertedeki adamların konuşmaları gayet net duyuluyor. Bugün için plan yaptın mı?"

Kahvaltı için eve girdiler. Helena onun kırmızılı yeşilli salatayı tabağına alışını seyretti.

"Bayan Curtiss," dedi hafif çatlak bir sesle, "bu sabah bana çok anaç davrandı, çok."

Sıcak, neşeli bir ruh halinde olan Siegmund bir an irkildi.

"Ne, dün geceyle ilgili bir şeyler mi söyledi?" diye sordu.

"Benim için çok korkmuş – başımıza korkunç bir şey geldi sanmış," diye devam etti Helena, kendini duyduğu rahatsızlıktan kurtarmaya çalışan alaycı, tiz bir ses tonuyla.

"Saat on bire kadar eve gelmediğimiz için mi?" dedi Siegmund onun gibi alaycı bir sesle.

"Bir daha böyle bir şey yapmamalıyım – bir daha asla yapmamalıyım – gerçekten."

"İhtiyar hanımı tedirgin etmemek için mi?"

"'Doğrusu canım, çok endişeleniyorum... ama *annen* olsaydım bilmem *nasıl* hissederdim,'" diye aktardı ev sahibesinin sözlerini.

"İnsan bir oda tuttuğunda, vicdanını sızlatacak bir üvey anne-

yi de talepleri arasına dahil etmez genelde," dedi Siegmund. Konuyu hafife alarak gülüştüler. Ama ikisi de bunun için biraz fazla hassastı. Siegmund bir aşağılanma hissiyle kıvranıyordu, Helena' ysa sinirleri tel tel olmuş gibi konuşuyordu.

"Hiç umrumda değil," dedi. "İhtiyar kadının fikirleri onu bağlar, beni değil."

Siegmund bir süre gamlı gamlı düşündü.

"Ahlaken tam bir korkak olduğumu biliyorum," dedi acı bir sesle.

"Saçma!" dedi Helena. Sonra hafif bir öfkeyle ekledi: "Sanki suçsuzluğunu kanıtlama ihtiyacı duyuyormuşsun gibi sürekli kendini savunmaya çalışıyorsun."

Siegmund acı acı güldü.

"Sana bir şey diyeyim mi – böyle küçük bir şey bile – içimdeki bir şeyin üzerine sıkıca sarılıyor ve bana saatlerce – herkesin hakkımda ne düşündüğünü hatırlatıyor."

Helena hüzünle güldü.

"Doğru şeyi yaptığımıza çok eminsin sanıyordum," dedi.

Siegmund irkildi.

"Kendi içimde eminim. Ama dünyanın önünde..."

"Kendi içinde emin olman yetmez mi?" dedi Helena acımasızca.

Siegmund başını öne eğip peçete halkasını ağır ağır çevirmeye başladı.

"Ben denen şey ne ki?" diye sordu.

"Pek de kesin bir şey değil," dedi Helena acı bir kahkahayla.

Sessiz kaldılar. Bir süre sonra Helena ayağa kalktı ve sevgiyle yanına gidip kollarını boynuna doladı.

"Bugün son bulutsuz günümüz, sevgilim," dedi.

Bir sevgi dalgası Siegmund'un içindeki her şeyi sildi süpürdü. Helena'yı kollarına aldı.

"Bugün hava sıcak olacak," dedi Helena çıkmaya hazırlanırlarken.

"Eve gelirken güneşin saçlarımı buharlaştırdığını hissettim," dedi Siegmund.

"Ben şapka takacağım – sen de taksan iyi olur."

"Hayır," dedi Siegmund. "Sana söyledim, güneşe doymak istiyorum: şimdi tam zamanı."

Helena ısrar etmedi, onu zorlamadı. Bu gibi konularda kendi kararlarını verebilecek kadar büyüktü.

Bu sabah biraz suskundular. İkisi de günün geri kalanına bir gölge düştüğünü hissediyordu.

"Bence dün gece bizden saklanan patikayı bulmalıyız, canım," dedi Helena.

"İyi ki patikayı bulamamışız," dedi Siegmund. "İhtiyar kadınlar ne derse desin, insan öyle bir yürüyüşü hayatında bir kere yapar."

Bu sözleri duymaktan mutlu olan Helena ona sevimli bir gülüşle baktı.

Yola koyulduklarında Siegmund'un başı açıktı. Ayağına pamuklu pantolon, üzerine bol, keten gömlek giymişti ama tatile çıkmış bir Londralı olduğu her halinden belli oluyordu. Görünüşü, hali tavrı, beyefendilere has iyi kesimli giysileri onu ele veriyordu. Hafif öne eğilerek yürüyordu, yine de omuzları dik ve güçlüydü; yürürken görmeyen gözlerle önüne bakıyordu.

Helena bir sınıfa sokulamayacak kadınlardandı. Hanımefendi gibi, şık ya da iddialı görünmüyordu; hazır parayla mı yaşadığı yoksa işçi mi olduğu anlaşılmıyordu. Yalnız tek bir şey çok açıktı: eğitimli olduğu.

Kısa boylu, sağlam vücutlu olduğundan Siegmund'a göre daha "konsantre" bir hali vardı. Belli bir şeye bakmıyorsa daima kendi içine çekilmiş gibi görünürdü.

Beyaz vual elbisesi göğsünün altına oturuyor, etekleri dümdüz aşağı iniyor ve bacaklarına dolanıyordu. Başında kocaman, basit bir hasır şapka vardı.

Elbisesinin yırtmaçlı kollarından giren güneş tenini hınzırca ısırıyordu.

"Keşke sen de şapka taksaydın Siegmund," dedi.

"Neden?" dedi Siegmund gülerek. "Saçlarım kapişon gibi

Saçlarını eliyle geri itti. Güneş alnında parlıyordu.

Daha yükseklerdeki patikalarda serin bir rüzgâr canlı canlı eserek kelebekleri kovalıyor, gökyüzündeki üç-beş küçük, çaresiz bulutu dışarıya süpürüyordu. Âşıklar bir müddet durup aşağıdaki çiftlikte bu güneşli sabahtan faydalanarak koyunlarını yıkayan çiftçileri seyrettiler. Avlunun köşesine sıkıştırılmış sürüden acıklı melemeler yükseliyordu. Kolları kırmızıya boyanmış iki adam koyunlardan birini yakalıyor, avlunun ortasında duran büyük bir banyonun içine atıyor, üçüncü bir adam hayvanın üzerine kirli sarı bir sıvı dökerken koyunu orada tutmaya çalışıyorlardı. Sarı duştan kaçmak isteyen hayvan kendini oradan oraya atarken beyaz bacakları titriyor, mavi gömlekli adamlar onu zaptetmek için mücadele veriyorlardı. Uzaktan bile etrafa saçılan suyun sesi ve insanların bağırışları belli belirsiz duyulabiliyordu. Çiftçinin karısıyla çocukları gerekirse yardıma koşmak üzere hazır bekliyordu.

Helena keyifle güldü.

"Bu gerçekten de çok tuhaf ve ilkel bir uygulama," dedi. "Theokritos'un şiirlerinden daha iptidai."

"Şu anda içimden çiftçi olmak geçti," dedi Siegmund gülerek. "Bence herkesin derinlerde bir yerlerde çiftçi olma arzusu vardır. İnsanın kafasının boş olması, burnundan öteyi görmemesi, bir sürüye ve toprağa sahip olması güzel olurdu."

"Öyle mi?" dedi Helena şüpheyle.

"Kıpkırmızı bir suratım olsa ve azıcık rahat oturduğumda hemen uykuya dalsam çok hoşuma giderdi."

"Aptallığa özlem duyduğunu söylemen beni şaşırtıyor," dedi Helena.

"Basit, ağır işleyen bir zihnim olsa, üzerine bir de hareketli hayatım olsa başka bir şey istemezdim."

"Ciddi mi?" diye sordu alayla.

"Böyle olabilmek için her şeyimi verirdim."

"Ama o zaman kendin olmazdın," dedi Helena üstüne basa basa.

Siegmund çok da samimi olmayan bir kahkaha attı.

"Çok uzakta görünmüyorlar mı?" dedi pastoral sahneye bakarak. "Theokritos'tan daha uzakta – hemen şurası bize Sicilya'dan da, yirmi asır öncesinden de daha uzak. Keşke böyle olmasaydı."

"Neden ki?" diye bağırdı Helena şaşkın bir sabırsızlıkla.

Siegmund güldü.

Tek tük çalılarla bezeli tepeden inince kendilerini karaçalılar arasından geçen patikanın tam karşısında buldular.

"Buradaymış!" diye bağırdı Helena. "Nasıl kaçırmışız?"

"Periler yapmıştır," dedi Siegmund. Islıkla *Siegfried* operasından kuşun ezgisini çalıyordu, sonra *Tristan*'dan bazı parçalar çaldı. Çok az konuşuyorlardı.

Yorgundu. Yarın kenarında yeşil, çıplak bir çukurluğa geldiklerinde Helena, "Bugün evimiz burası olsun," dedi.

"Eve buyrun!" dedi Siegmund.

Kendini denize bakan çukurun yüksek, esintili yamacına bıraktı. Helena yanına oturdu. Hava çok durgundu ve rüzgâr azaldıkça azalıyordu. Dikkatle kulak kabarttıkları halde aşağıdaki sudan sadece belli belirsiz bir soluma sesi geliyordu: Dalgaların alkışları, boğuk haykırışları yoktu. Siegmund ellerini başının altına koyarak uzandı ve ışıldayan denize bakmaya başladı. Helena, sayfaya gölge düşsün diye kitabını ona dayayarak okumaya başladı.

Biraz sonra esinti ve Siegmund tamamen uykuya daldı. Güneş korkunç bir ısrarla aşağı boşanıyordu. Helena'yı dövüyor, dövüyordu, bir süre sonra karmakarışık düşüncelerle gözlerini kitabından kaldırdı. Gölge özlemiyle, bezgin bezgin gözlerini kapattı. Doughty'nin *Adam Cast Forth* kitabını okuyordu ve oradaki Âdem'e kendini çok yakın hissetmişti. Cennetten kovulduktan sonra ilkel çöllere düşen ikilinin büyük, zorlu mücadelesini geçirdi aklından bir kere daha ve büyük bir hüzün duydu. Çabalamaktan rengi kararmış Âdem'i hayal etti Siegmund'a bakarken. Güneş yüzüne ve terden parlayan alnına vuruyordu. Çimlerin üzerinde duran elleri kıpkırmızı kesilmiş, bilek damarları sıcaktan morarmış ve şişmişti. Yine de hafif hafif soluk alıp vererek uyumaya devam ediyordu. Bu görüntü Helena'ya dokundu. Kendini böyle ye-

rin ve göğün saldırısına bırakmış, çaresiz yatarken onu öpmek istedi. Onu öpmek ve ağlamak istedi. Ama ikisini de yapmadı, kendi gölgesi onun başına düşecek şekilde konumunu değiştirdi. Özenle elini saçlarının üzerine koyduğunda ısınmış, hatta neredeyse yanmış olduğunu fark etti, oturan bir tavuğun altına elini sokup sıcak-tüylü göğsünü hissetmek gibiydi.

"Hasta olacak," diye fısıldadı kendi kendine ve sıcak saçlarını koklamak için eğildi. Güneşin alnını nasıl kavurduğunu fark etti. Yanan yerlerinin nasıl kızardığını görünce kendini çok çaresiz ve zavallı hissetti.

Başını bezgince çevirerek manzaradan medet umdu. Ama deniz kımıldanan pullu bir ejder gibi dayanılmayacak ölçüde gözalıcıydı. Vadinin çukurluğunda hareketsiz uyuyan koyunlar gibi Freshwater'ın evleri de uykudaydı. Yamaçtaki Green Farringford'ın üzerine bir sıcak ve uyku gölgesi düşmüştü. Tepenin altındaki koyda deniz sıcak ve huzursuzdu. Helena güneşten ve suyun huzursuz ışıltısından bunalmıştı.

"'Deniz olmayacak bundan böyle,'" diye bir alıntı geldi aklına ama kaynağını hatırlayamadı.

"Deniz olmayacak, hiçbir şey olmayacak," diye düşündü sersemlemiş bir halde, bu amansız güneş akını altında otururken. Hayal gücünün ve umudunun bütün hafifliği bu muazzam fırında yanıyor ve onu üzerinde maden damarları olan ağır bir cüruf parçasına dönüştürüyordu sanki. Eski faaliyetleri, eski hayat şeklini sürdürdüğünü düşünmeye çalıştı.

"İmkânsız," dedi, "imkânsız. Buradan çıktığımda ne olacağım? Ancak başka bir kalıba dökülen maden gibi çıkabilirim buradan. Siegmund aynı olmayacak, hayat aynı hayat olmayacak. Bize ne olacak, bu işin sonu nereye varır?"

Güneş fırınındaki bu hafif hezeyanlı sayıklamalardan Siegmund'un uyanmasıyla sıyrıldı. Siegmund gözlerini açtı, derin bir nefes aldı ve gülümseyerek Helena'ya baktı.

"Uyumak ne kadar güzel," dedi, "sonunda böyle uyanmak olunca. Kocaman buz kristalleri gördüm rüyamda."

Helena ona güldü. Kaderden bihaber görünüyordu, mutlu ve güçlü. Helena ona neredeyse yukarıdan bakarak gülümsedi.

"Keşke rüyan gerçek olsa," dedi. "Bu sıcak korkunç!"

Suyun üzerinden yükselen serin havayı bulmak için yarın kenarına gittiler. Helena yürümenin verdiği hafif serinliği hissetmek için hevesle yüzünü ve güneşten yanmış kollarını kaldırdı.

"Gerçekten de güneş bir harika," dedi Siegmund gamsızca. "Sıcağa doymuş gibiyim neredeyse."

Helena, başkasının keyfiyle ilgilenir görünürken kendi içindeki sıkıntının gözden kaçmasının verdiği kırgınlık hissini yaşıyordu. Siegmund –onun deyimiyle– bu sefer "peşinden gelmeyi başaramadığı" için kendisi onun peşinden gitmeliydi.

"Bu yolculukta tam bir tatmine ulaşmış gibisin," dedi gülümseyerek, "hatta ben bile sana yettim."

"Hı hı," dedi Siegmund mayışık bir halde. "Sanırım öyle. Bence bu mükemmel, sence de öyle değil mi?"

Helena güldü.

"Daha fazlasını ya da daha farklısını istemiyorum," diye devam etti, "bu da harika bir zaman geçirmenin en uç noktası."

"Harika bir zaman geçirmenin en uç noktası!" diye tekrarladı Helena.

Ama Siegmund gevşek gevşek lafına devam etti:

"Şimdiye kadar ekmeğimi hep peynir kesilen tahtaya sürüyordum. Şimdi bütün peynir benim – o peynir de sensin, sevgilim."

"Kendimi gerçekten de yenmiş hissediyorum," diyerek biraz acı da olsa güldü Helena. Siegmund muazzam bir huzur içindeydi, gözleri bir oğlan çocuğu gibi masum, bütün varlığı umursamaz. Onu böylesine mutlu görmekten sevinç duysa da kendini çok yalnız hissediyordu. Güneş bezginliğinden huysuzlanmış, kendisini bekleyen kaderi düşünmekten içine kasvet basmıştı ve onun duygularını paylaşmasına, kendisiyle birlikte acı çekmesine ihtiyaç duyuyordu. Ama böyle bir destek almak yerine onun uçarı mutluluğuna ayak uydurması, çiçeğinin tek bir yaprağını bile soldurmaması, bu dört başı mamur saatin tek bir dakikasını bile mah-

vetmemesi gerekiyordu.

Durdukları yerden yani yarın en üst noktasından kumsala doğru kıvrıla kıvrıla inen ve onlara doğru genişleyen patikayı görebiliyorlardı. Hafif eğimli yoldan, kısa, kuru otların üzerinde sessizce ilerleyen, siyah bir tekerlekli sandalye yavaş yavaş onlara doğru yaklaşıyordu. Sandalyedeki genç adam öyle deforme olmuştu ki, ince, solgun yüzünde ruhu çoktan solmuş gibiydi, sanki çarpılmış bedeninde ruhun narin tomurcuğunu açtıracak hayat suyu kalmamıştı. Acıdan çökmüş gözlerini denize çevirdi; belli ki daha başka pek çok şey gibi denizin de anlamı onun için muğlaktı. Siegmund şöyle bir bakıp tam görmeden hemen gözlerini kaçırdı. Helena iki saniye boyunca dikkatle baktı. Gelgit çizgisinin dışına atılmış paramparça, kurumuş yosunları düşündü – "hayat gelgiti" dedi içinden. Kötürüm adamın ıstırabı kendi üzüntüsünü gölgede bırakmıştı. Ruhunun derinliklerine kadar sarsılmıştı.

"Gel!" dedi usulca Siegmund'a; artık kendisini onun için gereksiz kılan, mükemmel mutluluğuna gücenmiyordu.

"Yeşil çukurumuzu zavallı kötürüme bırakalım – burada huzur bulsun," dedi kendi kendine.

Aşağı koya doğru ağır ağır yürümeye başladılar. Helena âdeti olduğu üzre kendi ruh haline kafa yoruyordu.

"Sis Ruhu," dedi içinden. "Sis Ruhu etrafımıza perde çekiyor, çok düşünceli. Bazen kalın, altın rengi bir perde; bazen ince, yırtık bir perde. Sis Ruhu'nun perdeyi tekrar kapamasını istiyorum: Dışarıyı düşünmek istemiyorum, dışarıdan korkuyorum, perde parçalanıp dağıldığında da korkuyorum. Kalın, altın rengi sisin içinde kendi güzel dünyamızda olmak istiyorum."

Siegmund onun bu düşüncelerine cevap verir ya da karşı çıkar gibi sordu:

"Bundan daha iyisini bekler miydin, canım? – Gelecek sene buraya gelip bütün bir ay kalmaya ne dersin?"

"Gelecek sene diye bir şey olursa," dedi Helena.

Siegmund cevap vermedi.

Helena onun samimiyetle mi konuştuğunu yoksa kaderle dalga

mı geçtiğini merak ediyordu. Kavuran güneşin altında eve doğru yürüdüler.

"Bunun sonu gelecek," dedi Helena kendi kendine. "Sis perdesinden çıktığımızda ne olacak? Ne olursa olsun – fark etmez. Baştan beri Kader bariz uyuşmazlıkları, alışılmadık yöntemlerle, yavaş yavaş çözdü; kendine özgü karışımlar yaratarak hayatlarımızla harika ahenkler ördü. Bu çözümler hep harika oldu, şimdi de harika. Usta Kader kötü bir sona tahammül edemeyecek kadar büyük bir üstat. Usta Müzisyen acıklı bir sona izin vermeyecek kadar büyük bir üstat."

XV

Sıcak günün ikindisi miskinlikle geçti. Siegmund'la Helena kumsalda yan yana yatarak günü, saatlerini bir parfüm gibi fark ettirmeden usul usul salmaya bıraktılar. Siegmund, rüyalar ve acıyla renklenen hafif, uçucu bir uyku uyudu: Gördüğü rüyaların belirgin bir şekli yoktu, sadece renkleri vardı. Helena her zamanki gibi bilincini çok daha açık tuttu. Uzaklarda süzülen gemileri ve yakında dalgaların arasında yürüyen çocukları seyretti. Sonsuz düşünce silsileleri, küçük dalgalar gibi, katlana katlana gelip mayhoşluğunun kıyısında kırıldılar. Ama her düşünce dalgası büyük bir hafiflikle ilerlese de üzerinde renkli bir günbatımının bakır rengi parıltıları vardı. Helena, güneşin Siegmund'la ikisi üzerinde battığını hissetti. Öyle sakin ve tılsımlı bir an yaşıyordu ki ne üzüldü, ne kaygılandı ne de ayrıntısıyla algılayabildi. Sadece güneşin aşağı doğru yuvarlandığını, Siegmund'la ikisini de bir at arabasından düşmüş insanlar gibi peşinden sürüklediğini sezebiliyordu. Saatler bu şekilde geçti.

Çaydan sonra tepelerin üzerinden doğuya doğru ilerlediler. Siegmund canlı bir ruh halinde olduğundan Helena da ona uydu. Tanışmadan önceki günlerinden nadiren bahsederlerdi. Helena, Siegmund'un otuz yaşına gelene kadarki hayatını pek bilmezdi, Siegmund da onun çocukluğunu. Nedense Helena kendisini keşfetmeye teşvik etmemişti onu. Ama bugün âşıkların o acılı kendini anlatma ihtiyacı baş göstermişti Siegmund'da.

"Ne komik," dedi. "Beatrice'le evlendiğimde ona sırılsıklam âşıktım. Mısır'dan yeni gelmişti – babası çok yakışıklı bir subaydı, sanırım biraz da çapkınmış. Beatrice bayağı iyi bir aileden gelir. Ama ihtiyar FitzHerbert hem bütün parasını hem de ne var ne yoksa her şeyi harcamış. Aile efradına biraz fazla mazarat geldiğinden onu kapının önüne koymuşlar.

"Ben on altı yaşındayken gelip Peckham'a yerleşmişti. Ben okulu daha yeni bitirmiştim ve babamın yanında işe girmeye hazırlanıyordum. Bayan FitzHerbert bize kartvizitini bıraktıktan sonra kısa sürede ahbap olduk. Beatrice bir Fransız rahibe okulunda uzun süre eğitim görmüştü. Asker ortamında kısa süre bulunmuştu ama bu onun olgunlaşmasını sağlamıştı. Benim fersah fersah üzerimde olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum – ki öyleydi. Hem öyle yüzüne bakılmayacak gibi de değildi, erkekler ondan hoşlanırdı. Çocuklara rağmen kendine yeni bir koca bulabilir eminim.

"İlk başta onun etrafında epey bir dolaştım. Bıyıklarım yeni yeni terlemeye başlamıştı. Herkes on altı yaşından fazla gösterdiğimi söylüyordu. O sıralar kemanı deli çalıyordum, o da hiç fena çalmazdı. Sonra FitzHerbert yurtdışında bir yerlere gidince Beatrice'le annesi neredeyse bizim evde yaşamaya başladı. Annesi hastalıklı bir kadındı.

"Bir keresinde neredeyse sevinçten bayılacaktım. Sigara odası, kış bahçesine açılıyordu. Odaya girdiğimde kız kardeşlerimle Beatrice'in yakışıklı erkeklerden bahsettiklerini duydum.

"'Bence Bertram yakışıklı bir erkek olacak,' dedi kız kardeşim.

"'Gözleri güzel,' dedi ablam.

"'Burnuyla çenesi de çok tatlı,' diye araya girdi Beatrice. 'Keşke biraz daha *solide** olsa. Yeldeğirmeni gibi, kolları bacakları uzun ince.'

"'Zamanla toparlanır. Daha on yedisine bile gelmedi,' dedi ablam.

* *Fr.* cüsseli – *y.n.*

"'Ah, bence çok *doux** – çok *câlin***,' dedi Beatrice.

"'Bence onun yaşındaki bir çocuk için biraz *fazla* duygusal,' dedi ablam.

"'Bence her şeye rağmen düzgün çocuk: Hem dizleri de çok sağlam,' diye şakıdı kız kardeşim.

"'Ah, *si, si*!' diye bağırdı Beatrice.

"Kapıyı gürültüyle açıyormuş gibi yapıp kış bahçesine yöneldim.

"'Burda kimse var mı?' dedim içeri girerken.

"Doğrudan Beatrice'e baktım, o da bana. O bakışla bir bağ kurmuş gibiydik: Şuurumun yarısı oydu, ben de onunkinin yarısıydım. Ha – ha – kış bahçesinde bol bol beyaz nergis, sümbül ve Roma sümbülü vardı. Şu an bile gözümün önüne geliyor, bir yeşil yığını arasında büyük beyaz yıldızlar ve küme küme küçük yıldızlar; havadaki keskin, taze kokuyu da hatırlıyorum: Beatrice'in nasıl göründüğünü de... o kocaman, siyah gözlerini.

"Ne komik, o Beatrice öldü – Dante'nin Beatrice'inden bile daha ölü. Ben de artık o genç budala değilim, hem de hiç.

"Çok romantiktim, korkunç duygusaldım, asil bir ruhum vardı. Beatrice onu kimsenin umursamadığını söylemişti. FitzHerbert sürekli bir yerlere gezmeye gidiyordu, annesiyse huzursuz ve hastalıklı bir kadındı. Ben on yedi yaşında haftada yirmi şilin kazanıyordum, o on sekiz yaşındaydı ve meteliksizdi Brighton'a kaçıp evlendiğimizde. Zavallı babacığım, bu işe pek memnun oldu. Beni hep sırtında yük gibi hissetmişti.

"Al sana romans – bütün bunlar nasıl bitecek merak ediyorum."

Helena gülünce Siegmund onun ruhundaki muazzam acılığı hissedemedi.

Bir süre konuşmadan yürüdüler. Eskileri, Helena'dan önceki zamanları düşünüyordu. Bu durum Helena'ya kendini çok yalnız hissettiriyordu ve insan hayatında doğum, ergenlik ya da ölüm gibi tek ve olağanüstü bir şey olarak gördüğü aşkı, geçici, dönemlik

* *Fr.* tatlı. ** *Fr.* sevecen – *y.n.*

bir şey haline getiriyordu. Onun için büyük bir hayal kırıklığı ânıydı bu.

"Düşünüyorum da," diye devam etti Siegmund, "aslında hep kaçtım. Ne zaman köşeye sıkışsam babama koştum."

"Öyle görünüyor ki," dedi Helena, "evlilik, kaçıp da başkalarına koşamayacağın iyice dar bir köşe olmuş."

"Ama buradayım, değil mi?"

Helena'nın yüzüne ve boynuna kan hücum etti.

"Benim yerimde başkası olsa bu işi daha iyi kotarırdı. Beatrice'e karşı bayrak açıp, evlilik gemisini onunla zıtlaşarak yürütmek söz konusu olduğunda hep yan çizdim. Aslında ahlaken bayağı korkağım."

Siegmund sinirlerini öyle kaldırmıştı ki Helena bu söze, "Hakikaten öyle," diye cevap verebilirdi. Bunun yerine kendi tarihini gözden geçirmeye başladı: Sevimsiz çevrelerde fuzuli sıkıntılardan ve kendi hayalleriyle fantazilerinden, tabii son olarak da Siegmund'dan ibaretti.

"Benim hayatımda," dedi ses tonunda kulak tırmalayan bir hoşnutsuzlukla, "gerçek hayat bana *hep* dışarıdaymış gibi göründü – ortalıkta koşuşan peri kızları, gizlice seyreden melekler benim durduğum sıradan, çirkin yerin az ötesindeydi. Çok bayağı bir ortama sıkışıp kalmıştım ve dışarıya zaman zaman bakıp gerçeği görebiliyordum sanki."

"Sana ulaşmak çok zor," dedi Siegmund. "Sıradan şeyleri de çok küçümsüyorsun."

Onun kendisini anlamadığını bilen Helena gülümsedi. Sıcak onu öyle yormuştu ki fiziksel olarak tam bir kargaşa ve sıkıntı içine düşmüş, sinirleri ayağa kalkmıştı. Ruhen ve bedenen akordu kaçmıştı.

Ilık, sessiz bir alacakaranlık tepelerin üzerinde toplanıyor, bütün koyuluğuyla denizden yükseliyordu. Kader, geniş kanatlarıyla hemen üzerinde süzülüyordu. Leş kargası gibi kül grisi ve siyah kader onu gölgesine almıştı. Ama Siegmund hiç farkında değildi. Anlamıyordu. Yanında yürüyor, kendi kendine ıslık çalıyor, sinir-

lerini daha da bozuyordu.

Doğuya uzanan alçak tepelerin üzerinde yalnızdılar. Eriyerek gökyüzünden akan, geriye gecenin kalıcı iskeletini bırakan günü seyretti Helena. Yoğun tecrübelerden sonra gelen hastalıklı yabancılaşmayı yaşama sırası ondaydı.

Günbatımının pembesi, küle dönen közler gibi soldu. Kendi içindeki gürbüz ışıltı da azalarak söndü. Yeryüzü renksiz, soğuk, ölü bir yığındı; gökyüzü, üzerinde topaklanmış gri küllerle karanlıktı; kendisi de dikine duran, yumuşak bir kül yığınıydı.

Dehşetle ürperdi. Her şey ona kurşuni ve korkunç görünüyordu. Ateşli Wesleyci* bir damardan geldiği ve sanatçıdan ziyade ahlakçı olduğu için kendini kırbaçlamaya başladı. Yine hata yapmıştı. Geriye dönüp baktığında, yakınlaşıp da incitmediği kimse yoktu. Yıkıcı bir gücü vardı: Kimi bağrına bassa zarar veriyordu. Vicdanında muğlak sesler yankılanıyordu. Gölgeler hep ondan şikâyetçiydi. Hepsi doğruydu: Kaderi önemsiz, bayağı sonuçlara sürükleyen zararlı bir unsurdu.

Hayat ve umut ağzında küle dönmüştü. İçindeki kargaşadan titriyordu. Dişlerinin arasında umutsuzluk eziliyordu. Bu bunaltı, kasvetli, yalnız hayatında bildiği her şeyden daha beterdi. Daha fazla dayanamayacağını hissediyordu.

Siegmund yanındaydı, yardımı dokunabilirdi. İçinde sönen ışığı tekrar yakabilirdi. Ama ıslıkla *Walküre* operasının Bahar Şarkısı'nı çalarak umursamazca önden yürüyordu. Ona bakınca yine dehşetle ürperdi. Gerçekten Siegmund muydu bu, bu kamburlaşmış, geniş omuzlu, kayıtsız adam? Bulunduğu yere neşe saçan, sırf gelişiyle ruhunun bütün iklimini değiştiren Siegmund bu muydu? Dokunuşu saadetle yakan, yüzü oradan geçmekte olan bir tanrıyı andıran Siegmund muydu? Ona tekrar baktı. Işıltısı kaybolmuş, halesi sönmüştü. Gençlik taravetini kaybetmiş, kambur bir adam olarak gördü onu, aptal aptal ıslık çalarak yürüyordu: Bütün diğer

* Protestanlık mezhebine bağlı bir düşünce sistemi olan Metodizmin kurucusu, Britanyalı teolog John Wesley (1703-1791) kastediliyor. – *y.n.*

erkekler gibi "ayakta duran giysili bir hayvandı" eninde sonunda.

Büyünün bozulması ona büyük ıstırap verdi. Asıl Siegmund buydu da onun gördüğü sadece kendi ruhunun bir yansıması mıydı? Keskin bir nefes aldı. Bu adam bir kil parçasıydı da, diğeri, kendi sevgilisi bunun üzerine üflenmiş kendi ruhu muydu? Önünde feci bir boşluk açılıyordu.

"Siegmund," dedi çaresizce.

Siegmund onun sesini duyar duymaz arkasına döndü. Alacakaranlıkta yüzünü solgun ve allak bullak görünce hayrete kapıldı. Helena dilsizce kollarını ona uzatmış, çaresizlikle yüzüne bakıyordu. Hemen onu kollarına alıp telaşlı bir sesle sordu:

"Ne oldu canım? Bir sorun mu var?"

Sesi Helena için hiçbir şey ifade etmiyordu, kulağa çok saçma geliyordu. Ona sarılan kollarını hissetti, yüzüne değen ceketinin kumaşını, altında atan kalbini hissetti. Bütün bunlar neydi? Ne teselli vardı bunlarda ne sevgi. Anlamıyor, yardımcı olmuyor, sadece onu tutsak ediyor, canını yakıyordu. Bu vahşi kucaklamayı istemiyordu – onun sımsıkı sarılan kolları arasında yapayalnızdı. Madem Helena'yı kendinden kurtaramıyor, bari onu rahat bıraksaydı, kalbini bir soluk gibi gökyüzüne bırakıversin diye. Siegmund'un kalbinin sırlı gümbürtüsü, içindeki hayvanın benliği Helena'yı hem korkutuyor hem tiksindiriyordu. Kendini kurtarmak için çırpındı.

"Ne oldu? Neyin var bana anlatmayacak mısın?" dedi Siegmund yalvarırcasına.

Helena hıçkırmaya, kuru kuru çılgınca hıçkırmaya başlamıştı, aklını kaçırmak üzere olduğunu hissediyordu. Siegmund yüzüne bakmaya çalıştığı için ondan nefret ediyordu. Böyle sımsıkı sarılmaya devam ettiği için, kalbi kendini "güp, güp, güp" diye ele veren bu vahşi, kör mahlûkun kollarında hapis olduğu için.

"Bizim için biri bir şey mi dedi – ben mi bir şey yaptım – bir şey mi söyledim? Lütfen söyle, ne olursa olsun söyle Helena."

Hıçkırıkları kuru yaprakların hışırtısı gibiydi. Kendini onun kollarından kurtarmak için çırpınıyordu. Bu hapishanede biraz da-

ha kalırsa boğulabilir, delirebilirdi. Ceketi yüzünü tahriş ediyordu: O kurtulmaya çalışırken Siegmund'un boynunun nasıl kuvvetle kasıldığını görebiliyordu. Onu itiyor, panik halinde serbest kalmak için mücadele ediyordu.

"Bırak beni!" diye bağırdı. "Bırak, bırak." Siegmund hayret ve dehşet içinde onu tutmaya devam ediyordu. Helena ellerini göğsüne dayayıp onu itti. Ona kör olan yüzü, çektiği acıdan çarpılmıştı. Büyük bir güçle onu kendinden uzaklaştırmaya çalışıyordu.

Siegmund'un kalbi şaşkınlıktan bir an durur gibi oldu. Helena kendini ondan kurtarıp çılgınca hıçkırarak yere, tümseğin kuytusuna oturuverdi. Küçük, sarsıntılı bir yığın halinde dertop olmuştu. Siegmund buna katlanamıyordu. Gidip yanına diz çöktü ve elini tutmaya çalıştı.

"Lütfen söyle, Helena, ne oluyor? Neyin var? Lütfen anlat, anlat bana. Ama bu çok korkunç bir şey!"

Helena ani bir hareketle ona arkasını döndü. Kendinde değilmiş gibi sallanıyordu. Nihayet Siegmund'un sesindeki manasız yakarışı duymamak için kulaklarını kapattı.

Onu bu şekilde görünce Siegmund sonunda yenilgiye razı oldu. Tek dizi yerde, kımıldamadan, günbatımına daldı gözleri. Yoğun sessizliği Helena'nın kuru, ıslık çalan hıçkırıkları çatlatıyordu. Hiç de doğal olmayan bu feveran karşısında serseme dönmüş, sus pus olmuştu Siegmund. Biraz bekledikten sonra elini omzuna koydu. Helena sert bir hareketle ondan uzaklaştı.

Sonra Siegmund içinden, "Bu kadar yeter," diyerek ayağa kalktı. Küçük tümseğin ilerisine gidip gözlerini geceye dikti. Uçsuz bucaksızdı. Saklanmak, bu açıklıktan kaçmak istiyordu ama altına sığınabileceği bir çalı bile yoktu.

Yere yatıp yüzünü kurumuş otlara bastırarak saklanmaya çalıştı. Ruhunda ölen bir şeyin yarattığı sersemlikle, yerde kıpırdamadan yatıyordu. Nefesini bırakmadan önce uzun müddet tuttu, sonra yeniden nefes alıp yeniden tuttu. Nefes alarak bile kendine ihanet etmeye tahammülü yoktu. Bilinci karanlıktı.

Helena hıçkıra çırpına hayatiyetini geri kazanmıştı. Sonunda

bitkin ama rahatlamış bir vaziyette, dinlenmek için uzandı. Uykuya bile dalabilirdi. Ama üşümeye başladı ve yerdeki bir böcek yüzünü gıdıkladı. Birisi mi geliyordu?

Doğrulduğunda ortalık karanlıktı. Siegmund görünürlerde yoktu. Kendine çekidüzen verip içinde korkuyla onu aramaya başladı. Onu toprağın üzerinde karanlık bir gölge gibi gördü. Şimdi gözlerine dolan yaşları akıtmak ona iyi gelecekti. Sessiz bir hüzünle durup ona baktı.

Birden yanlarından geçen ve merakla onlara bakan birinin farkına vardı.

"Canım!" dedi tatlı bir sesle, eğilip saçlarına dokunarak. Siegmund ona tepki vermemek için kendiyle mücadele ediyordu. O anda birisiyle yüz yüze gelmektense ölmeyi tercih ederdi. Ruhu öyle çıplaktı ki.

"Canım birisi bakıyor," dedi Helena.

Siegmund gizlendiği yerden çıktı. Ama yüzünü Helena'dan çevirdi. Yürümeye başladılar.

"Özür dilerim canım," dedi Helena alçak sesle.

Siegmund, "Hayır, bu sen değilsin," deyince cevap veremedi. Gece daha mahrem bir hal alana kadar yürümeye devam ettiler. Helena ona dönüp, "Siegmund!" dedi, müthiş kederli bir sesle yalvarırcasına.

Siegmund ona sarıldı ama yüzünü kaldırdığı halde onu öpmedi. Kulağının hemen altına, ona uzattığı boynuna dayadı dudaklarını ve şaşkın, dalgın gözlerle dağınık saçlarının arasından geceye baktı.

Yarı aydınlık gökyüzünün altında denizden karanlık tütüyordu. Yıldızlar birbiri ardına alev alıyordu. Siegmund önce bir yıldızın, sonra ondan daha sönük bir başkasının denizin üzerindeki karanlıkta kırpışmaya başladığını gördü. Onları seyrederek hiç kıpırdamadan duruyordu. Katedralde, rahip yardımcısı mumlara birer birer, usulca dokunduğunda, karanlığın içinde nasıl nokta nokta, sarı ateş damlalarının açıldığını hatırladı. Bu gecenin dini bir yanı vardı demek, belli bir ayin düzeni vardı. Gün ve gece, tören-

lerini yapmış, hoyrat bir ibadetle geçmişti.

Siegmund kendini bir manastırda buldu. Gecenin nefine, gökyüzünün kemer kemer denizin üzerine indiği yere baktı ve yıldızların alev almasını seyretti. En azından bunlar ilahiydi, Tanrı her ne olursa olsun. Helena da törenin bir parçası, tören gereği dudaklarını dokundurduğu o acı ekmekti.

Helena'nın kollarında olması ona tatlı bir beraberlik hissi veriyordu ama ruhen yalnızdı. Helena onu kendine çekebilirdi ve kadın göğsünde kaderden saklayabilir, bilinmeyeni kurcalamasını engelleyebilirdi. Ama bu gece rahatlamak istemiyordu. Kendisi "geceleyin ağlayan bir bebekse" bir kadının susturamayacağı bir feryattı bu. Uzaklara açılmış, kendi ruhu için cesaret ve inanç arıyordu. Gecenin içinde yapayalnız aramalıydı inancı.

"Kaderim inceden inceye şekillendi," diye düşündü. "Geceleyin lanetlenmeyi bile güzel güzel hayal edebilirim. O kadar koptum. Şimdi bu temayı gerçekleştirmek için netlik ve cesaret bulmalıyım. Lanetlenmeyi bile elime yüzüme bulaştırmak istemiyorum."

Ama neyin doğru olduğunu, hareketleri için en uygun sıralamanın ne olduğunu bilmek istiyordu. Karanlığa bakarken izleyeceği rotayı göremese de hisseder gibi oldu. İtaatle boyun eğdi. Yıldızlar bu itaati kabul eder gibi usulca yerlerinde salındılar sanki.

XVI

Onu böyle dalgın, kendisinden uzak gören Helena, kaybetme korkusuyla sarsıldı. Kollarında olsa da Siegmund'un ruhu onu görmezden geliyordu. Gururunun kaldıramayacağı bir şeydi bu. Yine de ona müdahalede bulunacak cesareti yoktu – korkuyordu. Kısa bir süre önce içindeki ani duygu değişikliğine teslim olduğuna pişmandı. Neden bastırmamış, rol yapmamıştı? Bir kadın olduğu halde neden kendini böyle apaçık ortaya koymuştu? Belki de onu sonsuza kadar kaybetmişti şimdi. Büyük bir tedirginlikle kıvranıyordu.

Nihayet ondan biraz uzaklaşıp dudaklarını uzattı. Siegmund dudaklarını kibarca, hüzünle öperken, onu göğsüne bastırdı. Her ne pahasına olursa olsun onu geri almalıydı. Elini şefkatle alnına koydu.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu.

"Ben mi?" dedi Siegmund. "Bilmem. Belli başlı bir şey düşünmüyorum."

Helena ona sarılmış vaziyette bir müddet bekledi. Konuşmakta zorluk çekiyordu.

"Sana çok mu acımasız davrandım sevgilim?"

Helena'yı böyle kederli ve alttan alır görmek öyle alışılmadık bir şeydi ki Siegmund ona sıkıca sarıldı.

"Bayağı kötüydü gerçekten," dedi. "Ama ikimiz de bu konuda bir şey yapamazdık herhalde."

Helena bu konuda bir şeyler yapabilmiş olmayı dileyerek küçük bir hıçkırıkla yüzünü onun göğsüne gömdü. Sonra "Madonna" sevgisiyle Siegmund'un başını tutup omzuna bastırdı ve ellerini saçlarının üzerine kapattı. Teselli etmek istercesine şefkatle, onu iki kere usulca boynundan öptü. Ona itinayla sarılıyor, saçlarını okşuyor, Madonna'nın çocuğuymuş gibi teskin ediyordu.

Bir müddet Siegmund'un başı Helena'nın omzunda, öylece durdular, neden sonra Siegmund başını kaldırdı ve bir iyileşme, yenilenme öpüşüyle, ıstırap sonrasının solgun öpüşleriyle onu uzun uzun öptü.

Patikadan birisi yaklaşıyordu. Helena onu bıraktı, silkinerek uzaklaştı ve hızla yana dönüp, "Deniz kıyısına inelim mi?" diye sordu.

"Sen bilirsin," dedi Siegmund elini ona uzatarak. Elleri kenetli, yamaçtaki patikadan kumsala indiler.

Yükselen adanın gölgesinde oturup yüzlerini huzursuz suya döndüler. Etraflarında kum ve çakıllar griydi; uzun, aydınlık bir kıyı çizgisi uzanıyordu, onun ardında simsiyah deniz sadece yıldızların yansımalarıyla lekelenmişti. Derin, kadife gökyüzü ışık saçan yıldızlarla aydınlanıyordu.

Henüz ay çıkmamıştı. Helena, yarın karanlık oyuklarından birinde, bir kum tümseği üzerine oturup ayın gelişini beklemeyi önerdi. Konuşmadan yan yana yattılar. İkisi de tam önlerinde asılı duran alçak, büyük bir yıldıza bakıyorlardı. Yıldızın ışıltısı ince bir dere gibi deniz üzerinden neredeyse ayaklarına kadar geliyordu. Işıltısı içinde tireyen ama su üzerinde kendinden emin olan, güzel ve berrak bir yıldız yoluydu bu. Helena hayranlıkla seyrediyordu. Siegmund yıldıza bakarken, birinin evin yolunu bulması için kapıya asılmış bir fener gibi göründü ona. Yıldız yolu boyunca yürüdüğünü hayal etti. Kapının arkasında ne vardı?

Koyun önünden geçen bir buharlının çıkarttığı dalgaların sesini duydular. Gece vakti suyun üzeri, karanlık, tekinsiz bir trafikle kalabalık gibiydi.

Siegmund düşünceliydi.

"Neden öyle davrandın?" diye sordu.

Helena, onun üzerine eğilip başını kucağına çekti ve yüzünü elleriyle tutarak, tecrübeyle olgunlaşmış ve yaşlanmış, alçak, ciddi bir sesle cevap verdi:

"Anlatsam bile anlamazsın, canım. Ama griye çalan bir karanlık vardı ve onun içinden – dokunduğum hayatların çığlıkları geliyordu..."

Siegmund'un içinden bir şey koptu sanki. Helena, Beatrice ve çocuklarına verilen zararda kendi payının da olduğunu kabul ediyordu demek. Siegmund utançla kıvrandı.

"... benimle derdi olan hayatların çığlıkları, onları susturamadım, karanlıktan kendimi kurtaramadım. Seni yanımda istedim – önümde Bahar Şarkısı'nı ıslıkla çalarak yürüdüğünü gördüm ama seni bulamadım – o sen değildin – seni bulamadım."

Siegmund'un gözlerini ve kaşlarını öptü.

"Hayır, anlayamıyorum," dedi Siegmund. "Sen benim için hep sensin. Senden nefret edeceğimi düşünebilirim ama nefret ettiğim yine sen olursun."

Helena sevgi dolu bir inilti çıkardı. Yoğun bir merhametle, canı yanmış çocuğunu öpen bir anne gibi yüzünü tekrar tekrar öptü.

"Bazen," diye mırıldandı, alçak, kederli bir itirafla, "beni kaybediyorsun."

Siegmund güldü.

"Seni kaybediyorum!" diye tekrarladı. "Yani senin gözündeki cazibemi ya da üzerindeki etkimi kaybediyorum, sonra da sen..?"

Sözünü bitirmedi. Helena yine o aynı kederli mırıltıyı çıkarmıştı.

"Bir daha böyle bir şey olmayacak," dedi.

"Peki," dedi Siegmund, "madem karar verdin."

Helena kollarını göğsüne dolayıp onu bebek gibi sallamaya başladı, merhametten allak bullaktı.

"Bana hınçlanma," dedi.

"Dört gün yetti," dedi Siegmund. "Birlikte iki hafta geçirsek senin için tahammül edilmez bir hal alacağım. Ustalıklarım yok."

"Bu doğru değil Siegmund," dedi sertçe.

"Hep ben teslim oluyorum," dedi Siegmund ısrarla. "Sonra da... bu gece!"

"Bu gece, bu gece!" diye hiddetle bağırdı Helena. "Bu gece ben tam bir budala gibi davrandım."

"Ya ben?"

"Sen mi, sana ne olmuş?" diye bağırdı. Sonra birden hüzünlendi. "Saçma sapan duygularım var," dedi üzüntüyle.

"Ben de zarar verme korkusuyla hiçbir şeyin üzerine gidemiyorum. Habire itilip kakılıyorum, enayi gibi."

"Böyle konuşarak beni ne kadar incittiğini bilemezsin."

Siegmund onu öptü. Bir anlık sessizlikten sonra:

"Sen başkaları gibi değilsin. '*Ihr Lascheks seid ein anderes Geschlecht.*'* Bunu okuduğumuzda seni düşünmüştüm."

"Benim başkalarına daha fazla mı benzememi isterdin yoksa daha az mı, Siegmund? Hangisi?"

"İkisini de istemezdim," dedi. "Sen, sensin."

Bir müddet konuşmadılar. Gece içindeki tek hareket suyun üzerindeki yıldız ışıklarının belli belirsiz sıçramalarıydı. Kıyıda kalan son kişi de denizle aralarından siyah bir siluet olarak geçti.

Siegmund acı acı düşünüyordu. Helena onu hayatın daha da derinlerine itiyordu sanki. İçinde bir umutsuzluk, bir ölüm tercihi vardı. Onunla birlikte okudukları –Helena bu serbest ve vahşi aşk hikâyelerini severdi– şiirler geliyordu aklına: '*Der Tod geht einem zur Seite, fast sichtbarlich, und jagt einen immer tiefer ins Leben.*'"**

Siegmund'un bundan sonra peşine avcılar düşmüş bir tavşan gibi sürüleceği yer eviydi. Yarının onu Beatrice'e götürecek olması imkânsız görünüyordu.

"Yarın gece bu saatlerde," dedi.

* *Alm.* "Siz Laschekler başka bir ırksınız." – *y.n.*

** *Alm.* "Ölüm hep yanı başımızda, neredeyse gözle görülür, ve daima hayatın derinlerine sürüyor insanı." – *y.n.*

"Siegmund!" dedi Helena yalvarırcasına.

"Neden?" dedi Siegmund gülerek.

"Yapma canım."

"Peki, yapmam."

Koyun ağzından geçen büyük bir buharlı gemi, büyük dalgalar çıkararak suyu biraz hareketlendirdi. Zaman zaman üzerlerine ılık bir esinti iniyordu.

"Geri döndüğünde yorgun olacak mısın?" diye sordu Helena.

"Yorgun!" diye yineledi Siegmund.

"Buraya geldiğinde nasıldın biliyorsun," diye hatırlattı. Siegmund güldü.

"Yorgunluk morgunluk kalmadı," dedi.

Ağır, mekanik bir hareketle yanağını okşuyordu Helena.

"Peki üzgün mü olacaksın?" dedi çekinerek.

"Üzgün!"

"Yani geri döndüğünde eski hayatına daha mutlu bir şekilde devam edebilecek misin?"

"Muhtemelen eski hayatım bana devam edecek," dedi Siegmund.

Bir anlık sessizlik oldu.

"Galiba canım," dedi Helena, "ben yanlış yaptım."

"Hayır, hayır yapmadın," dedi Siegmund sertçe, başını arkaya atmış, ne zamandır ilk olarak yüzüne bakıyordu.

"Seni Beatrice'e ve bebeklere geri göndermek durumundayım... yarın... böyle, bu halinle."

"'Yarını düşünme.' Sus Helena!" diye bağırdı, gerçeklik onu ısırmış gibi. Aniden doğruldu.

"Neden?" diye sordu Helena korkuyla.

"Neden mi!" Kumun üzerinde hafif kamburlaşmış vaziyette oturmuş dikkatle Helena'ya bakıyordu. Onun yüzündeyse korku vardı. İçinde bulunduğu an onu korkutuyordu, cesaretini kaybetmişti.

Telaşlı bir hareketle elini, Siegmund'un vücudunun ağırlığını verdiği için kuma gömülmüş elinin üzerine koydu. Siegmund bir

anda gerginliği üzerinden attı, güldü ve müşfikleşti.

Helena kederli bir çocuk gibi kendini onun kollarına bıraktı ve ağlamaklı bir halde orada yattı. Siegmund alnını parmaklarıyla okşarken, avcuna yapışmış olan kumlar Helena'nın yanağına dökülüyordu. Doktorun elindeki neşterden kaçıp annesinin göğsüne saklanmış, dokunulmayı reddeden bir çocuk gibi kuru, boğuk hıçkırıklarla sarsılıyordu.

Yarın öyle ya da böyle gelecekti yine de, onun için Siegmund'un göğsüne saklanıyordu. Ayrılığın ve peşinden gelecek günlerin korkusundan çılgına dönmüştü. Yarından sonra herkes kendi yoluna gidecekti. İçinde olacaklara dair muğlak bir dehşet vardı. Kaderlerinin tek ve bir olduğu duygusu kaybolmuştu.

Siegmund da ayrılık tehdidi karşısında sinmişti. Bir sonraki hamlenin ne olacağını Helena'dan daha iyi biliyordu. Kalbi, onu derhal teslim alacak felaketten emindi. Kaçmak istedi. Ertesi günden ve sonuçlarından kaçmak için çılgınca sarılacak bir şey aradı. Gitmek istemiyordu. Geri dönmektense her şeye razıydı.

Onların bu muazzam korkusunun içine ay doğdu. Siegmund, ayın kenarının denizin altından pembe pembe yükseldiğini görünce kendine geldi. İçindeki karmaşa aniden dindi ve büyülenmiş vaziyette altın rengi yarım dairenin gittikçe büyümesini seyretmeye koyuldu. Yaldızlı bir iksir, uzakta çırpman pembe dalgaların üzerine damlamış ve yayılmıştı. Kızıla çalan bu altın kupa önünde koskocaman yükseldiği halde şekli henüz tam açığa çıkmamıştı. Yavaş yavaş kendini dalgaların ardındaki karanlıktan kurtardı. Muazzam ve korkunçtu. Ucu ne zaman denizin engin masası üzerine konacaktı?

Nihayet tastamam ve sakin, karşısına dikildi. Sonra gece bu alev alev yanan altın kupayı alıp görkemli bir hareketle yukarı kaldırdı ve tanrılara adar gibi bu muhteşem altuni sıvıyı denizin üzerine boca etti.

Gece giderek ağaran kristali havaya kaldırdıkça rengi perde perde açılan titrek altuni seli seyrediyordu Siegmund; bu muazzam adak, rengi beyazlaşan kadehten dökülmüş ve sonunda ay kı-

rılgan ve kof bir görünüm almıştı.

Bitmez tükenmez ışık, gecenin içinde, denizin yüzeyinde titreşiyordu. Bu saçılan ışıkların nasıl toplanacağını merak etti. "Ben hepsini içime topluyorum," dedi. Yıldızlar, yarlar ve üç-beş ağaç da seyrediyordu. "Hayatımı böyle döküp saçmış olsam," diye düşündü, "toprağın ve gökyüzünün yabancı gözleri onu tekrar toplardı."

Helena'ya döndüğünde, yüzünün kof ay gibi beyaz ve parlak olduğunu gördü.

XVII

Sabaha karşı uykuya daldı Siegmund. Saat yediye kadar, dört saat boyunca uykunun rahmi onu içine kabul etti ve besledi. "Ama en güzeli uyanmak," dedi; penceredeki parlak güneş ışığı ve yaprakların yukarıya uzanmış elleri arasından sızan yeşil loş ışık onu dışarıya çağırıyordu.

Sabah öyle latifti, ona öyle şefkatli gözlerle bakıyordu ki Siegmund'un mavi gözleri kendine duyduğu acımayla titredi. Kırmızı bir sardunya çiçeği, yanından geçerken ona baktı; üzerindeki kızıl üniformanın zorbalığına rağmen, sevgiyle bakan gözlerini görebildi çiçeğin, bir askerin tunç miğferi altında insan gözlerini görüp ürperir gibi. Her şey ona aynı şefkatli gözlerle bakıyor, ürkekçe azıcık sevgi sunuyordu.

"Her şey olağanüstü tatlı," dedi Siegmund, dolgun dudaklı misk çiçeğiyle süklüm püklüm kanarya otuna. Üç-dört kelebek heyecanlı küçük sıçramalarla etrafında uçuşuyordu. Siegmund içgüdüsel olarak onlara dokunmak için elini uzattı.

"Tasasız küçük keratalar!" dedi.

Yarın tepesine geldiğinde sabah da oradaydı; görkemli kıyafeti içinde, ipek hışırtısı ve parıltısıyla onu karşılamaya çıkmıştı. Savaş gemileri gitmişti, deniz bir sepet dolusu elmas gibi masmaviydi, gökyüzü aşk gibi puslu bir şefkatle yüklüydü. Siegmund daha önce kendisiyle diğer her şey arasında var olan sevgiyi hiç fark etmemişti. Bütün o sıradan şeylerin bizim için ne kıymetli, ne vaz-

geçilmez olduğunu ancak içimiz kan ağlayarak onları bırakmak zorunda kaldığımızda fark ederiz.

"Birlikte çok mutluyduk," der gibiydi her şey.

Siegmund sabahın gözlerine gülerek baktı.

"Bu çok güzel, ne olursa olsun."

Kumsala inerken, önceki gece yaşadığı deneyimle rengi iyice koyulmuş koyu mavi gözleri aşkın gururuyla gülüyordu. Her zamanki sunak taşının önünde soyundu.

"Her şey nasıl da tanıdık," diye düşündü. "Bu taşın kıvrımları tam ruhuma oturacak şekilde oyulmuş sanki." Taşın beyaz, pürüzsüz sırtına usulca, keşfetmeye çalışan parmaklarla dokundu, Helena'nın ya da kendi bebeklerinin yanağına dokunur gibi. Nesnelerle arasındaki bu mahremiyetten büyük keyif duyuyordu. Kız gibi utangaç, çok hafif bir esinti, kollarını ona doladı ve yanağını göğsüne koydu sanki. Ellerini, rüzgârın onu okşadığı yere, koltukaltlarına koydu ve gözleri şaşkın bir hazla açıldı.

"Onlar bende bir kusur bulmuyorlar," dedi. "Herhalde onlar da benim gibi hata yapabildikleri için beni yargılamıyorlar," diye ekledi, kalçasına kadar suya girerken; suyun şakacıktan öfkeli sitemlerini duymak için eliyle karıştırdı.

"Bir kere daha," dedi ve denizi kollarına aldı. Usul usul yüzmeye başladı. Su onu sıkıca tutmuş kaldırıyordu. Burundaki beyaz kayalara doğru yüzdü. Önünde payandalı, güzel cümle kapıları gibi yükseliyordu kayalar ve öyle parlıyorlardı ki, oyuklarında, beyaz süsenler gibi kabaran yelpaze kuyruklu güvercinler, teraslarında da arkalarından gümüşi kuyruklarını sürüyerek koyu yeşil ayaklarıyla dolaşan beyaz tavuskuşları görecek gibi oluyordu.

"Helena haklı," dedi kendi kendine, adeta yüzmüyor akıntının sinesinde taşınıyordu, "her şeyin büyülü olduğunu söylemekte haklı. Nihayet onun büyülü dünyasına ben de girdim. Bakalım nasılmış."

Bu küçük koya tekrar gelmeye karar verdi. Suyun zümrüt rengi küçük girdapları altında, soluk gölgeleri adeta masalsı bir his veren terasların etrafında dikkatle yüzüyordu. Ayağıyla kayaları

yokladı. Sert, soğuk ve tehlikeliydiler. Kendini sakınarak yüzmeye devam etti. Kemere doğru ilerlerken burnun gölgesi suyu serinletti. Suyun altına gömülen duvarların dibinde toplanmış feryat eden siyah saçlı deniz-kadınları ve yumuşak, açık yeşil saçlı genç deniz-kızları, karanlıktan sabaha çıkmak için saçlarını savura savura çırpınıyorlardı. Siegmund onların bu canhıraş gayretlerinden ürker gibi oldu.

Akıntı onu hızla yüksek kapıdan geçirip sundurmaya aldı. Bu geniş girişte büyük bir coşku vardı. Kemeraltının ten-beyazı, dolgun duvarları üzerinde yeşil ışıklar oynaşıyordu. Siegmund bu mücevher lekeli duvarların altında görünmez bir savaş arabasıyla taşınıyordu. Kabaran deniz onu, oyulmuş beyaz kayaya doğru itti. Dirseği kayaya çarpınca acıdan bayılacak gibi oldu. Sevinci ve büyüyü tekrar geri kazanmaya çalışarak nefesini tuttu. Kendi kaslarının usulca dalgalandırdığı böğrü gibi yumuşacık ve güzel görünen bu kayanın, canını bu kadar yakmış olmasına inanamıyordu. Kendini bırakıp suyun onu sahildeki çakılların üzerine atmasını bekledi. Orada ılık bir kayanın üzerine oturup dirseğini görmek için kolunu çevirdi. Derisi sıyrılmıştı ama çok da kötü değildi, hemen hemen karanfil yaprağı büyüklüğünde kırmızı bir iz vardı sadece. Yine de kolu sızlıyordu, özellikle de kıvırdığında.

"Hayır," dedi gamlı gamlı, "beni kesinlikle incitmezdi. Herhalde ben dikkatsiz davrandım."

Yine de sabahın yüzü değişmişti. Kayanın üzerinden denize bakıyordu. Masmavi gök ve deniz, gülüşerek birbirleriyle hasbıhal ediyorlardı. Küçücük koyun iki tarafındaki burunlar, arada bir sokak gibi uzanan denizin üzerinden dedikodu yapıyorlardı. Kıyıdaki bütün kayalar ve çakıllar birbirleriyle oynuyordu.

"Tabii," dedi Siegmund, "beni fark etmiyorlar bile; hiç umurlarında değilim. Kendimi onlardan biri gibi görmem aptallıktı."

Yardan aşağı inmeden önce sabahın ona gösterdiği büyük iltifatla karşılaştırdı bu durumu.

"Yanılmışım," dedi. "Hepsi bir yanılsamaymış."

Hüzünle denize baktı tekrar. Bir sokağın iki yanındaki pence-

relerden sarkan komşular gibi kendi konuşmalarına dalmıştı burunlar. Denize doğru ilerleyen beyaz kayaların hemen ardından başka kayalar geliyordu. Her şey kendi işi ve kendi yoldaşıyla alakalı ve meşguldü. Sadece Siegmund'un bir işi, bir yoldaşı yoktu.

"Hepsi her zamanki şeyleri yapmaya devam edecek. Her zamanki gibi neşeli olacak. Helena bile zamanla gülmeye, başkalarıyla ilgilenmeye başlayacak. Benim ne önemim var?"

Siegmund ölümün boşluğunu düşündü.

"Vaktimiz pek kısa müzik ve kahkahaya
Sevgi, nefret ve arzuya;
Hatta tahminim hiç işimiz kalmaz onlarla
Kapıdan geçtikten sonra."

"Neden ben oyun dışında kalayım?" diye sordu kendine isyanla. Kaşlarını çatarak cevap verdi: "Tanrım – o eski tartışma!"

Ama kendisinin resmin dışında kalacağı fikri çok acı geliyordu.

"Bir buharlı geminin bacasından çıkan duman gibi, kaybolup gideceğim."

Kendine baktı, ellerine, ayaklarına, olgunluğunun gururunu taşıyan bedenine. Kendine çok güzel göründü.

"Benim olduğum yerde hiçbir şey kalmayacak," dedi. "Güneşin önünde eriyen su buharı gibi yok olacağım."

Siegmund tekrar denize baktı. Bir şaka duymuş gibi kahkahayla ışıldıyordu.

"Ben," dedi, ılık kumların üzerine yatarak, "ben hiçim. Ben adamdan sayılmıyorum. Ben önemsizim."

Acıyla dişlerini sıktı. Gözyaşı yoktu, en ufak bir rahatlama yoktu. Kumların üzerinde yatarken kasılmayı andıran soluklarla sarsılıyordu. Bir taraftan da kendisine laf yetiştiriyordu.

"Ölünce bir hiç olacaksam, diriyken de bir hiçim demektir."

Ama kaba bir atasözü ona cevap verdi: "Ölü aslan olmaktansa diri köpek olmak yeğdir." Ölmek çok rezil bir haldi. Bu dünyadaki en küçük mahlûk tarafından bile küçümsenmek anlamına geliyordu. Gerçekten de büyük rezillikti.

Bu arada Helena onunla aynı sahilde son kez denize giriyordu. Yüzmeyle arası pek iyi değildi. Onu asıl mutlu eden keşfetmek, küçük hazineler bulmaktı. Onun dünyası hâlâ, kuytu köşelerinde sürpriz yapmak için sayısız sevimli oyuncak saklayan devasa bir harikalar sandığıydı. Kayaların arasındaki ılık havuzcukların birinden çıkmış birine girmişti. Kumların üzerine uzandığında okyanusun soğuk kolları onu yukarı kaldırıyor, sonra da korkunç bir sevgili gibi sabırsızca soluğunu kesiyordu.

"Deniz Siegmund'a çok benziyor," dedi nefes nefese doğrulup burnuna giren sulardan kurtulmaya çalışırken. Üzerine atılan deniz de, bazen bir tutku dalgasına kapılıp sessiz ve tuhaf bir hal alan Siegmund gibi denetleyemediği bir korku veriyordu ona.

Kaya havuzlarına geri döndü. Berrak ve uysaldılar: Onu bir korku oyunu içinde itip kakmıyorlardı. Gölgesinin dokunuşuyla kendi içine gömülen anemonların etli yapraklarını seyretmek için eğildi ve böyle gereksiz bir ürkekliğe kapıldıkları için güldü. Gelgitle yükselen deniz sessizce kayaların arasına doluyor, küçük havuzları sezdirmeden genişletip derinleştiriyordu. Helena burnun öteki tarafındaki büyük bir mağaraya çekildi. Mağarada büyük taşlara yapışmış yosunların altında su gırıldıyordu; hava serin ve yapış yapıştı. Gerekli olmadığı halde eğilerek ve çıplak ayakları altındaki yosunların sert dokusundan ürpererek loşluğun içlerine doğru ilerledi. Büyük kayaların üzerinde zorlukla yürürken, su kahverengi yosunların altından hışırdayarak yükseliyor, tüylerini diken diken eden hafif bir gırıltıyla geri çekiliyordu ama bu bile nahoş değildi. Yine de kayadan inip önüne çıkan karanlık havuzun içine adımını atmak her zamankinden fazla cesaret gerektirdi. Ayaklarının altında yılan gibi kayan yosunlarla doluydu havuz. Hızla ayağını yukarı çekip mağaranın girişine döndü.

Mağaranın tırtıklı girişi, en ışıklı pencereden bile daha aydınlık görünüyordu. Işık perileri dışarıda halka olmuşlar, tatlı bir korkuyla, ejderin inine avuç avuç ışık atıyorlardı.

"Beni görünce nasıl da şaşıracaklar," dedi Helena, gülerek telaşlı telaşlı ilerliyordu.

Mağaranın girişinde afallamış vaziyette durdu. Deniz, beyaz bir ateşle yanıyordu, kömürün kızıl korları gibi masmavi korlar vardı bu ateşin altında. Denizi bu beyaz yangın sarmıştı; üzerinde mavi gökyüzü, Tanrı'nın ateşinden çıkan mavi bir duman gibi ihtişamla asılı duruyordu. Helena kıpırdamadan durup taparcasına seyretti. Gözleri körleşmiş, nefesi kesilmiş, hayret içinde bakıyor, istemeden de olsa kendini bir şükran adağı gibi sunuyordu. Tanrı'yı kendi evinde, bembeyaz ışıltısı içinde görmüş gibi hissediyordu. Onun ateşi Kutsal Ruh gibi üzerine yağıyordu. Tapınmanın verdiği kadınsı sevinçle dudakları aralanmıştı.

O an geçtikten sonra aklına karmakarışık düşünceler üşüştü.

"Güzel bu," dedi Helena, "çok güzel." Tekrar baktığında el ele vermiş koşan çocuklar gibi gelen dalgaları gördü, güneş arkalarından koşup onları yakalıyordu, çılgınca koşmaktan tökezleyip düştüklerinde de beyaz bir köpek gibi üstlerinde zıplıyordu.

"Burası gerçekten de harika," dedi. Ama o an geçmişti ve Tanrı'nın, dalgalar arasındaki o büyük yangınını artık göremiyordu. Bir süre sonra arkasını döndü.

Deniz elbisesini ıslatarak bir havuzun içinde dururken Siegmund yanına geldi.

"Daha gitmemişsin," dedi.

"Siegmund!" diye bağırdı, bu ıssız yerde onu bulmasına inanamıyormuş gibi parlayan gözlerle ona bakıyordu. Siegmund'un yüzü güneşte yandığı için parlaktı ama gözlerindeki sefaleti fark etmedi Helena.

"Gerçekten de benim," dedi gülümseyerek.

"Seni görmeyi hiç beklemiyordum," dedi yine sevinçli bir hayretle ona bakarak. "Şeyi görsem..." Bir an durup düşündükten sonra devam etti: "Eros'un deniz kenarında yürüdüğünü görsem bu kadar şaşırmazdım. Gerçi sen de ona benziyorsun," dedi mutlulukla Siegmund'a bakarak. "Bu sabah çok güzel değil mi?" diye ekledi.

Siegmund onun bu geniş, mutlu bakışına bir an tahammül gösterdikten sonra eğilip Helena'yı öptü. Eliyle havuzun sularını ka-

rıştırırken içinde utanç ve çelişkiler vardı. Acı bir vedanın eşiğindeydi; etrafındaki ışıltının ardında gerçek hayatının çirkin yapısını görebiliyordu.

"Deniz bu sabah harika değil mi?" diye sordu Helena elbisesini sıkarken.

"Çok güzel," dedi Siegmund. Kalbinin söylediği şeyi kendine sakladı: "Bu benim son sabahım, senin değil. Bu benim son sabahım ve deniz benimle dalga geçiyor, sen de buna bayılıyorsun."

"Evet," dedi Siegmund, "sabah mükemmel."

"Bence de öyle," diye onayladı Helena neşeyle. "Dalgaları fark ettin mi? Beyaz bir köpeğin kovaladığı bir sıra çocuk gibiler."

"Aynen," dedi Siegmund.

"İyi zaman geçirmedin mi?" diye sordu Helena, parmak uçlarını yanında eğilen sevgilisinin ensesine dokundurarak.

"Yine şu benim küçük koya yüzdüm," dedi Siegmund.

"Ya!" diye bağırdı Helena memnuniyetle.

Havuzun kenarına oturup ayaklarının kumunu yıkadı ve kurulaması için ayaklarını Siegmund'a uzattı.

"Çok acıktım," dedi.

"Ben de," diye katıldı Siegmund.

"Kendimi buraya bayağı yerleşmiş gibi hissediyorum," dedi neşeyle, Siegmund'un duruşundaki bir şey ona ayrılacaklarını hatırlatmıştı. Siegmund güldü.

"3:45 trenine kadar koca bir sonsuzluk var gibi, değil mi?" diye üsteledi.

"Keşke hiç dönemesek," dedi Siegmund.

Helena içini çekti.

"Hayat bu kadar fazlasını da veremez. Güzel bir şey yaşadık, Siegmund," dedi.

Siegmund başını öne eğdi ve cevap vermedi.

"Güzel bir şey," diye tekrarladı Helena. Siegmund ayağa kalkıp ona sarıldı.

"Bir şey değil, her şey," dedi, yüzünü onun elbisesine gömerek. Üzerine sinmiş taze ve güzel deniz kokusunu alıyordu. "Her

şey!" dedi. Helena iki eliyle başını omzuna bastırdı.

"İyiydim Siegmund, değil mi?" diye sordu. Helena bu tatilden kendini sorumlu hissediyordu. Kendisi teklif etmişti; Siegmund vazgeçtiğinde ısrar etmiş, onun sözünden dönmesine izin vermemiş, masrafları kendisinin çekeceğini söylemişti. Sonunda razı olmuştu Siegmund.

"Olağanüstü iyiydin, Helena," dedi.

Helena onu alnından öptü.

"Sen benim her şeyimsin," dedi Siegmund.

Helena başını göğsüne bastırdı.

XVIII

Siegmund tıraş olmuş ve giyinmiş, kahvaltıya inmişti. Bayan Curtiss kahveyi getirdi. Ufak tefek, narin bir kadındı; davranışları da çok kibar ve düşünceliydi.

"Zannımca su ılıktır bu sabah," dedi ortaya.

Siegmund, şöminenin önündeki kilimin üzerinde durmuş, ellerini arkasında kenetlemiş, ağırlığını bir bacağından ötekine vererek iki yana sallanıyordu. Bu iyi huylu, küçük kadının karşısında daima mahcup hissediyordu kendini; Helena'nın kabul görmüş ayartıcısı makamında, yabancılar önünde hiç rahat edemiyordu.

"Öyleydi," diye onayladı Helena. "Yeni sağılmış süt gibi ılıktı."

"Tam tahmin ettiğim gibi," dedi yaşlı kadın, Siegmund'la sevgilisinin deneyimine takdirle bakarak. "Savaş gemilerini gördünüz mü?" diye sordu.

"Hayır, gitmişlerdi," dedi Helena.

Siegmund ritmik bir hareketle iki yana sallanıyordu.

"Bugün öğle yemeğine gelecek misiniz?" diye sordu yaşlı kadın.

Helena yemek işini ayarlamakla ilgilendi.

"Bence ikiniz de daha iyi görünüyorsunuz," dedi Bayan Curtiss. Siegmund'a kaçamak bir bakış fırlattı.

Siegmund gergin gergin güldü.

"Geldiğinizde çok yorgun görünüyordunuz," dedi yaşlı kadın anlayışlı bir tavırla.

"Çok fazla çalışıyor," dedi Helena.

Siegmund başını öne eğmiş, sessizce ıslık çalıyordu.

"Öyledir," dedi yaşlı kadın anlayışla. "Çok kısa kaldınız. Pazartesi günü Cowes'taki havai fişek gösterisine kalsaydınız keşke. Çok güzel oluyormuş diyorlar."

Helena kibar bir alakayla kaşlarını kaldırdı. "Daha önce hiç havai fişek görmediniz mi?" diye sordu.

"Hayır," dedi Bayan Curtiss. "Daha önce hiç gidemedim. Ama bu sefer gitmeyi düşünüyorum."

"Umarım gidebilirsiniz," dedi Siegmund.

Küçük kadının yüzünde güller açtı. Ondan bir kelime olsun kopartabildiğine çok memnun olmuştu.

"Yumurtalar artık pişmiştir," dedi neşeli bir sesle.

Odadan çıktıktan hemen sonra geri döndü.

"Size biraz ada kaymağı, biraz da beyaz frenküzümü getirdim, kabul ederseniz. Adadan memnun kalırsanız geri gelirsiniz."

"Nasıl memnun kalmayız?" dedi Helena gülerek.

"Yine geleceğiz," dedi Siegmund gülümseyerek.

Nihayet kapı kapandığında Siegmund rahatlayarak oturdu. Helena ona eğlenerek bakıyordu. Bu sevimli küçük kadının yanında kendinden gayet emindi o.

"Kendimi gerçekten evimde gibi hissettiğim üç-beş yerden biri burası," dedi. Birbirine dolanmış frenküzümü salkımını kaldırdı.

"Ya!" dedi Siegmund ona gülümseyerek.

"İnsana her şeyin dost göründüğü üç-beş yerden biri," dedi, "ve herkesin."

"Başka yerlerde çok mu düşmanın var?" diye sordu Siegmund tatlı tatlı dalga geçerek.

"Yabancılar," dedi Helena. "Tanıştığım bütün insanları yabancıya dönüştürüyorum sanki."

Bu "nükteden" hoşlanarak güldü. Siegmund dikkatle ona bak-

tı. Helena'nın yabancıların arasında yalnız kalacağını düşünüyordu.

"Gitmek zorunda mıyız – dostlarla dolu bu yeri bırakmak zorunda mıyız?" dedi dalga geçer gibi. Onu ayartmaktan çok korkuyordu.

Helena şömine rafındaki saate bakarak saydı – "Bir-iki-üç-dört-beş saat, otuz beş dakika. Daha asırlar var," dedi gülerek.

Siegmund da güldü, Helena'nın ona seçtiği iyice olgunlaşmış frenküzümü salkımını alırken.

XIX

Onları son yürüyüşlerine götüren, denizden uzaktaki küçük patikada hava ılık ve tatlıydı. Beyaz patikanın iki yanında pembe gündüzsefalarıyla örtülmüş çimenlik bir bordür vardı. Fütursuz, küçük çiçeklerin bazıları o kadar şen ve uçarıydı ki yaşlı bir porsukağacının gövdesine tırmanmış, gösterişsiz ev sahiplerine burun kıvırarak bakıyorlardı.

Helena çiçekleri seyredip onlarla ilgili hikâyeler uydurarak yürüyordu.

"Bunlara kim perilerin telefonu demiş acaba?" diye sordu kendine. "Küçük bebek önlükleri gibiler. Ne kadar da şen bir halleri var! Sabah vakti kaldırımda koşuşan çocuklar bunlar. Ne kadar da şanslılar! Rüzgârdan nasıl da ürperiyorlar! Güneş ışığına nasıl da kucaklarını açıyorlar. Yorulduklarında da kıvrılıp uyuyacaklar, sonra da karanlıkta bazı periler onları toplayıp götürecek. Sabahleyin solmuş ve pörsümüş bir halde burada olmayacaklar... Keşke biz de kıvrılıp gidiversek günü geldiğinde..."

Siegmund'a baktı. Yanında gamlı gamlı yürüyordu.

"Hayatta hiç düş kırıklığı olmaması güzel," dedi.

"Evet," dedi Siegmund. Tabii onun ne kastettiğini anlayamamıştı.

Sık otların içinde yürümeye başlamıştı Helena, başı öne eğik, dalgın ama mutlu, güçlü, beyaz bir figür.

"Ne düşünüyor?" diye sordu kendine Siegmund. "Kendi ken-

dine yetiyor – bana ihtiyacı yok. Nesnelerle mahrem bir anlaşma tarzı var, onlarla arkadaş."

"Çok çiy düşmüş," dedi Helena, ona dönüp gülümseyen bir cadı gibi kaşlarının altından bakarak.

"Gördüm," dedi Siegmund. Sonra içinden düşündü:

"Kendini dile tercüme edemiyor. İletişim kuramıyor, kendini idrake sunamıyor. Bu yüzden de yalnız, dünyası kendinden ibaret: Beni de bir kaya havuzu gibi keşfetmek, içimde banyo yapmak istiyor sadece. Ben gittikten sonra zamanla benim yeri doldurulmaz olmadığımı görecek..."

Patika doğudaki tepeye uzanıyordu. Tırmanmaya başladıklarında, sol tarafta, son derece derli toplu, kırmızı bir kulübe gördüler. Koyu kırmızı, alçak çatı, yemyeşil bir çimenliğe doğru iniyordu, çimenliğin kıyısına çepeçevre, çiyle ışıldayan kırmızı, sarı ve beyaz çiçekler ekilmişti.

Yünlü bir ceket ve panama şapka giymiş olan tıknaz bir adam, bomboş çimenlikte sırtını güneşe vermiş oturuyor, gazete okuyordu. Güneşin sayfayı parlatmasını engellemek için boşuna çabalıyordu. Sonunda gazeteyi kapatıp öfkeyle eve baktı – belli bir şeye odaklanmamıştı bakışları.

Sinirli sinirli bir-iki satır daha okuduktan sonra ani bir kararla başını kaldırdı ve evin açık kapısına doğru öfkeyle bakarak seslendi:

"Amy! Amy!"

Cevap gelmiyordu. Gazeteyi yere atıp sert adımlarla eve girdi, üzerinde haşin bir kararlılık vardı. Sesi yemek odasından bütün hiddetiyle geliyordu. Otururken masanın ayağına çarpınca tabak çanaklar tıngırdadı.

"Ters tarafından kalkmış," dedi Siegmund gülerek.

"Kahvaltısı gecikmiş," dedi Helena hoşnutsuzlukla.

"Bak!" dedi Siegmund.

Siyah beyaz çizgili, pamuklu elbisesiyle yaşlı bir hanım, yanında hollanda bezinden elbise giymiş genç bir hanımla birlikte, ellerinde kır çiçekleriyle telaşlı telaşlı bahçe kapısına doğru yürü-

yorlardı. Yüzleri endişeyle eve çevrilmişti. Aceleyle yürümekten yüzleri kıpkırmızı olmuştu, konuşacak kadar solukları kalmamıştı. Kızın öne geçip kapıyı açtığı çizgili elbiseli hanım hızla çimenliğin üzerinde ilerledi. Kızı da peşinden gidip gölgeli verandada gözden kayboldu.

Adamın hoyrat çıkışmaları altından kadınların alçak, özür dileyen sesleri duyuluyordu.

Sevgililer söylenenleri duyamayacak kadar uzaklaşmıştı.

"Şu kahvaltı sofrasını gözünün önüne getir," dedi Siegmund.

"Yolumun üstünden çalım satan bir horozla tavuklar geçmiş gibi hissediyorum," dedi Helena sesinde bariz bir aşağılamayla.

"Böyle horoz çok vardır," dedi Siegmund.

Helena'nın bu soğuk kibri hiç hoşuna gitmemişti. Tepenin üzerindeki çayırı geçip sahili görebilecekleri bir sonraki noktaya ilerlerken Helena'nın, gönlünü almak ister gibi tatlı tatlı konuşması Siegmund'u memnun etti. Ama önceki gün maruz kaldığı, içinde sabitlenen aşağılanma, bir yara gibi gizli gizli kanıyordu. Özgüvenindeki bu kanama ona işkence ediyordu.

Helena onu reddetmişti. Kendini sadece kafasında olup bitenlere kaptırmıştı. Bir süre Siegmund'u tanrısı sanmıştı. Ama dün kafasındaki ideal sevgiliye seslendiğinde karşısında sadece Siegmund'u bulmuştu. Eziyet çeken özsaygısının böğründeki mızrak ucu buydu.

"En azından," dedi, kendi kendini de aşağılayarak, "en azından biri benim içimde bir Tanrı parçası gördü – başka kim var ki? Kendim bile inanmıyorum buna."

Dahası, ulaştığı tutkusunun yoğun hazzı ve acısı içinde, ada, deniz ve gökyüzü parlak bir boncuk gibi birbiriyle kaynaşmış, bütün güzellikleri aynı özde birleşmiş, Siegmund da bu boncuğun değişken büyüsü içinde her şeyin güzelliğini bütün çıplaklığıyla görebilmişti. Ada yarın olmayacaktı: Güzelliği arayacak, yerine pislik bulacaktı. Ne yapacaktı?

"Biliyor musun Domine," dedi Helena ona taktığı eski bir isimle hitap ederek, "bugün çok katı görünüyorsun."

"Kendimi hiç katı hissetmiyorum," dedi gülerek. "Aksine içimde her zamankinden daha fazla yumuşaklık var."

"Evet, konuştuğunda öyle olduğu anlaşılıyor. O zaman sahiden de şaşırtıcı ölçüde yumuşaksın. Ama sustuğunda öyle ciddi görünüyorsun ki senden korkacak gibi oluyorum."

Siegmund güldü.

"Ciddi olmayayım mı peki? '*Fumum et opes strepitumque Romae*' kokusu almıyor musun?" Birden Helena'ya döndü. "Bu doğru mu acaba!" dedi. "Latince bir cümle söylemeyeli seneler oldu, hepsini unuttum sanıyordum."

"İyi de anlamı ne bunun?" dedi Helena sükûnetle. "Ben tam tercüme edemedim. Böyle şeylerin olduğu bütün defterlerimi attım."

"Şey," dedi Siegmund biraz mahcup vaziyette, "sadece 'Roma'nın dumanı, zenginliği ve kargaşası' anlamına geliyor. Ama işin ilginç tarafı, Helena," yüzünde yine o meraklı ifade belirdi, "işin ilginç tarafı bunu söylemiş olmam."

"Evet, buna şaşırmış gibisin," dedi Helena gülerek.

"Ama yirmi yıl filan," durup kafasından saydı, "ben bunu öğreneli yirmi iki, yirmi üç yıl olmuş, kim bilir unutalı kaç yıl olmuştur. Boğulmak üzere olan bir adam gibi bu eski anıları..." Lafını yarım bırakıp onu kışkırtmak için dalga geçer gibi güldü.

"Londra'ya gitmeden önce hatırlıyorsun," dedi Helena, duygusuz, neredeyse ironik bir sesle. Ne düşündüğü anlaşılmıyordu. Bu sabah herhangi bir duygunun baskın çıkmasına tahammülü yoktu. Dinlenmek istiyordu.

Birkaç dakika sonra yarın kenarındaki yükseltiye tırmanırlarken sakin bir tavırla tane tane, "Hayır," dedi, "Londra dumanının kokusunu almıyorum. Sis perdesi kalın. Bak..." Meyilli gökyüzüyle deniz arasında bir duvar halısı gibi asılı duran eflatun-gri, yoğun sisi işaret etti. Önceki sabahın sis perdesini düşündü, gözalıcı altın rengiyle kalın bir perde, o kadar kesifti ki hiçbir rüzgâr yerinden kımıldatamaz gibi görünüyordu.

Yarın kenarında, kurumuş otların ve sararmış yoncaların üzeri-

ne uzanıp denize baktılar. Her şeyin üzerine ılık, uykulu bir sükûnet inmişti.

"Altı saat," diye düşündü Helena, "sis perdesi dağılmış olacak. Daha şimdiden dağılmaya başladı. Elimi sallasam açılacak. Elimi sallamayacağım."

Önceki gece çektiği azaptan bitkin düştüğü için bu sabah güçlenene kadar herhangi bir duygunun onu etkisi altına almasına izin vermiyordu. Siegmund da bitkindi ama onun düşünceleri kendisine rağmen karıncalar gibi çalışıyor, bir sonuca ermeye çabalıyordu.

Helena onu itmişti. İçten içe, bu aşk macerasında da başarısız olduğunu hissediyordu. Kendisine ne kadar karşı da çıksa, Helena'nın sevgilisi olarak başarısız olduğunu düşünmenin saçma olduğunu da söylese, fiziksel bir yenilgi hissi duyuyordu, göğsünde aklın, mantığın, koşulların, hatta Helena'nın bile çözemeyeceği bir düğüm vardı. Helena'ya iyi bir sevgili olamamıştı.

Beatrice'le evliliğinin tam bir felakete dönüşmesine de şaşmamak gerekirdi. On yedi gibi çok olgun bir yaşta apar topar evlilik bağına koşunca ne o karısını ne de karısı onu tanıyabilmişti. Zihni ve ruhu gelişmeye başladığında, Beatrice onun ilgilerini paylaşmadığı için doğal olarak ondan uzaklaşmıştı, öyle ki yirmi yılın ardından onu neredeyse yabancı gibi görüyordu. Bu hiç şaşırtıcı değildi.

Peki Helena'yla neden olmamıştı?

Arılar mis kokulu otların üzerinde amaçsızca hamleler yaparak vızıldıyorlardı. Siegmund sarı-kahverengi çizgili bir arının, beyaz bir yonca çiçeğinin üzerinden miskince kalkışını izledi; arı denize doğru rasgele bir kavis çizdi ve baş döndürücü boşluğa doğru sesi gittikçe azalarak açıldı.

"Küçük budala!" dedi Siegmund, ışığın yuttuğu siyah noktaya bakarak.

Ufukta yuvarlanan denizde hiç gemi yoktu. Işık, dalgacıkların üzerinde dönerek dans ediyordu. Bütün her şey, sıcaktan hipnotize olmuş gibi gözleri ağırlaşarak ışıkların çılgınca dönüp durmasını seyrediyordu.

"Serbest bile olsaydım," diye devam etti düşünmeye, "zaman içinde Helena'yla uzaklaşırdık. Beni terk ederdi. Bu sefer de ben geride kalırdım. O genç ve hayat dolu: Ben artık orta yaşı geçtim.

"Bu yüzden mi başarısız oldum? Şu birkaç günde onu kendime bağlamaya yetecek kadar âşık edebilmeliydim. Yeterince hızlı değilim. Onu yeterince çabuk anlayamıyor, ona ayak uyduramıyorum. Başkalarını zorlamaktan da hep çekinmişimdir. Kimseyi bana ayak uydurmaya zorlayamam.

"İşte geldiğimiz nokta bu. Bu iş benim boyumu aştı. Şu arı gibi bu kadar büyük bir sevinci, böyle uçsuz bucaksız maviliği görünce kendimi kaybettim, şimdi de ayağını basacak yer bulamıyorum. Hayatın içine öyle bir açıldım ki geri dönecek kuvveti bulamıyorum. Bunu da kaybettiğimde neyin üzerinde duracağım?"

Güneş daha yakıcı bir hal almıştı. Siegmund'un zihninin şahinleri, sonuç denen avın peşinde gittikçe daha ağır kalıyordu. Başı açık, denize bakarak yatıyordu. Güneş yüzüne ve başına iyice nüfuz ediyordu.

"Beni yaka yaka ta içime işliyor sanki," diye düşündü Siegmund dalgın dalgın. "İçimde bir şeyleri yiyip bitiriyor. Belki de beni hasta ediyor." Bu arada inadına yüzünü ve ısınmış siyah saçlarını güneşe uzatıyordu.

Helena, onun gölgesinde yatıyordu. Sıcak, bütün düşünce faaliyetini bitirmişti. Sonunda dayanamadı:

"Bu sıcak korkunç Siegmund. Suyun kıyısına inelim mi?"

Yarın kenarındaki patikadan sersem sepelek aşağı inmeye başladılar. Daha şimdiden güneş zehirlenmesine uğramışlardı. Siegmund yatmak için, hiç gölge olmayan sıcak kumları seçti.

"Kayaların altına gitsek daha iyi olmaz mı?" dedi Helena.

"Baksana," dedi Siegmund, "güneş tam yarın üzerine vuruyor. Orası daha sıcak ve boğucudur."

Bunun üzerine güneşin altına uzandılar; Helena köpüklerin serin bir hışırtıyla yavaşça geri çekilmesini seyretmeye, Siegmund da düşünmeye koyuldu. Sıcağın çıplak bedeni korkunçtu.

"Kollarım ateşe girmiş gibi yanıyor, Siegmund."

Siegmund hiçbir şey söylemeden kollarını tutup ceketinin içine soktu.

"Sana kötü gelmeyeceğine emin misin – başın açık böyle? Emin misin?"

Siegmund aptal aptal güldü.

"Bana bir şey olmaz," dedi. Güneşin onu iyice kavurduğunun ve zarar verdiğinin farkındaydı. Ama bu sarhoşluğa ihtiyacı vardı.

Efkârla denizin üzerinden uzaklara, Helena'nın sis perdesine bakarak konuştu:

"Bence biz ayrılmayabilirdik," dedi kekeleyerek, "seni biraz daha yanımda tutabilseydim. Sana hiç sahip olamadım." Sesindeki başarısızlık tonu, her şeyin çok geç olduğunu anlatan o sakin umutsuzluk, Helena'yı vahşi, küçük bir çığlık atarak ona sımsıkı sarılmaya sevk etti. Neredeyse kendini kaybetmiş gibi sarılıyordu. Onu kaybedemezdi, ondan vazgeçemezdi. Gitmesine izin vermeyecekti. Helena delirmiş gibiydi.

Siegmund, ona emniyetle sarılarak yatışmasını bekledikten sonra dudaklarını yanağına dayayarak mırıldandı:

"Bunu yapabilmeliydim, değil mi Helena?"

"Daima yapabilirsin," diye bağırdı Helena. "Seninle saklambaç oynayan benim."

"Gerçekten de sana öyle az sahip olabildim ki."

"O olayı unutamaz mısın Siegmund?" diye bağırdı Helena. "Unutamaz mısın? O sadece bir gölgeydi, Siegmund. Bir yalandı, gerçek değildi. Unutamaz mısın, canım?"

"Bensiz yapamaz mısın?" diye sordu Siegmund.

"Seni kaybedersem ben de kaybolurum," dedi Helena ivedi bir kararlılıkla. Ağladığının farkında değildi ama gözyaşları Siegmund'un yüzünü ıslatıyordu. Kolları ceketinin altında, onu korumaya almış gibiydi Siegmund.

"Bir dahaki sefer aramıza girdiklerinde o gölgelere hiç acımayacağım," dedi Helena içinden. "Cehenneme kadar yolları var."

Siegmund'a sımsıkı sarılmaya devam ediyor, birileri onu alıp götürmesin, kendisinin olsun istiyordu.

Siegmund çok huzurluydu. Çekilen denizi dinleyerek Helena'ya sarılmış yatıyordu. Bütün düşünceleri, arılar gibi, denize uçmuş ve kaybolmuştu.

"Ona daha fazla sahip olabilseydim onu çok daha iyi anlardım. Yan yana durabilseydik birlikte büyürdük. Burada kalabilseydim daha güçlenirdim, daha dik dururdum."

Zihninin şahinleri yakalaya yakalaya, bu zavallı balıkçılı yakalamışlardı.

Bir saat daha düştü, dalından düşen solmuş bir yüksükotu gibi. Sadece iki kırmızı çiçek kalmıştı geriye. Sonra bitki tohuma kaçacaktı. Helena başını Siegmund'un göğsüne dayamıştı; ceketinin altında sımsıkı tuttuğu bedeni büyük bir gücün sükûnetiyle usul usul inip kalkıyordu.

"Keşke," diye düşündü, "dünyanın saati şu anda dursa ve bizi böyle bıraksa, kollarımda Siegmund'un güçlü bedeni yükselip alçalırken..."

Ama saat sıcakta işlemeye devam ediyor, tekrar tekrar kırılan dalgalar saniyeleri imliyordu; öyle kırılgan bir ritimle vuruyordu ki dalgalar sahile, sessizlik tatlanıyordu.

"Keşke şu anda," diye dua etti Siegmund, "terimi ölüm kurulasaydı ve karanlık olsaydı..."

Ama dalgalar alçak sesle dakikaları imliyor, çıplak kayaları renklerini ağartmaya, yosunları kurumaya bırakarak daha da geri çekiliyordu.

Yavaş yavaş, bir güneş saatinin üzerindeki gölge gibi, artık kalkmaları gerektiği bilgisi üzerlerine düştü. Konuşmasalar da birbirlerinin sorumluluğu aynı ağırlıkta hissettiğini biliyorlardı, güneş saatinin gölge-parmağı üzerlerinde dolaşıyordu. Diğer seçenek geriye dönmemek, bu parmağın üzerlerinde dolaşıp geçmesini beklemekti. Ama sonra... Helena zamanın onu geçmesine izin vermemesi gerektiğini biliyordu: Çok geç olmadan ayağa kalkmalı, üzerlerine gelen parmağın önünde yola düşmeliydi. Siegmund onun kalkmamasını diliyordu. Gergin bir şekilde yatmış bekliyordu.

Helena aniden doğruldu.

"Zaman geldi, Siegmund," dedi.

Siegmund ona cevap vermedi, bakmadı, bıraktığı gibi yatmaya devam etti. Helena yüzünü mendiliyle kurulayarak bir müddet bekledi. Sonra üzerine eğildi. Siegmund ona bakmadı. Alnının güneşten yanmış ve şişmiş olduğunu fark etti Helena. Büyük bir itinayla parlayan teri sildi alnından. Siegmund gözlerini kapattı; Helena yanaklarını ve dudaklarını da sildi. Hâlâ ona bakmıyordu. Kalbinin kederle ezildiğini hissederek üzerine iyice eğildi.

"Gitmek zorundayız, Siegmund," diye fısıldadı.

"Peki," dedi ama hâlâ kıpırdamıyordu.

Helena ayağa kalkıp üstünü başını silkeledi ve derin bir nefes aldı. Güneş ışığı gözlerini kamaştırmıştı.

Siegmund parlak ışığın altında gözleri kapalı, hiç kıpırdamadan yatıyordu. Yüzü yanıyordu ama bir maske gibi donmuştu.

Helena, geçmekte olan saatin dehşetiyle başa çıkamayacak hale gelene kadar bekledi. Siegmund'un, kumun üzerinde sıcaktan şişmiş olan elini tuttu ve usulca çekerek onu kaldırmaya çalıştı.

"Çok geç kalacağız," dedi sıkıntıyla. Siegmund içini çekerek oturdu ve suya baktı. Helena onu bu kadar boş ve ifadesiz görmeye dayanamıyordu. Boynundan tutup çekerek başını eteğine bastırdı.

Siegmund onun için işleri çok zorlaştırdığının farkındaydı. Kendini toparlayarak başını yukarı kaldırdı.

"Saat kaç oldu ki?" diye sordu.

Saatini çıkarıp baktı. Helena bir eliyle onun sol elini tutuyordu, öteki eliyse boynunun üzerindeydi.

"Rakamları göremiyorum," dedi Siegmund. "Hava kararıyormuş gibi her şey loş görünüyor."

"Evet," dedi Helena o çatlak, ıstıraplı sesiyle, "benim gözlerim de aynı vaziyette. Güneş çok kuvvetli."

"Olmuyor," diye tekrar etti Siegmund biraz da şaşkınlıkla, "saati göremiyorum. Sen görebiliyor musun?"

Helena eğilip baktı.

"Bir buçuk," dedi.

Siegmund onun bu sesinden nefret ediyordu. Trene daha epey vakit vardı. Ayağa kalktı, giysilerinin içinde kıpırdandı. "Sıcaktan sersemlemiş gibiyim. Neredeyse hiçbir şey göremiyorum, bütün duyularım da körelmiş gibi."

"Evet," dedi Helena, "maalesef bu işin acısı çıkacak."

"Olsun," dedi Siegmund uykusu varmış gibi gülümseyerek, "nasibimi aldım. Yok eğer çok fazlaysa... hem çok fazla da ne demek ki?"

Gözleri güneşten kamaşmış, sarsak sarsak kumun üzerinde ilerlediler.

"Geri dönüyoruz... geri dönüyoruz..." Helena'nın bu kelimelerle atan kalbine sıcak basmıştı.

Zorlana zorlana yarın üzerine çıkan patikaya tırmandılar. Tepeye vardıklarında otların bittiği yerde durup yardan aşağı, sahile ve denize baktılar. Kumsal, deniz tarafından terk edilmiş, genişlemişti, güneşin altında yanan kayalarıyla mahzundu, kumlarla yosunlar acıklı bir koku bırakıyorlardı sıcakta. Deniz uzaklaşıyor, küçülüyordu; gökyüzü kıpırtısızdı. Siegmund'la Helena umutsuzca güzelim, ışıltılı dünyalarına baktılar. Umutsuzca birbirlerine baktılar. Siegmund uysal ve sabırlı bir ruh hali içindeydi. Helena'ya hafifçe tebessüm etti, sonra dönüp elini dudaklarına götürdü ve bunca zamandır keyfini çıkardığı güzelliğe öpücük göndererek, "*Addio!*" dedi.

Arkasını döndü ve karaya doğru bakıp tuhaf tuhaf gülümsedi.

"Bana *Traviata*'yı hatırlatıyor, her cümlenin bitişinde bir *addio* vardır."

Onun bu münasebetsiz ironisi Helena'nın kulağını tırmalamıştı, dudaklarını büzerek gülümsedi. Onun bu mağrur mesafesi Siegmund'un sinirine dokundu.

"*Addi-i-i-i-o, Addi-i-i-o*" bölümünü, dişlerinin arasından ıslıkla çalmaya başladı; İtalyan'ın tutkulu notalarını böyle yılan gibi tıslaması karşısında Helena yumruklarını sıkmıştı.

"Umarım," dedi yutkunarak ve hoşnutsuzluğunu bastırmak

için sesini kontrol ederek, "umarım rahat bir yolculuk yaparız – perşembe günü."

"Kim bilir," dedi Siegmund.

"Çok kalabalık olmaz herhalde," diye üsteledi Helena.

"Bence," dedi çok sakin bir sesle, "Portsmouth'tan Güney-Batı hattına geçmeme izin versen, sen de Brighton'a devam etsen daha iyi olur."

"Ama neden?" diye bağırdı Helena şaşkınlıkla.

"Yol boyunca oturup sana bakmak istemiyorum," dedi.

"Bakma sen de!" diye bağırdı Helena.

Siegmund güldü.

"Kesinlikle olmaz!" dedi. "Birlikte gideceğiz."

"Peki."

Köye doğru konuşmadan yürüdüler. Küçük postaneye yaklaştıklarında Siegmund, "Onlara bir telgraf çekip bu akşam evde olacağımı haber versem iyi olacak," dedi.

"Şimdiye kadar hiç haber göndermedin mi?"

Siegmund güldü. İçeriden biri küçük dükkânın kapısını açtı. Siegmund kapıda öylece kalmış, içeri girmiyordu. Helena onun ne düşündüğünü merak etti.

"Yapsam mı?" diye sordu. "Beatrice'e telgraf çeksem mi," demek istiyordu. Tavrı çok tuhaftı.

"Herhalde iyi olur," dedi Helena kekeleyerek, vitrindeki kartpostalları incelemeye başladı. Siegmund içeri girdi. İçerisi karanlıktı ve manzara resimleri, ucuz porselen süsler ve oyuncaklarla doluydu. Bir telgraf kâğıdı istedi.

Kalemi eline alırken "Tanrım!" dedi kendi kendine acıyla. Karısının ona hitap ederken kullandığı kısaltılmış ismiyle imza atamadı. Bir yabancıya telgraf çeker gibi soyadını yazdı. İyi huylu, tıknaz hanımın kelimeleri parmağıyla sayışını seyrederken feleğin kendisiyle dalga geçtiğini düşünerek içi sıkıştı.

"Tamam," dedi kadın, altı peniyi alıp kâğıdı aletin yanına götürerek. "Hava ne kadar güzel!" diye devam etti. "Bizden ayrıldığınıza üzülüyor olmalısınız."

"İşte tutuklama emrim gidiyor," diye düşündü Siegmund, postaneye bakan hanımın ağır eli altında duran incecik kâğıda bakarken.

"Evet – çok üzücü," diye cevap verdi başını eğip kadına gülerek.

"Gerçekten öyle, Beyefendi," dedi kadın çok hoş bir tavırla. "İyi günler."

Postaneden dışarı çıktığında hâlâ gülümsüyordu. Helena bakışlarını kartpostallardan ona çevirdiğinde, gülüş çizgileri bir maske gibi yüzünde kalmıştı. Gözlerinde bir işaret aradı: Yüz ifadesi hiçbir şey anlatmıyordu ama gözlerine de nüfuz etmek mümkün değildi. Helena ne yapacağını bilemedi.

"Ne düşünüyor?" diye sordu kendine. Biraz önceyi hatırladı hemen: "Evdekilere telgraf çekeyim mi diye neden bana öyle tuhaf tuhaf sordu?"

"Eee," dedi Siegmund, "güzel bir kartpostal var mı?"

"Hiçbirini alacak kadar beğenmedim," dedi. "Belki şunlardan biri senin ilgini çeker..."

Renkli kumla yapılmış, soluk Alum Koyu manzaralarıydı bunlar. Siegmund güldü.

"Acaba bu kumları küçük cam bir tüpten dökerek mi çalışıyorlar," dedi.

"Belki de fırça kullanıyorlardır," dedi Helena.

"Anlamıyor," dedi Siegmund içinden. "Ne olursa olsun ona söylememeliyim. Halbuki anlayacağını zannederdim."

Yan yana yürümeye başladıklarında ona karşı duyduğu kırgınlık da diğer duyguları arasında yerini aldı. Ondan neredeyse nefret ediyordu.

XX

İlk başta kompartımanda sadece ikisi vardı. Karşı karşıya oturmuş, yüzlerini pencereye çevirmişlerdi; evlerin, güneşin altında derin uykuya yatmış tepelerin, demiryolunun yanlarında sıcaktan bitkin düşmüş çiçeklerin geride kalışını seyrediyorlardı. Suçlular gibi sürüklene sürüklene götürüldüklerini hissediyorlardı. Konuşamadıkları, düşünemedikleri için pencereden dışarı bakıyorlardı. Helena gözyaşlarını tutmak için beyhude bir gayret sarf ediyor, Siegmund düzenli nefes alabilmek için mücadele ediyordu.

Yarmouth'ta kapı açıldı ve büyük bir hengâme koptu, uğul uğul bir insan sürüsü kopartıman kapısında birikmişti; en öndeki irikıyım adam deri çantasını sallayarak Almanca, herkese yetecek yer olduğunu bağırıyordu. Sayısız yüz –mavi gözlü, kızarmış yüzler– onun omuzları üzerinden, şoka girmiş kıza ve nutku tutulmuş Siegmund'a bakmak için uzanıyordu.

İkinci sınıf kompartımana sekiz Alman girdi: beş erkek, üç kadın. Nihayet bavullarını yerleştirmeyi bitirdiklerinde kendilerini koltuklara bıraktılar. Her iki tarafta da sona kalanlar, iki komşularının arasına bir kama gibi kendilerini özenle sığdırdılar. Siegmund bu taarruzun başını çeken irikıyım adamın, kendi hanımıyla ufak tefek Helena'nın arasına sığma çabasını seyretti. Alman'ın kalçası tamamen Helena'nınkine temas ediyordu. Pencereye doğru büzüşmeye, sıcaklığı anında ona geçen bu tenin baskısından kurtulmaya çalıştı. Adam da aksi yöne doğru büzüştü.

"Korkarım sizi sıkıştırıyorum," dedi nazik, düşünceli Alman tavrıyla. Helena ona gözünün ucuyla baktı. Gri gözleri hoşuna gitti; hoş tonlaması ve kelimelerinin kulakta bıraktığı tını hoşuna gitti.

"Yok canım," dedi. "Sıkıştırmıyorsunuz."

Daha sözünü bitirmeden başını pencereye çevirdi. Adam hafif bir paylamadan sonra kendini toparlamaya çalışan biri gibi bir an duraladı, sonra iyicil bir sesle hanımına Almanca, "Pekâlâ da sığdık, değil mi?" dedi.

Bütün ekip büyük bir heyecanla Almanca konuşmaya başladı. Falancanın ya da filancanın tuhaf huylarından bahsetmeye koyuldular; "Billy" hakkında bolca espri yapıp gülüştüler – Alman İmparatoruna taktıkları bir isimdi bu – acaba Çar'ın yaptığı seyahat konusunda ne diyecekti; birbirlerine sorular sordular, görmeyi planladıkları yerler konusunda cevaplar verdiler, gayet ilgili ve bilgili görünüyorlardı. Her şeyi çok beğeniyorlardı: İngiliz olan her şeyi öve öve bitiremiyorlardı.

Helena'nın, anlaşılan Dresden'li olan irikıyım komşusu anılarını anlatmaya başladı. Naif bir hikâye anlatıcıydı: Yüzü, elleri, bütün vücuduyla konuşuyordu. Zaman zaman oturduğu yerde hopluyordu. Bu hoplamalarının birinde, yarattığı basınçtan kaçmaya çalışan –kendini yumuşak bir soba tarafından sarmalanmış gibi hisseden– Helena'yı fark etti. Hikâyeyi kesip şapkasını kaldırdı ve mahcup bir gülümsemeyle, "Özür dilerim, özür dilerim, sizi sıkıştırıyorum!" dedi. Bir çıkış yolu, bir çare bulmak umuduyla şaşkın şaşkın etrafına bakındı. Hiçbir şey bulamayınca kendi hanımını iyice ittirdi ve Helena'ya dönüp, "Beni bağışlayın – kusura bakmayın," dedi.

"Özrünüz kabul edilmiştir," dedi Helena, kendisinde az rastlanan bir sıcaklıkla aniden gülümseyerek. Dikkat kesilmiş olan bütün ekip, bu gülüş karşısında rahatladı. Ortalığa bir memnuniyet hâkim oldu.

"Teşekkür ederim," dedi Alman minnettarlıkla.

Helena başını çevirdi. Konuşma patlayan mısır gibi başladı

tekrar: Hikâyeci hikâyesine kaldığı yerden devam ediyordu. Herkes gülme zamanının gelmesini bekliyordu. Helena hikâyeyi takip etmeye çalışmaktan çabuk yoruldu. Siegmund zaten hiç teşebbüs etmemişti. Diğerleriyle birlikte Alman'ın özürlerini izlemişti ve sevgilisinin yüzü ona çok ama çok dokunmuştu.

Bazen kendine has, çocuksu bir dalgınlığı ve yüreğine dokunan, ulaşılmaz bir mesafesi oluyordu. Helena'yı asla tanıyamayacakmış gibi geliyordu ona. Öyle bir uzaklığı vardı, gündelik şeylerle arasında öyle büyük bir yabancılık vardı ki kendi hikâyesini asla anlatamayan bilinmedik bir ırktan gelmiş gibiydi. Bu duygu, Siegmund'un içinde daima derin bir merhamet yaratır, elini kolunu bağlardı: Yine bu aynı yabancılık başka şekillerde kendini gösterdiğinde ondan nefret ederdi. Sanki Helena bu yabancılığı inkâr etmektense onu kurban etmeyi tercih edecekmiş gibi gelirdi. Onda hiç anlayamadığı bir şey vardı; bu yüzden de ne kendisini onun sahibi ne de onu kendine ait hissedebiliyordu.

Kendi yaşının üzerinde bir olgunlukla acıyı sineye çeken bir çocuk gibi şikâyet etmeden, sessizce gülümseyerek başını Alman'dan pencereye çevirdiğinde, Siegmund'un gücenikliği aniden alevlendi ve içini acılı bir merhametle yaktı. Çok küçüktü. Sessiz sakin halleri ve şiddetli inatçılığı onu küçük gösteriyordu; aslında çok güçlüydü. Ama Siegmund onu şimdi küçük, sessiz, şikâyetsiz görüyordu, sadece karşısında oturmuş ona bakan adam için yaşıyordu. Peki onu bıraktığında, yalnız kaldığında, ileriyi göremeyecek kadar kör olan, ancak zarar verdikten sonra özür dileyen bu dünyanın küçük yabancısına ne olacaktı? Helena geride kalacaktı; ölüm ona göre değildi. Hayat dediği bu yabancılar evinden onunla birlikte kaçamazdı. Bilmediği bir dili öğrenemeyen yabancı gibi tek başına devam etmek zorunda kalacaktı.

"Ne yapacak?" diye sordu Siegmund kendine, "yalnızlığı bir dehşet gibi üzerine çöktüğünde, sığınabileceği kimse kalmadığında. Bir müddet benim hatırama sığınacak, gücünü tekrar kazanana kadar bu hatıra ona yardım edecek. Peki ya sonra?"

Siegmund cevap bulamadı. Onun hayatını hayal etmeye çalış-

tı. Ölümünden sonra bir süre aynı eskisi gibi devam edecekti, ya sonra? Nasıl bir gelişme göstereceğine dair en ufak bir bilgisi yoktu. Otuz sekiz yaşına yani onun şimdiki yaşına geldiğinde ne yapıyor olacaktı? Bunu bilemiyordu. Yine de ölmeyecekti, buna emindi.

Siegmund aniden onun hayatına, gerçek iç hayatına dair hiçbir şey bilmediğini fark etti. Onun ve başka kimsenin anlayamayacağı harflerle yazılmış bir kitaptı. Büyük bir işkence içinde Helena sorununu çözemeyeceği kadar büyüttü ve sonunda kalbi içinde patlayacakmış gibi hissetti. Çocukken de bir saat boyunca bir Öklit problemiyle boğuştuktan sonra benzer bir şey hissederdi çünkü son derece güçlü bir yoğunlaşma becerisi vardı.

Helena'nın ona baktığını hissetti. Döndüğünde gözlerinin ısrarla, dosdoğru üzerine kenetlenmiş olduğunu gördü ve ne yapacağını bilemeden gözlerini kaçırdı. Helena gülümsedi; içgüdüsel bir hareketle onun elini tutmasını istediğini belli etti. Siegmund ona doğru eğilip elini, elinin üzerine koydu. İpek gibi harika bir his veren, küçük ve çok özel elleri vardı: Çoğunlukla serin ya da soğuk olurlardı; genelde avcunun içinde kımıldamadan dururlardı ama bu sefer atıl değillerdi, canlılık doluydular. Bazen onun elini tuttuğunda kalp atışlarında elektrik gibi bir sıçrama hissederdi. Neredeyse acı verirdi bu his, kanındaki lüzumlu bir şeyi kaybediyormuş gibi olurdu. Ama saçma bularak bu hissi savuşturdu.

Almanlar hâlâ yüksek sesle konuşuyor, bol bol terliyor, gülerken yüzlerini mendilleriyle siliyor, yanlarına yapışan giysilerinin içinde kımıldanıyorlardı. Siegmund öyle dalmıştı ki bir süreliğine onları unutmuştu. Ama Helena yol arkadaşlarına sempati göstermekle birlikte gürültüye, komşusunun vücut sıcaklığına, kalabalık kompartımanın atmosferine ve kendi hislerine tahammül edemeyecek hale gelmişti. Onu ancak Siegmund'un eli rahatlatabiliyordu.

Yine aynı ısrarla, gözlerini bütün hüznüyle onun üzerine dikince Siegmund ürktü. Helena onun sinirlerinin kuvvetinden destek almak istiyordu ve Siegmund'un başlıca maksadı ona kendinden ne talep ediyorsa vermek olduğundan hemen bu isteğe boyun eğdi.

XXI

Salkım salkım uzun, beyaz yatlar Ryde açıklarında süzülüyordu. Yarış zamanı yaklaştığından bu mağrur mahlûklar, asaletle bir araya toplanmışlar, uzun boylu kadınlar gibi kendi aralarında gülüşüp söyleşiyorlar, ayaklarının ucuyla dalgalara dokunuyorlardı. Siegmund'a çok güzel ama çok uzak görünüyorlardı; aydınlık pencerenin önünde dans edenlerin, sokaktan geçerken kafasını kaldırıp onlara bakan adama çok uzak olmaları gibi. Solent'in ve şatafatlı dünyanın dışarıda kar gibi uçuştuğunu gördü, halbuki içinde sadece yorgun, bezgin, neşesiz bir Siegmund vardı.

Helena'yla birlikte kendi bindikleri buharlının güvertesindeki halatların üzerine çıkmışlardı, yüzlerine aldıkları hafif serpinti onları biraz diriltmişti. Deniz çok parlak ve kalabalıktı. Beyaz yelkenler hafifçe yan yatarak açıklarda süzülüyordu; yelkenleri kehribar rengi iki yat, günün güneşli mavisi üzerinde hareketsiz gibiydi; kırmızı ve sarı bayraklı küçük tekneler, denizi renge boğarak telaşla ilerliyordu; Cowes'dan gelen bir gezinti gemisi hızlı teknelerin arasında ağır ve hantal rotasında seyrediyordu; daha da açıklarda upuzun bir sıra savaş gemisi, mesafenin bulanıklaştırdığı gökyüzüne üçgen bayraklarını çekmişlerdi.

"Her şey ne kadar canlı," dedi Siegmund içinden, "ama bana hiç gerçek görünmüyor."

Dışardaydı. Hayattan kopuk hissetmeye başlamıştı bile. Kade-

rine aitti. Hep böyledir zaten: Hedefimizle aramızda duran güzellikten pay alamayız.

Helena, mavi ikindi üzerindeki bu renk cümbüşünü insanın içine işleyen bir hüzünle seyrediyordu.

"Bırakmak zorundayız; bırakıp gitmek zorundayız," diye dertlenip duruyordu. Her yeni cazibeyi hevesle yakalıyordu.

"Şu kahverengi yelkenli yük gemisinin azimle hedefine gitmesini seviyorum," dedi içinden, Portsmouth'a doğru ilerleyen yüklü gemiyi seyrederek.

Hâlâ Ryde'ın küçük tekneleri arasındaydılar. Siegmund'la Helena denize bakarlarken, önlerinden geçerek, uzun direkleri gökyüzüne çıplak yükselen bir yata doğru ilerleyen motoru fark ettiler. Nefes almak için burnunu kaldırmışa benzeyen telaşlı motor, iz süren bir av köpeği gibi hızla dalgaların üzerinden aşıyordu. Beyaz elbiseli bir kadınla siyah saçlı ve beyaz süveterli bir çocuk motorun kıçında oturuyorlardı; bir beyefendi teknenin ortasındaki bir makinenin üzerine eğilmişti, kıç tarafında duran bir denizci de yine eğilmiş bir şeylerle uğraşıyordu. Buharlı gemi denizin üzerinde bütün heybetiyle yoluna devam ediyordu; köpek kılıklı tekneyse tam gaz ona doğru gidiyordu. Tehlikeyi ilk olarak hanımefendi gördü. Elini uzatıp sıkıca oğlanın kolunu tuttu ve sesini çıkarmadan devasa buharlının yaklaşan tehdidini seyretmeye başladı.

"Bak!" diye bağırdı Helena, Siegmund'a tutunarak. O çoktan görmüştü bile. Aniden buharlının düdüğü çaldı. Beyefendi birden başını kaldırıp, telaşlı, güneş yanığı yüzüyle karşıya baktıktan sonra dümenin üzerine atladı. Tekne döndü. Buharlıyla tekne kapanan bir makas gibi birbirlerine yaklaştılar. Hâlâ oğlanın kolunu tutan hanımefendi ifadesiz bir yüzle, buharlının bir keskiyi andıran yüksek pruvasına baktı: Kocası karşıya bakarak hareketsiz duruyordu. Pruvanın altında hışırdayan suların sesinden başka ses yoktu. Makas kapandı, tekne, trafikte son anda arabanın önünden kurtulan bir köpek gibi kendini öteki tarafa attı. Bir-iki metreyle kurtulmuştu. Sonra yine köpek gibi dönüp arkasına baktı sanki. Dümendeki beyefendi arka tarafa şöyle bir göz attı. Kara saçlı, kara gözlü, yakı-

şıklı bir adamdı. Yüzü meşeden oyulmuş gibi biçimli ve gri-kahverengiydi. Sonra yine teknesinin gittiği yöne bakmaya başladı. Kimse gıkını çıkartmamıştı. Suya bata çıka ilerleyen küçücük tekneden en ufak bir ses duyulmamıştı, sadece gergin bir bekleyiş vardı. Tekne tehlikeden kurtulup yata doğru ilerledi. Beyefendi dümeni yeniden adamına bıraktı ve hanımefendinin yanına gitti. Hareketleri son derece mağrur, yakışıklı bir adamdı: Kadının hali tavrıysa ondan bile daha mağrurdu. Neredeyse kayıtsızlıkla karşıladı kocasını.

Helena, Siegmund'a döndü. Heyecandan körleşmiş gözlerle ona baktığında Siegmund ellerini sıkıca tuttu. Helena dudaklarına kadar bembeyaz kesilmişti ve göğsü, buharlının dümen suyundaki şamandıra gibi inip kalkıyordu. Hayatın sesi aniden kesilmiş, bütün yürekler bir anlığına ölümün sessizliğini duymuştu. Herkes nasıl da kireç gibi nasıl da soluksuzdu! Günü yeniden hayatın sesi ve rengiyle doldurmaya uğraşıyorlardı.

"Valla ucuz atlattılar!"

"Yüreğim ağzıma geldi," dedi bir kadın.

"Fransız yatı," dedi birisi.

Helena, Siegmund'un sesini bekliyordu. Ama o ne diyeceğini bilemiyordu. Şaşkın şaşkın bir şeyler geveledi:

"Kılpayı kurtuldular."

Helena ona tutunmuş, dikkatle yüzüne bakıyordu. Kendisinden ne kadar farklı olduğunu hissediyordu. Siegmund bu olayı ondan farklı yaşamış, sessizleşmiş ve acı çekiyormuş gibi bir ifadeye bürünmüştü.

"Tanrım!" diyordu içinden. "Onlar için gün ne kadar aydınlık ve mükemmel. Tanrı aniden elini güneşin üzerine kapatıp bizi gölgeye gömse bundan daha fazla irkilmezlerdi. Beyaz gömleğinin altındaki biçimli uzuvlarıyla ve siyah saçlarıyla şu adam her şeyi ayakta tutan gölgeden hiç şüphe etmiyor. Denizin ve göğün mavilikleri arasında, bembeyaz eşinin yanındaki bir martı gibi süzülüyor, bayrakların kırmızı çiçekleri arasında, tombul kuşlara benzeyen gemilerin arasında ve ağır ağır ilerleyen buharlı canavarlar

arasında.

"Benim için gün saydam ve solmak üzere. Yapraklarının ardındaki karanlığı görebiliyorum. Ama onun için gün yeni açmış bir çan çiçeği; bir arı gibi keyifle içinde geziniyor.

"Benim için atmosferin katmanları arasında, ruhumu dolduran karanlık titreşiyor. Ölümün kendini hayata dayattığını, gölgenin nesneyi desteklediğini görebiliyorum. Çünkü hayatım görünmez bir alevle yanıyor. Ben ölümün yakıtıyla yanarken ortaya çıkan kendi ışığımın parıltısı, benden kaynağını ve sonunu gizleyebilecek kadar kuvvetli değil. Hayat, karanlığın yüzeyinden alev alan sonra da tekrar karanlığa gömülen bir ateşten başka nedir ki? Ama sonuç olan ölüm kaynak olan ölümden farklı. Hayatı zenginleştiremedim belki ama en azından ölümü güçlü bir gölgeyle zenginleştirebilirim."

"Ne harika bir kadındı!" dedi Helena.

"Kılını bile kıpırdatmadı."

"Çocuk hiçbir şey anlamadı," dedi Helena.

Siegmund güldü, sonra kendini tutamayarak ona doğru eğildi.

"İnsan ırkının kaçınılmaz olarak hayatı daha derinden kavramak zorunda kalması beni hep üzmüştür."

Helena böylesi bir sözün neden kaynaklandığını anlamaya çalışarak ona baktı.

"Sanırım," dedi biraz durduktan sonra, "yanlarında çalışan adam, denizci zorda kalacak. Korkunç dikkatsizdi."

"O sırada başka bir şeye dikkat ediyordu," dedi Siegmund, onun böyle soğuk bir tavırla birini mahkûm etmesinden hiç hoşlanmıyordu. "Makineyle ya da başka bir şeyle ilgileniyordu."

"Asıl ilgilenmesi gereken şey bunlar değildi," dedi Helena biraz iğneleyici bir ses tonuyla.

Siegmund ona baktı. Hükmünün içinde çok katı, çok kör görünüyordu. Bazen ruhu ona doğru nefretle kabarıyordu.

"Adamın tekneyi bile bile batırmak *istediğini* mi düşünüyorsun?" diye sordu.

"Neredeyse başaracaktı," dedi Helena.

Aralarında bir soğukluk oluşmuştu. Siegmund, Helena'da hâkim kürsüsüne oturmuş dünyayı görüyor ve bundan nefret ediyordu. "Gerçi," diye düşündü, "anlaşmanın tek yolu da bu, insanı değil olayı yargılamak. Bende hastalık derecesinde bir sempati, ifrata varan bir temize çıkarma gayreti var."

Yine de yargıçlığa soyunduğunda Helena'yı sevmiyordu. Teknedeki kadını düşündü. Belli ki hayatın kaynaklarını izlemiş, muazzam ve gayri şahsi olduğunu görmüştü.

"Kadın yata çıktığında ağlar mı ya da oğluna sarılıp öper mi acaba?" diye sordu.

"Zannetmem. Neden?" diye sordu Helena.

"Umarım yapmaz," dedi Siegmund.

Helena oturup geminin pruvasından sıçrayan suları seyretmeye başladı. Siegmund'a çok âşıktı: Onu düşündürüyor, zihnini harekete geçiriyordu Siegmund. Ama Helena onda tereddüdün kara gözlerini görmüyordu; rüzgâr gibi hızlı ve mağrur görüyordu onu. Çaresizliğinin hiç farkında değildi.

Siegmund kadının cesaretinden güç devşirmeye çalışıyordu. Kadın, çığlık atmayacak ya da oğlunu korkutmayacak kadar kendine hâkim olduğuna ve kocasına serzenişte bulunmayacak zarafeti gösterdiğine göre, Siegmund da korkusunu Helena'ya göstermekten ve acımasız kaderinin yasını tutmaktan alıkoyabilirdi kendini.

Damalı, yuvarlak burçların yanından geçtiler. Deniz açıldı ve doğudaki enginliği gördüler. Siegmund kaçmak istiyordu. Önündeki açık denize kaçmak için can atıyordu. Yine de Londra'ya kadar sürükleneceğini biliyordu. Ufkun daralışını seyretti. Kıyı karşıda belirdi. Yüksek, eski evler sağ tarafa dizilmişti. Sahil orak şeklini alıp onları limana doğru çekti. İhtiyar *Victory* gemisi –üçgen flamalarla şenlenmiş bir halde– orada hasat edilmiş ve zafer hatırası olarak bir kenara ayrılmıştı.

"Yapacak başka bir şey kalmadığında zafer hatırası olarak bir kenara koyulmak ne berbat şey," diye düşündü Siegmund. İskelenin yaklaşmasını izledi. Vagonlar, yola çıkmaya hazır, sıra sıra di-

zilmişlerdi. Trenin öte ucunda Londra vardı.

İki saat daha Helena'nın gözünün önünde olmasına tahammülü yoktu. Sallanan trende onun karşısında otururken bu uzatmalı veda Siegmund'a çok kötü gelecekti. Ondan kurtulmak için can atıyordu.

Bavullarını almışlar, makinelerin sıcağı ve yanık yağ kokusu arasında merdivenin başında duruyor, gemiden karaya inmek için kalabalığın geçmesini bekliyorlardı.

"Ben Güney-Batı hattıyla gitsem, sen Brighton'a binsen olmaz mı?" diye sabahki sorusunu tekrarladı Siegmund çekine çekine. Helena şüphe ve hayretle kaşlarını çatarak ona baktı.

"Hayır," dedi. "Birlikte gidelim."

Siegmund onun peşinden, demir merdivenden iskeleye çıktı.

Tren o kadar da kalabalık değildi. Kolayca boş bir ikinci mevki kompartıman buldular. Siegmund bavulları yukarıdaki rafa yerleştirdikten sonra Helena'nın karşısına oturdu.

"Şu anda," dedi içinden, "yalnız olmayı çok isterdim."

Düşünüp kendini hazırlamak istiyordu. Bu arada zihni başka şeylerle meşgul olan Helena ona doğru eğilip, "Cornwall'a gitmesem mi acaba?" dedi.

Helena'nın kendisi için her şeyi yapmaya hazır olduğunu bilen Siegmund, dikkatle izlendiğinin farkındaydı. Kaygısının daha fazla uzatılmasına tahammül edemezdi.

"Ama Louisa'ya söz vermiştin," dedi.

"N'olmuş!" dedi Helena, Siegmund haricindeki mevzuların onun için ne kadar önemsiz olduğunu göstermek için kullandığı küçümseyici ses tonuyla.

"Söz verdiğine göre gitmen lazım."

"Ama," dedi Helena inatçı bir huysuzlukla, "*Louisa* ve *Olive*'le birlikte Cornwall'a gitmek istemiyorum" –isimlerin üzerine basarak söylemişti– "bu yaşadığımızdan sonra," diye ekledi.

"O zaman Louisa tatil yapamaz – hem sözünde durmamış olursun," dedi Siegmund ciddi bir tavırla. Helena ona baktı. Siegmund'un onun gitmesine karar verdiğini gördü.

"Verdiğim söz bu kadar mı önemli?" diye sordu. Tereddütle kapıda duran üç hanıma öfkeyle baktı. Hanımlar buna rağmen içeri girip vagonun öteki ucuna oturdular. Siegmund onların içeri girmesine sinirlensin mi memnun mu olsun bilemedi. Kadınlar gelmese Helena'yı bir saat daha kollarında tutabilirdi. Şimdiki haldeyse Helena onu sözleriyle hırpalayamazdı. Ona bakmamaya, düşünmeye çalıştı.

Tren nihayet istasyondan çıktı. Portsmouth'tan geçerken Siegmund pazar günü nasıl geldiğini hatırladı. Asırlar geçmiş gibiydi. Beş gün önce kompartımanda oturduğu yerin karşı tarafında oturmaktan memnundu. Lekesiz gökyüzünün ikindisi olgunlaşarak akşama eriyordu. Portsmouth evlerinin bacaları ve yan duvarları, kasabada gün sonunu başkalaştıran ışıklı bir görünüme bürünmüştü. Tuğla ve taşların yüzeylerinde bereketli ışık çiçekleri açmıştı.

"Hep böyle devam edecek," diye düşündü Siegmund, "akşam vakitleri böyle güzel olmaya. Ben de hepsini kaçıracağım!"

Tren Town İstasyonu'nun loşluğuna girer girmez tekrar düşünmeye başladı:

"Eve gittiğimde Beatrice mağrur ve çelik gibi sessiz olacak. Hiçbir şey söylemeyecek, tanrıya şükür. Ben de. Bu işleri hızlandırır, fazla gecikme olmaz...

"Ama benim bu yaşadığım şeyden sonra birlikte devam edemeyiz. Lehte ve aleyhteki sebepleri tartışmanın ne lüzumu var: Devam edemeyiz. Kırda bir kulübeye yerleşir. Onunla bu konuyu konuştum bile. Ona artırabildiğim bütün paramı veririm. Geri kalanıyla da Londra'da kendimi idare ederim. Gayet iyi olur.

"Ama görece özgür kaldığımda yalnız yaşayamam. Helena'yı yanımda isterim – çocukları da unutmamalı. Yanıma birini alsam, ötekileri düşünmek işkence olur. Zihnimdeki bu yara asla iyileşmez. Helena asla benimle yaşamayacağını söylüyor. Ama sırf bana acıdığı için yapar. Biliyorum yapar.

"Ya sonra? Beatrice ve çocuklar kırda, çocukların sorumluluğu bende değil onda. Beatrice'in elinden iş gelmez. Çok zorluk çeker. Benim için aşağılık bir durum. Bana karşı içindeki yarayı hep açık

tutar, ağzında rezil bir şeye dönüşürüm. Dahası bütün gücünü buna harcar. Durumu düzeltmeye gayret etmez. 'Bu işleri başımıza o açtı,' der. 'Sonuçlarını görsün bakalım.' Durum kötüyken bin beter olur. Bir utanç kangreni...

"Helena'ya gelince – beni küçük görür. Uyuduğunda ona bakamadım. Çok tuhaf, anlaşılmaz bir mahlûk. Ama onun için sorumluluk üstlenmeliyim. Tanrısal bir gücüm varmış gibi inanıyor bana. Ben kendim için ne düşüneyim?"

Siegmund başını cama yaslamış, manzaranın hızla akıp geçişini görmeden seyrediyordu. Her şeyi kafasında kuruyor, hayal gücü onun mahvı oluyordu. Beatrice'i kırda hayal etti. Sabahı çizdi kafasında, geç bir saatte rasgele bir kahvaltı: Büyük çocuklar ağızlarına lokma koymadan, mutsuz ve bakımsız evden fırlıyor, hızlı, kayıtsız tavırlarla okula hazırladığı küçük çocuklar serseme dönmüş. Beatrice'in akşam hallerini düşündü, endişeli ve gergin, faturaları ödememiş, işleri yapmamış, yanıp yakılarak kocasının acımasızlığını lanetliyor, kendisi bu büyük yük altında ezilirken keyfinin peşine düşmüş kocasını.

Bu konuda düşünecek başka bir şey bulamadığı ya da düşünmeye dayanamadığı için Siegmund kendisinin şehirdeki olası hayatına geçiş yaptı. Amerika'ya gidecekti, tiyatro idarecisiyle sözleşmeyi imzalamıştı. Ama Amerika, gözleri ve ağızları sadece kısa bir süreliğine kapatacaktı. Helena'ya geri dönmeyi bekleyecekti, Helena da onu. Bu kaçınılmazdı. Sonra başlayacaktı – ne? Kendini geçindirecek parayı kazansa bile Helena'yı geçindirecek parayı asla kazanamazdı. Bu durumda zaman zaman ve kaçamak görüşmeler olacaktı aralarında. Ah, bu katlanılmazdı.

"Zengin olsaydık," dedi Siegmund, "her şey kolay olurdu. Çocuklarımın hepsine ve Beatrice'e yetecek kadar para verirdim, sonra da giderdik. Ama kırkıma merdiven dayadım, deha filan değilim, asla zengin olamayacağım." Harman yerinde hububatı eze eze dönen öküzler gibi döne döne ilerliyordu düşünceleri. Yavaş yavaş samanlar uçtu; kararın taneleri küçük ve sert, yerde birikti.

O oturmuş düşünürken Helena ona doğru uzanıp elini dizine

koydu.

"Senin için işleri daha zorlaştırdıysam," dedi, sesi acıdan kısılmış bir halde, "beni affet."

Siegmund irkildi. Aşkın açtığı acımasız yaralardan biriydi bu, gözlere kan dolduran. Kendini toparladı; Helena'nın çocuksu, ağlamaklı dudaklarına ve acı içindeki iri gözlerine bakarak gülümsedi.

"Ne affetmesi!" dedi. "Beş günlük mükemmel mutluluk için mi, hayatımda yaşadığım tek gerçek mutluluk için mi affedeyim seni?" Helena'nın parmakları dizinin üzerinde iyice sıkıldı. Izdıraplı bir sevincin iğnelerini hissetti üzerinde. Ama kadınlardan birisi ona merakla bakıyordu. Yeniden koltuğuna yaslandı ve hızla görüş alanından geçen, sıra sıra mısırları seyretmek üzere pencereye döndü.

Siegmund da içi titreyerek pencereye döndü, trenle birlikte ilerleyen engin deniz düzlüğü düşüncelerinin akışına yardımcı oluyordu. Helena bu akışı kesmişti. Bir şahin gibi ava çıkmış olan düşüncelerini dağıtmış, şimdiye ve buraya, işe yaramaz küçük avlar arasına, nihai kararı geciktiren birtakım çıkarımlara çekmişti.

"Ne yapacak?" diye haykırdı Siegmund içinden. "Ben gittikten sonra ne yapacak? Hali nice olacak? Daha şimdiden hayatta bir hedefi yok – o zaman bir maksadı da kalmayacak. Onu geride bırakacaksam gitmem neye yarar? Ne çözülmez düğümmüş! İyi de ne yapacak?"

Helena'nın daha önce de onun içinde uyandığı, cevabını bilmediği bir soruydu bu. Aslında bu cevabı verebilecek merci de kendisi değildi.

Güney tepeleri üzerindeki geçitte kıvrıla kıvrıla ilerliyorlardı. Geriye doğru bakan Siegmund, yemyeşil çimenli, geniş bir sine gibi coğrafyanın bedenine doğru yumuşacık inen kuzey yamacını gördü ve dünyaya duyduğu sevgiyle aniden içi ısındı. Buradaki ulu tepeler, üzerine şefkatle eğilmiş bir göğüs gibi çıplaktı. Dünya daima şefkatlidir: Bizi sever, sütanne gibi bizi besler. Tepeler, büyük, sevecen ve sadeydi. Siegmund, bir çukura sokulmuş duran

çiftliğe baktı ve orada yaşayan şanslı insanları düşündü, kim bilir ne doygun, ne sakinlerdi, onu eve taşıyan trenin sesini dinlerken.

Yukarıda Arundel'e doğru kızıl buğday tarlalarında başaklar altın renginden ağırlaşmıştı. Akşamla birlikte ağaçların yeşili sönmüş, gökyüzünün önünde mağrur karaltıları kalmıştı. Ama kızıl buğday batan günün ışığında, erimiş demir gibi sıcak ve muhteşemdi. Olgunlaşmış buğdayın kokusunu içine çeken ve gözlerini güçlü ışıltısına açan Siegmund adeta acımasız bir zevk duydu. Bir an için her şeyi unuttu, günbatımının demirci dükkânında erimiş kızıl tarlalara bakarken. Gelincikler, kızıl bir silsile halinde, tren raylarının kıyısında kıvılcımlar gibi uçuşuyordu. Çayırlardan geçerken bir sonraki buğday tarlasını bekledi Siegmund. Kararmış otlakların kasvetinden sonra yerden yükselen sarı-sıcak bir maden gibi geldi tarla.

Helena, olgunlaşmış Sussex üzerindeki akşamın büyüsüyle teskin olmuştu. Gökyüzünü seyrederken zaman zaman yeryüzünün kokusunu içine çekiyordu. Günbatımı görkemliydi. Mavi gözlü gün, devasa uzuvlarıyla savaşını vermiş, zaferini kazanmıştı ve şimdi utkuyla ölüsünü yakmak için yığılmış odunların üzerine çıkıyor, ayaklarının etrafında kan gibi sıçrayan alevleri kucaklamak için beyaz kollarını açıyordu. Gün asaletle öldü, diye düşündü Helena.

Onu yüreklendirmek için fırlatılmış gibi duran altın rengi bir bulut treni takip ediyordu.

"Besbelli bu bulut bizim için," dedi, onu endişeyle seyrederken. Karanlık ağaçlar bulutla arasına girdiğinde tedirginlikle bekliyordu. Sonra bulut yine sadakatle çıkıyordu ağaçların arkasından.

"Bizim için olduğuna eminim," diye tekrarladı. Gözlerinde bir memnuniyet belirdi. Bulut hâlâ treni takip ediyordu. Siegmund'a doğru eğilip bulutu gösterdi. Kendi içindeki inancın bir parçasını olsun ona verebilmek için can atıyordu.

"Uzun zamandır bizimle birlikte gidiyor. Sence de bizimle seyahat etmiyor mu? Altın el bu, hayra alamet."

Sonra ona "Aylwin" efsanesini anlattı. Siegmund onu dinlerken gülümsüyordu. Batan güneş yüzünün üzerinde çok güzel duruyordu. Helena adeta mutlu gibiydi.

"Haklıyım," dedi Siegmund içinden. "Vardığım sonuçlar doğru – Helena kendi başının çaresine bakar, benden sonra. Haklıyım, işte bu alamet de bunu doğruluyor."

Ağır tren düzenli, kesintisiz bir tempoyla, düzlükte kuzeye doğru bir av köpeği gibi sallanarak koşuyordu. Siegmund'un kafasında sürekli Valkürlerin Yürüyüşü'nün o çok bilinen teması dönüp duruyordu mekanik olarak, bütün benliği onun ritmiyle atıyordu. Bu kaçışta bir azamet olduğunu düşünüyordu ama felaket vurgusundaki ısrar içini sızlatıyordu. Korkuyordu; sükûnetle oturmak için bütün cesaretini toplaması gerekiyordu. Bir süreliğine, doğru sonu seçtiğine emindi. Yerde gökte ne gördüyse, "Doğru mu yapıyorum – doğru mu yapıyorum?" diye soruyordu. Doğru şeyi yaptığı müddetçe kendi başına ne geleceği umrunda değildi. "Doğru" kelimesiyle neyi kastettiğini uzun boylu düşünmese de soru aklına yerleşmişti. Bir süreliğine emindi. Sonra üzerine bir uyuşukluk çöktü, aptalca düşüncelere ve trenin ritmine teslim oldu, onu dağlayan felaket damgası gittikçe daha derine iniyordu.

Güneş batmıştı. Işık kaynağının suları çekildikçe batıdaki aydınlık azalıyordu. Günün köpüklerinden artakalan beneklere benzeyen yıldızlar mavi tavanda asılı kalmıştı. Altın rengi atmosfer oğul oğul batıdaki kovan kapısından boşalırken yıldızlar örümcek gibi yukarıda asılı duruyordu. Çok geçmeden kovan boşalıp geriye kof, mor bir kubbe kaldı, zemindeyse ara sıra alazlanan bir-iki kanat –bir köy– görünüyordu; sonra yukarıda ışıklı örümcekler koşuşmaya başladı.

"Neyse ne!" diye düşündü Siegmund, yorulmuştu. "Bir sürüde bir arı ölse ne çıkar, yeter ki kovana bir şey olmasın. Altuni ışıktan, günün uğultusundan ve renginden başka neydim ki ben? – Hiç! Sürüyle birlikte kovandan, kim bilir ne toplamak için gecenin karanlık çayırlarına çıkmaları saymazsan, bir çakıltaşıydım. Gün yine altın rengi bir sürü gibi, bütün arılarının kanatlarında renk-

lerle geri dönecek ve türlü faaliyetlerle uğuldamaya devam edecek. Hiç arı olmasa bile hayatın yaldızı, rengi, tatlı kokusu ve sesi varolmaya devam edecek. Biz onun ışıltısını ancak bir arının kanatlarında görebiliyoruz, ama arı olsa da olmasa da o varolacak. Hayatın ışıltısı ve uğultusu daima *var* çünkü, beni ben yapan da onlardı, demek ki tamamen kaybolmayacağım. En azından kaybolsam da umrumda değil. Alevleri sönse bile ateşin özü karanlıkta kalır. Ne fark eder! Hem ben çok harlı yandım; bir peteği bolca balla doldurdum – bir yerlerde. İnsan asla tam bilemez yerini. Ama vardır – madem öyle ne fark eder!"

Kuzey tepelerine gelmişlerdi ve Dorking'den Leatherland'e doğru ilerliyorlardı. Box Hill, gecenin tatlı esmerliği önünde kapkara dikiliyordu. Helena, Siegmund'la ilk yürüyüşlerini burada yaptıklarını hatırladı. Tekrar gelmek isterdi. Küçük, şaşkın nehrin üzerinde yıldızların yüksek topuklarıyla koşuştuğunu gördü. Yüksek kıyılar arasında gidip geliyorlardı. Siegmund bu kıyıların gülhatmilerle kaplı olduğunu hatırladı – incecik ipekten yapılmış gibi duran kılıçotlarıyla. Dikkatlice bakınca, yıldızların görmezden geldiği çiçeğe durmuş, narin bitkileri seçti. Nihayet Helena'ya söyleyecek bir şey bulmuştu.

"Kıyı boyundaki gülhatmileri hatırlıyor musun?" diye sordu.

"Hatırlıyorum," dedi Helena, onun böyle iç açıcı şeyler söylemesi hoşuna gitmişti. "Ne güzellerdi değil mi?"

Bir-iki dakika kıyıyı seyrettikten sonra ekledi:

"O çiçeklerden hiç toplamadım şimdiye kadar. Toplamak isterdim; onları hissetmek isterdim, portakalımsı bir kokuları vardır herhalde."

Siegmund cevap vermeden gülümsedi.

Helena da parlak bir tebessümle ona baktı.

"Sabah buraya gelip biraz toplasak ne dersin?" diye sordu. Biraz çekingen bir hali vardı. "Gelmek ister misin?" diye ekledi.

Siegmund sıkılıp kaşlarını çattı. O sızı yeniden canlanmıştı.

"Hayır," dedi nazik bir sesle. "Gelmesek daha iyi." Belki de ilk olarak bir reddetme bahanesi açıklamamıştı.

Helena pencereye döndü ve Sutton'a yaklaşana kadar kasabaların titreşen ışıklarını seyretti konuşmadan. Sonra ayağa kalkıp şapkasını taktı, eldivenlerini ve sepetini eline aldı. Öfke duymaktan alamıyordu kendini. Trenden her an inmeye hazır vaziyette, istasyona gelene kadar beklemek üzere oturdu. Siegmund onun hoşnutsuzluğunun farkındaydı ama ilk olarak kendi kendine, "Ne yapalım, böyle olmak zorunda," dedi.

Helena ona baktı. Hüzünlü olduğunu görünce hemen yumuşadı.

"En azından," dedi tereddütle, "seni istasyonda göreyim."

"Waterloo'da mı?" diye sordu Siegmund.

"Hayır, Wimbledon'da," dedi, o metalik ses tonuyla.

"Ama–" diye söze başladı Siegmund.

"İkimiz için de daha iyi olur," diye lafını kesti Helena, kararlı ve sakin bir sesle. "Victoria'dan Waterloo'ya, Londra'nın bir ucundan öteki ucuna gitmekten daha iyi."

"Peki," dedi Siegmund.

Küçük tarifesinden ona bir tren seferi baktı.

"Wimbledon'a 10:05'te ineceksin – 10:40'ta ayrılacaksın – Waterloo'dan 11:30'da ayrılacaksın," dedi.

"Gayet iyi," dedi Helena.

Frenler gıcırdıyordu. Trenin durmasını yakıcı bir gerilimle beklediler.

"Keşke hemen gidebilse!.." diye düşündü Siegmund. Dayanılmaz bir andı. Helena ayağa kalktı: Her şey kırmızı bir pus ardındaydı. Önünde durup elini sıktı; sonra Siegmund ona bavulunu vermek için ayağa kalktı. Pencereye yaslanıp platformdan ona bakan Helena'yı gördüğünde nefesi kesilecek gibi oldu. "Daha ne kadar sürecek?" dedi içinden, kompartımanın açık kapısına bakarak. Bavullarını taşıtmak için bir hamal tutamayan kadından nefret ediyordu; onu öldürebilirdi; ağırdan alan görevliyi öldürebilirdi. Sonunda kapılar kapandı ve düdük çaldı. Tren belli belirsiz harekete geçti.

"Onu kaybettim," dedi Siegmund. Helena ona bakıyordu, yü-

zü bembeyaz ve allak bullak.

"Hoşçakal," dedi ve arkasını döndü.

Siegmund koltuğuna oturdu. Rahatlamıştı ama midesi bulanıyor ve titriyordu. Gergin anları atlattığımızda hepimiz memnun oluruz; peki neden öyle arkasını dönüvermişti, bu acılı ânı kısa keserek; ne yapacaktı?

XXII

Siegmund Victoria'ya gitti. Wimbledon'a gitmek için hiç acelesi yoktu. Sıcak günün ardından Londra ılık ve bitkindi ama bu hal ona hiç de kötü görünmedi. Victoria'dan Waterloo'ya kadar yürümeye karar verdi.

Sokaklar, iyice parlatılmış ve üzerine yaldız serpilmiş silah çeliğine benziyordu. Taksiler, şehrin vahşi kedileri, parlayan zeminin üzerinden hızla geçiyor, kısa sürede uzaklığın içinde küçülüyorlardı, ağır ayaklı diğer taşıtlara burun kıvırarak. Sallanan faytonların neşeli tıngırtılarını duydu, sonra yol boyunca yürek çarpıntısına uğramış gibi ağır cüsselerini tam gaz sürükleyen otobüslerin heyecanlı uğultusunu -- bu kocaman, asabi, hantal şeyler kaldırımın kenarında durup rahat bir nefes alıyor, bir süre orada soluklanmaya devam ediyorlardı. Siegmund otobüslerin böyle paldır küldür, zorlana zorlana ilerlemesini hep komik bulurdu. Trafiğin bu keşmekeşi hoşuna gitti, sırf kafasını dağıttığı için. Helena'nın yanında olmadığına sevindi çünkü sokaklar bu kaba gürültüleriyle onu rahatsız ederdi. Geceleri çayırda hoplayıp zıplayan tavşanları seyretmek için saatlerce uyanık kalabilirdi, ama taksilerin hızla koşuşmaları ve büyük bir otobüsün homurtusu ona acı verirdi: "Ağaçlardan ve denizden sonra detone geliyor," derdi. Sokakların parlamasından hoşlanırdı: Kaldırım altın varakla kaplanmış gibi görünürdü, cennetteki som altından kaldırımları andırırdı

bu haliyle. Ama herhangi bir harikalar diyarı yakınında bu sese tahammül edilemezdi.

Siegmund pek umursamıyordu, kendi düşüncelerini bastırsın yeterdi. Üzerinde gölgelerin koşuştuğu caddenin ışıltılı büyüsünün, uzaklarda geceye erdiğini gördü. İnsanları seyrediyordu. Kırmızı kemerli askerler, önünde gösterişli adımlarla ilerliyorlardı. Hareketlerinde hoş bir cazibe vardı. Duruşlarında hayatın yumuşak canlılığı görülüyordu: Siegmund'a bir mum alevinin usul usul salınmasını hatırlatıyordu. Kadınlar şen şakrak yanından geçiyordu. Bazen içlerinden biri ona şöyle bir göz atıyordu. Sebebini tam da anlayamadan, kendini tutamayıp gülüyordu böyle zamanlarda. Kadınlar onu beğenerek süzüyordu çünkü kanlı canlıydı ve üzerinde umutsuzluğun dalgınlığı, umursamazlığı vardı. Kadınların gözleri ona, "Yakışıklısın, insanın sevesi geliyor," diyordu ve Siegmund gülüyordu.

Westminster'da sokaktan çıkınca şehrin göğünü fark etti, tatlı koyu bir mordu ve meydandaki lambalar gri-sarı bir ışık buharı yayıyordu.

"Muhteşem bir gece," dedi kendi kendine. "Bir senede böyle iki gece olmaz."

Yüreğinde bir ferahlık hissiyle nehir kıyısına doğru ilerledi. Bu eflatun ve yaldızlı gri dünya, askerlerin titreşen alev-sıcaklığı ve kadınların göz alan parlaklığıyla, sert rüzgârda aniden sönen ışıklar gibi onu bambaşka bir yere taşımıştı.

Nehir kıyısındaki korkuluklara yaslandığında içindeki hayranlık duygusu azalmak yerine arttı. Tramvaylar birbiri ardına köprünün üzerinden azametle akıp geçiyordu. Dalgın dalgın dolaşan insanlar arasından sonsuz bir sıra halinde kovana doğru ilerleyen, devasa, alev almış arılar gibiydiler; bu sırada aşağıda, siyah ve çalkantılı suda, altın rengi yılanlar koşuşuyordu.

"Ah!" dedi Siegmund içinden. "Bu güzellik beni aşıyor. Deniz kenarında olduğu gibi burada da gece hoyrat ve muhteşem. Her ne olursa olsun dünya harika."

Şehir gecesindeki muazzam hareket mucizesi içinde yürümeye

devam etti. Suyun döne döne denize akışı, yıldızların ağır ağır belirişi, köprülü karanlıkta aydınlık arabaların, Tanrı adına yapılan bir sefere katılmış bölük bölük melekler gibi yüksekten geçişi içinde; taksilerin mırıltılı acelesi, insanların belli belirsiz dans eden gölgeleri içinde Siegmund, hayatın kalbine doğru yol alan ağır bir mermi gibi yavaş yavaş ilerledi. Bu hayranlık hissini kaybetmedi, ne trende ne de aysız karanlıkta eve yürürken.

Kapıyı arkasından kapatıp şapkasını astığında yüzü asıldı. Özel bir şey düşünmemişti ama bu somurtma, "Şimdi cehennem başlıyor!" manasına geliyordu.

Dışarıya ışık ve huzursuz bir mırıltı sızan yemek odasına gitti. Saat, kibir ve sükûnetle onu vuruyordu. Siegmund oda kapısını açtı. Beatrice dikiş dikiyordu ve başını kaldırmadı. On sekiz yaşında uzun ince bir delikanlı olan Frank kitabının üzerine eğilmişti, başını kaldırmadı. Vera parmaklarını saçlarının arasına sokmuştu ve önündeki masada duran dergiyi okumaya devam etti. Siegmund hepsine tek tek baktı. Geldiğinin farkında olduklarını gösteren hiçbir işaret yoktu; sadece asabiyetlerini saklayan insanların o gayri tabii gerginliği vardı üzerlerinde. Nereye oturacağına karar vermek için odaya bir göz attı. Ateşin yanındaki hasır koltuğu boştu; terlikleri bıraktığı yerde, büfenin altında duruyordu. Siegmund gıcırdayan koltuğa oturdu. İçinde bir bulantı ve yorgunluk hissediyordu.

"Çocuklar yattılar herhalde," dedi.

Karısı onu duymamış gibi dikişine devam etti; kızı derginin sayfasını gürültüyle çevirerek okumaya devam etti, sanki okuduğu şeye iyice daldığı için onu duymamıştı. Siegmund elinde terlikleri, bir birine bir ötekine bakarak bekliyordu.

"Onlar yatalı iki saat oldu," dedi Frank nihayet, gözlerini kitabından kaldırmadan. Ses tonu aşağılayıcıydı; tam bir erkek sesine dönüşmemiş, toklaşmamış sesi çatlıyordu.

Siegmund terliklerden birini giyip diğer botunun iplerini çözmeye başladı. Bağcıkların deliklerden geçişi ve uçlarının yere çarpması aşırı yüksek bir ses çıkarıyordu sanki. Karısı rahatsız ol-

muşa benziyordu. Bir şey söyleyecekmiş gibi nefes aldı, sonra kızının onu horlayarak menettiğini hissederek kendini tuttu. Siegmund kollarını dizlerine dayadı ve içi kâğıtlarla, portakal ve muz kabuklarıyla dolu, yanmayan şömineye bakarak, öne eğilmiş vaziyette öylece kaldı.

"Yemek ister misin?" diye sordu Beatrice. Sesindeki ani sertlikle irkilen Siegmund dönüp ona baktı. Yüzünü çevirmiş, ona bakmıyordu. Bu manzara karşısında Siegmund'un kalbi bezginlik ve çaresizlikle doldu.

"Siz yemeyecek misiniz?" diye sordu.

Sofra kurulmamıştı. Beatrice'in, içinden makaslar, iğneler, kumaş parçaları ve makaralar taşan küçük hasır iş sepeti, yeşil, yünlü örtünün üzerinde duruyordu. Vera iki dirseğini de masaya dayamıştı. Beatrice ona cevap vermek yerine büfeye gitti. Bir masa örtüsü çıkarıp kendi dikiş dökümtülerini bir kenara itti ve örtüyü masanın ucuna yaydı. Vera dergisini eliyle hafifçe düzeltti.

"Buradaki Fransız manastır okulu hikâyesini okudun mu anne?" diye sordu.

"Nerdeki?" dedi Beatrice.

"Nash'in bu ayki sayısında."

"Hayır," dedi Beatrice. "Okuyacak zamanım mı var – hoş neye zamanım var ki."

"Öyleyse kendini biraz daha fazla, başkalarını da biraz daha az düşün," dedi Vera, "başkaları" kelimesini küçümsemeyle vurgulayarak. Ayağa kalktı.

"Bırak ben yapayım – sen otur – yorgunsun, anne," dedi.

Annesi ona cevap vermeden mutfağa gitti. Vera da peşinden. Babasıyla yalnız kalan Frank, yerinde huzursuzca kıpırdandı ve dar omuzlarını iyice kitabına yaklaştırdı. Siegmund kolları dizlerinin üzerinde, şömineye bakar vaziyette kalmıştı. Mutfaktan tabak çanak tıkırtıları geliyordu, çok geçmeden kahve kokusu duyuldu. Bu sırada Vera'nın yapay bir neşeyle ve şefkatli bir ses tonuyla annesiyle konuştuğu, onu neşelendirecek bazı küçük, eğlenceli olayları hatırlamak için kendini paraladığı duyuluyordu. Be-

atrice nadiren, çok kısa cevaplar veriyordu.

Sonunda Vera, elinde tepsiyle geldi. İçinde bir fincan kahve, bakkaldan alınmış gibi duran, pembe ve ince, bir dilim haşlanmış jambon, tereyağı ve ekmek vardı. Sonra gürültüyle oturup derginin sayfalarını çevirmeye başladı. Frank masaya bir göz attı: Sadece babası için kurulmuştu. Ekmeğe ve ete baktı ama kendini tutup okumaya devam etti, en azından okur gibi yapmaya. Beatrice, küçük baharatlıkla geldi. Pırıl pırıl parlıyordu.

Her şey olması gerektiği gibiydi: Bıçak, çatal, kaşık, baharatlık tertemizdi, tabak çanak zevkli, ekmekle tereyağı dilimleri inceydi. Tam da bir yabancı için hazırlanmış gibiydi. Bir şeylerin unutulması ya da yanlış yapılmasının âdetten olduğu, bu kadar derbeder ve bakımsız bir evde bu titiz ikram Siegmund'u etkiledi. Beatrice servis bıçağı ve çatalını küçük jambon tabağının yanına koyup her şeyin tam olduğunu gördükten sonra gidip yerine oturdu. Yüzünde hiçbir duygu emaresi yoktu, sakin ve gururluydu. Dikiş dikmeye başladı.

"Ne dersin anne?" dedi Vera, konuşmaya kaldığı yerden devam ediyormuş gibi. "Pazar günü Hampton Court mu yoksa Richmond mu?"

"Daha önce söylediğim şeyi söylüyorum," dedi Beatrice. "Bir yere gidecek param yok."

"Ama bir yerden başlaman lazım, canım, bence bu pazar başlamak için iyi bir zaman. *Dîtes donc!**"

"Düşünmem gereken başka şeyler var," dedi Beatrice.

"Yapma *maman, nous avons changé tout cela!*** Kesinlikle gidilecek – neşeli, küçük bir hovardalık." Güzelce bir kız olan Vera başını kaldırıp annesine neşeyle gülümsedi.

"Maalesef bana *hovardalık* yok." Beatrice bu kelimeyi hafif bir tebessümle vurgulamıştı. "Bakıyorum argo konuşuyorsun Vera."

* *Fr.* "Öyle değil mi!" – *y.n.*

** *Fr.* "(Yapma) anneciğim, bunların hepsini değiştirmiştik!" – *y.n.*

"*Un doux argot, ma mère.** Yorgun görünüyorsun." Beatrice saate baktı.

"Masayı topladıktan sonra yatarım," dedi.

Siegmund irkildi. Hâlâ başı eğik, gözleri şöminede, öylece oturuyordu. Vera bir şeyler daha söyledi. Sonunda Frank masaya bakıp çatlak sesiyle konuştu:

"Yemeğini yesene, baba."

Kadınlar bunu duyunca susup başlarını çevirdiler. Siegmund başını daha da eğdi. Vera konuşmasına devam etti. Lafı fazla uzatamayınca bir sessizlik çöktü.

Siegmund açtı.

"Yüce Rabbim, yüce Rabbim, bu gece aşağılanma ekmeği var," dedi içinden, sonra cesaretini güçlükle toplayarak masaya gitti. Kendi içine doğru çöküyordu sanki. Koltuğunu gıcırdatarak ayağa kalktığında kadınlar ona şöyle bir bakıp hemen başlarını çevirdiler. Frank kaşlarının altından seyrediyordu.

Siegmund ailesinin yanında yeme ve içme çilesini doldurdu. Bu gece aşağılanmaya razı olsa da, karnı gerçekten çok aç olmasa yemeği yiyemezdi. Kahve boğazından geçmiyordu. Bitirdiğinde ne yapacağını bilemeden bir süre oturdu. Sonra kalkıp kapıya gitti.

"İyi geceler," dedi.

Kimse cevap vermedi. Frank sadece sandalyesinde kımıldandı. Siegmund kapıyı kapatıp çıktı.

Banyo musluğunu açtığını duyana kadar odada tam bir sessizlik hâkimdi. Sonra Beatrice hıçkırıyormuş gibi nefesini tutarak kesik kesik soluklar almaya başladı. Ama kendini tuttu. Çocukların yüzleri nefretle katılaşmıştı.

"Senin bir küçük parmağın etmez, anne," dedi Vera.

Beatrice acınası bir halde, elleriyle yoklaya yoklaya dikişini ve ipliklerini topladı.

"Kıpkırmızı olmuş," dedi Frank, aşağılayan çatlak sesiyle. "Haşlanmış somon gibi."

* *Fr.* "Yumuşak bir argo, anne." – *y.n.*

Beatrice cevap vermedi. Frank ayağa kalkıp, tıpatıp babasının hali tavrıyla, sırtını şömineye vererek durdu.

"Korka korka eve dönüyor bir de!" dedi gençlere has bir alaycılıkla. Uzanıp iki dilim ekmeğin arasına bir jambon koydu ve kocaman ısırıklar alarak sandviçi bitirdi. Bunu gören Vera da masaya gelip kendine biraz daha kibar bir sandviç hazırlamaya başladı. Frank onu kıskanç gözlerle seyrediyordu.

"İstersen biraz daha jambon var," dedi Beatrice. "Senin için sakladım."

"Yerim, anne," dedi Frank. "Getirsene."

Beatrice mutfağa gitti.

"Ekmekle tereyağı da getir, olmaz mı?" diye seslendi Vera arkasından.

"Sefil korkak! Aşağılık ödleğin teki değil mi?" dedi Frank, annesi odadan çıkınca alçak sesle. Vera cevap vermedi ama ona kesinlikle katılıyormuş gibiydi.

Onlara hizmet eden annelerini pohpohlayıp durdular. Bir süre sonra Frank esnemeye başladı. Biraz yerinde kıpırdandıktan sonra annesinin yanına gitti ve kolunu tutarak –siyah ipek gömleğin altındaki kolun yuvarlaklığı onu neredeyse ağlatacaktı– her zamankinden daha çatlak bir sesle, "Boşver anne. Biz sana yeteriz," dedi. Sonra eğilip onu öptü.

"İyi geceler anne," dedi biraz tuhaf bir ses tonuyla ve odadan çıktı. Beatrice ağlıyordu.

XXIII

Bu evde eski yerime dönemeyeceğim asla," dedi Siegmund, yemek odasının kapısını arkasından kapatırken ve karanlıkta merdivene tırmanmaya başladı. "Ben bir aile suçlusuyum. Beatrice yola gelir belki ama çocukların küstah yargıları tahammül edilecek gibi değil. Neşeyle kaçtığı eve kuyruğunu kıstırarak dönmüş bir köpek gibiyim. Gidecek başka yerim yok. Neden geri döndüm ki? Ama şimdi çok uykum var. Bu gece bunları dert etmeyeceğim."

Banyoya gidip elini yüzünü yıkadı. Durumunun sefaletine rağmen yaptığı her şey ona minnettarlıkla dolu bir keyif veriyordu. Soğuk suya kollarını iyice batırdı, bu zevki daha da fazla tadabilmek için. Boynuna birkaç kere su vurdu ve her seferinde su tenine çarpıp süzülürken hazla güldüğünü hissetti. Havlu ona alnının ve ensesinin ne kadar hassas olduğunu hatırlattı, ikisi de güneşte su toplayacak kadar yanmıştı. Kurularken büyük bir itinayla dokunuyordu tenine, bir çocuk gibi canı yandıkça havluyu çekmesi onu gülümsetti.

Yatak odası çok karanlık olduğu halde gaz lambasını yakmadı. Küçük balkona çıkmayı tercih etti. Gömleğinin yakası ve manşetleri açıktı; önünü iyice açıp yumuşak mı yumuşak geceye karşı göğsünü çıplak bıraktı. Bir müddet karanlığa bakarak durdu. Gece henüz aysızdı ama bir aydınlık, bir ışık atmosferi vardı. Yıldızlar küçüktü. Yakınlarda ağaçların iri cüsseleri yükseliyordu.

Uzaklarda lambalar, karanlığın zeminindeki küçük mantar öbekleri gibi parıldıyordu. Gökyüzünü dolduran belli belirsiz, boğuk bir ses vardı, deniz kabuğu uğultusu gibi ve yaz gecesinin bu soluk alıp verişi, uzaklardan bir tren geçtiğinde huzursuz bir iç çekişe dönüşüyordu.

"Ne büyük gece," diye düşündü Siegmund. "Gece her şeyi teklik içinde topluyor. İçinde ne var acaba?"

Geceden bir şeyler yakalamaya çalışarak balkonun üzerinden eğildi. Ruhunun duyargalar gibi uzandığını ve cansiperane tutunacak bir şey aradığını hissediyordu. Bu devasa, boğuk soluklu gecede neye tutunabilirdi? Bir yıldız kaydı. Gözlerinin üzerinde sarı bir patlamayla görünür oldu. Görüp görmediğine emin olmak için başını kaldırdı. Gökyüzünde hiçbir boşluk yoktu.

"Yıldız kayması hayra alamettir," dedi içinden. "Benim için iyiye işaret. Eminim öyle. Bu işaret banaydı."

Kendi kendini ikna ettikten sonra içeri girdi, çantasını açıp yerleştirdi ve hemen yattı.

"İyi bir yatak bu," dedi. "Çarşaflar da çok temiz." Yastığın üzerindeki başını eğip yıldızlara bakarak bir müddet yattı. Sonra uykuya daldı.

Sabah altı buçukta aniden gözlerini açtı.

"Bu da ne?" diye sordu ve neredeyse hiç beklemeden cevap verdi:

"Bu işi halletmeliyim."

Uykusunda içinde şekillenen mükemmel önseziyi, bir rüya gibi uyandığında unutmuştu. Sadece naif sorusu ve cevabı uykusunda olup bitenlerin ipucunu veriyordu. Uyanır uyanmaz bu derinde yatan bilgi kayboldu.

Yine çok latif bir gün muzaffer bir tavırla atı üzerinde çıkagelmişti. Siegmund ilk olarak parlaklığı için güne selam çaktı. Daha sonra Wight Adası'ndaki o koyu hatırladı; "Şu anda nasıldır acaba?" diye sordu kendine. Uyku faaliyetinden sonra içinde kalan tuhaf sızıyı kalbine açıklayacak bir gerekçe bulmalıydı, bunun için son birkaç sabahtır tamamen kendisine ait olan yeri özlemeye

başladı acı acı. Gülleri ve latin çiçekleriyle bahçeyi hayal etti; sahile inen güneşli patikayı, yüksek, beyaz yarlar arasında yumuşacık asılı duran engin denizi hatırladı.

"Geçip gitmiş olmasına inanamıyorum!" diye haykırdı içinden. "Geçmiş olamaz. Asla gelmeyecekmiş gibi nasıl da sabırsızlıkla beklemiştim. Geçmiş olamaz. Helena'yı da kaybetmedim ya." Sonra hayatının bu geride kalan güzelliği için büyük bir özlem duymaya başladı. Hatıra mücevherini çevirdikçe, her cephesi onu parlak sevimliliğiyle daha bir yaralıyordu. Bu acı derin olsa da kısmen haz içeriyordu.

Nihayet karısının evin içinde kıpırdandığını duydu. Yanındaki odanın kapısını açtı.

"Frank, sekize çeyrek var. Geç kalacaksın," diye içeri seslendi.

"Tamam, anne. Neden daha önce uyandırmadın?" diye homurdandı delikanlı.

"Ben de uyanamadım. Gece bir türlü uyuyamadım, anca sabaha karşı dalmışım."

Aşağı indi. Siegmund oğlunun yataktan kalkmasını bekliyordu. Dakikalar geçti.

"Eşek sıpası kalkmıyor!" dedi içinde öfkeyle. Yüzüstü yatıp yaşadığı aşağılanmanın verdiği hırsla kendini yatağa bastırdı, çünkü artık oğluna seslenecek ve ona vazifesini hatırlatacak otoritesi kalmamıştı. Öfke, utanç ve kaygıyla kıvranarak bekledi. Saatin derinden gelen, kadifemsi "Dınnn! Dınnn!" sesleri duyulduğunda Frank'in ayakları patırtıyla yere indi. Palas pandıras giyindiği duyulabiliyordu. Beatrice merdivenin aşağısından bağırdı:

"Sıcak su ister misin?"

"Tıraş olacak zamanım kalmadığını sen de biliyorsun," diye cevap verdi oğlu, sesini çatlak çatlak yükselterek.

Pişen domuz pastırmasının kokusu evi doldurdu. Siegmund dokuz yaşındaki kızı Marjory'nin Vera'yla konuştuğunu duydu. İkisi aynı odada kalıyorlardı. Çocuk sorular soruyor, ablası kısa cevaplar veriyordu. Evin sesleri bir an kesilir gibi oldu, sonra Marjory'nin merdivenin tepesinden bağırdığı duyuldu:

"Anne!" – bekledi – "Anne!" – Beatrice onu yine duymamıştı. "Anne!.. Annecim!" Beatrice kilerdeydi. "Aaan-neee!" Çocuk sabırsızlanmaya başlamıştı. Sesini iyice yükseltti: "Anne? – Annecim!" yine cevap gelmedi. "Aan-neee!" diye haykırdı.

Siegmund yerinde zor duruyordu.

"Neden aşağı inip de sormuyorsun?" dedi Vera sinirli bir sesle, tam o sırada Beatrice de sinirli bir sesle aşağıdan cevap verdi:

"Ne istiyorsun?"

"Çoraplarım nerde?" diye bağırdı çocuk avaz avaz.

"Ne diye bana soruyorsun – aşağıda olacak değiller ya!" dedi annesi. "Ne demeye bağırıyorsun!" Çocuk pat pat merdivenden aşağı indi. Hemen tekrar yukarı çıkıp Vera'nın odasına girdi. "Yamanmamışlar!" diye homurdandı.

Duyduğu bir ses Siegmund'un kalp atışlarını hızlandırdı. Beş yaşındaki kızı Gwen beşiğinden inerken, beşiğin kenarları gıcırdamıştı. Bir an sessiz kaldı. Beyaz kilimin üzerinde oturup çoraplarını giyişini gözünün önüne getirdi Siegmund. Sonra merdivenden aşağı inen minik ayaklarının hızlı pıtırtısı duyuldu.

"Anne–?" dediğini duydu Siegmund, aşağıdaki hole inerken. "Babam geldi mi?"

Cevap ve çocuğun sonradan söyledikleri mutfağın uzaklığında kayboldu. Kısa, endişeli soru ve Gwen'in ayaklarının hızlı pıtırtısı, yattığı yerde Siegmund'a büyük eza vermişti. Daha fazla bir şey duymak istemiyordu. Kendi içine büzüşerek yattı. Ruhu deliliğe karşı duyarlıydı anlaşılan. Her ne olursa olsun kalkıp onların karşısına çıkamayacağını hissediyordu.

Ön kapı güm diye çarptı ve Frank'in telaşlı sesi duyuldu: "Hoşçakalın!" Belli ki ters tarafından kalkmıştı. Siegmund trenin sesini bekledi, sanki asırlar geçti: Çocuk treni yakalayacaktı. Sonra banyodaki el yıkama tasından yüksek sesli bir su şakırtısı geldi. Herhalde şehre inmeyen Vera olacaktı bu. Siegmund evden gitmediği için neredeyse ondan nefret ediyordu. Aşağı indiğini duydu. Saat dokuz olmuştu.

Beatrice'in ayak sesleri yukarı geldi. Banyoya bir şeyler koy-

du – Siegmund için sıcak su. Kapısının önüne geldiğini duydu tedirginlikle. Bir şey söyleyecek miydi? Hızlı hızlı yürümüş, kapıyı tıklatmış, bekliyordu. Siegmund irkildi ve bir an cevap veremedi. Beatrice kapıyı daha hızlı çaldı.

"Tamam," dedi Siegmund.

Sonra Beatrice aşağı indi.

Siegmund kendi kendine işkence ederek yarım saat daha yattı, sonra penceresinin altından Vera'nın buz gibi sesini duydu: "Sofrayı kaldır bence. Kahvaltıyı bir hafta masada tutacak halimiz yok."

Siegmund cesaretini topladı. Çenesini sıkarak ayağa kalktı ve banyoya geçti. Orada bir an kalakaldı. Gwen'in minik bedeni tasın önünde duruyordu; sırtı babasına dönük, yüzüne süngeri çabuk çabuk sürtüyordu. Yatmaktan taraz taraz olmuş saçları, küçük, sert bir at kuyruğu halinde toplanmış, incecik, çocuk boynu üzerinde duruyordu. Kolları, omuzlarına kadar çıplaktı. Dizlerine kadar bile gelmeyen, pembe pamuklu bir tulum giymişti. Gürbüz, küçük baldırlarının yere nasıl sıkı bastığını görmek Siegmund'u güldürdü. Yanaklarını, büzdüğü dudaklarını ve boynunu dikkatle ovaladı, saçlarını sabunlasa da kulaklarına hiç ilişmedi. Sonra çok itinalı bir hareketle süngeri sıktı ve sabunu silmeye koyuldu.

Her nedense dönüp arkasına baktı. Ürkek gözleri babasınınkilerle karşılaştı. Onun da güzel, koyu mavi gözleri vardı. Boynundaki süngerle öylece durup dosdoğru babasına baktı. Siegmund küçüldüğünü hissetti. Çocuğun bakışı kaçamaksız, sakin ve anlaşılmazdı.

"Merhaba!" dedi babası. "Demek burdasın!" Çocuk ifadesini bir nebze olsun değiştirmeden ona sırtını döndü ve boynunu ovalamaya devam etti. Süngeri tasın içine atıp küvetin yanındaki havluyu aldı. Sonra tekrar dönüp, karşısında çenesi sıkılmış, gözleri ürkek ve narin, pijamasıyla duran Siegmund'a baktı. Onda bir şeyler keşfetmeye çalışıyor gibiydi.

"Kulaklarını yıkadın mı?" diye sordu Siegmund neşeli bir tavırla. Gwen bu sözü duymazdan geldi ama yüzünde belli belirsiz,

zoraki bir gülümseme vardı. Utangaçtı. Yine de merakla babasına bakmaya devam ediyordu.

"Komodinin üzerinde biraz çikolata var," dedi Siegmund.

"Nereye gittin?" diye sordu çocuk aniden.

"Deniz kenarına," dedi Siegmund gülerek.

"Brighton'a mı?" diye sordu Gwen. Sesinde kınama vardı.

"Daha uzağa," dedi Siegmund.

"Worthing'e mi?" diye sordu.

"Daha uzağa... vapurla gittim," dedi.

"Peki kiminle gittin?" diye sordu çocuk.

"Kendi başıma," dedi Siegmund.

"Gevçek mi?"

"Gevçek," dedi Siegmund gülerek.

"Beni de yanına alamaz mıydın?"

"Bir dahaki sefere alırım," dedi.

Çocuk hâlâ tatmin olmamış bir halde ona bakıyordu.

"İyi de niçin gittin?" diye sordu şüpheyle onu süzerek.

"Denizi, gemileri, topu olan savaş gemilerini görmek için..."

"Beni de alabilirdin," dedi çocuk sitemle.

"Evet seni de almam gerekirdi, değil mi?" dedi pişman olmuş gibi.

Gwen hâlâ dosdoğru ona bakıyordu.

"Kırmızı olmuşsun," dedi.

Siegmund aynaya şöyle bir göz atarak cevap verdi:

"Güneşten. Hava sıcaktı değil mi?"

"Hı hı! Burnum soyuldu hep. Vera dedi ki beni taze patates gibi soyabilirmiş." Çocuk güldü ve mahcup mahcup başını çevirdi.

"Gel bakalım," dedi Siegmund. "Galiba bir dişin düşmüş, öyle mi?"

Çok temkinli ve nazikti. Çocuk geri çekildi. Siegmund bir an tereddüt edince iyice uzaklaştı.

"Gel de bir bakayım," diye tekrar etti.

Çocuk daha da uzaklaştı ve yüzünde yine aynı utangaç, şüpheci, yargılayan, zoraki gülüş belirdi.

"Çikolatanı almayacak mısın?" diye sordu kapıda oyalanan çocuğa. Babasının odasına bir göz attıktan sonra, "Anneme gidicem, saçımı tarayacak," dedi. Çocuğun bu tuhaf halleri, ona boyun eğmemesi gururuna dokundu. Gwen hiç odaya girmeden aşağı indi.

Siegmund, evde dostluk umabileceği tek kişi tarafından da reddedilince, içinde bir bulantıyla ağır ağır tıraş olmaya başladı. Tuvaletini tamamlaması epey uzun sürdü. Banyo yapmak için soyunduğunda deniz kokusunu duyar gibi oldu. Başını eğip omzunu yaladı. Tuzluydu.

"Yıkamak yazık olacak," dedi.

Soğuk banyodan üzerindeki suları akıtarak çıktığında bir an kendini iyi hissetti. İyice kurulandı. Vücuduna bakarak, "Genç görünüyorum. En fazla yirmi altısında gösteriyorum," diye düşündü.

Aynaya döndü. Orada kırk yaşında olgun bir erkek vardı, zorlu tecrübeleri yüz hatlarına sinmişti.

"Eskiden sanırdım ki kırk yaşıma geldiğimde," dedi içinden, "her şey şu yüzümdeki burun gibi apaçık, dosdoğru olacak, bütün işlerim tereyağından kıl çeker gibi ilerleyecek. Halbuki şimdi yirmi yaşındaki bir çocuktan daha fazla güvenmiyorum kendime. Ne yapabilirim? İnsan hayatı boyunca bir anneye ihtiyaç duyuyor sanki. Kendimi hiç Yaratılmışların Efendisi gibi hissetmiyorum."

Kendisini bu şekilde hor görecek noktaya geldikten sonra aşağı inmeye hazırdı. Hassasiyeti geçmiş, sinirleri nasır bağlamıştı. Giyindikten sonra hiç tereddüt etmeden mutfağa indi. Karısı ve çocuklarına kayıtsızdı. Masaya oturduğunda kimse onunla konuşmadı. Kendisi de bunu tercih ediyordu, hiçbir şeyin ona dokunmasını istemiyordu. Karısı üst katta, Vera da yemek odasında işleniyorlardı. Sonra misafir odasının ıssızlığına çekildi. Yaşadığı şiirsel hareketliliğe tepki olarak gittikçe daha aptal ve kör bir hal aldığını hissediyordu. Hiçbir şeyin farkında değildi, ne otlarla dolu koca bir vazonun onun izin vermediği bir yere, piyanosunun üzerine koyulmuş olduğunun, ne de kemanının acımasızca pencerenin yakınındaki soğuk, cilalı zemine bırakılmış olduğunun. Sade-

ce koltukta oturuyor ve içinin bulandığını hissediyordu.

Bütün o alışılmadık heyecan, son günlerin bütün şiirsel uyarımı uçup gitmişti. Uyuşuk uyuşuk oturuyor ve karısının ağır ağır içindeki eski yerini almasını izliyordu. Sarhoşluk veren tutku, aşk, güzellik ve güneş ışığından sonra bitkin düşmüştü. Çılgın bir şatafatla açan bir bitki gibi gücünün özünü kaybetmişti. Hayatı, tıkanmış ve bozulmuş bir kanaldan akmaya çabalıyordu.

Başını ellerinin arasına alıp masaya abandı. Tiksinti ve bulantı duyguları onu bönlüğe, atalete çekebilirdi ama bütün sinirlerindeki aşırı tahriş hali onu işkenceyle bilinçli tutuyordu.

"Güneşten böyle oldu herhalde; bir nevi güneş çarpması," dedi, beynindeki dayanılmaz durgunluğu ve sersemliği hissederek.

"Bu çok iğrenç!" dedi. Kolları aşırı gerilimden titriyordu. Bütün iradesiyle bu titremeyi durdurmaya çalıştı ama sonra midesinde sıcak bir yanma hissi oluştu. Konumunu değiştirmeden sandalyede kıpırdandı. Ayağa kalkıp başka bir yere gidecek enerjisi yoktu. İğneyle kartona sabitlenmiş bir böcek gibi kıpırdanıyordu.

Kapı açıldı. İçinde muazzam bir irkilme hissetti ama dışarıya en küçük bir hareket bile sızmadı. Vera görünüşte, *London Opinion* dergisindeki bir çizimi kopyalamak için hatıra defterini aramak üzere içeri girdi; aslında babasının ne yaptığını görmek istiyordu. Siegmund kendini bırakabilmek için kızının odadan çıkmasını bekliyordu sadece. Vera bir şarkı mırıldanarak odadan çıktı. Görünüşte babasına gözünün ucuyla bile bakmamıştı. Gerçekte onu yakinen incelemişti.

"Başı ellerinin arasında oturuyor," dedi annesine. Beatrice cevap verdi:

"Neyse ki yapması gereken başka bir şey yok."

"Bence kendine acıyor," dedi Vera.

"Bu konuda üstüne yoktur," dedi Beatrice. Gwen gelip annesinin eteğini tuttu ve endişeyle ona baktı.

"İçeride ne yapıyor, anne?" diye sordu.

"Hiç," dedi annesi. "Sadece misafir odasında oturuyor."

"Peki ondan önce ne yapmış?" diye üsteledi çocuk merakla.

"Hiç. *Sana* anlatabileceğim bir şey değil. Sadece hepimizin hayatını mahvetti."

Küçük kız, büyük bir üzüntü ve hayretle annesine bakarak öylece durdu.

"Peki şimdi ne yapacak, anne?" diye sordu.

"Hiçbir şey. Merak etme. Git Marjory'yle oyna. Güzel bir erik ister misin?"

Masadan sarı bir erik alıp kızına verdi. Gwen hiçbir şey söylemeden eriği aldı. Kafası çok karışmıştı.

"Ne diyecektik?" diye sordu annesi.

"Teşekkür ederim," dedi çocuk arkasını dönerken.

Siegmund yeniden yalnız kaldığında rahatlayarak içini çekti. Sandalyesinde kıvranıp, karnındaki dayanılmaz yanmayı dindirmeye çalışarak yine içini çekti.

"Bu çok korkunç!" dedi.

Midesini yatıştırmak için kaslarını sıktı.

"Daha önce hiç böyle bir şey yaşamamıştım. Ne ki bu böyle?" diye sordu kendine. Ama sorusu havada kaldı, buna cevap vermeye çalışmak faydasız ve bunaltıcı geliyordu. Midesindeki sancıyı azaltacak bir çare aramaya koyuldu. İstediği bir şeyi yapabilse ya da elde edebilse kendini daha iyi hissedecekti.

"Ne istiyorum?" diye sordu kendine ve büyük bir gayretle cevabı bulmaya çalıştı. Kendi kendine önerdiği her şey büyük bir bezginlik ve isteksizlikle bulandırıyordu içini. Deniz kıyısı – uzak bir ülke – sık sık hayalini kurduğu yepyeni bir hayat, Kanada'da bir çiftlik.

"Orada da buradaki gibi olurum," dedi içinden. "Orada da bu his, bu hiçbir şey istememe hali içimi sıkar."

"Helena!" dedi kendine, titreyerek.

Ama içinde daha da büyük bir dehşet duydu. Onu düşünmek bile bütün vücudunun kasılmasına yetmişti.

"Buna dayanamam," dedi. "Hep böyle olacaksam öleyim daha iyi. Hiçbir isteğim, arzum yok: Ölüm bundan başka ne ki."

Bunu düşündükten sonra bir müddet dinlendi. Sadece ölüm

düşüncesi oyalıyordu onu.

"Gerçekten de medet umabileceğim hiçbir şey yok mu?" diye sordu kendine. O ruh hali içinde medet umulacak hiçbir şey yokmuş gibi geldi ona.

"Helena!" dedi tekrar, rica eder gibi, kendini sınar gibi. "Ah, hayır!" diye bağırdı, yarasını ona dokunmak üzere olan bir şeyden kaçırır gibi. Korkunç bir bulantının ağırlığı altında zorlukla nefes alarak usulca inledi. Kapı kulpunda bir tıkırtı duyuldu. Siegmund irkilmedi. Sadece kendini biraz toparladı. Gwen kapıyı açtı ve eli kapının kulpunda, ona bakarak öylece durdu.

"Baba, annem öğle yemeğine çağırıyor," dedi. Siegmund cevap vermedi. Çocuk ne yapacağını bilmeden bir-iki dakika bekledikten sonra tereddütlü bir sesle tekrarladı:

"Öğle yemeği hazır."

"Tamam," dedi Siegmund. "Git hadi."

Küçük kız gözlerinde yaşlarla ve büyük bir üzüntüyle mutfağa döndü.

"Ne dedi?" diye sordu Beatrice.

"Bana bağırdı," dedi ufaklık gözyaşlarına boğularak.

Beatrice'in yüzü kıpkırmızı oldu. Gözleri yaşardı. Çocuğu kucağına alıp iyice sarılarak alnından öptü.

"Öyle mi yaptı?" dedi büyük bir şefkatle. "Boşver canikom, üzülme."

Annesinin ağlamaklı sesini duyan çocuk acı acı hıçkırmaya başladı. Vera ve Marjory masada sessizce oturuyorlardı. Biftek ve patates püresi bir müddet dumanı tüttükten sonra soğudu.

XXIV

Helena perşembe akşamı eve döndüğünde her şeyi çok itici buldu. Geçmek zorunda olduğu pis sokağın bütün kokuları, sıcaktan ağırlaşmış vaziyette kaldırımın üzerine çökmüştü. Ev çıplak ve daracık görünüyordu. Bazen çocukların getirip gösterdiği kibrit kutularına konmuş güveleri hatırlattı ona. Kapıyı çalarken kendini bir çocuğun, dinlendiği yaprağın üzerinden kutuya aldığı uyuşmuş bir güve gibi hissetti.

Kapıyı annesi açtı. Buruşuk ağzı, gürbüz yanakları ve hızlı hızlı hareket eden kahverengi gözleriyle, şunu bunu gagalayarak dolaşan kuşlar gibi bir görüntüsü vardı. Helena gönülsüzce içeri girerken annesi önce geri çekilip sonra öne doğru gaga atar gibi, "Eeee?" dedi.

"Geldim işte!" dedi kızı sıkıntılı bir sesle. Annesi ona karşı şefkatli davranma eğiliminde olduğundan, bununla orantılı soğuk bir tavır takındı Helena.

"Onu görüyorum!" dedi annesi başını şakacı bir tavırla sallayarak. "Eee, güzel zaman geçirdin mi bari?"

"Evet, çok güzeldi!" dedi Helena daha da mesafeli.

"Hmm!" Bayan Verden dikkatle kızına baktı. Çok iyi bildiği o somurtkan, çocuksu ifadeyi görünce kendini tutup soru sormadı.

"İyi görünüyorsun," dedi. Helena alaycı bir gülüşle ona baktı.

"Öğle yemeğine hazır mısın?" diye sordu, oyuncu, şefkatli tavrıyla.

"Yemek hazırsa yerim," dedi kızı.

"Maalesef hazır değil." Annesi buruşuk ağzını sıkıca kapatıp oyuncu bir meydan okumayla kızına baktı. "Çünkü," diye devam etti, "ne zaman geleceğini bilmiyordum." Tartışmasız bir gerçeği anlatan bir hatip gibi kolunu savurdu. "Ama," diye ekledi, usandırıcı dramatik bir es vererek, "iki dakikada hazırlarım. Ne istersin?"

"Geniş kilerinde ne var ne yoksa," dedi Helena. Bayan Verden ona tekrar bakıp bir an tereddüt etti.

"Sütlü kakao mu yoksa limonata mı?" diye sordu fazla uzatmadan.

"Limonata," dedi Helena.

Tam o sırada Bay Verden göründü – ufak tefek, beyaz sakallı, kibar sesli bir adam.

"Demek döndün Nelly!" dedi, sakin, ölçülü tavrıyla.

"Gördüğün gibi, baba," dedi Helena.

"Hmm!" diye mırıldanarak tekrar hesaplarına döndü babası. Ne annesinin ne de babasının Helena'yı sorgulayacak cesareti vardı. Onun yanındayken adeta parmak ucunda, hırsızlarla hareket ediyorlardı. Ancak her ikisi de onu rahatlatmıyordu. Babasının sakin "Hmm!" nidası ve annesinin ani soruları onu bir salyangoz gibi iyice kabuğuna, yargılayan gözlerden uzağa çekilmeye sevk ediyordu. Umursamazca bir şeyler yiyormuş gibi yaptı. Bir hata yaptığı halde cezalandırılmayacak ama kabahatinin küçük düşürücü lekesini alnında taşımak zorunda kalmış bir çocuk gibiydi.

Kapı hafifçe, hızlı hızlı vuruldu. Bayan Verden açmaya gitti.

"Geldi mi?" Koridorda telaşlı ayak sesleri. Louisa içeri girdi. Kendini Helena'nın üzerine atıp onu öptü.

"Ne zaman geldin?" diye sordu sesi şefkatle titreyerek.

"On dakika önce," dedi Helena.

"Hangi trenle geleceğini haber verseydin seni karşılamaya gelirdim," diye sitem etti Louisa.

"Neden ki?" diye ağzının içinden mırıldandı Helena. Louisa cevap veremeden arkadaşına baktı. Bu alaycılık onu çok incitmişti.

Helena ilk fırsatta yukarı çıktı. Louisa gece onunla kaldı. Ertesi gün her zamanki yaz tatilleri için Cornwall'a gideceklerdi. Louisa'nın çok yakın olmayan bir arkadaşı, Helena'nın da ahbabı olan üçüncü bir kız daha katılacaktı onlara.

Geceleyin arkadaşların ikisini de uyku tutmadı. Helena, Louisa'ya itiraflarda bulundu, Louisa da çok sevdiği arkadaşını sarmalayan bu gönül macerası ve trajedi karşısında düşüncelere daldı. Bu arada Helena'nın düşünceleri, deniz kıyısındaki beş gün içinde sıkışmış, sürekli aynı yerde dönüp duruyor, en fazla ertesi gün Siegmund'la buluşmaya kadar uzanıyor, daha ileri gitmiyordu.

Cuma günü annesinin, derhal püskürtülen küçük hassas teşebbüsleri ve oyuncul şefkati ile bölünen, tahammül edilmez bir sessizlik günüydü. Babası hiç konuşmuyor, kızıyla göz göze gelmekten kaçınıyordu. Onun alçakgönüllü mesafesi, annesinin gözlerindeki tekrarlanan aleni sorulardan çok daha ağırbaşlı ama dayanması zor bir kınama taşıyordu. Gün yine de geçti. Helena kitap okuyormuş gibi yaparak oturduğu yerde düşündü. Kısa bir süre mekanik bir şekilde kemanını çaldı. Çarşıya inip biraz dolaştı.

Nihayet gece çöktü.

"Bavulumu toplamaya başlasam iyi olacak," dedi Helena annesine.

"Daha toplamadın mı?" diye bağırdı annesi şaşkınlığını abartarak. "Kesin yetişmez. En iyisi ben de yardım edeyim. Tren kaçta kalkıyor?"

Helena güldü.

"Ona on kala."

Annesi saate baktı. Daha sekiz buçuktu, her şeye yetecek bol bol zaman vardı.

Yine de, "Olsun, hazırlan da öyle bekle," dedi Bayan Verden.

Helena bu abartıdan bıkmış vaziyette arkasını döndü.

"İstasyona seni uğurlamaya geleyim," dedi Bayan Verden. "Hem biraz daha görmüş olurum. Bu ara seni pek göremiyoruz."

Helena hayretle dönüp ona baktı.

"Hiç zahmet etmeseydin," dedi hoşnutsuzluğunu fazla belli etmekten korkarak.

"Ne zahmeti, geçiririm seni."

Bayan Verden'in şevki ve kızına düşkünlüğü kayda değerdi. Genelde fazla konuşmayan ve hislerini belli etmeyen bir kadındı. Ancak böylesi durumlarda anne kız arası ideal ilişkinin nasıl olması gerektiğini hatırlar, şefkatli anne rolünü oynayarak genel bir rahatsızlığa sebebiyet verirdi.

Helena bir mum yakıp odasına gitti. Hasır bavulunu çabucak topladı. Şapkasını takmak için aynanın karşısına geçtiğinde bir an kendisine bakan kederli gözleriyle göz göze geldi. Yanmış gibi bakışlarını kaçırdı.

"Ne salak görünüyorum!" dedi içinden. "Siegmund nasıl acaba?"

Siegmund'un günü nasıl geçirdiğini, ne yaşadığını, ne hissettiğini, nasıl göründüğünü merak etti. Bir koruma güdüsüyle düşünüyordu onu.

Hasır bavulunun kayışlarını bağlayıp aşağı indirdi. Annesi, boynuna bağladığı beyaz dantel fularla hazırdı. Biraz sonra Louisa geldi. Bavulunu holde bırakıp koltuklardan birine gömüldü.

"İçimden hiç gitmek gelmiyor, Nell," dedi, kısa bir sessizlikten sonra.

"Nedenmiş?" diye sordu Helena, şaşkın değil, bir çocukla konuşur gibi yukarıdan alan bir tavrı vardı.

"Ne bileyim, kendimi yorgun hissediyorum," dedi arkadaşı şımarık bir sesle.

"Tabii yorulmuşsundur – böyle bir günün ardından yorulmayıp da ne yapacaksın?" dedi Helena.

"Eşyalarını toplamak için koşuşturmaktan!" diye bağırdı Bayan Verden yine abartılı bir tavırla ama bu sefer şakacıktan azarlayarak.

"Bilmem ki, hiç gitmek istemiyorum, canım," diye tekrarladı Louisa sıkıntıyla.

"Hadi artık çıkalım," dedi Helena ayağa kalkarak. "Bavulu mu

alırsın yoksa kemanı mı, anne?"

Louisa ayağa kalktı ve hüzünlü bir yüzle hafif bavulunu aldı.

Kapının açıldığı batı ufkunda günbatımı için için yanıyordu. Batan günün alçak kırmızı sıcağı üzerinde bütün boğuculuğuyla asılı duran bir dumandı karanlık. Helena'nın özlemle beklediği gece böyleydi işte. Tramvay kalabalıktı. Üçüncü arkadaşları Olive, heyecanla ayağa kalkıp onlara el etti. Tramvay üçüncü sınıf dükkânlarla dolu sokağın sarı, donuk ışıkları arasından sallanarak geçerken hiç konuşmadan oturdu Helena. Olive'in bronzlaşmış yüzü ve kolları konusunda yorum yaptığını duydu; kabarmış kollarının yeniden yanmaya başladığını hissetti; kendi yabancı sesinin cevap verdiğini duydu – her şey birbirine karışıyordu. Dükkânların sarı buğusu gözlerinin üzerinden geçerken, tramvayın temposuna uyarak tekrarlıyordu: "Üç yüz seksen kilometre – üç yüz seksen kilometre."

XXV

Siegmund ikindiyi bir nevi baygınlık halinde geçirdi. Çay saatinde, o âna kadar kendini tutmuş olan Beatrice öfkeli bir histeri krizine kapıldı.

"Komedi Tiyatrosu'nda ne zaman çalışmaya başlayacaksın?" diye sordu soğuk bir sesle. Siegmund onun para meselesini merak ettiğini biliyordu.

"Yarın – tabii başlayabilirsem," dedi. Beatrice onun bu işten nefret ettiğinin farkındaydı. Şu ya da bu sebeple, "tabii başlayabilirsem" lafı üzerine öfkesi bir şimşek gibi parladı.

"Ne yapabilirsin peki?" diye bağırdı – "zaten yapacağını yaptın ya. Hiçbirimiz kafamıza estiği gibi davranamayız, hiçbirimiz. Kaçamağını yaptın, yapmadın mı? Bu kadarı yetmedi daha da mı istiyorsun? Ama dünyada tek bir kişi yok. Unutma! Çocukların da var, hatırlatayım. Kimin çocuğu bunlar..? İşten yan çizeceğini söylüyorsun, iyi de çocuklarının sorumluluğunu kim alacak söyler misin?"

"Yan çizeceğimi filan söylemedim," dedi Siegmund çok soğuk bir sesle.

"Söylemene gerek yok. Ben neyin ne demek olduğunu biliyorum. Bütün gün somurtup burada oturdun. Peki ben neler yaptım? Çocuklarla ilgilendim, bütün gün köle gibi çalıştım, her gün aynı

şey... Ben de bu işleri bırakayım öyleyse, ben de kafama estiği gibi davranayım, çekip gideyim. Yok ama ben o kadar korkak değilim. Minicik sabileri yetiştirme yurduna filan bırakamam. Sen sahiplenmesen de onlar benim çocuklarım."

"Bütün bu laflara gerek yok," dedi Siegmund, karısını küçük gördüğünü belli eden bir sesle. Şakaklarındaki baskı onu mahvediyordu ve feci bir şekilde midesi bulanıyordu.

Beatrice'in kara gözleri öfkeyle parladı.

"Gerek yok demek!" diye bağırdı. "Gerek yok öyle mi? Hayır, çok daha fazlasına gerek var. Sen beni ne zannediyorsun? Daha ne kadar saçmalayacaksın? Tabii bizi hatırlamak hoşuna gitmiyor. Kendi çocuklarına geri döndüğün için suratını asıp oturuyorsun. Bütün bunlara ne kadar katlanırım sanıyorsun? Bütün bunlara neden katlanayım? Sence ben neyim? Senin eline mahkûm bir hizmetçi miyim?"

"Kes!" diye bağırdı Siegmund. "Senin ne olduğunu bilmem mi? Ağzından çıkanı kulağın duysun."

Beatrice aniden susuvermişti. Beyaz sıcak gazabın durgunluğuydu bu. Siegmund bile sesini tekrar duyduğunda memnun oldu. Alçak ve titrek bir sesle konuşuyordu.

"Seni korkak, seni aşağılık korkak herif! Sorun bende öyle mi? Suçlu benim öyle mi? Alçak. Benim ne olduğumu bildiğine hiç şüphem yok..." Sesi kesilince Siegmund ona baktı. Beatrice de onun yılgın, sefil kininden duyduğu tiksintiyle bu bakışa karşılık verdi. Siegmund'un kaçırdığı gözleri kan çanağı gibiydi, ağzı nefret ve ıstırap dolu yarım yamalak bir gülüşle gerilmişti. Hasta bir köpek gibi sığındığı karanlıktan dışarı itiyordu onu Beatrice, ya ölecek ya da gücü yeterse iyileşecekti. İçindeki bulantı öfke tarafından yutulana kadar işkence etmişti ona, şimdi de sandalyesini geri iterek kalkarken o öfke kıpkızıl Beatrice'in üzerine boşalıyordu. Yine de çok fazla titriyordu Siegmund. Çenesi tekrar göğsünün üzerine düştü. Beatrice ayak sesleri duyunca yerine oturdu. Oturduğu yerde hafiften sarsılıyordu ve gözleri bir noktaya sabitlenmişti.

Vera iki ufaklıkla içeri girdi. Üçü de kendilerini aniden bir tehdit karşısında bulmuşlar gibi kalakaldılar. Vera durumu idare etmeye çalıştı.

"Sofra daha toplanmayacak mı?" diye sordu nahoş bir ses tonuyla. Babasının fincanı yarıya kadar doluydu. Çaya geç gelmişti, ötekiler sofradan kalktıktan sonra. Belli ki çayını bitirmemişti ama ne o cevap verdi ne de Beatrice. Vera babasına tiksintiyle baktı. Gwen annesinin yanına sokulup gerilimi kırmaya çalıştı.

"Anne, bir kadının köpeği vardı, dükkâna girdi, koyunu yaladı, anne..."

Beatrice öylece oturuyor onu hiç dinlemiyordu. Çocuk ona bakıp bir an duraladıktan sonra alçak sesle devam etti:

"Anne!.. Bir kadının köpeği vardı..."

"Uzatma!" diye tersledi onu Vera.

Çocuk şaşkın ve kırgın gözlerle ablasına baktı. Vera sofrayı topluyor, bulduğu her şeyi sert hareketlerle kaptığı gibi tepsiye atıyordu. Gwen'in gözleri bir-iki dakika babasının öne eğilmiş başı üzerinde durdu. Sonra tekrar annesine döndü ve en tatlı, en kandırıcı sesiyle: "Anne, bir köpek gördüm, kasabın dükkânına girip ordaki eti yaladı... Anne!.. Anne?"

Cevap yoktu. Gwen gidip elini annesinin dizine koydu.

"Anne!" diye yalvardı ürkekçe. Cevap alamadı.

"Anne?" diye fısıldadı. Ne yapacağını bilmiyordu. Parmaklarının ucuna kalkıp küçük elleriyle annesinin göğsüne bastırdı.

"Anne!" diye fısıldadı tiz bir sesle. Annesi büyük bir fedakârlık gösterisiyle, trajediye yaptığı yatırımı bir kenara bırakıp çocuğuna sarıldı ve onu kendine çekti. Gwen biraz sakinleşmişti ama tatmin olmamıştı. Annesinin ifadesiz yüzüne bakan ciddi gözlerle, fısıl fısıl, en tatlı sesiyle mırıldanmaya başladı:

"Anne... bir kadın vardı.. köpeği vardı..." Vera, sinirlerinin kaldırmadığı bu fısıltıyı durdurmak için sert bir hareketle döndü ama annesi onu durdurdu. Çocuğu kucağına alarak yanağını onun bebek yanağına dayadı ve gözyaşlarını koyuverdi. Gwen ağlayamayacak kadar sarsılmıştı. Gözyaşları ağır ağır gözlerinde toplan-

dı, yüzünün tek bir kasını bile oynatmadan aşağı yuvarlandı. Vera kilere kapanmış, öfke, acıma ve utanç gözyaşlarını elbezine akıtıyordu. Odadaki yegâne ses Beatrice'in zaman zaman aldığı sert nefeslerdi. Siegmund en ufak bir harekette bulunmadan, neredeyse nefes bile almadan oturuyordu. Kafası iyice aşağı eğilmişti; başını kaldıracak, varlığını belli edecek cesareti yoktu.

Bir süre sonra Beatrice çocuğu kucağından indirip kilere, Vera'nın yanına gitti. Kadınların öfkeli ve uğursuz konuşmasının sesleri geliyordu uzaktan. Gwen de annesinin peşinden gitti. İnce sesinin temkinle sorduğu duyuluyordu:

"Anne... Babam sana mı kızdı? Ne yaptı?"

"Uzatma," diye onu tersledi Vera. "Tam bir baş belasısın! Al şunu yemek odasına götür, sakın düşürme."

Çocuk onu dinlemedi. Bir annesine bir ablasına bakıyordu. Ablası eline bir tabak tutuşturdu.

"Hadi git bakayım," dedi, usulca çocuğu arkasından iterek.

Gwen gitti. Mutfakta bir an duraladı. Babası hâlâ hareketsiz duruyordu.Çocuk onun yanına gitmek, onunla konuşmak istiyordu ama korkuyordu. Tabağa sıkıca sarılarak ağır ağır mutfağı geçti. Sonra çekine çekine ağır ağır geri döndü. Yan yan mutfağa girdi, masanın etrafını santim santim dolaşarak babasına yaklaştı. Sandalyesine yarım metre kala durdu. Siegmund eğdiği kaşlarının altından onun küçük ayaklarının, burnu erimek üzere olan kahverengi terlikleri içinde, gergin gergin kımıldandığını görebiliyordu. Yarasının üzerinde asılı duran cerrah neşterinin aşağı indiğini gören birisi gibi kendini toparladı. Çocuk onunla konuşacak mıydı? Küçük elleriyle ona dokunacak mıydı? Nefesini tuttu ve kalbinin atışı da bir anlığına durmuş gibi geldi ona. Ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Gerilimin verdiği sersemlikle bekledi. Çocuk ağırlığı bir ayağından ötekine vererek duruyordu. Beyaz fırfırlı pantolonunun paçalarını görebiliyordu. Her şeyden çok onu kucağına almak, yüzünü arkasına saklayabileceği bir şeye kavuşmak istiyordu. Ama korkuyordu. Çoğunlukla bütün dünya ona düşman bile olsa kızı sevgi dolu davranırdı; daha önce de yüzünü ona göm-

düğü olmuştu; kızı kollarında uykuya dalmıştı; kollarında bir elma çiçeği gibi tutmuştu onu. Şimdi yanına gelse... Kalbi yine beklentiyle durakladı; ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Belki de içindeki bunalımın tümörünü akıtırdı bu. Neden korktuğunu, ne istediğini, ne umut ettiğini anlama kaygısıyla titriyordu.

"Gwen!" diye seslendi Vera, neden dönmediğini merak ederek. "Gwen!"

"Evet!" diye cevap verdi çocuk ve Siegmund onun ayaklarının kımıldandığını, tereddüt ettiğini, sonra geriye döndüğünü gördü. Gitmişti. Heyecanı çabucak dindi ve bulantı daha da büyük bir kuvvetle geri döndü, öncekinden daha korkunç, daha yıldırıcı. Bir an öyle berbat bir hal aldı ki bilincini kaybedeceğini zannetti. Biraz daha iyi olduğunda kendini toparlayıp üst kata çıktı. Yumruklarını iyice sıkmıştı, başparmağı üzerine kapanmış parmaklarından kan çekilmişti. Yatağa yattı.

İki saat boyunca uykuyu andıran bir uyuşukluk içinde yattı. Bu süre sona erdiğinde Helena'yı görmesi gerektiği bilgisi faaliyete geçti, iradesi ya da bilinci haricindeki bu faaliyet onu uyanık tutuyordu. Saat sekizde kalkıp oturdu. Başparmaklarında hissettiği ağrı onu şaşırttı. Şöyle bir baktıktan sonra onları mekanik bir hareketle yine parmaklarının altına kapadı, iki saatlik benzer bir tutukluluk halinden sonra yine aynı konumu arıyorlardı. Siegmund gülümseyerek ellerini tekrar açtı.

"Zayıf, sinsi bir karakterin göstergesi olduğu söylenir bunun," dedi içinden.

Başı iyice uyuşmuştu; arka tarafı kurşun bağlanmış gibi ağırdı. Geniş aralıklarla tek bir cümle düşünebiliyordu ancak. Aralarında boş, gri bir uyku ya da baygınlık vardı.

"Gidip Wimbledon'da Helena'yla buluşmalıyım," dedi içinden ve anında müthiş bir sevinç duydu, içinde bir yerler gülmüş gibi.

"Artık hazırlanmam lazım. Onu hayal kırıklığına uğratamam," dedi Siegmund. Helena'yı düşünmek içinde bir dinlenme özlemi uyandırdı. Ona diyebilseydi ki, "Gitme; benimle bir yerlere gel," bir yerde onunla yan yana uzanabilirdi ve Helena ellerini başının

üzerine koyabilirdi. Helena başını ellerinde tutabilse –çünkü nadide bir baskı uygulayan, incecik, ipeksi elleri vardı, hayattaki zayıflığını sarıp sarmalayan eller– zamanla başı iyileşebilir, kendisi de huzur bulabilirdi. İyileşebilmesi için son bir şey kalmıştı geri: upuzun, yorulmaz bir tatlılıkla Helena'nın onu uyutması. Onun ellerine ve verdiği huzura müthiş bir hasret duyuyordu.

"Ama işe yaramaz," dedi, sarhoş bir adam gibi uykudan fırlayarak.

"Saat kaç?" – Dokuza on vardı. 10:10'da Wimbledon'da olacaktı. Artık hazırlanması gerekiyordu. Yine de yatağın üzerinde öylece oturuyordu.

"Yine unutmaya başladım," dedi. "Ama gitmek istemiyorum. Neye yarayacak? Onunla görüştüğümde yüzüme bir maske takmam gerekecek. Dayanamam."

Bekledi, bekledi ve başı bir nevi uyku halinde göğsüne düştü. Aniden uyandı. Başının arkası çok fena ağrıyordu.

"Tanrım!" dedi, "hava iyice kararmış."

Ona yirmi vardı. Soğuk suyla yıkanıp kendine gelmek için deli gibi banyoya koştu. Elleri sızlıyor, güneşten yanmış yüzü acıyordu. Her zamanki gibi temizlenip toplandı. Ona on vardı. Çok geç. Bu uzun günler neredeyse sonsuz gibi gelse de hava epey kararmıştı. Çocukların yatıp yatmadığını merak etti. Ancak bunu merak etmek için de çok geçti.

Siegmund telaşla aşağı inip şapkasını aldı. Tam bahçe kapısına doğru ilerlerken arkasındaki kapı gürültüyle açıldı ve Vera dışarı fırlayıp bağırdı:

"Dışarı mı çıkıyorsun? Nereye gidiyorsun?"

Siegmund olduğu yerde durup ona baktı.

"Korkuyor," dedi içinden, alaycı bir gülüşle.

"Yürüyüşe çıkıyorum. Wimbledon'a gitmem lazım. Birazdan dönerim."

"Bu saatte Wimbledon'a mı!" dedi Vera sert bir sesle ve şüpheyle.

"Evet – geciktim. Bir saate kadar dönerim."

Vera için üzüldü. Kızı onun sözünde duracağını anlamıştı.

"Bizi bekleteceksin," dedi Vera.

Siegmund cevap vermeden istasyona doğru hızla yola koyuldu.

XXVI

Helena, Louisa ve Olive, Güney-Batı peronuna çıkan basamakları tırmandılar. Elleri kolları bavullar, şemsiyeler ve küçük paketlerle doluydu. En azından Olive'le Louisa'nın neşesi yerindeydi. Olive tarifenin önünde durdu.

"Waterloo'ya bir sonraki tren," diye duyurdu kontralto sesiyle, "saat 10:30'da. Şu anda saat 10:12."

"10:40'takiyle gidelim. O tren daha güzel," dedi Helena. Olive hınzır bir gülüşle ona döndü.

"Sen bilirsin canım! Bir vedalaşma olacakmış diye duydum. Halden anlarız, canım, ama pek hoş olmadı. Tatile başlama ezası insana hep çok bitimsiz görünür zaten. Ama benim buna dayanacak gücüm var."

"Aynen öyle; bir boğayı bile devirebilecek gibi görünüyorsun," diye bağırdı Louisa kıkırdayarak.

"Sevgili Louisa," diye yükseldi Olive'in kontralto sesi. "Beni görünüşe göre yargılama, yanılırsın. Benim için durum şöyle: 'Hüzünlü olduğunda mutlunun da mutlusudur, mutlu olduğunda hüzünlünün de hüzünlüsü...'"

Bunun etkisini görmek için arkadaşlarına baktı. Bir şeyler söylemesi beklenen Helena iğneleyici bir ses tonuyla araya girdi.

"'Hiç sınır tanımaz deliliği...'"

"'Hele tatile çıkıyorsa,' canım," diye bağırdı Olive.

"Delirdikçe delir bakalım," diye bağırdı Louisa.

"Ne, hoşuna mı gitti yoksa? Ben de aklıselim bana büyük dozlarda bahşedildiği için yaradana şükrediyorsun sanırdım."

"Tatiller küçük dozda bahşedilmiş," diye güldü Louisa. "Buna delilik diyorsan, deliliğin hoşuma gidiyor. Her zaman çok ciddisin."

"'Asılmış adamın evinde yağlı urgandan bahsedilmez,' canım," diye gürledi Olive. Bir sağma bir soluna baktı: Ettiği laf pek hoşuna gitmişti. Helena onun böyle kendine laf dokundurması karşısında gülümsedi.

"Ama," dedi Louisa, biraz endişeyle gülümseyerek, "ben tam anlamadım. Ne demek istedin?"

"Daha açık söylemek gerekirse canım," dedi Olive, "*bu* üçlü içinde, beni hüzün ve ciddiyetle suçlamak pek de olacak şey değil."

Louisa lafın nereye gittiğini anlayınca bir kahkaha attı.

"Gerçekten de öyle," dedi.

Helena içini çekerek peronun öteki ucuna doğru yürüdü. Kalbi duraklaya duraklaya atıyordu; zorlukla nefes alıyordu. Alçağa asılmış istasyon lambaları, sıcak ve tozlu ışıktan bir tavan oluşturuyorlardı. Helena onların altında boğuluyordu. Bir an için histerik bir çarpıntıya tutuldu ve çoğumuzun sıcak yaz gecelerinde duyduğu, sıcağın gri, yünlü battaniyesi altında soluksuz kalma, çıldırma hissiyle doldu. Siegmund gecikmişti. Onu yirmi beş geçiyordu.

Bilet gişesine doğru yürüdü. Tam o anda Siegmund perona çıktı.

"Geldim!" dedi. "Louisa nerede?"

Helena cevap vermeden bankı işaret etti. Siegmund'a bakıyordu. Bu anın heyecanıyla dolu olduğundan gerçek ruh halini anlayamamıştı.

"Olive de burada," diye açıkladı.

Siegmund öylece durup, soluk giysi sepetleri ve koyu renk örtüler arasında iki kadını görebilmek için gözlerini kıstı. Yabancı kadın işleri daha da zorlaştırıyordu.

"O da –öteki arkadaşın– o da biliyor mu?" diye sordu.

"Hiçbir şey bilmiyor," dedi Helena alçak sesle, tanıştırmak için onu arkadaşlarının yanına götürürken.

"Nasılsınız?" dedi Olive, tatlı bir kontralto sesle. "Karşınızda gözüpek üçlü ve tuzakları! Bizi meşakkatli yolculuğumuza uğurlamaya mı geldiniz?"

"Evet, zira daha fazlasını yapamayacağım," dedi Siegmund gülümseyerek. "Louisa kardeş nasıl?"

"Gayet iyi, teşekkürler. Nihayet sıra ona geldi," diye bağırdı Louisa, hafif bir intikam ve zafer tınısıyla. Siegmund'a karşı daima belli belirsiz bir düşmanlıkla davranırdı. Siegmund onun bu düşmanlığını anlayışla karşıladığından gülümsedi çünkü Helena'yla ikisi çok iyi arkadaştı.

"Evet sıra sana geldi," diye tekrarladı gülerek ve arkasını döndü. Helena'yla peron boyunca yürüdüler.

"Evde durum nasıldı?" diye sordu Siegmund.

"Her zamanki gibi," dedi Helena kayıtsız bir tavırla. "Ya senin?"

"Aynı," dedi Siegmund. Bir-iki dakika düşündükten sonra ekledi: "Çocuklar bensiz daha mutlu."

"Böyle şeyler söyleme!" diye itiraz etti Helena. "Doğru değil."

"Sorun değil, canım," dedi Siegmund. "Onlar mutlu olduğu sürece benim için fark etmez." Bir anlık duraklamadan sonra ekledi: "Ama bu gece kendimi çok kötü hissediyorum."

Helena, Siegmund'un kolunu sıktı. Peronun sonuna gelmişti Siegmund; ışıkların buğusu altında karanlık karanlık yatan raylara bakarak durdu. Yüksek, kırmızı işaret lambaları, kızıl bir sürü halinde havada asılı duruyordu; daha ileride parçalanmış bir roketten saçılan kıvılcımlar gibi yanıp sönüyordu kırmızı ve yeşil işaret lambaları. Yoğun duman sütununun ılık nefesiyle bir tren gürleyerek âşıkların yanından geçti. Sersemlemiş bir halde, kompartıman pencerelerinin sarı ışıklarının yüzleri üzerinden titreyerek geçtiğini hissettiler. Yer ve hava sarsılmıştı. Siegmund başını çevirip trenin arkasındaki kırmızı ve yeşil ışıkların karanlıkta hızla küçülüşünü seyretti. Trenin içinde kaybolduğu mesafeden göz-

lerini ayırmadan konuştu:

"Canım – bana söz ver – bana ne olursa olsun hayatına devam edeceksin. Unutma, canım, iki yanlıştan bir doğru çıkmaz."

Helena dehşet içinde ona dönüp gözlerinin içine baktı. Ama gölgede durduğu için onu göremiyordu. Sesinin her türlü titreşimden yoksun düzlüğü –ölü, ifadesiz tonu– Helena'nın aklını başından aldı. Ona boş boş baktı.

"Ne demek istiyorsun? – Ne oldu? – Sana bir şey olmuş. Evde ne oldu? Ne yapacaksın?" dedi telaşla. Dehşetle titriyordu. İlk olarak kendini güçsüz hissediyordu; Siegmund'a ulaşamıyordu. Ondan korkuyordu. Üzerindeki etkisini silkip atmıştı Siegmund.

"Evde yeni bir şey yok," dedi Siegmund bezgin bir sesle. Yine hislerle kırbaçlanıyordu. "Yemin ederim," diye ekledi. "Daha kararımı tam vermedim... Ama sensiz bir hayatı düşünemiyorum... Hayat da devam etmek zorunda."

"Yemin ederim," dedi Helena gazapla, çaresizlikten kıvranıyordu, "sana bir şey olursa üzerine bir gün daha yaşamam."

Siegmund'un başı önüne düştü. Duygularının kurumuş pınarı tekrar sıcak sıcak kaynamaya başladı. Sonra neredeyse işitilmeyen bir sesle konuştu: "Lütfen böyle şeyler söyleme, canım. Öfkelenmek için saat çok geç. Bu gece trenin kalktıktan sonra geriye hiçbir şey kalmayacak..." Helena üzüntüden uyuşmuş, aptallaşmış bir halde, öfkeyle ona baktı.

Yüksek sesle Waterloo treninin başka bir perondan kalkmak üzere olduğunu bağıran hamalları duydular.

"Gel hadi," dedi Siegmund ve Louisa'yla Olive'e doğru yürüdüler.

"Öteki perona geçmemiz lazım," diye bağırdı Louisa, bir yandan koştururken bir yandan da haberi heyecanla vererek.

"Evet," dedi Helena, solgun ve durgundu.

Siegmund bavulları aldı.

"Amman," diye bağırdı Olive, koşup Helena'yla Louisa'yı kollarından tuttu: "Şuna bakın, bakın, bakın, şu şapkaya bakın!" Önlerinden yürüyen bir hanımın şapkasında darmadağınık duran ta-

vuskuşu tüyleri vardı. "Ömrümde böyle şey görmedim... siz de kaçırmayın," diye ekledi Olive, boğuk, alçak bir sesle.

"Hakikaten öyle!" diye bağırdı Helena, çileden çıkmış bir halde dönüp bakarak. "Aman iyi bak Olive. Zihinlerimize iyice kazıyalım bu görüntüyü, hiç çıkmasın!"

"Tabii, canım," dedi Olive, bu çıkıştan duyduğu hayretle.

Siegmund en ağır iki çantayla önden kaçmıştı. İleride merdiveni çıktığını görebiliyorlardı. Olive çılgınca heyecanlı ruh halinden, sükûnetle ironik ruh haline geçiş yaptı.

"Aslına bakılırsa, canım," dedi kalabalığın peşinden hızlı hızlı ilerlerken, "erkek çalıştırmak hiç de fena fikir değilmiş."

Siegmund'un böyle bayağı bir rolde anıldığını duyan Louisa kahkahayı bastı.

"En azından şu anda," diye tamamladı arkadaşının sözünü.

Perona ulaştıklarında tren istasyona girmişti. Helena endişeli gözlerle boş bir kompartıman aradı: yoktu.

"Belki de böylesi daha iyi," diye düşündü. "Konuşmamıza gerek yok. Waterloo'da kırk beş dakikamız olacak. Yalnız kalsak Olive, Siegmund'u konuşturmaya çalışırdı."

İçinde dört kişi olan bir kompartıman buldu ve kendini apar topar içeri attı. Siegmund bavullarla peşinden girdi. Bavulları rafın üzerine attıktan sonra diğer ikisinin elindeki örtüleri, şemsiyeleri ve paketleri aldı hızlı hızlı. Bunları boş bulduğu yerlere koydu. Helena da alıp uygun bir yere yerleştirmeye başladı. Bir-iki dakika kendini tamamen bu işe kaptırmıştı; bütün raflar doluydu. Başka insanlar da girdiler içeri, onların bagajını kaldırmak da sorun oldu.

Helena arkasını döndüğünde Louisa ve Olive'in oturduklarını ama Siegmund'un dışarıda, peronda olduğunu, kapının da kapanmış olduğunu gördü. Siegmund, onun yüzünün sanki kendisine seslenecekmiş gibi hareket ettiğini gördü. Helena kendini tutarak ona seslendi:

"Gelmiyor musun? Waterloo'ya geliyorsun değil mi?"

Siegmund başını iki yana salladı.

"Gelemem," dedi. Bir-iki dakika boş boş ona baktı Helena,

yolcuların bacakları arasında duran çantalar, şemsiyeler ve bastonlar yüzünden kapıya ulaşamıyordu. Eli kolu bağlıydı. Siegmund zihninde sayıklıyordu:

"Ah – git – git – git – ne zaman gidecek!"

Onun bu acınası haline katlanamıyordu. Varlığı, ona kendini mecnun hissettiriyordu.

"Pencereye yaklaşmak ister misiniz?" diye sordu bir adam nezaketle Helena'ya.

Helena adamı görmeden başını ondan tarafa çevirerek bir an güldü. Adam bavulu bacaklarının altına çekince Helena yan yan, önünden geçti. Eski koruyucu zarafeti, bariz Havva ruhuyla pencereden dışarı uzandı. Yüce gönüllü ve kollayıcı bir tavırla Siegmund'a baktı. Ama yüzü çaresizlikle, çaresizliğin sefaletiyle bomboştu. Hiçbir şey söylemeden Siegmund'a bakarak öylece durdu. Alnının kızarmış ve şişmiş olduğunu fark etti üzüntüyle, gözlerinden birinin altı da pütür pütür olmuştu. Gözleri kan çanağı gibiydi ve duygusuzca bakıyordu; Helena'nın içi dehşetle doldu. Helena istediği için ona baktı Siegmund. Kendi namına onu göremiyordu; ondan ancak kaçabiliyordu. Tek isteği tek başına karanlıkta gizlenmekti. Yine de Helena talep ediyordu, o da bir yere kadar razı oluyordu. Ama Waterloo'ya kadar gitmeye razı olamazdı.

Bu tuhaf vedalaşmanın tedirgin ettiği kompartıman sakinleri kendi aralarında konuşmuyordu. Sessiz bir gerilimle dolu dakikalar geçti. Hiç kimsenin bu kararsızlık ıstırabının geniş boşluklarını bölecek cesareti yoktu. Nihayet bekçinin düdüğü duyuldu. Siegmund'la Helena birbirlerinin ellerini tuttular. Siegmund'un içine son olarak sıcak bir sevgi ve sağlıklı bir keder doldu. Tren hareket ediyor, Helena'nın ellerini ondan uzaklaştırıyordu. "Pazartesi," diye fısıldadı, "pazartesi." Pazartesi günü ona bir mektup yazacağını anlatmaya çalışıyordu. Siegmund başını salladı, arkasını döndü, durakladı, tekrar ona baktı ve sırtını dönüp yürüdü. Helena pencerede kalmış, uzaklaşmasını seyrediyordu.

"Artık erkeksiz kaldık," dedi Olive fısıltıyla. Ama şaka teşebbüsü boşa gitti. Herkes sessiz ve huzursuzdu.

XXVII

Helena'nın sessiz ve kesif hasretle dolu son bakışının anısıyla, her adımda canı yanarak peronda hızlı hızlı yürüdü. Yumruklarını titreyene kadar sıktı; başparmakları yine parmaklarının altına kapanmıştı. Bir beze basılıp karşısına asılmış gibi hâlâ Helena'nın yüzü duruyordu gözlerinin önünde – beyaz, yuvarlak, hatları dilsiz ve ifadesiz, sessizce yalvaran kederli gözler yüzünden korkunçlaşmış. Onun hâlâ kompartımanın penceresinde, gittikçe gittiğini düşündü: gece boyunca batıya, batıya, Isolde'nin topraklarına. Birtakım görüntüler bir hezeyan halinde Siegmund'a musallat olmaya başladı. Nereye koştuğunu bilmiyordu. Helena'nın yüzü daima bir bezin üzerine basılmış gibi önündeydi, onun arkasında bir yerlerde Cornwall vardı, üzerine yoğun bir karanlık çöken, uzaklarda, ıssız bir yer. Bazen Cornwall'ın karanlığında, çok uzaklarda, soluk, küçük bir hayalet görüyordu. Sonra Helena'nın beyaz yüzü, bir maske gibi cansız, kederli gözlerle yine araya giriyordu.

Kendini evinde, verandada bulduğunda adeta irkildi. Kapı açıldı. Hızla gelen ayak seslerini duyduğunu hatırlar gibi oldu. Kapıyı açan Vera'ydı. Ona şöyle bir baktı ama bir şey söylemedi. İçgüdüsel olarak babasının önünden çekildi. Siegmund onu fark etmeden geçip gitti. Vera paspasın üzerinde durup kapıyı kilitlerken ona söyleyecek bir şey bulmaya çalıştı.

"Bir saati geçti," dedi, sesinin titrediğini fark etmek daha da si-

nirlerini bozmuştu. Neden paniğe kapıldığı konusunda hiçbir fikri yoktu.

"Hı!" dedi Siegmund.

Yemek odasına gidip kendini koltuğuna bıraktı ve başını elleri arasına aldı. Vera asabi bir halde peşinden gitti.

"Yiyecek bir şey ister misin?" diye sordu. Sofrada duran yemek tuhaf, anlaşılmaz bir şeymiş gibi masaya baktı Siegmund. Gözkapaklarını hezeyanla kaldırması, siyah gözbebeklerini ve kanlanmış gözaklarını ortaya çıkarmıştı. Vera korkuyla nefesini tuttu. Siegmund başını tekrar elleri arasına gömerek sustu. Vera oturup beklemeye başladı. Dakikalar ağır ağır geçiyor, Siegmund ne hareket ediyor ne konuşuyordu. Sonunda saat geceyarısını çaldı. Vera uykudan bitkin düşmüş, bu sıkıntılı durumdan sinirleri kalkmıştı.

"Yatmayacak mısın?" diye sordu.

Siegmund onu duydu ama cevap vermedi. Sadece kısmen duyuyormuş gibi bir hali vardı. Vera biraz bekleyip sızlanarak tekrar etti:

"Yatmayacak mısın, baba?"

Siegmund başını kaldırıp ona baktı. Hareket etme fikrinden tiksiniyordu. Kızına şaşkın şaşkın baktı.

"Evet, gidiyorum," dedi ve başı tekrar düştü. Vera onun uyumadığını biliyordu. Yatak odasına gitmeden onu bırakacak cesareti yoktu. Yine oturup beklemeye koyuldu.

"Baba!" diye bağırdı sonunda.

Siegmund yerinde sıçradı ve titreyerek koltuğun kollarını tuttu.

"Tamam, gidiyorum," dedi.

Ayağa kalkıp sendeleyerek merdiveni çıktı. Vera hemen arkasından takip ediyordu.

"Tökezleyip de geriye doğru yuvarlanırsa beni de öldürür," diye düşündü ama Siegmund düşmedi. Alışkanlıkla banyoya gitti. Dişlerini fırçalamaya çalışırken fırçayı yere düşürdü.

"Sabahleyin alırım," dedi ve sayıklar gibi ekledi: "Yatmam lazım – yatmam lazım – çok yorgunum." Kapıların önündeki paspaslara takılıp tökezleyerek odasına girdi.

Vera kendi odasının açık kapısı arkasında duruyordu. Babasının kapısındaki kilidin tıkırtısını duydu. Banyodaki su hâlâ akıyordu, geceyarısı akan suyun o gizemli sesiyle. Cesaretini toplayıp banyoya gitti ve suyu kapattı. Sonra uyuyan kardeşinin nefes alıp verişi ona yoldaş olsun diye yine kendi odasına dönüp dinlemeye başladı.

Siegmund hızlı hızlı soyundu. Yatağa girmekten başka düşüncesi yoktu.

"Uyumak lazım," dedi giysilerini yere fırlatarak. Pijamasının üstünü giymeyi bir türlü beceremediğinden nefes nefese kaldı. Mekanik hareketlerini artıran ya da değiştiren en ufak bir şey bile içindeki bunaltıyı tırmandırıyor, beyni patlayacak gibi oluyordu. Nihayet yapılması gerekenleri yapıp yatağa girdi.

Anında bir tür bilinç kaybı yaşadı. Buna uyku denemezdi. Hiç fasıla vermeyen bir makine gibi büyük bir hızla, durmaksızın çalıştığını hissediyordu beyninin. Üç-dört saat, yer yer küçük bilinç kırpışmalarıyla bölünerek devam etti bu durum. Her bilinç parlamasında gürültü çıkartıp çıkartmadığını merak ediyordu.

"Ne yapıyorum ben? – Neyim var? – Bilincimi kayıp mı ettim? – Gürültü yapıyor muyum? – Kimseyi rahatsız ediyor muyum?" diye merak ediyor ve mekanik his-izlenimlerinin bir kaydını bulmak için zamanda geriye dönmeye çalışıyordu. Gırtlağından gelen anlaşılmaz hırıltıların sesini hatırlayabileceğine inanıyordu. Birden hatırlayıverdi, gırtlağının o sesleri çıkardığını hissedebiliyordu. Bu onu korkuttu. Her şeyden çok aileyi rahatsız etmekten korkuyordu. Doğrulup eve kulak kabarttı. Her şey sessizlik içinde soluyordu. Bu sessizliği dinlerken yine o tuhaf uykusuna gömüldü.

Nihayet kendi terlemesine uyandı. Muazzam bir sıcak basmıştı; yastığın, çarşafların, saçının üzerinden sıcak buharlar tütüyordu sanki, bütün vücudu tere bulanmıştı. Hava ağarmak üzereydi. Gözlerini tekrar kapadı ve kımıldamadan yattı. Artık bilinci yerine gelmişti ve beyni rahatsız edici ölçüde hareketliydi ama bedeni ayrı bir şeydi, üzerinde hiç kontrolünün olmadığı korkunç, ağır, sıcak bir şey.

Siegmund, şıpır şıpır akan ter damlalarının verdiği büyük ezaya dayanmaya çalışarak gözleri kapalı, hareketsiz yattı. Damlalar teker teker toplanıyor, dura dura, yön değiştire değiştire boynunun oyuğuna doluyorlardı. Her damlada sinirleri tek tek titriyor ama boynunu hafifçe kasmak dışında bir hareket yapamayacağını hissediyordu. Sinirleri daha birinci damlanın izinde büyük bir hassasiyetle, yaralı gibi sızlarken, başka bir damla göğsünün yanındaki küçük kasları birer birer aşarak yatağa damlıyordu. Duyarlı, hareketsiz bedeninin üzerinde yürüyen bir örümcek gibi. Neden kurulanmadığını bilmiyordu. Hareket etme fikrinden o kadar tiksiniyordu ki sadece olduğu yerde yatıp adeta içine işleyen bu korkunç sızıntıya katlanıyordu. Damlalar alnından şakaklarına akıyordu. Onları pek umursamıyordu: Vücudunun o bölümü hissizdi. Ama küçük, acımasız ataklarla, göğsünün iki yanından, koltukaltlarından, bacaklarının içlerinden yeniden süzülmeye başlıyorlardı; sıcak, ıslak, aşırı duyarlı bedeni üzerinde yüzlerce böcek koşuşuyormuş gibi. Sinirleri, bir tecavüz ve batıcı bir gerilimle topyekûn titreşiyordu. Tahammül edilmez bir hal almıştı. Bir dakika daha katlanırsa ya çığlık atacağını ya da boğulup çatlayacağını hissediyordu.

Aniden oturdu ve üzerinden sıcak buğular yükselen pikeyi atıp pijamasıyla gövdesini ve bacaklarını kurulamaya başladı. Bir-iki dakika çılgın gibi ovuşturdu. Sonra rahatlayarak iç geçirdi. Yattığı yerin sıcak neminden uzaklaşıp yatağın kenarına oturdu. Bir an uykuya dalacağını zannetti. Sonra beyni tık diye uyanıverdi. Hâlâ hareket etme fikrinden tiksiniyordu ama beyni artık sıcak buğulara gömülü değildi, açıktı. Pijamasının önü açık, yatağın kenarında öne doğru eğildi; odanın içine şafak sızıyor, ardına kadar açık kapıdan içeri serin hava giriyordu. Böyle yataktan fırladığı için tuhaf bir suçluluk, bir yanlışlık hissine kapıldı. Vücudunun sıcaklığına ve ter damlalarının cehennemî süzülüşüne katlanması gerekirmiş gibi geldi ona. Bunu düşünür düşünmez, artık kuru, yumuşak ve rahatlamış olan gövdesine sürdü ellerini minnettarlıkla; teninin yüzeyi hafif üşümüştü sanki çünkü ellerinin sıcak temasıyla aniden ürperdi.

Siegmund oturduğu yerde dikleşti; bedeni tekrar canlanmıştı. Yastığa ve yattığı yerde oluşmuş çukurluğa dokundu. Epey ıslak, hatta yapış yapıştı. Yatakta, burna o kadar da kötü gelmeyen bir ter kokusu vardı ama o tazelik ve serinlik istiyordu.

Küçük balkona açılan kapıda durdu. Havada güzel bir serinlik vardı. Terden yapış yapış olup olmadığına bakmak için yine göğsüne dokundu: İpek gibi yumuşacıktı. Buna çok memnun oldu. Tekrar geceye baktığında irkildi. Gökyüzünün gizli bir köşesinde ay puslu puslu parlıyordu; ama tam karşısında, kuzeybatıda sessiz bir şimşek çakmıştı. Doğru görüp görmediğini anlamak için nefesini tutup bekledi. Solan gecenin kubbesinde tekrar sönük bir şimşek çaktı. Yuvasında huzursuzca kımıldanan beyaz bir kuş gibi. Gecenin özü çekiliyor, seyrelip grileşiyordu. Üzerine doğru savrulan günün kolu karşısında havalanmak zorunda kalan bir kuştu şimşek; karanlığın dalları üzerinde yuvasında kımıldandı, beyaz kanatlarını hızla açtı, sonra uçmaktan korkup tekrar yerine çöktü. Siegmund hayranlık ve keyifle seyrediyordu.

Gün, karanlığın dallarını aralayarak avlanıyordu. Ağını attığında yakalanacaktı zavallı ay. Siegmund ona bakmak için balkona çıktı. Güzergâhının eğrisi üzerine sinmiş, zavallı beyaz bir fareydi yarım ay. Batıya doğru inen yokuştan koşacaktı çabucak ve ağa yakalanacaktı. Kocaman sarman bir kedi gibi gülecekti güneş, arkasına düştüğü avının peşinden parlak patilerini savurarak, avıyla oynayarak. Ay, son koşusuna çıkmadan önce olduğu yere çökmüş hızlı hızlı soluklanıyordu. Avının kaçamayacağını anlayan güneş kendi kendine gülerek ilerledi. Bu arada şimşek, artık gitmeye karar vermiş bir kuş gibi yuvadan atlayıp uçtu. Siegmund, şafak karmaşası içinde onun telaşla açılıp kapanan kanatlarını görmüyordu artık. Beyaz şimşeğin ayrıldığı yerde bir aydınlanma olmuştu. Gündoğumunun ve günbatımının küçük pembe kelebekleri, karanlığın biçilmiş tarlalarından havalanıp alçak bir bulut halinde asılı kaldı. Batıda bile dar, pembe bir sürü halinde uçuşuyorlardı. Ayrıldılar, seyreldiler, yükseldiler. Yukarıya çıkanların bazıları sarardı. Bazıları korkudan hareketsiz kalmış fare-ayın üze-

rinden pembeye çalan sarı renkleriyle geçti. Çok geçmeden pembe kelebekler gitmiş, yerlerini eğreltiler arasındaki gelincikler gibi kızıl bir şeride bırakmıştı. Günün ışığı doğudan sağanak sağanak esip daha önce gece olan boşluğu beyaza boyadı. Son sabahın, biçilmiş karanlığın üzerinden göğe dolmasını, dünyanın bütün arazisinin açığa çıkmasını, ayın su üzerinde yüzen ölü bir fareye dönüşmesini seyretti Siegmund.

Ağustos sabahı kuşlar tek tük ötüşmeye başladığında, horozlar sustuğunda, erken sabahın küçük sesleri kımıldandığında, Siegmund tesellisizce silkindi. Tekrar yorgunluk çöktü üstüne ama uyuyamayacağını biliyordu. Yatak onu itiyordu. Açık kapının önündeki sandalyesine oturup huzursuzca kımıldandı. Bir sancı, bir avuntusuzluktu uyku yerine bulduğu. Sandalyesinde kıvrandı.

"Helena nerede?" diye sordu kendine ve sabaha baktı.

Dışarıdaki her şey gerçekdışıydı, bir gösteri gibi, küçük bir delikten izlenen bir gösteri. Bu manzaranın parlaklığı içinde bir yerlerde bir oyuncuydu Helena. Sadece kendisi uymuyordu buraya. Omuzlarını ağrıyormuş gibi geriye iterek hırçın hırçın iç geçirdi. Kolları bir tahriş hissiyle sızlıyor, kafasından adeta bir tıslama geliyordu. Uzun bir müddet sadece kendini dizginlemeye çalışarak, dişleri sıkılı, oturdu. Sinirleri öyle ayaktaydı ki zihninde beliren her şey onu hoşnutsuzluk ya da tiksintiyle dolduruyordu. Helena, müzik, dostlarla hoş bir sohbet, güneşli kırlar, düşüncelerinde belirdikçe öfkeli bir küçümsemeyle karşılanıyor, hakir görülerek reddediliyordu. Onu memnun edebilecek ya da zihnini rahatlatacak hiçbir şey olmadığından, geriye kalan tek şey bu rahatsızlığa katlanmaktı. Kendisini hayatın bedeninde yerinden oynamış bir eklem gibi hissediyordu: Zihninde çıkık bir parmak görüyordu, şişmiş, morarmış, acılar içinde. Mesele, kendini nasıl tekrar eklemine oturtacağıydı. Onun için hayatın bedeni Beatrice, çocukları, Helena, Opera Komik ve orkestradaki arkadaşlarıydı. Bütün bunların arasına tekrar nasıl yerleştirecekti kendini? İmkânsızdı. Bundan böyle ailesi karşısında hep boynu bükük kalacaktı: Kendine ihanetti bu. Helena'yı bırakması gerekecekti, olacak şey değildi.

Her gece *Küçük Hınzır İsviçreli*'nin müziklerini çalacaktı istemeye istemeye, saçmalıktı bu. Velhasıl her şey çok saçma ve imkânsızdı. Madem durum böyleydi, geriye ne kalıyordu? Çekip gitmek tabii ki. "Eğer elin sürçmene sebep oluyorsa, onu kes."* Kendini hayattan koparıp atabilirdi. Sade ve basit bir şeydi bu.

Peki ya Beatrice ve küçük çocukları onsuz ne yapacaktı? Onlara bakmakla yükümlüydü ve bu sözleşmenin feshi mümkün değildi. Tamam, onlara baksındı. Ya sonra? Evde hakir görülme, Helena'dan vazgeçme, her gece müzikal komedi. Dayanılmazdı bu – imkânsızdı. İpe dolanmış bir adam gibiydi ve kendini kurtaracak gücü yoktu. Helena'dan ayrılıp evde küçük düşürücü bir hayata dönemezdi; çocuklarını bırakıp Helena'ya gidemezdi.

Çözüm yoktu! Hayatın bu hapishane koridorunda açabileceği tek kapı kalmıştı. Siegmund odaya şöyle bir göz gezdirdi. Usturasını kullanabilir ya da kendini asabilirdi. Daha önce bu iki yöntemi düşünmüştü. Ancak şu anda gerekli şeyleri tedarik etmemişti. Bavulu yatağın ayakucunda duruyordu, kayışları çözülmüş vaziyette. Bavul kayışı iş görebilirdi. Madem öyle onu kullanacaktı.

"Pekâlâ!" dedi Siegmund, "sonunda karar verildi. Helena'ya bir mektup yazıp hayata devam etmesini söylemem lazım. Söylesem iyi olur."

Eline defteriyle kalemini alıp uzun uzun oturdu ama hiçbir şey yazamadı. Sonunda vazgeçti.

"Belki de böylesi daha iyi," dedi içinden. "Benimle birlikte geleceğini söylemişti – belki de böylesi daha iyi. Denize gidiyor. Öğrendiğinde deniz onu alır. Bilmesi lazım."

Cüzdanından Helena'nın adını ve Cornwall'daki adresini taşıyan bir kart çıkarıp şifoniyerin üzerine koydu.

"Benimle gelecek," dedi içinden ve kalbi ferahlar gibi oldu.

"Bu korkaklık," dedi, yırtmayı düşünüyormuş gibi şüpheyle karta bakarak.

"Tanrı'ya kalmış: Beatrice ona haber gönderebilir de gönder-

* Markos 9:43 – *y.n.*

meyebilir de. Tanrı'ya kalmış," dedi nihayet.

Sonra tekrar oturdu.

"Ama ölümden sonraki şeyin korkusu yok mu," diye mırıldandı *Hamlet*'ten.

"Korku değil," dedi. "Eylemin kendisi dehşet verici ve ürkütücü olabilir ama öldükten sonra, karabasanlardan uyanmak gibi olacak. 'Rüyaların yapıldığı maddeden yapılmayız biz.'"

Ölümden sonra olacakları düşünerek oturdu Siegmund; ona inanılmaz rahat, dinlendirici, emniyetli ve yenileyici geliyordu. Mistik bir vecde kapılmamıştı. Ölümde olağanüstü bir iyilik olduğuna emindi, bu dünyada kendisi ulaşamasa da doğrudan hayatın içinden geçip gelen bir iyilik. Siegmund hayatın kalbinin kendisi için iyicillikle attığına inanmıştı hep. Bir şeyden memnun olmadığında, surat astığında, bunun sadece kendi huysuzluğu olduğunu düşünürdü.

Hayatın kalbi iyilikten yana kusursuzdur, acıma çarpıntılarına kapılmaz, acı ya da nefret çığlıklarına kulak asmadan atmaya devam eder.

Siegmund hayatın bu şaşmaz katılığına minnettardı. Felaketle acıma arasında boş tereddütlere yer yoktu. Bu yüzden de inancını koruyarak kendini teslim edebilirdi. Her bir kişi çığlıklarıyla ağır, şaşmaz evreni yolundan saptırabilse, ne feci bir suç yükü kazanırdı. Hayat acıma yüzünden yörüngesinden çıksa ne dehşetengiz bir yalpalama olurdu bu: Kim bu sapmanın sorumluluğunu üstlenmek isterdi?

Siegmund, hayat acımasız olduğu için, elindeki hazineleri alıp onu kapı dışarı edebildiği için Tanrı'ya şükretti: Yoksa ölüme gidecek imanı nereden bulacaktı; yoksa hatasız ana babasının kendisinden daha zayıf olduğunu gören bir gencin çaresiz hayal kırıklığını hissedecekti.

"Hayatın iyi kalpli olduğunu biliyorum," dedi Siegmund, "çünkü hissediyorum. Yoksa sürekli bir isyan içinde yaşardım. Ama Hayat benden de başka herkesten de büyük. Acı çekiyoruz ve çoğunlukla sebebini bilmiyoruz. Hayat açıklama yapmıyor. Ama bir

köpeğin sahibine inanması gibi ona inanabilirim. Ne de olsa benim köpeğime davrandığım kadar iyi davrandı bana Hayat: Ben de köpeğimle aynı oranda keyifli şeyler yaşadım. Hem köpeğime karşı hep iyi niyetliydim. Hayattan umudumu kesmeme gerek yok."

Ateistlerin o eski taşlamasını haklı çıkarıyormuş gibi geldi Siegmund'a. Kendi sorumluluğundan kaçıyor, onu hayali bir Tanrı'ya devrediyordu.

"Ne yapayım," dedi, "kendimi o kadar kendimden sorumlu hissetmiyorum."

Bu mülahazalar arasında sabah ağdalanmıştı. Evdeki kıpırtıları belli belirsiz fark etti Siegmund. Kapısının önüne gelen Vera'nın sesiyle irkilerek şimdinin bilincine vardı.

"Sana iki mektup gelmiş baba." Şaşkınlıkla etrafına baktı: Saatler bir trans halinde geçmişti ve ne zamanın ne de mekânın farkındaydı.

"Ya – peki," dedi, bunun ne anlama geldiğini bilemeyecek kadar sersemlemiş bir halde. Kızının aşağı indiğini duydu. Sonra başıyla kollarının zonklayan sızısı ve vücudunun akortsuz uğultusu hızla geri döndü.

"Bana mektupları niçin getirdi ki?" diye sordu kendine. Alışılmadık bir ilgiydi bu. Kalbi ciddi ve mahcup cevap verdi: "Bilmek istedi – iyi olduğumdan emin olmak istedi."

Siegmund ilahi inayete dair bütün yorumlarını unuttu: Mevcut durumunun ahenksizliği her türlü ahenge galebe çalıyordu. Mektupları almadı.

"Bu kadar mı geç oldu?" dedi. "Hiç zamanım kalmadı mı?"

Gidip saatine baktı: Dokuza çeyrek vardı. Odada yürürken titremeye başladı ve bir bulantıyla kemikleri çürümüş gibi hissetti. Yatağa oturdu.

"Ne yapayım?" diye sordu kendine.

Zangır zangır titriyordu. Karnı adeta hiçliğe karışmış gibi tuhaf bir his yüzünden yumruklarını midesine bastırmak istiyordu. Midesi bulanan, düşünemeyen, hareket edemeyen sarhoş bir adam gibi titremeye devam etti.

Kapı tekrar çalındı. Yerinden sıçradı.

"Tıraş için su getirdim," dedi Beatrice soğuk bir sesle. "Saat dokuz buçuk!"

"Tamam," dedi Siegmund sersem sersem yataktan kalkarak.

"Öğle yemeğini kaçta alırdınız?" diye sordu Beatrice. Hâlâ iğneleyici bir ses tonu vardı.

"Fark etmez – dışarı çıkmayacağım," dedi. Kendi sesinin her zamanki soğuk tonunu duymak onu şaşırttı çünkü kontrolsüzce titriyordu ve hıçkıra hıçkıra ağlamasına ramak kalmıştı. Titrek, şaşkın, darmadağın bir halde maksadını yerine getirmeye koyuldu. Yaptığı şeylerin neredeyse hiçbirinin bilincinde değildi; ne yaparsa yapsın muazzam kasılmalarla titreyen ellerini durduramıyor, zihnini düşünmeye teşvik edemiyordu. Sarsıcı bir çalkantıdan ibaret kalmıştı. Yine de maksadını sistemli ve şaşmaz bir şekilde uyguluyordu. Güçlü bir iradenin kölesi gibi yerine getirdi her gerekliliği. Aktörün sarsıcı bir hastalıkla titrediği bir hipnoz performansı gibi.

XXVIII

Siegmund'un geç vakte kadar yataktan kalkmaması Beatrice'i çok sinirlendirmişti. Saat ilerledikçe hıncı artıyordu. Saat dokuz buçukta tıraş suyunu götürmüştü. Sonra yemek odasını toparlamaya koyulmuş, kahvaltıyı mutfak masasında bırakmıştı.

Vera'yla Frank şehre inmişlerdi, saat ikide öğle yemeğine geleceklerdi. Marjory, Gwen'le birlikte çarşıya bir şeyler almaya gönderilmişti. Çocukların hemen eve dönmesini gerektiren bir durum olmadığından sokakta bir-iki saat oynarlardı muhtemelen. Beatrice alt katta yalnızdı. Sıcak, durgun bir sabahtı; dışarıda her şey gözalıcı bir şekilde parlarken içeride serinlik ve loşluk vardı. Ama Beatrice kızgındı. Yemek odasında hızlı ve kararlı hareketlerle dolaşıyor, eski gazetelerle dergileri, dolapla duvar arasındaki boşluğa tıkıştırıyor, çeri çöpü –cuma günleri temizlikçi kadın geldiği için temizlenmiş olan– şömineye atıyor, mobilyaların tozunu elindeki ponponla şöyle bir alıyordu. Cumartesi günleri ev işleriyle fazla uğraşmazdı. Öğleden sonra Vera'yla dışarı çıkacaktı. Ancak işi gücü bir kenara bıraktığında aklında olan bu değildi. Bundan böyle yola nasıl devam edecekleri konusunda Siegmund'la bir anlaşmaya varmaya karar vermişti. Geçen üç seneki hayatı istemiyordu: Her şey kriz noktasına gelmişti ve artık bir değişiklik gerekiyordu. Beatrice savaşa gittiği için işini hızla yapmış, kanı için gerekli hararetı kazanmıştı. Dağınıklığı göz önünden kaldırırken,

örtüleri düzeltirken, kulağı hep Siegmund'daydı.

Siegmund bir türlü aşağı inmediği için öfkesi katmerleniyordu.

"Sade somurtup yatakta yatsın!" dedi içinden. "Sabahın yedisinden beri ayakta, işleniyorum. Kendi kendine acıyor kesin. Yapacak bir iş bulsa daha iyi olacak. Bütün diğer erkekler gibi, kendi oğlu gibi her sabah işe gitmesi lazım. Çok az çalışıyor. Fazlaca başının dikine gidiyor. Ama artık bunlar bitecek. Ona kâhyalık, hizmetçilik yapmaya niyetim yok."

Beatrice giriş kapısının basamağını temizlemeye çıktı. Sinirlendikçe kovayı da daha fazla tangırdatıyordu. Bu işi de bitirince mutfağa girdi. Onu yirmi geçmişti. Hınca patlama noktasına gelmişti. Sofrayı toplayıp bulaşığı yıkadı. Bu işi yaparken, alev almadan doyma noktasına ulaşan öfkesi, bir huzursuzluk hissiyle dağılmaya başladı. Siegmund'un ne yapacağını, kendisine ne söyleyeceğini hayal etmeye çalıştı. Kuruladığı bir fincanı elinden düşürdü; şangırtı sinirlerini öyle kaldırdı ki neredeyse bulaşıkları kurulayıp kaldıramayacak kadar titremeye başladı elleri. Yine de işi bitirdi. Bir sonraki iş yatakları toplamaktı. Kovasını alıp üst kata çıktı. Kalbinin atışını boynunda öyle güçlü hissediyordu ki merdiveni çıkarken sahanlıkta durup dinlenmek zorunda kaldı. Onunla kavga etmeye çekiniyordu. Birden kendini kontrol edip Siegmund'un kapısının önünde durdu; soğuk ve düşman bir sesle içeri seslendi:

"Daha kalkmayacak mısın?"

Evde en ufak bir çıtırtı yoktu. Beatrice kulaklarında kendi kalbinin sesiyle sahanlığın loşluğunda durdu.

"Saat on buçuğu geçti – kalkmayacak mısın?" diye seslendi.

Tekrar bekledi. Küçük masanın üzerinde açılmamış iki mektup vardı. Aniden kovayı yere bırakıp banyoya girdi. Tıraş suyu rafta, bıraktığı gibi duruyordu. Geri dönüp konuşmadan hızlı hızlı kocasının kapısını çaldı. Bekledi – sonra yüksek sesle, uzun uzun tekrar vurdu kapıya. Kendi vuruşundaki bir şeyden ürktüğü için tekrar çalmadı kapıyı: Kof ve boğuk bir sesti, evin içinde doğal ol-

mayan bir yankı yaratmıştı, en azından ona öyle gelmişti. Korkuyla aşağı koşup ön bahçeye çıktı ve Siegmund'un odasına baktı. Kapı açıktı – her şey sakin görünüyordu.

Beatrice ne yapacağını bilmeden bir an durdu. Birkaç küçük taş alıp kapıya attı. Bazıları sert bir sesle cama çarptı, bazıları odaya düştü, birisi el yıkama çanağını çınlattı. Cevap yoktu. Beatrice'in aklı gitmişti. Siyah gözleri ateşler saçarak, siyah saçları şakaklarının üzerinde savrularak yola çıkıp koşmaya başladı. Şans eseri bir pencere temizleyicisinin yolun az aşağısındaki bir evden merdiveniyle çıktığını gördü. Hemen yanına koştu.

"Kocamın başına bir hal geldi galiba, gelip bir bakar mısınız?" diye sordu heyecanla.

"Ne oldu hanfendi?" diye sordu, onu tanıyan pencere temizleyicisi. "Hastalandı mı? Gelirim tabii."

Kahverengi sakallı, uzun, ince bir adamdı. Giysileri öyle bol, pantolonu öyle gevşekti ki içlerinde sadece bir iskelet varmış gibi görünüyordu. Merdiveni telaşla itmeye başladı.

"Kocanız nerede hanfendi?" diye sordu, evin yanında durduklarında.

"Yatak odasında, deminden beri sesleniyorum cevap vermiyor."

"Öyleyse merdiven lazım," dedi temizlikçi ve el arabasından merdiveni aldı. Gayet hızlı hareket ediyordu. Siegmund'un odasını biliyordu: O camları silmeye başladığında Siegmund üzerinde çalıştığı müziği bırakıp oturma odasından çıkardı, sonra onu ön taraftaki küçük yatak odasında bulurdu. Evliliklerinin çok iyi gitmediğini de biliyordu, Beatrice sözünü sakınmazdı.

"Şu öndeki odada mı?" diye sordu temizlikçi.

"Evet, balkonlu oda," dedi Beatrice. Adam merdivenle o tarafa koştu.

"Kolay iş," dedi. "Kapı açık, şimdi balkona çıkarız."

Merdiveni emniyetle yerleştirdi. Beatrice böyle ağırkanlı ve pimpirikli olduğu için adama içinden küfrediyordu. Merdivenin güvenli olup olmadığını kontrol ettikten sonra dikkatle tırmanmaya

başladı. Yukarı çıktığında hafifçe yana eğilip odanın içine baktı. Ama kapının camından yansıyan ışık, içeriyi görmesine engel oluyordu. Her an kaçmaya hazır vaziyette, çekinerek balkona çıktı.

"Eyvah!" diye bağırdı aniden dehşetle ve geri çekildi.

Beatrice tam çığlık atmak için ağzını açacaktı ki temizlikçi alçak bir sesle, şüphe ediyormuş gibi konuştu:

"Kendini kapı kancasına asmış galiba."

"Hayır!" diye bağırdı Beatrice. "Hayır – hayır – hayır!"

"Asmış galiba," dedi adam şüpheyle.

"Gir içeri bak bakalım, ölmüş mü," diye bağırdı Beatrice. Adam sabit bakışlarla içeriyi süzerek kapıda kaldı.

"Öyle gibi," dedi tereddütle.

"Hayır – git de bak!" diye bağırdı Beatrice. Adam titreyerek ve çekinerek odaya girdi. Büyülenmiş gibi cesede yaklaştı. Titreyerek kasıklarından tuttu ve indirmeye çalıştı. Çok ağırdı.

"Anlamıştım!" dedi, yapacak bir iş çıktığı için yine telaşlanarak. Cebinden çakısını çıkarttı, ceset düşmesin diye kapıyla kendisi arasına sıkıştırdı ve deri kayışı kesmeye başladı. Kayış koptu. Hemen elindeki çakıyı bırakıp cesedi tuttu. Yukarıdaki patırtıyı duyan Beatrice aşağıda histerik çığlıklar atmaya başlamıştı. Adam, Siegmund'un bedenini büyük bir zorlukla yatağın üzerine attı ve titreyen parmaklarla kayışın tokasını gevşetmeye çalıştı. Siegmund'un boynuna gömülmüştü. Temizlikçi kayışı gevşetene kadar bütün gayretiyle asıldı. Sonra Siegmund'a baktı. Ölü, şişmiş, morarmış bir yüzle yatakta yatıyordu, pijaması koltuk altlarına kadar sıyrılmıştı ve çıplak gövdesi görünüyordu. Beatrice aşağıda bağırıyordu. Temizlikçi panikle odadan fırlayıp merdivenden aşağı indi. Siegmund, pijaması darmadağın, yüzü tanınmaz bir halde, yatağın üzerinde bir yığın gibi kaldı.

XXIX

Helena, Tintagel'de bir koyda uyukluyordu. Louisa ve Olive' le birlikte gölgede serin kumlara yatmışlar, deniz kokan bir dinginlikte dinlenmeye çekilmişlerdi.

Yolculukları çok bezdirici geçmişti. Waterloo İstasyonu'nda ağustos cumasının geceyarısı hengâmesinde yarım saat bekledikten sonra boş bir kompartıman bulmuşlardı ama hemen arkalarından viskiyle kafayı bulmuş beş kuzeyli köylü binmişti. Olive, Helena ve Louise kompartımanın üç köşesini tutmuştu, adamlar onların arasına dağılmıştı. Üç kadın tedirgin olmamışlardı. Çakırkeyif yol arkadaşları belli ki sıkıcı tiplerdi ama tavırlarındaki edepli harbicilik onları şüphelerden uzaklaştırıyordu. Tren batıya doğru ilerlemeye başladı. Helena onu Siegmund'dan ayıran kilometreleri sayıyordu. Kuzeyli köylüler neşelenmeye başlamışlardı; aksanlı İngilizceleriyle yüksek sesle konuşuyor, en çok tutan taverna şarkılarını söylüyor, çaktırmadan viski içiyorlardı. Yine de kızlara karşı naziktiler. Olive ve Louisa için aynı şey söylenemezdi: Öne eğilip birbirleriyle fısıldaşıyorlar, adamlara sırtlarını dönerek gülüşüyorlardı; adamlar bu eğlenceye biraz bozulmuş gibiydi.

Trenin tekerleri döndükçe dönüyor, sakin kır hayatını gösteren küçük, sevimli ışık öbekleri karanlıkta geçip gidiyordu. Adamlar bir süre sonra sızdılar, Olive de yüzünü bir mendille örtüp uyumaya başladı; Louisa bir-iki kere düşen başını kaldırdıktan sonra dalıp gitti. Helena bezgin bezgin oturuyor, uyuyan yolcuların sarsıl-

malarını ve dışarıda akıp giden gecenin sıkıcı boşluğunu seyrediyordu. Erkekler de kadınlar da uyurken güzel görünmüyordu. İki yana yalpalıyor, aptalca başlarını sallıyorlardı. Helena *Babalar ve Oğullar*'daki Bazarov'u düşündü, uyuyanlarla ilgili düşüncelerinin altına imzasını atardı – Siegmund hariç. Siegmund uyuyor muydu? Yastığın üzerinde düzenli nefes alıp verişlerini getirdi gözünün önüne: Kaşlarının yayını, biçimli burun deliklerini, dudaklarının kavisini gördü hayalinde yüzüne eğilince.

Şafak ağır ağır geldi. Hava epey soğuktu, Olive örtülerine sarınıp tekrar uykuya daldı, Helena titreyerek pencereden dışarı baktı. Gecede bir solgunluk peydahlandı; anlatılamayacak kadar kederli hissediyordu kendini Helena. Uzaklarda bir pembelik yayıldı. Karanlık bir gölün üzerinde süzülen flamingolar gibi. Güneş doğarken bütün dünya sarsıldı.

Helena sarhoş adamları Exeter'de uyandırdı çünkü orada aktarma yapacaklarını duymuştu. Sonra büyük bir bıkkınlıkla platformda yürüdü. Tren tekrar ileri atıldı; çok ama çok bezdirici bir yolculuktu. Kırlar çiçeklerle doluydu, hava günlük güneşlikti ama onun için ne kıymeti vardı? Karanlık, uyumak, unutmak istiyordu. Saat sekizde, kahvaltı zamanı, "gözüpek üçlü", göz kamaştıran, dur durak bilmeyen güneşin altında, amansız ve haşin, gölgeden mahrum bir coğrafyada ilerliyorlardı bir at arabasının içinde.

"Bunu neden yapıyorum?" diye sordu kendine Helena.

Üç arkadaş yıkanıp elbiselerini değiştirdiler ve kahvaltı ettiler. Evde dinlenilmeyecek kadar sıcak olduğundan ayaklarını sürüyerek ve konuşmadan sahile indiler, hepsi keyifsizdi.

Helena yorgunluğu üzerinden atınca Tintagel'de olmaktan büyük keyif almaya başladı. Bir kere, içinde bulundukları koy tıpkı Valkürler operasındaki Walhalla sahnesine benziyordu; ikinci olarak, geç bir Cornwall yazının çiçekleriyle dolu bu trajik topraklarda *Tristan* daimi bir gerçeklik olarak mevcuttu; üçüncü olarak da, olağanüstü, mucizevi günbatımlarının, tatlı sabah yüzmelerinin, hayat dolu havuzların, Afrodit'i hatırlatan müthiş köpük hışırtısının deniziydi bu: Kısacası ayrı düşmüş sevgililer için büyülü bir

mekândı. Helena durmadan *Tristan*'dan ezgiler mırıldanıyordu. Kayaların üzerinde otururken alçak, yer yer anlaşılmaz sesiyle Isolde'nin aşkından, Tristan'ın ıstırabından parçalar söylüyordu Siegmund'a.

Pazar günü beklediği mektubu almamıştı. Hayal kırıklığına uğrasa da fazla endişelenmemişti. Pazartesi günü Siegmund'un sessizliği içine dert olmuştu ama Tintagel'de ilgi çekici çok fazla şey vardı, hem Olive'le Louisa öyle neşeliydi ki derdini çoğunlukla unuttu.

Pazartesi gecesi saat ikiye doğru gök gürültülü ve şimşekli, çok şiddetli bir fırtına koptu. Louisa daha ilk gök gürültüsünde uyanıp yatağın içinde oturdu ve Helena'yı da uyandırdı. Oda iki saniyeliğine beyaz ışıkla titreşti, şifoniyerin üzerindeki ayna doğaüstü aydınlandı. Louisa arkadaşının eline yapıştı. Her şey tekrar karanlığa gömüldü ve o anda gök gürledi.

"Ne kadar da güzeldi!" diye bağırdı Louisa. "Harika değil miydi, muhteşemdi!"

Kapı hafifçe tıkırdayarak açıldı; uzun beyaz geceliğiyle Olive içeri girdi. Yatağa doğru koştu.

"Canlarım," diye seslendi, "ben de yanınıza gelebilir miyim? Bu küçük badireyi sizinle atlatsam daha iyi olacak."

"Yoksa hoşuna gitmiyor mu?" diye bağırdı Louisa. "Bence *harika* – harika!"

Tekrar şimşek çaktı, gece açılıp kapandı sanki, karanlığın birbirine çarpan kepenkleri arasında bir hayalet-dünyanın soluk sureti göründü. Louisa'yla Olive birbirlerine gayri ihtiyarı sarıldılar.

"Şuna bak!" diye bağırdı Louisa heyecanla, "çok güzeldi! Helena gördün mü?" Yatakta yatan arkadaşının elini sıktı coşkuyla. Helena'nın cevabını gök gürültüsü boğdu.

"Zevklerle renkler tartışılmaz," dedi Olive yatağa yerleşerek. "Şimşeklere çok da tutkun olduğumu söyleyemeyeceğim. Ya sen Helena?"

"Henüz çarpılmadım," dedi Helena espiriyle karışık.

"Teşekkür ederim, canım," dedi Olive, "işin ucundan tuttuğun

için müşerref oldum."

Helena kıh kıh güldü.

"Neyi tuttu?" diye sordu hiçbir şey anlamayan Louisa.

"Ne olacak, canım," dedi Olive, gönülsüzce açıklamaya girişerek, "Helena'ya lafın ucunu uzattım, hemen tutup yumak yaptı. Nasıl da parladı! Aslında korkmuyorum da..."

Lafının geri kalanı gök gürültüsüne gömüldü.

Helena yatağın kenarında yatmış, bir arkadaşının coşkusunu ve diğerinin zevzekliğini dinliyordu. İçinde alaycı bir duygu olmasına rağmen gök gürültüsü ona bir uğursuzluk hissi veriyordu. Gece açılıp hayaletsi bir coğrafyayı gösterdikten sonra karanlıkla kapanıverdi. Sonra gök gürledi. Helena kendisinin anlayamayacağı kadar hızla ve şiddetle bir sır açıklanıyormuş gibi hissetti. Gök gürültüsü bütün korkunçluğuyla ilan ediyordu bu sırrı. Bir şeyler olduğuna emindi.

Fırtına yavaş yavaş uzaklaştı. Yağmur bir telaşla indi ve yaralayan bir sesle toprağa, yapraklara dadandı.

"Tufan!" diye bağırdı Louisa. Kimse cevap vermedi. Olive uykuya dalmak üzereydi, Helena ise cevap verecek halde değildi. Louisa içinde bir gücenikliği büyütüp üzüntüyle karanlık pencereye bakarak bir müddet yattıktan sonra uykuya doğru sürüklendi. Helena uyanıktı, fırtına içinde kararlı bir felaket hissi bırakmıştı. Kendini yaralanmış hissediyordu: Dışarıda toprağı yaralayan şiddetli yağmurun sesi, içindeki duyguyu temsil ediyordu; bu yaralı felaket hissinden kurtulamıyordu.

Bunun ne olduğunu, Siegmund'un neden yazmadığını, başına ne gelmiş olabileceğini merak ederek yattı. Hepsi birbirinden korkunç ama soyluluk kuşanmış türlü trajediler hayal ediyordu – çünkü Hedda Gabler'le akrabalığı vardı.

"Yok ama," dedi içinden, "başına bir şey gelmiş olması imkânsız, haberim olurdu. Ruhu bedenini terk ettiği anda anlardım; bana gelirdi. Ama dün gece hiç rüya görmedim, bugün de kötü bir şey olmadığına eminim. Böyle bir şeyin başına gelmiş olması imkânsız; hemen hissederdim."

Siegmund'un ölmesi halinde bunu bir şekilde bileceğine emindi. Hemen mektup yazmasını nelerin engelleyebileceğini düşünmeye başladı.

"Yine de," dedi nihayet, "yarın da haber almazsam gidip bir bakarım."

Ona pazartesi günü yazmıştı. Çarşamba sabahına kadar cevap almazsa Londra'ya dönecekti. Bu kararı almaktayken daldı.

Ertesi gün de habersiz geçti. Helena büyük bir huzursuzluk içindeydi. Efkârı diğer iki kadına çok dokunuyordu. Louisa başında bekliyor, büyük şefkat gösteriyordu. Merakını tatmin edemediği için biraz buruklaşmaya başlayan Olive'e vaziyet kısmen anlatılmak durumunda kalmıştı.

Helena tren tarifesine baktı; artık onu çok vahim bir şeyin beklediğine emindi.

Ertesi sabah arkadaşlarına akşama döneceğini söyleyerek onlarla geçici olarak vedalaştı. Tren daha kalkar kalkmaz Louisa istasyondaki küçük bekleme salonuna dalıp ağlamaya başladı. Olive hem arkadaşı için hem de kendi için ağlıyordu. Böyle sefil bir tatil yaşamak durumunda kaldığı için kendine acıyordu. Louisa aniden ağlamayı bırakıp doğruldu:

"Ah, tam bir domuzum, değil mi canım!" diye bağırdı. "Tatilini mahvettim. Ama yapabileceğim bir şey yoktu, gerçekten yoktu canım."

"Sevgili Lou!" diye bağırdı Olive trajik kontralto sesiyle. "Benim için kendini tutma. Zarlar atılmış, kısmetimize ne çıkacağını bilemeyiz."

İki mutsuz kadın, istasyondan kaldıkları yere uzanan uzun yolu ayaklarını sürüyerek yürüdüler. Helena bir dua çarkı gibi aynı düşünceleri çevirip durarak ekspres trende oturuyordu. Yüreği endişeden patlarcasına tangır tungur ilerleyen trende, mesafe azaldıkça yakınlaşan darbeyi bekleyerek hareketsiz oturmaktan daha zor bir şey olamazdı. Helena'nın kalbi ve zihni sürekli Londra'daki Siegmund'la birlikteydi çünkü hasta olduğuna ve kendisine ihtiyaç duyduğuna inanıyordu.

"Söz ver," demişti bir keresinde ona, "hastalanırsam ve sana ihtiyaç duyarsam kalkıp geleceksin."

"Cehennemde bile olsam gelirim," demişti Siegmund.

"Peki ya sen hastalanırsan – yanına gelmeme izin verecek misin?" diye eklemişti Helena.

"Söz veriyorum," demişti Siegmund.

Şimdi Helena onun hasta olduğunu, belki çok hasta olduğunu ve kendisinin, belki de sadece kendisinin onun derdine deva olabileceğini düşünüyordu. Kilometreler göğsüne bastırılan sıcak demirler gibiydi ve onlara karşı koymak imkânsızdı. Tren elinden geleni yapıyordu.

O gün, Helena'nın hayat defterinde bulanık bir lekedir hâlâ. Saatlerle bölünmemiş, tecrübeler harflere dökülmemiştir, sadece bir gerilim lekesi vardır.

Saat altıya doğru Surbiton İstasyonu'nda indi çünkü Wimbledon'a en hızlı böyle gideceğini düşünmüştü. Kaderine razıymış gibi peronda volta atıyordu ama yüreği bu gecikmenin muazzam adaletsizliğine isyan ediyordu. Nihayet yerel tren geldi. Wimbledon'da bir yerel gazete almaya karar vermişti. Bu kaynaktan bilgi edinemezse Siegmund'un evine gidip onu soracaktı. Her şeyi en ince ayrıntısına kadar planlamıştı.

Gazetenin sayfalarını birkaç kere çevirdikten sonra aradığını buldu:

"Cenaze, saat ikide Kingston Mezarlığı'nda defnedildi. Bir müzik öğretmeni olan merhum, güney sahilinde yaptığı tatilden yeni dönmüştü..."

On iki satırlık paragraf ona her şeyi anlatmıştı.

"Jüri, merhumun bir anlık cinnet halinde intihar ettiğine karar verdi. Geride kalan eşinin ve çocuklarının acılarını paylaşıyoruz."

Helena bir müddet gazeteye bakarak istasyonda hareketsiz kaldı. Sonra gazeteyi atıp ne yaptığını bilmeden merkeze doğru yürüdü.

"İşte üzerime inen darbe buydu," diyecekti aylar sonra. "Suratıma tuğlayla vurulmuş gibiydi, tuğlayla."

Yürümüş, yürümüş, birden kendini iki tarafındaki tarlalardan basit bir tel çitle ayrılan çimenli bir yolda bulmuştu ve sol taraftaki tarlaların ardında Siegmund'un evi duruyordu, batan güneşin ışıkları altında pırıl pırıl. Sonra nereye geldiğini anlayarak durdu. Bir müddet eve bakarak öylece dikildi. Oraya gitmesinin faydası yoktu, hiçbir yere gitmesinin faydası yoktu, koskoca dünya karşısında açılıyordu ama ne varacağı bir menzil kalmıştı, ne de tutacağı bir yol. Dünyaya mıhlanmış gibi çaresizce duruyor, Siegmund'un evi etrafındaki tarlalara ve tepelere bakıyordu. Siegmund gitmişti; neden onu da beraber götürmemişti?

Akşam çökmekteydi. Helena, Cornwall'a dönmesini bekleyen Louisa'yı hatırlayıp da saatine baktığında yedi buçuk olacaktı neredeyse.

"Ya oraya gitmem lazım ya da telgraf çekmeliyim. Meraktan deliye dönmüştür," dedi Helena içinden ve istasyona dönmek için tramvay durağına koştu. Oraya vardığında saat sekize çeyrek vardı ve o gece Tintagel'e tren yoktu. Bu yüzden haberi telgrafla bildirdi:

"Siegmund ölmüş. Bu gece tren yok. Eve gidiyorum." Bunu yaptıktan sonra bir bilet alıp oturdu. İradesinin kuvvetiyle gayet doğru ve akılcı davranıyordu. Ama zihninde kaos vardı.

"Tuğla gibiydi," diye tekrar etti – bu acımasız teşbih, aylar sonra bile o anki halini anlatırken bulabildiği yegâne ifadeydi. Beynine bir şey girmiş, onu dumura uğratmış, aptala çevirmişti.

Evinin kapısını çaldığında görünürde sakindi. Annesi kapıyı açtı.

"Yalnız mı geldin!" diye bağırdı Bayan Verden.

"Evet. Louisa gelmedi," dedi Helena yemek odasına geçerek. Adeta içgüdüyle bir mektup görme beklentisiyle şömine rafına baktı. Bir gazete kesiği vardı. Gidip aldı. Londra gazetelerinin birinden kesilmişti.

"Bugün yapılan otopside..."

Helena okudu, tekrar okudu, katlayıp cüzdanına koydu. Annesi üzüntü ve kaygıyla onu seyrediyordu.

"Nereden öğrendin?" diye sordu.

"Wimbledon'a gidip bir gazete aldım," dedi kızı, boğuk, tonlarını kaybetmiş sesiyle.

"Evine gittin mi?" diye sordu annesi sertçe.

"Hayır," dedi Helena.

"Sana bu haberi göndersem mi bilemedim," dedi annesi duraklayarak.

Helena cevap vermedi. Bir şeyler arıyormuş gibi evde mekanik bir şekilde dolaşmaya başladı. Annesi büyük bir itinayla ona yardım etmeye çalışarak peşinden dolaşıyordu.

Helena bir müddet önüne bakarak yemek odasındaki masada oturdu. Annesiyle babası huzursuz ama sessizce hareket ediyor, onu izleyerek rahatsız etmemeye çalışıyor, bu sabit bakışları değiştirecek bir şey olsun diye dua ediyordu. Çaresiz olduklarının farkındaydılar; çocuklar gibi güçsüz ve muhzar hissediyorlardı kendilerini ve çok sessizdiler.

"Yatmayacak mısın Nelly?" diye sordu babası sonunda. Kimseye karışmayan, ketum bir adamdı, başkalarının duygularını paylaşırken çok özenli olurdu, genel tavrı nazik bir ironi çerçevesindeydi.

"Yatmayacak mısın Nelly?" diye tekrar etti.

Helena hafifçe titredi.

"Yat, uyu, canım," dedi annesi yalvarır gibi. "Gel seni yatağına götüreyim."

Helena ayağa kalktı. İnsanların üzerine düşmesinden ya da onu pohpohlamasından hiç hoşlanmazdı, ama bu gece uysalca yukarı çıktı ve annesinin üzerini değiştirmesine izin verdi. Yattığı zaman annesi bir müddet başında durup onu seyretti, kızına dua etmesini söylemek geliyordu içinden ama cesaret edemedi. Helena, annesinin bakışları altında abartılı bir sabırsızlıkla yatakta kıpırdandı.

"Mumu yanık bırakayım mı?" diye sordu Bayan Verden.

"Hayır, söndür," dedi kızı. Annesi onun dediğini yapıp hemen odadan çıktı ve kocasının yanına indi. Yemek odasına girerken Bay Verden ona ürkek bir bakış attı. Uzun boylu, dimdik bir ka-

dındı. Genelde çok zeki ve sorgulayıcı olan gözleri, bir türlü dökülemeyen gözyaşlarıyla perişandı. Bay Verden başını önüne eğip kendini görünmez kıldı. Elleri sıkıca kenetlenmişti.

"Onu yalnız bırakmak doğru mu?" diye sordu.

"Kulağımızı dört açalım," dedi anne haşin bir sesle.

Anneyle baba her zamanki yerlerinde sessizce oturdular bir müddet. Sonra Bayan Verden yemek masasını temizledi, Helena'nın oturduğu sandalyenin altına dökülmüş birkaç kırıntıyı süpürdü ve kendi yarım kalmış dilimlerini nemli tutmak için somunun altına koydu. Sonra tekrar oturdu. En ufak bir sese karşı tetikte olduğu belliydi. Baba elini başına dayamıştı, düşünüyor ve dua ediyordu.

Bayan Verden aniden ayağa kalktı, şömine rafından kibrit kutusunu aldı ve ahenkli, ağır adımlarla yukarı çıktı. Kocası da heyecanla peşinden gidip kızının odasının kapısı yanında dikilmeye başladı. Anne, elleri titreyerek mumu yaktı. Helena'nın görünümü onu çok üzdü ve korkuttu. Kızın yüzünde uyuyormuş gibi bir maske vardı ama zaman zaman üzerinden güçlü bir korku ya da dehşet ifadesi geçiyordu. Ardına kadar açık gözleri beyninin nasıl aktif bir delilik halinde olduğunu gösteriyordu. Zaman zaman tuhaf, anlaşılmaz sesler çıkarıyordu. Annesi ellerini tutup onu teskin etmeye çalıştı. Helena annesinin varlığının pek farkında olmasa da biraz daha sakinleşmişti. Baba aşağı inip ışığı söndürdü. Karısına getirdiği büyük şalı yatağın demirine asıp sessizce odadan çıktı. Sonra yatağının yanında diz çöküp dua etti.

Bayan Verden kızının hezeyanını seyrediyor ve zihninde büyü yapar gibi sürekli Tanrı'dan yardım dileniyordu. Kız bir-iki kere kendine gelip vaziyeti gördüğünde ellerini çekti ve sırtını döndü, ama annesi yeniden buhrana girdiğinde kızını rahatlatmak için sabırla başında bekledi. Helena annesinin varlığından memnundu ama birinin ona bakıyor olmasına dayanamıyordu.

Sabaha karşı kız doğal bir uykuya daldı. Annesi onu dikkatlice inceledikten sonra dudaklarıyla usulca alnına dokundu ve mumu üfleyerek odasına gitti. Kocasını pijamasıyla yatağın kenarın-

da diz çökmüş vaziyette buldu. Karısı içeri girerken başını kaldırıp bir-iki hece mırıldandı.

"Uykuya daldı," dedi karısı tıkanır gibi.

"Doğal bir uyku mu?" diye sordu kocası.

"Evet. Sanırım öyle. Sanırım toparlanacak."

"Tanrı'ya şükür!" diye fısıldadı baba, neredeyse duyulmayacak bir sesle.

Yanına yatan karısının elini tuttu. Bu sefer teselli eden oydu. Bayan Verden artık ağlayıp rahatlayacak ve uyuyabilecek gibi hissediyordu kendini. Halim selim, kendini hiçe sayan adam, karısının elini tutup sorumluluğu üzerine aldı.

XXX

Beatrice, Siegmund'un ölümünün yarattığı darbeyi cepheden almamaya gayret gösterdi. Adeta eğilip onu savuşturdu. Anıların ürkek jürisi önünde Siegmund'un ithamlarıyla karşılaşmaya korkuyordu. Bu olay onu kendi ruhundaki idrakin kürsüsü önüne çağırdığında kaçtı ve kendisi hakkındaki hükmü sonsuza kadar askıda bıraktı.

Çığlıklarını duyan komşular telaşla geldiklerinde, kendi evinden bir komşunun evine götürülmeye rıza gösterdi. Çocuklar da oraya, yanına getirildiler. Orada ağladı ve deli gözlerle etrafa baktı, içgüdüsel olarak zihnini bir karmaşayla örtmeye çalışıyordu sanki. İyi komşu Siegmund'un evinde yapılması gerekenleri ele aldı, polisi çağırdı, cesedin yatırılmasına yardım etti. Vera'yla Frank eve gelmeden, Beatrice de kendi yerine dönmeden önce Siegmund'un yatak odası kilitlenmişti.

Beatrice kocasının cesedini görmek istemedi; panikten kör olmuş gözlerle şöyle bir baktı, ölümünden sonra onu hiç görmedi. Onu düşünmekten kaçınmak konusunda da çok dikkatliydi. Ne zaman, onun neler hissettiğini, son altı yıldır iç dünyasında neler olup bittiğini düşünecek olsa dehşetle ürpererek kendini korumaya çabaladı.

"Çocuklar!" dedi içinden, "çocuklar. Çocuklar için yaşamalıyım, çocukları düşünmeliyim."

Bu dediğini de yaptı, hem büyük başarıyla. Bütün gözyaşları, o tarumar hali, kederden ziyade dehşet ve şaşkınlıktan kaynaklanıyordu. Onu muhtemelen yere serecek bir kederi kendinden uzak tutmayı başardı. Vera'nın çok pratik bir zihni, olması ve olmaması gerekenlere dair çok kesin kanaatleri olduğundan kendini asla babasının yerine koyup onu anlamaya çalışmadı. Üzüntüyle onu yargılamakla meşgul oldu ve ötekini yani Helena'yı ondan çok daha fazla suçlu bulduğundan babasını bir miktar akladı. Çok hisli bir çocuk olan Frank şahıstan ziyade duruma ağladı. Çocuklar, büyüklerinin hırpalayıcı tavırlarından bunalmışlardı ve sükûnetin tekrar tesis edilmesini bekliyorlardı. Ortaklaşa bir karar alınmış gibi kimse Siegmund'dan söz etmiyordu. Cenazeden sonra Beatrice olabildiğince çabuk, Güney Londra'dan Harrow'a taşındı. Siegmund'un anısı hızla solmaya başladı.

Beatrice hayatı boyunca ev hayatından ziyade daha açık bir cemiyet hayatının hayalini kurmuştu. Evde yabancıların bulunmasından hoşlanırdı; yabancılar ona şevk verirlerdi. Bu yüzden de kocasının ölümünden dokuz ay sonra, gönlünde yatan planı uygulayıp eve kiracı almaya başladı. İyi bir aileden geliyordu ama genç yaşta doğru düzgün bir geliri ve mesleği olmayan bir çocukla romantik ama hoş karşılanmayan bir evlilik yaparak ailenin gözünden düşmüştü. Kocasının trajik ama aynı zamanda bencilce ölümü karşısında Waltonlar Beatrice'in yardımına koştu. Gönülsüzce de olsa ziyaretine geldiler, eldivenlerini hiç çıkarmadan. Ne gibi planları olduğunu sordular. Umutla ve hevesle bir pansiyon işletmek istediğini anlattı onlara. Ona iki-üç yüz pound tedarik edip vicdanlarını ucuz tarafından rahatlattılar. Siegmund'un altın kalpli ihtiyar babası, torunları uğruna zaten iyice azalmış olan gelirini daha da azaltmaya dünden razıydı. Bunun üzerine Beatrice Highgate'te epey büyük bir ev ve iki hizmetçi tutarak beyefendileri evinde kalmaya davet etti. Beatrice'i çok mutlu eden büyük bir maceraydı bu. Vera da heyecanlı ve ilgiliydi. Frank'in heyecanına biraz şüphe ve hoşnutsuzluk da karışıyordu; çocuklarsa heyecanlı, coşkulu ve meraklıydılar. Dünya güzel gelecek vaatleriyle genişlemişti.

Daha bir ay dolmadan Beatrice'in pansiyonuna üç beyefendi geldi. Bir dördüncü ya da beşincisinin de yolda olduğunu umuyordu. Bir ev sahibesi gibi davranarak pansiyonerlerin, aile hayatının paha biçilmez nimetlerinden faydalanmasını sağlayacaktı. Kahvaltı sekiz buçuktaydı ve herkes hazır bulunuyordu. Vera Beatrice'in karşısında, Frank sağında oturuyordu; en kıdemli pansiyoner Bay McWhirter solda, Bay Allport onun yanında, Bay Holiday de onun karşısındaydı. Hepsi de otuz yaşın altında genç erkeklerdi. Bay McWhirter uzun boylu, sarışın, tıknazca bir adamdı; tatlı bir sesle konuşurdu, neşeli ve dost canlısıydı, aynı zamanda çok da kültürlü biriydi. Bütün sıcakkanlılığına rağmen mesafesini korur, asla açık vermezdi. Bu yüzden de Frank onun saygısını kazanmak için can attığı halde Beatrice ona karşı kayıtsızdı. Bay Allport uzun boylu, geniş omuzlu, kapı gibi ince bir adamdı; ufacık bir çenesi vardı. Naifti ve sık sık hayal kırıklığına uğrayarak acı çekerdi; yine de kâh huysuz, kâh efkârlı, gününe göre neşeli ama daima nazik ve centilmendi; bu yüzden de Vera ondan hoşlanır, Beatrice annelik ederdi. Bay Holiday kısa boylu, tıknaz, kırmızı yanaklı, siyah saçlı bir adamdı. Sesi çok güzeldi, biraz avam halleri olsa da ona ihtiyaç oldu mu hemen yardıma koşardı. Bu yüzden Frank ondan nefret ediyordu. Vera yakışıklı, cazip görünümünden hoşlanıyor ama davranışlarındaki kabalığa üzülüyordu. Beatrice onu ustalıkla idare etmekten, canını yakmadan sağını solunu törpüleyerek şekle sokmaktan gurur duyuyordu.

Bir temmuz akşamı, Siegmund'un cenazesinden on bir ay sonra, Beatrice yemek odasına girdiğinde Bay Allport'u dirseğini pencere pervazına dayamış bahçeye bakar vaziyette buldu. Saat yedi buçuktu. Ağaçların yaprakları arasından görünen kızıllık güneşin battığına işaret ediyordu, akşam-kokulu şebboyların rayihası açık pencereden içeri süzülüyordu, güneyde mehtap alacakaranlığın içinde goncalanıyordu.

"Burada böyle tek başına işiniz ne!" dedi Beatrice. Çocukları yeni yatırmıştı. "Çıktınız zannetmiştim."

"Çıkmadım!" dedi Bay Allport ev sahibesine dönerek. "Dışarı

çıkmanın ne anlamı var? Gidecek bir yer yok ki."

"Olur mu hiç! Tepeye çıkabilirsiniz, şehre inebilirsiniz – bence mutlaka bir tenis kulübüne yazılmalısınız. Bence Vera'nın kulübü sizin için biçilmiş kaftan."

"Evet! Şehre gidebilir insan – ama orada hiçbir şey yok – demek istediğim – insan yanında bir arkadaş istiyor – hem arkadaş bile olsa" –kelimeleri uzatıyordu– "sadece kendinden kaçmak – zaman öldürmek."

"Öyle demeyin!" diye bağırdı Beatrice. "Hayattan zevk almak gerek."

"Tabii – tabii!" dedi Bay Allport. "Öyle ama insan her sabah aynı şeye uyanıyor. Demek istediğim – bütün bunların ne manası var – sadece yaşamak zorunda olduğun için yaşamanın?"

"Genç bir adam için biraz fazla karamsarsınız. Ben olaylara biraz daha farklı yaklaşıyorum; halbuki homurdanmak için sizden daha fazla sebebim var. Neyiniz var?"

"Bilmem – böyle bir şeyi tam olarak bilemiyor insan! – Demek istediğim – belli başlı bir şey yok. Ama bakarsanız – hayattan bir an önce atlamak dışında yapacak ne var? En iyisi bu."

Beatrice birden ciddileşti.

"Böyle şeyler söylüyorsunuz, Bay Allport, ama başkalarını hiç düşünmüyorsunuz."

"Bilmem ki," dedi beriki bezgin bir sesle. "Ne fark eder? Yani – kimin umrunda – yani – kim takacak öyle uzun boylu?"

"Size kolay gelebilir ama korkaklık bu," dedi Beatrice ciddiyetle.

"Yine de doğru ama," dedi Bay Allport, "değil mi?"

"Değil – bunu en iyi ben bilirim," dedi Beatrice, yüzünün üzerine bir mesafe peçesi kapatarak. Bay Allport ona bakarak bekledi. Beatrice bu karamsar genç adam karşısında biraz yumuşadı.

"Evet," dedi, "insanın yaşadığı zorluklardan bu şekilde kurtulmaya çalışması bana korkaklık gibi geliyor. Başka insanların üzerine neler yükleyeceğinizi düşünün. Siz erkekler, hepiniz bencilsiniz. Yük hep kadının üzerine kalır..."

"İyi ama," dedi Bay Allport çok yumuşak bir sesle ve anlayışlı bir tavırla, Beatrice'in siyah elbisesine bakarak, "benim elime bakan kimse yok."

"Olmayabilir ama bir anneniz, bir ablanız var. Çileyi hep kadınlar çeker."

Bay Allport Beatrice'in tavırlarında aşırı bir hassasiyet görmüştü.

"Evet, öyledir," dedi hüzünle ve lafın devamının nasıl geleceğini beklemeye koyuldu.

"Kocam..." diye başladı Beatrice. Genç adam bekliyordu.

"Kocam da sizin gibiydi: Bela peşinde koştu, onu bulduğunda da – taşıyamadı – ve benim omuzlarıma bıraktı."

Bay Allport ona çok anlayışlı gözlerle bakıyordu.

"Demeyin!" dedi usulca. "Yoksa..?"

Beatrice onu onaylayarak başını yana çevirdi.

"Evet!" dedi. "Böyle bir şeyi taşımanın ne demek olduğunu iyi bilirim – hiç öyle hafif bir şey değildir, emin olun."

Sesinde bir gözyaşı ihtimali vardı.

"Peki bu ne zaman oldu? Yani o ne zaman..?" diye sordu Bay Allport büyük bir hürmetle.

"Geçen yıl," dedi Beatrice.

Bay Allport hayretini ve üzüntüsünü dile getiren bir ses çıkardı. Beatrice dura dura ona şu kadarını anlattı: Kocası başka bir kadına gönlünü kaptırmıştı. Kendisi bu duruma uzun müddet tahammül etmişti. Nihayet onunla yüzleşmiş, ne yapacağını ilan etmişti. Kocası kendini öldürmüş – asmış – ve onu beş kuruşsuz bırakmıştı. Hayli zengin olan ailesi, kendisinin izin verdiği ölçüde ona yardım etmişti. Geri kalanı Frank ve Vera'yla birlikte halletmişlerdi. Kendisini düşünmüyordu, asıl şu anda gençliğin tadını çıkarmaları gereken Frank ve Vera'ya yanıyordu yüreği.

Bir anlık sessizlik oldu. Bay Allport üzüntülerini dile getirdi ve trajediye rağmen kendini bırakmamış bu kadına karşı büyük bir saygı duydu içinde. Mutfaktaki çıngırak çaldı, Vera içeri girdi.

"Ne güzel bir koku! Karanlıkta mı oturuyorsunuz anne?"

"Bay Allport'u neşelendirmeye çalışıyordum, bugün çok karamsar."

"Lütfen beni görmezden gelmeyin," dedi Bay Allport ayağa kalkıp selam vererek.

"Sizi görmedim! Karanlıkta oturup annemle sohbet edebileceğinizi düşünmezdim. Konuşmalarınla adamcağızın içini sıkmışsındır, anne."

"Aksine," dedi Bay Allport, "Bayan McNair, kendimi aptal yerine koymama tahammül gösterdi..."

"Nasıl yani?" diye sordu Vera asabi bir sesle.

"Bay Allport çok bunalıyor. Âşık mıdır nedir..." diye takıldı Beatrice.

"Maalesef değilim – en azından henüz farkında değilim," dedi Bay Allport, Vera'ya küçük bir selam vererek.

Vera ona doğru gidip pencerenin önünde durdu, etekleri genç adamın dizlerine değiyordu. Uzun boylu ve zarifti. Elleri arkasında kenetli, iyice kararan gökyüzünde yükselen bembeyaz aya baktı.

"Aya bakmayın Bayan McNair, sadece kabuktan ibaret," dedi Bay Allport hüzünlü bir espriyle. "Birisi bizim ay dilimimizin bütün etini yemiş, geriye sadece kabuğu kalmış."

"Gerçekten de kavun kabuğu gibi görünüyor – bir dilimlik," dedi Vera.

"Üzülmeyin Bayan McNair," dedi, "her kim yediyse bence kavun kabak çıkmış."

"Yaa.." dedi Vera. "Ama çok güzel bir akşam değil mi? Çıkıp bir bakayım akşamsefalarını tam açarken yakalayabilecek miyim."

"Ne! Burada akşam sefası mı var?"

"Evet, birkaç tane çıkmış."

"Gerçekten mi?" dedi Bay Allport şaşkınlıkla. Vera içinden güldü.

"Evet, gelin de göstereyim."

Genç adam şevkle ayağa kalktı.

Onlar bahçedeyken Bay Holiday odaya girdi.

"Ne, kimse yok mu!" diye bağırdığını duydular.

"Holiday gelmiş!" diye mırıldandı Bay Allport hoşnutsuzlukla.

Vera cevap vermedi. Dışarıdan güzel kokular geldiğini fark eden Bay Holiday açık pencerenin önüne gitti.

"Aa! Demek buradasınız!" diye bağırdı genizden gelen tenor sesiyle. Vera'nın eğitimli kulağı bu sesten tırmalanmıştı; keşke beyaz giymeseydim diye düşündü.

"Orada ne var?" diye sordu.

"Mühim bir şey değil," dedi Bay Allport.

Bay Holiday kıs kıs güldü.

"Madem mühim ve özel bir şey değil..." dedi ve pencereden atlayıp yanlarına gitti.

"Budala!" diye mırıldandı Bay Allport. "Kusura bakmayın," diye ekledi hemen, Vera'ya dönerek.

"Hiç dikkatinizi çekti mi Bay Holiday?" diye sordu Vera, çok dostane bir tavırla, "bu çiçekler insanı sinir ediyor. Siz bakarken açmıyorlar."

"Hayır," diye kişnedi Bay Holiday, "onları suçlamıyorum. Neden insanlardan daha fazla ele versinler ki kendilerini? Biz de birisi seyrederken açılıp saçılmayız." Allport'u dirseğiyle dürttü.

Geç hazırlanan ve çok kötü sunulan akşam yemeğinden sonra genç adamların canları sıkkındı. Bay McWhirter kitap okumak için odasına çekildi. Bay Holiday dişlerini kürdanla kurcalayarak oturuyordu. Bay Allport, Vera'dan piyano çalmasını rica etti.

"Ben piyano çalmazdım, keman çalardım ama artık çalmıyorum," dedi.

"Ama tekrar başlayabilirsiniz," dedi Bay Allport.

"Hayır, asla," dedi Vera kararlılıkla. Allport ona dikkatle baktı: Bu kararında aile trajedisinin etkili olduğuna emindi, ona ilgiyle bakıyordu.

"Annem çalardı eskiden..."

"Vera!" dedi Beatrice sitemle.

"Hadi bir şarkı çalın," dedi Bay Holiday.

"Bay Holiday şarkı söylemek istiyor," dedi Vera, müzik rafına giderek.

"Yok yok, ben söyleyemem..."

Vera bir nota çıkartarak "Köyün Demircisi" diye ilan etti. Holiday piyanoya yaklaştı. Vera annesine baktı.

"Ama piyanoya elimi sürmeyeli – yıllar oldu," diye itiraz etti Beatrice.

"Bence gayet güzel çalarsın," dedi Vera.

Beatrice şarkıya eşlik etti. Holiday korkunç sesiyle söyledi. Allport öfkeyle ona baktı. Vera sükûnetini korudu.

Piyano çalıyor olmak Beatrice'e fazla gelmişti. Aniden bıraktı.

"Annemin aklına yarınki jölenin hazır olmadığı geldi," dedi Vera gülerek.

Allport ona hüzünle baktı.

Beatrice geri döndüğünde Holiday tekrar çalması için ısrar etti. Reddetmek kabul etmekten daha zor geldi.

Vera odasına erken çekildi. Allport ve Holiday de onu takip ettiler. Saat on buçukta Bay McWhirter elinde çok eski bir kitapla çıkageldi. Beatrice bir yemek kitabını inceliyordu.

"Gece lambasına siz de talip oldunuz demek!" dedi MacWhirter nezaketle.

"Yarın için bir puding tarifi bakıyordum," dedi Beatrice.

"Bize bu kadar iyi bakarsanız size borcumuzu nasıl ödeyeceğiz?" dedi genç adam alaycı bir sesle.

"Size bakmak benim işim..." dedi Beatrice.

"İşinizi de mükemmelen yapıyorsunuz. Size ne kadar minnettar olsak az." Yemekler genelde geçe kalıyordu ve daima bir yerinde bir hata oluyordu.

"Puding listesine baktığım için mi?" diyerek huzursuzca güldü Beatrice.

"Pudingler için ve yaptığınız bütün diğer güzel şeyler için. Mesela piyano! Gerçekten de çok güzel çaldınız." Başını eğerek selam verdi.

"Sizi rahatsız mı ettim? Ama çalışma odasına o kadar da ses gelmemiştir..."

"Kapıyı açtım," dedi Bay MacWhirter, tekrar başını eğerek.

"Beni mahcup ediyorsunuz," dedi Beatrice. "Paslandım artık – çok paslandım. Eskiden iyi çalardım."

"Harika çaldınız – o 'eskiden' lafına ne gerek var?" dedi Bay MacWhirter.

"Ah – çok naziksiniz. Öğretmenim duysa öyle demezdi."

"Biz sıradan amatörleriz ve bizim için siz mükemmelden de ötesiniz."

"Sevgili Monsieur Fannière, nasıl da azarlardı beni! Yeteneğime asla hakkını veremeyeceğimi söylerdi. Yeni Ahit'ten alıntılar yapardı. Kutsal Kitap Fransızca söylenince kulağa hep biraz sahte gelir değil mi?"

"Maalesef benim modern dillerle pek bir tanışıklığım yok."

"Öyle mi? Ben Rouen yakınlarında bir manastır okulunda eğitim gördüm."

"Ne kadar ilginç."

"Evet ama altı yıl sürdüğü için pek ilginçliği kalmadı."

"Doğrudur," diye onayladı Bay MacWhirter gülümseyerek.

"Şimdiden ne kadar da farklıydı o zamanlar," dedi Beatrice.

"Tahmin ederim," dedi Bay MacWhirter ciddi ve anlayışlı bir sesle.

XXXI

Siegmund'un ölümü üzerinden daha bir yıl bile geçmeden, yine aynı temmuz ayı içinde, Helena tramvayın üst katında Cecil Byrne'la oturuyordu. Hava çok sıcak olduğundan mavi ketenlerini giymişti. Byrne, sarı kapaklı *Einsame Menchen*'i onun okuyabileceği şekilde tutmuştu; Helena ilk sayfaya basılmış Rus halk şarkısının ezgisini mırıldanıyor, kaşlarını çatıp başını sallayarak, eliyle tempo tutarak ritmi tutturmaya çalışıyordu. Aniden Cecil'e dönüp gülerek başını iki yana salladı.

"Çıkaramıyorum – olmuyor. Sanırım tramvayın sarsıntısı tempoyu tutturmama engel oluyor," dedi.

"Dış dünyadaki bu ufak tefek şeyler seni daima mat ediyor," dedi Cecil gülerek.

"Öyle mi?" diye cevap verdi Helena, başını rüzgâra doğru eğip gülümseyerek. Akşam saat altıydı. Kasvetli, ılık bir günün ardından gökyüzü epey kapalıydı. Tramvay güneye doğru ilerliyordu. Byrne göz ucuyla, rüzgârın Helena'nın boynunda kımıldattığı canlı saç tutamlarını seyrediyordu.

"Sanki yağmur geliyor," dedi Helena.

"Madem öyle," dedi Cecil sakin bir sesle, ama kaldırımda yürüyenlere bakmak için başını çevirerek, "dışarıya çıkmasan daha iyi olurdu."

"Haklısın, çünkü hiçbir tedbir almadım."

Gerçi ikisinin de geri dönmek gibi bir niyeti yoktu.

Bir süre sonra tramvaydan inip yokuş yukarı çıkan bir sokağa saptılar. Yolun bir kenarında ağaçlar, öteki kenarında yüksek bahçeli villalar vardı. İki büyük çoban köpeği, bahçelerden birinin çitine doğru hızla koşup yol hizasından yüksek olan çimenliğin üzerinden havlamaya başladılar. Helena'yla Byrne durup onları seyretti. Köpeklerden biri âdet olduğu üzre griydi, diğeri soluk taba. Abartılı bir şekilde iki yayaya saldırmaya çalışıyorlardı. Helena onlara güldü.

"Bunlar..." diye başladı her zamanki gibi ağır aksak.

"Biz kurtları kovalayan villa çoban köpekleri," diye bitirdi cümleyi Cecil.

"Hayır, bana Fafner ve Fasolt'u hatırlattılar."

"Fasolt'u mu hatırlattılar? Bizden gerçekten hoşlanmadılar mı acaba?"

"Öyleye benziyor," dedi Helena gülerek.

"Köpekler beni sever genelde."

Helena aniden gülmeye başladı. Cecil merakla ona baktı.

"Hatırlıyorum da," dedi gülmeye devam ederek, "Knockholt'ta – sen – küçük bir kuzu – bir köpek – arka arkaya." Parmağıyla üçünün yerlerini tek tek işaret etmişti.

"Amma da salak görünmüşümdür."

"Sessiz bir Fareli Köyün Kavalcısı," dedi Helena gülerek.

"Köpekler hep peşime takılır öyle."

"Siegmund'un da peşine takılırlardı."

"Ya!" dedi Cecil.

"Bir keresinde de," dedi Helena, "siyah beyaz küçük bir kedi benim peşime takılmıştı. Annem eve almamıştı – ne yapsam işe yaramamıştı. Birkaç gün sonra yolda ölüsünü bulmuştum. Annemi hiç affedemedim bu yüzden."

"Tek bir kedinin elim sonu için, bütün insanlığın acılarından daha fazla üzüntüye kapılmak," dedi Cecil.

Helena ona şöyle bir bakıp güldü. Cecil muzip muzip gülümsüyordu.

"İnsanlığın acılarından ben sorumlu değilim ama," dedi Helena.

Tepenin zirvesine yaklaşırlarken yağmur atıştırmaya başladı.

"Bir yağmaya başlarsa bütün gece durmayacak. Baksana!" dedi Helena.

Yukarıdaki kapkara bulut kümesini işaret etti.

"Geri dönsek daha mı iyiydi?" diye sordu Cecil.

"Gidip kendimize yaprakları sık bir ağaç bulalım, onun altına sığınır duruma bakarız. Nasıl olsa vasıtalar buraya yakın."

Yürümeye devam ettiler; yağmur biraz yoğunlaştı, sonra seyreldi.

"Bugün tam bir sene oldu!" dedi Helena, tepenin yuvarlak omzuna tırmanırlarken; sol tarafta bir meşe koruluğu vardı. "Tamı tamına!"

"Neyin yıldönümüymüş bu?" diye sordu Cecil.

"Tam bir sene önce Siegmund'la burada yürümüştük – sabah saatleriydi, perşembe günü. Karaçamların arasından geçmiştik. Hiç karaçam korusundan geçtin mi?"

"Hayır."

"Gidelim öyleyse."

"Tarih kendini tekrar ediyor," dedi Cecil.

"Nasıl?" diye sordu Helena sakin bir sesle.

Cecil yürürken otların tepelerini koparıyordu.

"Ben tekrar filan görmüyorum," diye ekledi Helena.

"Ya!" dedi Cecil iğneleyici bir sesle, "haklısın yok öyle bir şey."

Konuşmadan yürüdüler. Bir çiftliğin yanına yaklaşırlarken, çok koyu renkli bir saman yığınının üzerine yeni gelen arabadaki samanları yığan adamları gördüler. Cecil havayı kokladı ve çok kızgın olduğu halde konuştu.

"Biraz nemliyken yığmışlar bu samanları," dedi. "Kokla bak – tütün ve sandal ağacı gibi kokuyor."

"Yığından mı geliyor o koku?" diye sordu Helena.

"Evet, nemliyken toplanırsa böyle kokar."

Tekrar konuşmaya başlamışlardı ama fazla uzamadı. Tarlanın kıyısındaki dar patikaya saptıklarında Cecil öne düştü. Çitin üzerinden uzanıp üç dal hanımeli kopardı, yağ gibi sarı, mis kokulu. Sonra Helena'yı bekledi. Başını eğmiş çitin dibine bakıyordu. Cecil bir şey söylemeden çiçekleri ona uzattı. Helena öne eğilip bu baygın kokuyu içine çekti ve rica dolu, güzel gözleriyle çiçeklerin üzerinden ona baktı. Cecil tatlı tatlı güldü ona.

"Çok hoş değil mi?" dedi. "Ne güzeller değil mi?" Helena ona cevap vermeden çiçekleri aldı ve bir dalı dikkatle elbisesine iliştirdi. Çiçek takmaya prensip olarak karşıydı. Cecil onun yanındaki yerini aldı.

"Biçilmiş tarlaların sarıya çalan yeşilini hep sevmişimdir," dedi. "Gökyüzü tekir bir kediden daha gri olduğunda bile adeta güneş ışığı yayarlar."

Helena elini gayri ihtiyari sağındaki ışıyan tarlaya uzatarak güldü.

Karaçam korusuna girdiler. Orada serin rüzgâr, sese dönüşüyordu. Yerinde duramayan bir böcek gibi Helena'nın etrafında dolaşıyordu Cecil, bilgi toplarken antenleri hassasiyetle kımıldanan bir kelebek gibi adeta karşısındaki dişinin aurasına dokunuyordu. Ona karşı olağanüstü itinalıydı.

Rüzgârın yumuşak yayı altında keman teli gibi titreşen sık, yüksek ve koyu renk ağaçlar arasında kavisli bir patika vardı. Zaman zaman durup ağaçlar arasında, iki yanı sütunlarla süslü dar koridorlara benzeyen boşluklara bakıyordu Cecil, sisten örümcek ağları sarkıyordu üstlerinden. İnce, sessiz ağaç gövdelerinin kalabalığı içine alacakaranlık çökmüştü. Helena durup ağaçların tepelerine, rüzgârın yayı değdikçe titreşen dallara baktı. Byrne onsuz devam etti. Patikanın bir kıvrımında elini karaçam gövdesinin yuvarlaklığına dayayıp arkaya, Helena'ya baktı, ağaç meclisinin kahverengisi içinde mavi bir benek. Helena patikadan ağır ağır ilerledi.

"Onun için olmuşum olmamışım hiç fark etmiyor," dedi içinden kederle. Yine de Helena yanına geldiğinde neşeyle konuştu:

"Ağaçların arasındaki binlerce kuru dalın nasıl kahverengi bir sis, bir buğu oluşturduğunu fark ettin mi?"

Helena rahatsız edilmiş gibi aniden başını çevirip ona baktı.

"Hı? – Evet, ne demek istediğini anlıyorum."

Canlı, çocuksu ses tonu ve tavrı için ona gülümsedi.

"Karaçam sisi dedikleri bu."

"Evet, resimlerde de vardır. Daha önce fark etmemiştim."

Cecil, elini dayadığı ağacı sarstı.

"Dişlerinin arasından gülüyor," dedi gülümseyerek, dokunduğu her şeyle oynuyordu.

Tekrar yürümeye başladıklarında Helena uçmasın diye şapkasını tuttu. Sonra yerde burgulu gümüşten yapılmış bir şapka iğnesi gördü ve eğilip aldı. Bu tesadüften mutlu olmuş gibi kendi kendine güldü.

"Geçen sene," dedi, "karaçamların parmakları iki iğnemi de çalmışlardı, aynı bunun gibiydiler."

Cecil, bir hayaletin yerini sıcaklığıyla ne kadar doldurabildiğini merak ederek ona baktı. Siegmund'u düşündü ve tıpkı şimdi kendisinin yaptığı gibi korunun kıyısındaki dik yamaçtan indiğini görür gibi oldu, arkasında adımlarını dikkatle atan Helena'yla. Siegmund'a karşı büyük bir yakınlık, neredeyse akrabalık hissederdi; bazen Helena'dan nefret ettiği bile olurdu.

Sığ bir vadinin ucuna çıkmışlardı; kuzey tepelerinde, dört ucundan birer kişi tutmuş büyük bir halı gibi görünen şu genişçe çukurluklardandı vadi. Yağmur başlamıştı. Byrne, Helena'nın üzerindeki elbisenin kollarında belirmeye başlayan koyu mavi noktalara baktı. Biraz daha yürüdüler. Yağmur hızlandı. Helena sığınacak bir yer bulmak için etrafına bakındı.

"İşte!" dedi Byrne, "çadırımız kurulmuş bile."

Patikanın hemen yanında duran çok büyük bir porsukağacının alçak dalları altına sokuldu. Helena da peşinden geldi. Gerçekten de çok iyi bir sığınaktı. Byrne bir kök çıkıntısının üzerine oturdu, Helena da yanına. Siyah dalların kanatları altından vadiye baktı. Gri yağmur kesintisiz yağıyordu, ağacın altındaki karanlık kuytu-

luk yağmurun tekdüze sesiyle doluydu. Açık yeşil renkli mısırların ıslak ıslak parladığı tarlanın yanında bir koyun sürüsü vardı. Tepenin üzerine çekilmiş bir çitin içinde açıkta duruyorlar, huzursuzca kımıldanıyorlardı; zaman zaman çan sesleri geliyordu. Gri mahlûklar önce en üst köşede toplanmışlardı, sonra içlerinden biri aşağıya inip alt sınırın dibinde büyüyen mısırların altına sığındı. Geri kalanlar da arzulanan bu noktaya ulaşmak için meleyip birbirlerini iterek koşuştular, halbuki önce durdukları yerden hiçbir farkı yoktu.

"Bizim gibiler," dedi Byrne ilk aklına geleni söyleyerek. "Hepimiz yağmurlu bir akşam vakti bir çitin içine kapatılmışız ama başka birinin durduğu yere gidebilirsek orada çok rahat edeceğimizi zannediyoruz."

Helena hemen güldü, o böyle havai, huzursuz bir ruh haline girdiğinde hep gülerdi. Cecil başı önde, dudakları gülümser vaziyette oturuyordu ama gözlerinde hüzün vardı. Helena ona elini uzattı. Cecil adeta görmeden bu eli tuttu, kendi elini onun üzerine kapadı ve farkında olmadan baskıyı artırmaya başladı.

"Üşümüşsün," dedi.

"Sadece ellerim – hep üşürler zaten," dedi Helena tatlı bir sesle.

"Benimkiler de genelde sıcak olur."

"Biliyorum," dedi Helena. "Bu sıralar hayatımdaki tek sıcaklık bu belki – ellerin. Gerçekten de olağanüstü sıcak ve yumuşaklar."

"Fırınlanmış patates gibi," dedi Byrne.

Helena böyle dalga geçtiği için ona kızarak elini sıktı.

"Haftada şu kadar kalori – hep böyle hesaplanmıyor mu bunlar?" diye sordu. "Veresiye."

Helena canını yakan bu alaycılığından vazgeçmesini rica eder gibi öteki elini de Cecil'in eli üzerine kapattı. Bir müddet sessiz kaldılar. Koyunlar kümelendikleri yerden ayrılıp yukarı doğru gitmeye başladılar.

"Ding dang dong," diye çalıyordu elemli çıngıraklar. Yağmurun sesi iyice yükseldi.

Byrne önceki haftayı düşünüyordu. Her zamanki gibi birlikte Almanca okumak için Helena'nın evine gitmişti. Helena, Wagner'i kendi dilinde anlamak istiyordu.

İki koltuğun da kollarına dayanmış duran birer keman kabı vardı. Kutsal kemanın önünde koltuğun ucuna ilişmişti Byrne. Helena hemen gelip kemanı kaldırmıştı.

"Düşürecek değilim – bırak kalsın," demişti bu harekete kızarak. Helena'nın satın almayı başardığı Siegmund'un kemanıydı bu ve Byrne onun önce gelmesine zaten razıydı.

"Bence orada iyiydi," diye tekrarladı.

"Ama sen rahat değildin," demişti Helena tatlı bir sesle. O zamandan beri kalbi heyecandan hızlı hızlı atıyordu. Şimdi de hüzünlü, düşünceli yüz ifadesinden anlaşılmayan bir heyecan fırtınası içinde oturuyordu ama Helena, parmaklarına ve avcuna gittikçe daha fazla bastıran elinin artan basıncından bu duyguyu kısmen anlayabiliyordu. Helena'nın bir hareketiyle, rahatsız olduğunu anladı Cecil. Elini gevşetti. Helena huzursuz ve memnuniyetsiz bir halde içini çekti. Onun ne düşündüğünü merak ediyordu.

Cecil hafifçe gülümsedi.

"Ormandaki Bebeler," dedi Byrne, ormanda kaybolan çocukların öldüğü, sonra da bir kuşun üzerlerini yapraklarla örttüğü şu meşhur masalı hatırlatarak takılıyordu Helena'ya. Sesinde gözyaşlarıyla güldü Helena. Yağmura rağmen ağacın üst dallarında bir kuş kesik kesik akşam şarkısını söylemeye başladı.

"Bu küçük dilenci durumun ümitsiz olduğunu gördüğünden bize cenneti hatırlatıyor. Ama bizi porsuk yapraklarıyla örtmeye kalkarsa daha çok işi var."

Helena tekrar güldü ve ürperdi. Cecil kolunu omzuna atıp onu kendi sıcaklığına çekti. Bu yeni ve cüretkâr hamleden sonra ikisi de bir müddet konuşmadı.

"Yağmur devam ediyor," dedi Cecil.

"Daha dinmez," dedi Helena gülerek.

"Bana göre hava hoş!"

Yukarıdaki kuş yine yüksek sesle şakıdı.

"'Üzerimize güller, güller dök,'" diye biraz değiştirerek söyledi Arnold'un şiirini Byrne, sonra da alayla ekledi: "'Ama sakın porsuk dalı atma' – hı?"

Helena onun için şefkat ve teselli, kendisi içinse bitkinlik ifade eden küçük bir ses çıkardı. Biraz daha sokuldu.

"Öyle mi olsun – porsuk olmasın mı?" diye mırıldandı Cecil.

Karaçam dallarını kırdığı sol elini Helena'nın üşümüş bileğine koydu. Parmaklarının kirli olduğunu fark edince elini geri çekti.

"Üzerini kirleteceğim," dedi.

"Olsun çıkar," dedi Helena.

"Evet, her şeyi temizleyebiliriz üzerimizden. Zaman bütün yaraları bizim yerimize iyileştirir."

"Bazı yaralar hiç iyileşmiyor sanki," dedi Helena ve Cecil'e dayadığı için ısınmış olan kolunu uzattı. Hemen bileğinin üzerinde bir sene önceden kalma güneş yanığının kırmızı izi duruyordu. Byrne ona ciddi ciddi baktı.

"Ama o bile eskisi gibi değil," dedi dalgın dalgın.

Helena ceketinin altından ona sarıldı. Üşümüştü. Cecil sıcak bir sevinç dalgasının üzerinden aştığını hissetti. Helena daha sarılır sarılmaz onu bıraktı ve şapkasını çıkardı.

"Böylesi daha iyi," dedi Cecil.

"İğneler batar diye korktum."

"Bir saattir kendimi onlardan korumaya çalışıyorum," dedi Cecil gülerek, Helena tekrar ısınmak için ceketinin altından ona sarıldığında.

Helena güldü ve yorgunluk gibi, çaresizlik gibi hafif bir iniltiyle başını onun göğsüne bıraktı. Cecil yanağını onun yanağına dayadı.

"Dinlenmek istiyorum, sıcaklık istiyorum," dedi Helena donuk bir sesle.

"Peki!" diye mırıldandı Cecil.

—

D. H. LAWRENCE
ÇİZGİYİ AŞMAK

roman

"Dışarıdaki her şey gerçekdışıydı, bir gösteri gibi, küçük bir delikten izlenen bir gösteri... Sadece kendisi uymuyordu buraya. Omuzlarını ağrıyormuş gibi geriye iterek hırçın hırçın iç geçirdi. Kolları bir tahriş hissiyle sızlıyor, kafasından adeta bir tıslama geliyordu. Uzun bir müddet sadece kendini dizginlemeye çalışarak, dişleri sıkılı, oturdu... Onu memnun edebilecek ya da zihnini rahatlatacak hiçbir şey olmadığından, geriye kalan tek şey bu rahatsızlığa katlanmaktı. Kendisini hayatın bedeninde yerinden oynamış bir eklem gibi hissediyordu: Zihninde çıkık bir parmak görüyordu, şişmiş, morarmış, acılar içinde. Mesele, kendini nasıl tekrar eklemine oturtacağıydı. "

Öğrencisine âşık olan evli ve çocuklu bir müzisyen, onun aşkına karşılık veren romantik bir genç kadın, tutkuyla arzulanan ama koşulların imkânsız kıldığı bir birliktelik... Konu hiçbirimize yabancı olmamakla birlikte, Lawrence'ın edebi ustalığı romanı basit bir aşk hikâyesinin çok ötesine taşıyor. Ruhsal çözümlemelerdeki derinlik ve özellikle de yaratıcı tasvirler edebiyatseverlere etkileyici bir okuma sunuyor. *Çizgiyi Aşmak*, yıllanmış şarap gibi, zamanla tadından hiçbir şey yitirmeyen o ender eserlerden...

Metis Edebiyat | Roman
ISBN-13: 978-605-316-031-1

9 786053 160311

Metis Yayınları
www.metiskitap.com